FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI PROGRAMI

HATTAT ŞEFİK BEY VE ESERLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜMEYRA DURSUN

İSTANBUL, 2020

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI PROGRAMI

HATTAT ŞEFİK BEY VE ESERLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜMEYRA DURSUN
(170301010)

Danışman
(Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI)

DÜZELTİLMİŞ TEZ

İSTANBUL, 2020

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı Geleneksel Türk Sanatları Tezli Yüksek Lisans Programı'nda **170301010** numaralı **SÜMEYRA DURSUN**'un hazırladığı **"Hattat Şefik Bey'in Eserleri"** konulu **Yüksek Lisans Tezi** ile ilgili **II. TEZ SAVUNMA SINAVI, 23/07/2020** Perşembe günü saat 11:00'da Çevrimiçi Video Görüşmesi ile yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE* OYBİRLİĞİ** ile karar verilmiştir.

Düzeltme verilmesi halinde:
Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı …/…/20… tarihinde, ……..saat da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde:

Tez adının **"Hattat Şefik Bey ve Eserleri"** şeklinde değiştirilmesi uygundur.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ (*)	İMZA
Prof. Dr. Muhittin SERİN	KABUL	
Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI (Danışman)	KABUL	
Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU	KABUL	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sümeyra
DURSUN

23.07.2020

DÜZELTME METNİ

1. Tezin başlığı değiştirilmiştir.
2. Eksik resim alt yazıları tamamlanmış bazı resim alt yazıları da yeniden düzenlenmiştir.
3. Giriş bölümü yeniden kaleme alınmıştır.
4. Katalog bölümünde yer alan verilerin değerlendirmesi yapıldı.

ÖZET

19. yüzyılda yaşamış ve dönemin en seçkin hattatlarından biri olan Şefik Bey ve eserleriyle ilgili bir çalışma yapılmamış ve eserlerinin bir araya getirilip incelenmemiş olması sebebiyle bu konuyu ele almak istedik. Şüphesiz biyografi çalışmaları sanat kültürü araştırmaları alanında önemli bir yer teşkil etmektedir.

Bu çalışmanın ana konusu Şefik Bey'in hayatı ve sanatı hakkındadır. Eserlerini çeşitli kaynaklardan toplayıp biraraya getirdik. Kronolojik şekilde tertip ederek katalog biçiminde sunmaya çalıştık. Ayrıca Muzıka-i Hümayûn'daki hocalığı hakkında elde mevcut arşiv belgelerine de bu çalışmamızda yer vermeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Şefik Bey, Hat Sanatı, Muzıka-i Hümayûn

ABSTRACT

Şefik Bey has lived in the 19th century and is considered to be one of the best calligraphers of his time. However, there hasn't been a previous study about Şefik Bey and his work of art. This study gathers all his art work in one place. Undoubtedly, biography studies have an important place in the field of art culture research.

The main focus of this study is the calligrapher Şefik Bey, his life and his art. His art work has been put in a chronological order in the catalog chapter. Therefore, the improvement of his writing can be easily observed.

Additionally, this paper provides the documents from the ottoman archive regarding his work -on buildings and architectural structures applied-writings- in Muzika-i Hümâyun where Şefik Bey had worked as a teacher.

Keywords: Şefik Bey, Khatt, Arabic Calligraphy, Ottoman Archives, Muzıka-i Hümayûn

ÖNSÖZ

Şefik Bey, gerek yazıdaki kudreti gerekse yetiştirdiği talebeleriyle dönemin seçkin hattatlarındandır. Araştırmalarım sırasında faydalandığım pek çok eser arasında Şefik Bey hakkında yazılmış benimde istifade ettiğim Talip Mert'e ait bir makale önemlidir.

Çalışma süresinde mevcut literatür tarandı. Muzıka-i Hümayûn'daki askerlere hat muallimliği'de yapan Şefik Bey'in buradaki hocalığına dair Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı (ATASE) Arşivi'nde herhangi bir bilgiye rastlanmadı. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden edindiğimiz belgeler ise tezin ekler bölümünde değerlendirildi. Bunun dışında müze, kütüphane ve özel koleksiyonlar ile müzayede katalogları taranmak suretiyle yurt içi ve yurt dışında bulunan ulaşılabilen eserleri iki kapak arasında biraraya getirilmeye çalışıldı.

Çoğunlukla levha boyutundaki eserleriyle bilinen Şefik Bey'in taşa mahkûk yazıları da mevcuttur. Bunlardan en çok bilineni İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı üzerinde bulunan yazıdır. Kubbetü's-Sahra'yı çevreleyen çinili kuşak yazı da onundur. Şefik Bey'in Topkapı Sarayı'nda bulunan daha önce yayınlanmamış yazı kalıpları da tezin katalog bölümünde yer almaktadır. Katalog bölümünde bulunan eserlerin tamamı kronolojik sırayla verilmiştir. Katalog da bulunan levhalarda kendi isimlerinin zikredilmesini istemedikleri için bu levhalar hususi koleksiyon olarak adlandırılmıştır.

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Şefik Bey'in yetiştiği dönemin kültür sanat ortamına dair genel bilgiler verildi. Birinci bölümde Şefik Bey'in hayatı, sanatı, hocaları ve öğrencileri hakkında bilgiler yer almakta; ikinci bölümde sanatı, üslûbu ve karşılaştırmalı yazı tahlilleri, üçüncü bölümde ise eserlerine yer verilmiştir.

Tez çalışmam boyunca bilgilerini ve desteğini esirgemeyen Danışman Hocam Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı'ya literatür taramaları esnasında bana yol gösteren hocam Prof. Dr. Muhittin Serin'e, değerli vakitlerini ayırıp bilgilerini paylaşan Prof. h.c. M. Uğur Derman'a, atölye çalışmalarım sırasında teşvik ve desteklerini esirgemeyen hocalarım Ali Toy ve Davud Bektaş'a, arşiv çalışmalarımda yardımcı olan Feyza

Başgöze'ye, minnet ve şükranlarımı sunarım. Bilindiği üzere pek çok hattatın müze ve kütüphanelerde orijinal olmayan eserleri mevcuttur. Bu çalışmamızda Şefik Bey'in de birçok eserinin kopyalarına rastladık. Bunların tespitinde yardımlarını esirgemeyen Nurullah Özdem'e, fotoğraf koleksiyonlarından istifade ettiğim tüm hocalarıma ve özellikle Mehmed Özçay'a, Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu'na ulaşmamı sağlayan Dr. Şebnem Eryavuz'a maddî manevî destekleriyle yanımda olan aileme müteşekkirim.

Bu tezin ileride yapılacak olan çalışmalara basamak olmasını temenni ederim.

Sümeyra DURSUN
Temmuz 2020 / Kandilli

İÇİNDEKİLER

ÖZET iv
ABSTRACT v
ÖNSÖZ vi
İÇİNDEKİLER viii
RESİM LİSTESİ x
GİRİŞ 1
19. YÜZYILDA İSTANBUL'DA KÜLTÜR VE SANAT ORTAMI 1
1. ŞEFİK BEY'İN HAYATI 7
1.1. Doğumu, Çocukluğu ve Eğitimi 7
1.2. Hocaları 7
1.2.1. Kadıasker Mustafa İzzet Efendi (1801-1876) 8
1.2.2. Ali Vâsfi Efendi (ö.1824) 10
1.2.3. Ali Haydar Bey (1802 – 1861) 10
1.3. Öğrencileri 12
1.3.1. Ali Rızâ Bey (ö. 1900) 12
1.3.2. Ali Hamdî Efendi (d. 1868) 13
1.3.3. Bursalı Mehmed Râşid Efendi (1849 – 1894) 14
1.3.4. Çırçırlı Ali Efendi (ö. 1902) 15
1.3.5. Değirmencizâde İbrahim Hakkı Efendi (ö. 1884) 17
1.3.6. Hasan Rıza Efendi (1849 – 1871) 17
1.3.7. Hasan Tahsin Hilmi Efendi (1847- 1912) 18
1.3.8. Hûriye Hanım (ö. 1911) 20
1.3.10. İbrahim Alâeddin Bey (1844 – 1887) 20
1.3.14. İbrahim Edhem (XIX. yy) 22
1.3.11. Ömer Fâik Efendi (1855 – 1919) 22
1.3.13. Samânîzâde Alî Efendi (ö. 1930) 24
1.3.16. Seyyid Ahmed Hilmî Efendi (ö. 1911) 24
1.3.17. Seyyid Mehmed Mecdî Efendi (XIX. yy) 24
1.3.9. Seyyid Mehmed Zihnî Efendi (ö. 1884) 25

1.3.12. Süleyman Vasfî Efendi (ö. 1911) 26
1.3.15. Yusuf Sabri (XIX. yy) 28
1.4. Görevleri 30
1.5. Vefatı 30
2. SANATI 33
2.1. Şefik Bey'in Yazıdaki Üslûbu 33
2.2. Hat Sanatındaki Yeri 45
2.3. Yazılarından Bazı Estetik Terennümler 49
2.4. İmzaları 66
2.4.1. Satır Nizamında İmzalarından Örnekler 66
2.4.2. Müstakil İmza Formunda Örnekler 74
2.4.3. Yığma İstifli İmzalar 82
3. ESERLERİ (KATALOG) 85
3.1. Kitap ve Risale Boyutundaki Eserler 85
3.2. Levha ve Murakka Formundaki Eserleri 113
3.3. Mimârî Yapılardaki Yazıları 420
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 499
KAYNAKÇA 516
DİZİN 521
EKLER 524
1) Fotoğraflar 524
2) Belgeler 528
3) Erkân-ı Harbiye Taç Kapısı Yazı Kalıbı 546

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin Celi Sülüs İstifi (Hususi Koleksiyon) 9
Resim 2: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi Sülüs- Nesih Murakka'ından bir Kıt'a (SSM)..... 9
Resim 3: Ali Vâsfi Efendi Sülüs Nesih Kıt'a (Nurullah Özdem F. Arşivi) 10
Resim 4: Ali Haydar Bey'in Celî Talik Levhası (N. Özdem F. Arşivi) 11
Resim 5: Ali Rızâ Bey Sülüs- Nesih Hilye-i Şerife (N. Özdem F. Arşivi) 13
Resim 6: Ali Hamdî Efendi'nin Murakka'nından bir Kıt'a (SK- Nuri Arlasez Koleksiyonu)..... 14
Resim 7: Mehmed Râşid Bursevî'nin Celî Sülüs İstifi (Hususi Koleksiyon) 15
Resim 8: Çırçırlı Ali Efendi Celî Sülüs Üst Kalıp (Uğur Derman Koleksiyonu) 16
Resim 9: Hasan Rıza Sülüs Nesih Kıt'a (N. Özdem F. Arşivi) 18
Resim 10: Hasan Tahsin Hilmi Efendi'nin Hilye-i Şerif'i (Sadberk Hanım Müzesi) 19
Resim 11: İbrahim Alâeddin Bey'in Hilye-i Şerif'i (Khalili Koleksiyonu) 21
Resim 12: İbrahim Edhem Bey'in Şefik Bey'den aldığı İcazetnâme (Galata Mevlevihanesi) 22
Resim 13: Ömer Faik Efendi'nin Sülüs Çeşme Kitabesi (Silivrikapı Bâlâ Süleymanağa Camii N. Özdem F. Arşivi) 23
Resim 14: Seyyid Mehmed Mecdî Efendi'nin Dua Mecmuası (N. Özdem F. Arşivi)..... 25
Resim 15: Seyyid Mehmed Zihni'nin Celî Sülüs Levhası (N. Özdem F. Arşivi)..... 26
Resim 16: Süleyman Vasfi Efendi Celî Sülüs Müsenna Zerendûd İstifi (Hususi Koleksiyon) .. 27
Resim 17: Yusuf Sabri Bey Sülüs- Nesih Kıt'a (Hususi Koleksiyon)..... 28
Resim 18: Verilerden hareketle hazırlanan silsilenâme denemesi (Haz. Sümeyra Dursun) .. 29
Resim 19: Şefik Bey'in Mezar Taşı Kitabesi..... 31
Resim 20: Şefik Bey'in Mezar Taşı Kalıbı ve metnin okunuşu 32
Resim 21: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM) 34
Resim 22: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)..... 34
Resim 23: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM) 35
Resim 24: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)..... 35
Resim 25: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM) 35
Resim 26: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)..... 36
Resim 27: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM) 36
Resim 28: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)..... 36
Resim 29: Şefik Bey'e ait celî sülüs levha..... 37
Resim 30: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levha 37
Resim 31: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay 38
Resim 32: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay..... 38
Resim 33: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay 39
Resim 34: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay..... 39
Resim 35: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay..... 40
Resim 36: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay 41
Resim 37: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay..... 41
Resim 38: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay 42

Resim 39: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay 42
Resim 40: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait cezm detayı 43
Resim 41: Şefik Bey'e ait levhadan cezm detayı 43
Resim 42: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait imza 44
Resim 43: Şefik Bey'e ait imza 44
Resim 44: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 50
Resim 45: Celî Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 50
Resim 46: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu) 51
Resim 47: Celî Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu) 51
Resim 48: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu) 52
Resim 49: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 52
Resim 50: Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 53
Resim 51: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu) 53
Resim 52: Kasîde-i Muhammediyye (Hususi Koleksiyon) 54
Resim 53: Kasîde-i Muhammediyye (Hususi Koleksiyon) 54
Resim 54: Kaside-i Muhammediyye (Hususi Koleksiyon) 55
Resim 55: Sülüs İstif (TSMK) 55
Resim 56: Sülüs Kıt'a (Uğur Derman Koleksiyonu) 56
Resim 57: Sülüs Kıt'a (Süleymaniye Kütüphanesi 56
Resim 58: Sülüs Kıt'a (Süleymaniye Kütüphanesi) 57
Resim 59: Sülüs-Nesih Kıt'a (Talip Mert F. Arşivi) 57
Resim 60: Sülüs- Nesih Murakka (TSMK) 58
Resim 61: Sülüs- Nesih Murakka (TSMK) 58
Resim 62: Sülüs- Nesih Murakka (Yale Üniversitesi Kütüphanesi) 59
Resim 63: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi) 59
Resim 64: Sülüs Murakka (TSMK) 60
Resim 65: Sülüs Murakka (TSMK) 60
Resim 66: Sülüs Murakka (TSMK) 61
Resim 67: Sülüs-Nesih Murakka (Bağdat Müzesi) 61
Resim 68: Sülüs Murakka (TSMK) 62
Resim 69: Sülüs Murakka (TSMK) 62
Resim 70: Sülüs Murakka (TSMK) 63
Resim 71: Sülüs Murakka (TSMK) 63
Resim 72: Sülüs Murakka (TSMK) 64
Resim 73: Sülüs Murakka (TSMK) 64
Resim 74: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu) 65
Resim 75: Celî Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon) 65
Resim 76: *"Esseyyid Muhammed Şefik Min Telâmizi Esseyyid Mustafa İzzet el-maruf bi-hatibi Eba Eyyub el-Ensari 1260"* (TİEM Mushaf İmza Detayı) 66
Resim 77: "*Ketebehû el-fakir ilâ Alâ'illâhi'l-kâdir es-Seyyid Muhammed Şefik Muallimü'l-Hatt- i fı Musikat'is- Sultaniyye sene 1263*" (Amme Cüzü Detayı SSM) 66

Resim 78: *" Ketebehu El Fakir es-Seyyid Mehmed Şefik mu'allimü'l-hatti fî Mûzikati's-Sultâniyyeti min telâmizi es-seyyid el-hacc Mustafâ İzzet el-mâ'rûf bi-İmâmi's-Sânî li-Emîri'l-Mü'minîn Abdü'l-mecîd Hân 1263"*..... 67
Resim 79: *"Ketebehû turâbi akdâmi'l—meşâkîn es-seyyid Muhammed Şefîk min telâmizi es-Seyyid-el-hacc Mustafâ İzzet El-müştehir bi'l-imami'l-imami'l evveli'l Emîri'l Emîri'l Mü'mimîn Abdülmecîd Han sene 1266"* Delailül Hayrat Detayı (SSM) 67
Resim 80: "*Nemekahû Mehmed Şefik gufire zunûbehû ve setere uyûbehû 1276"*..... 67
Resim 81: *"Meşekahû El Fakir Esseyyid Mehmed Şefik sene 1276"* 68
Resim 82*: "Ketebehû el-müznib es-Seyyid Mehmed Şefik Muallimü - Hatt fi Musikati's Sultani li sene seman semanın ve mıeteyn ve elf sene 1288"* (İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi).. 68
Resim 83: *" Ketebehû es-Seyyid Muhammed Şefik Gufire lehû Amîn 1289*" (Sülüs Kıt'a) 68
Resim 84: *"Eser- i hame- i Abd-i âciz-i pür masiyet Mehmed Şefik ez telâmizi Mustafa İzzet"* Sülüs- Nesih Murakka Detay (TSMK,GY254) 1293 69
Resim 85: *"Sevvedehû es-Seyyid Mehmed Şefik sene 1293"* Sülüs - Nesih Kıt'a..... 69
Resim 86: "*Sevvedehû el Fakir es-Seyyid Mehmed Şefik sene 1293"*..... 69
Resim 87: *"Hâk-i pây- ı Evliya Mehmed Şefik Pür hata sene 1293"* 70
Resim 88: *"Hâk-i pây- ı Evliya Mehmed Sefik pür hatâ 1293"* 70
Resim 89: *"Nemekahû Şefik gufire lehû"* Celî Talik Kıt'a Kalıp (M. Şevket Eygi Koleksiyonu)71
Resim 90: *Bende-i âl-i abâ Mehmed Şefik pür hatâ"* Sülüs Kıt'a Detay 71
Resim 91: *"Ketebehû'lel abdüz'z-za'îf Mehmed Şefik gufire Allah"*..... 71
Resim 92: "*Ketebehû ezafü'l kuttâb aga-yı kul Mehmed Şefik an Muallimi Rüşdî-i Askerî-i Soğuk Çeşme efâzallâhu aleyhi"* 72
Resim 93: *"Hâk-i pây- ı evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ"* 72
Resim 94: *"Hâk-i pây- ı evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ"* 72
Resim 95: " *Ketebehû el müznibu, es-Seyyid Mehmed Şefik"* (Antik A.Ş. 36. Müzayede)..... 73
Resim 96: " *Mu'allimü'l-Hatti bi- Silahşorân-ı Hâssa-i Şâhâne"* (Antik A.Ş. 36. Müzayede).. 73
Resim 97: *"Ketebehû es-Seyyid Mehmed Şefik min telâmîzi'l-hacc Mustafa İzzet e ma'rûf bi re'îsi'l- ulemâ"* (Kasımpaşa Camii Celî Sülüs kitâbe'den detay) 73
Resim 98: *"Ketebehû Şefik 1264"*..... 74
Resim 99: *"Ketebehû Şefik 1268"*..... 74
Resim 100: *"Ketebehû Şefik 1269"*..... 75
Resim 101: "*Esseyid Mehmed Şefik"* Hasan Rıza İcazet Mührü (Demsa Koleksiyonu)..... 75
Resim 102: "*Ketebehû Şefik 1292"* (TPV Celî Sülüs Kalıp Detay) 76
Resim 103: "*Ketebehû Şefik"*..... 76
Resim 104: *"Ketebehû Şefik*" Celi Sülüs Detay 76
Resim 105: *"Ketebehû Şefik"*..... 77
Resim 106: *"Ketebehû Şefik"*..... 77
Resim 107: *"Ketebehû Şefik"*..... 77
Resim 108: *"Ketebehû Şefik"*..... 77
Resim 109: *"Ketebehû Şefik"*..... 78
Resim 110: *"Ketebehû Şefik"* Celî Sülüs İstif Kalıp Detay 78
Resim 111: *"Ketebehû Şefik"* Celî Sülüs İstif Zırnık Kalıp (TPV) 78

Resim 112: *"Ketebehû Şefik"* Celî sülüs detay 78
Resim 113: *"Abdehû Mehmed Şefik"* 79
Resim 114: *"Ketebehû Şefik"* 79
Resim 115: *"Ketebehû Şefik"* 79
Resim 116: "*Ketebehû Şefik"* 79
Resim 117: *"Abdehû Mehmed Şefik"* 80
Resim 118: "*Ketebehû Mehmed Şefik"* 80
Resim 119: *"Ketebehû Mehmed Şefik"* 80
Resim 120: *"Ketebehû Şefik"* 80
Resim 121: *"Ketebehû Şefik"* 81
Resim 122: "*Ketebehû Şefik"* 81
Resim 123: *"Ketebehû Şefik"* Celî Divanî Detay 81
Resim 124: *Ketebehû es-Seyyid Mehmed Şefik Gufire lehû sene 1271"* 82
Resim 125: *"Abduhû Mehmed Şefik Gufire lehu 1285"* (Kasımpaşa Camii Celî Divanî kitâbeden detay) 83
Resim 126: "Hâk-i pây- ı Evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ 1291 84
Resim 127: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in Serlevhası (26-33) 86
Resim 128: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in Serlevhası 463 b- 464 a varakları 87
Resim 129: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 458 b- 459 a varakları (Tîn-Alak Sûreleri). 87
Resim 130: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 459 b- 460 a varakları (Kadir ve Beyyine Sûreleri) 88
Resim 131: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 460 b- 461 a varakları (Âdiyât ve Kâria Sûreleri) 88
Resim 132: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 461 b- 462 a varakları (Asr Hümeze ve Fîl Sûreleri) 89
Resim 133: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 463 b- 464 a varakları (Asr Hümeze ve Fîl Sûreleri) 89
Resim 134: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in Ferağ Sayfası (Şefik Bey'in İmzası 464 b- 465 a varakları) 90
Resim 135: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü Serlevhası (34-38) 91
Resim 136: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü 2 b -3 a varakları 92
Resim 137: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü 3 b -4 a varakları (Nâziât Sûresi) 92
Resim 138: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü Ferağ Sayfası (Şefik Bey'in İmzası) 93
Resim 139: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü Cildi (Arka Kapağı ve Miklebi) 93
Resim 140: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde Serlevhası (39-43) 94
Resim 141: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde 2 b -3 a varakları 95
Resim 142: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde 3 b – 4 a varakları 95
Resim 143: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde'nin Ferağ Sayfası 96
Resim 144: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde'nin Cildi (Arka Kapağı ve Miklebi) 97
Resim 145: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün'nin Serlevha Sayfası (44-49) 98
Resim 146: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 3 b – 4 a varakları (Nâziât Sûresi) 99
Resim 147: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 4 b – 5 a varakları (Abese Sûresi)..... 99

Resim 148: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 5 b – 6 a varakları (Abese Sûresi).... 100
Resim 149: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 22 b – 23 a varakları (Tekâsür-Asr ve Hümeze Sûreleri)..... 100
Resim 150: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün Ferağ Sayfası (Şefik Bey'in İmzası).. 101
Resim 151: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın Serlevhası (50-54)..... 103
Resim 152: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın 3 b – 4 a varakları 104
Resim 153: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın 4 b – 5 a varakları 104
Resim 154: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın Ferağ Sayfası..... 105
Resim 155: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın Cildi (Arka Kapağı ve Miklebi)..... 105
Resim 156: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün Serlevhası (55-59) 106
Resim 157: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün 2 b – 3 a varakları..... 107
Resim 158: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün 3 b – 4 a varakları (Nâziât Sûresi).. 107
Resim 159: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün Ferağ Sayfası 108
Resim 160: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün Cildi (Arka Kapağı ve Cildi) 108
Resim 161: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün Serlevhası (60-64) 109
Resim 162: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 2 b – 3 a varakları..... 110
Resim 163: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 4 b – 5 a varakları..... 110
Resim 164: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 14 b – 15 a varakları..... 111
Resim 165: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 17 b – 18 a varakları..... 111
Resim 166: Rikaa' İcazetnâme (Demsa Koleksiyonu)..... 112
Resim 167: Sülüs- Nesih- Rikaa' İcazetnâme (SK Süheyl Ünver Arşivi SK91) 114
Resim 168: Sülüs- Nesih- Rikaa' İcazetnâme (SK Süheyl Ünver Arşivi 33) 115
Resim 169: Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Arşivi No: 33'de Uğur Derman Beyefendi tarafından yazılan not:..... 116
Resim 170: Nesih-Sülüs- Nesih Kıt'a ABD/Michigan Üniversitesi Kütüphanesi (Hutût-ı Mütenevvia-yı İslamiyye Albümü) 117
Resim 171: Sülüs – Nesih Kıt'a (SSM 110-0152)..... 118
Resim 172: 1261/1845 Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK498) 119
Resim 173: Sülüs -Nesih Hilye-i Şerife (Talip Mert F. Arşivi)..... 120
Resim 174: Sülüs – Nesih Levha (Talip Mert F. Arşivi) 121
Resim 175: Celi Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 122
Resim 176: Sülüs Levha (M. El-Mour Koleksiyonu Mehmed Özçay F.Arşivi) 123
Resim 177: İcazetnâme (M. El-Mour Koleksiyonu Mehmed Özçay F. Arşivi) 124
Resim 178: Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)..... 125
Resim 179: Celî Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)..... 126
Resim 180: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 127
Resim 181: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)..... 128
Resim 182: Sülüs – Nesih Meşk Sayfası (Muhammed El Mour Koleksiyonu) 129
Resim 183: Celî Sülüs Levha (Demsa Koleksiyonu) 130
Resim 184: Sülüs – Nesih Hilye-i Şerife (Kerem Kıyak Koleksiyonu) 131
Resim 185: Sülüs Levha (Atatürk Kitaplığı) 132
Resim 186: Celî Sülüs Levha (Feyhaman Duran Koleksiyonu)..... 133

Resim 187: Celî Sülüs Levha (Demsa Koleksiyonu) 134
Resim 188: Celî Sülüs levha (Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi) 135
Resim 189: Muhakkak –Nesih- Sülüs Hilye-i Şerîfe (SSM140-0093) 136
Resim 190: Sülüs -Nesih Hilye-i Şerîfe (Hususî Koleksiyon N. Özdem F. Arşivi) 137
Resim 191: Sülüs -Nesih Hilye-i Şerîfe (Hususî Koleksiyon N. Özdem F. Arşivi) 138
Resim 192: Muhakkak – Sülüs -Nesih Hilye-i Şerîfe (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 139
Resim 193: Celî Sülüs Levha (Konya Koyunoğlu Müzesi) 140
Resim 194: Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 141
Resim 195: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Feyhaman Duran Koleksiyonu) 142
Resim 196: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 143
Resim 197: Celî Sülüs Levha (TSMK GY1264) 144
Resim 198: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon) 145
Resim 199 : Celî Sülüs Zerendûd Levha (TİEM 2881) 146
Resim 200: Celî Sülüs Levha Cumhurbaşkanlığı Koleksiyonu (Mehmed Özçay F. Arşivi) 147
Resim 201: Celî Sülüs Levha (N.Özdem F. Arşivi) 148
Resim 202: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 149
Resim 203: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Sadberk Hanım Müzesi) 150
Resim 204: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Sadberk Hanım Müzesi 15845-Y.233) 151
Resim 205: Celî Sülüs Levha (SSM 130-0070) 152
Resim 206: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 153
Resim 207: Celî Sülüs Levha (TİEM 3128) 154
Resim 208: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Bursa Ulu Camii) 155
Resim 209: Celî Sülüs Zerendûd Levha Cihangir Camii (Mehmed Özçay F. Arşivi) 156
Resim 210: Celî Dîvânî Zerendûd Levha (Bursa Ulu Camii Mehmed Özçay F. Arşivi) 157
Resim 211: Mâil Ta'lik Kıt'a (Konya Koyunoğlu Müzesi) 158
Resim 212: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 159
Resim 213: Celî Sülüs Levha (SSM 130-0067) 160
Resim 214: Sülüs Nesih Meşk Sayfası (SSM 110-0235) 161
Resim 215: Celî Sülüs Pîr Yazısı (N. Özdem F. Arşivi) 162
Resim 216: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 163
Resim 217: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Abdurrahman Depeler Koleksiyonu) 164
Resim 218: Sülüs- Nesih Hilye Formunda Aşere-i Mu'cizat (N. Özdem F. Arşivi) 165
Resim 219: Celî Sülüs Zerendûd Levha (M. Özçay F. Arşivi) 166
Resim 220: Sülüs- Nesih Kıt'a (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi) 167
Resim 221: 1865 Celî Sülüs Zerendûd Levha (Şişli Camii Vakfı Koleksiyonu) 168
Resim 222: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 169
Resim 223: Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 170
Resim 224: Sülüs Levha (Antik A.Ş. 302.Müzayede Kataloğu) 171
Resim 225: Sülüs-Nesih Kıt'a (İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi İbnülemin kayıt no 124) 172
Resim 226: Celî Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK674) 173
Resim 227: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 174
Resim 228: Sülüs-Nesih İcazetnâme (TİEM 2970) 175

Resim 229: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 176
Resim 230: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Bâlâ Süleyman Ağa Camii)..... 177
Resim 231: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Bâlâ Süleyman Ağa Camii)..... 178
Resim 232: Sülüs – Nesih Meşk Sayfası (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 179
Resim 233: Celî Sülüs Levha (Ali Demirel Koleksiyonu)..... 180
Resim 234: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 181
Resim 235: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 182
Resim 236: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Süleymaniye Kütüphanesi SK104)..... 183
Resim 237: Sülüs- Nesih İcazetnâme (TİEM 3048)..... 184
Resim 238: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Talip Mert F. Arşivi)..... 185
Resim 239: Celî Divânî Kitâbe Kasımpaşa Camii (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 186
Resim 240: Celî Sülüs Pîr Yazısı (SSM 130-0072)..... 187
Resim 241: Müsenna Zerendûd Levha (SSM 130-0245) 188
Resim 242: Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)..... 189
Resim 243: Müsenna Zerendûd Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK151)..... 190
Resim 244: Celî Sülüs Müsenna Levha (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu K5) 191
Resim 245: Celî Sülüs Müsenna Levha (İbrahim Hakkı Yiğit Koleksiyonu)..... 192
Resim 246: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu) 193
Resim 247: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu) 194
Resim 248: Levha 1286/1869-1870 Celî Sülüs Feyhaman Duran Koleksiyonu İÜK..... 195
Resim 249: Celî Sülüs levha (Sami Tokgöz Koleksiyonu) 196
Resim 250: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 197
Resim 251: Celî Sülüs Zerendûd Levha (TPV)..... 198
Resim 252: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)..... 199
Resim 253: Sülüs- Nesih Meşk Sayfası (Mehmed Özçay F. Arşivi) 200
Resim 254: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)..... 201
Resim 255: Sülüs- Nesih Meşk Sayfası (TSMK HEA126) 202
Resim 256: Celî Sülüs Levha (N.Özdem F. Arşivi) 203
Resim 257: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Sünbül Efendi Câmii N. Özdem F. Arşivi)..... 204
Resim 258: Celî Divanî Levha (Kılıç Ali Paşa Camii Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 205
Resim 259: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Sadberk Hanım Müzesi 15576-Y.169)..... 206
Resim 260: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu) 207
Resim 261: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 208
Resim 262: Sülüs – Nesih Karalama (Atatürk Kitaplığı Arşivi) 209
Resim 263: Celî Sülüs Levha (TSMK GY1325) 210
Resim 264: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 211
Resim 265: Sülüs – Nesih Kıt'a (Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu)..... 212
Resim 266: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu) 213
Resim 267: 1873 Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 214
Resim 268: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 215
Resim 269: Celi Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK454) 216
Resim 270: Celi Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 217

Resim 271: Celî Sülüs Levha (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu) 218
Resim 272: Sülüs Levha (TİEM 4678) 219
Resim 273: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi) 220
Resim 274: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 221
Resim 275: Celî Sülüs Levha (Sami Tokgöz Koleksiyonu) 222
Resim 276: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)..... 223
Resim 277: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)..... 224
Resim 278: 1874 Sülüs Zerendûd Levha (Hususi Koleksiyon)..... 225
Resim 279: Celî Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu) 226
Resim 280: Celî Sülüs Levha (Demsa Koleksiyonu) 227
Resim 281: Celî Sülüs Zerendûd Levha (SSM130-0405)..... 228
Resim 282: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu) 229
Resim 283: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 230
Resim 284: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 231
Resim 285: Nesih Levha (Abdurrahman El-Uveys Koleksiyonu) 232
Resim 286: Celi Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK512) 233
Resim 287: Celi Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)..... 234
Resim 288: Sülüs Karalama (N. Özdem F. Arşivi) 235
Resim 289: Sülüs – Nesih Karalama (N. Özdem F. Arşivi) 236
Resim 290: Sülüs Karalama (Hususi Koleksiyon)..... 237
Resim 291: Sülüs – Nesih Karalama (Demsa Koleksiyonu) 238
Resim 292: Sülüs- Nesih (Talip Mert F. Arşivi) 239
Resim 293: Celî Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu) 240
Resim 294: Celî Divanî Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 241
Resim 295: Celi Divanî Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi) 242
Resim 296: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 243
Resim 297: Sülüs – Nesih Kıt'a (Talip Mert F. Arşivi)..... 244
Resim 298: Sülüs-Nesih Kıt'a (Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu)..... 245
Resim 299: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)..... 246
Resim 300: Sülüs – Nesih Murakkaa' (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)..... 247
Resim 301: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 248
Resim 302: Celî Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu) 249
Resim 303: Celî Sülüs Yazı Kalıbı (Sami Tokgöz Koleksiyonu)..... 250
Resim 304: Celî Sülüs Levha (Irvin Cemil Schick Koleksiyonu) 251
Resim 305: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 252
Resim 306: Celî Sülüs Levha (Konya Koyunoğlu Müzesi) 253
Resim 307: Celî Sülüs Levha (Konya Koyunoğlu Müzesi) 254
Resim 308: Sülüs - Nesih Levha (Talip Mert F. Arşivi) 255
Resim 309: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)..... 256
Resim 310: Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)..... 257
Resim 311: Tuğra (TSMK GY868) 258
Resim 312: Tuğra (TSMK GY875-1) 259

Resim 313: Sülüs - Muhakkak - Nesih Levha (Ali Demirel Koleksiyonu) 260
Resim 314: Sülüs – Nesih Kıt'a (Kerem Kıyak Koleksiyonu) 261
Resim 315: Celî Sülüs Levha (Galata Mevlevihanesi Müzesi)..... 262
Resim 316: Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)..... 263
Resim 317: Sülüs-Muhakkak- Nesih Levha (Hususî Koleksiyon) 264
Resim 318: Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK457) 265
Resim 319: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Konya Mevlana Müzesi) 266
Resim 320: Sülüs-Nesih Kıt'a (N. Özdem F. Arşivi) 267
Resim 321: Sülüs-Nesih Kıt'a (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 268
Resim 322: Muhakkak Levha (Khalili Koleksiyonu) 269
Resim 323: Celî Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)..... 270
Resim 324: Celî Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)..... 271
Resim 325: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Hususi Koleksiyon) 272
Resim 326: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu) 273
Resim 327: Celî Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon9 274
Resim 328: Sülüs-Nesih Meşk Sayfası (Konya Koyunoğlu Müzesi) 275
Resim 329: Sülüs-Nesih Meşk Sayfası (TSMK GY330) 276
Resim 330: Sülüs Levha (TVHEM N. Özdem F. Arşivi) 277
Resim 331: Sülüs – Nesih Levha (Aydın Ergün Koleksiyonu)..... 278
Resim 332: Sülüs Levha (Nurullah Özdem F. Arşivi)..... 279
Resim 333: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)..... 280
Resim 334: Celî Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)..... 281
Resim 335: Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arişivi)..... 282
Resim 336: Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon N. Özdem F. Arşivi) 283
Resim 337: Sülüs-Nesih Hilye-i Şerife (TSMK HEA125) 284
Resim 338: Celî Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK284) 285
Resim 339: Sülüs Nesih Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK198) 286
Resim 340: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 287
Resim 341: Celî Sülüs Müsenna Levha (N. Özdem F. Arşivi) 288
Resim 342: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 289
Resim 343: Sülüs - Celî Sülüs Hilye-i Şerîfe (TVHEM) 290
Resim 344: Celî Sülüs Levha (Alp Gürbüz Koleksiyonu)..... 291
Resim 345: Celî Sülüs Levha (SSM 130-0083)..... 292
Resim 346: Zerendûd Celî Divanî Levha (Kerem Kıyak Koleksiyonu) 293
Resim 347: Sülüs – Nesih Levha (Ali Demirel Koleksiyonu)..... 294
Resim 348: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)..... 295
Resim 349: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu) 296
Resim 350: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu) 297
Resim 351: Sülüs-Nesih Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 298
Resim 352: Sülüs Levha (Aydın Ergün Koleksiyonu)..... 299
Resim 353: Sülüs Levha (TSMK GY321-63)..... 300
Resim 354: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 301

Resim 355: Celî Sülüs Levha (İstanbul Müzayede Kataloğu 2015) 302
Resim 356: Sülüs Kıt'a (Hüseyin Öksüz Koleksiyonu) 303
Resim 357: Sultan Abdülmecid Türbesi Zerendûd Celî Sülüs Levha 304
Resim 358: Celî Sülüs Kitâbe (Kasımpaşa Camii Mehmed Özçay F. Arşivi) 305
Resim 359: Celî Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK251) 306
Resim 360: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi) 307
Resim 361: Celî Sülüs Zerendûd Levha (N. Özdem F. Arşivi) 308
Resim 362: Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu) 309
Resim 363: Sülüs Levha (Talip Mert F. Arşivi) 310
Resim 364: Sülüs-Nesih Kıt'a (Mehmed Özçay F. Arşivi) 311
Resim 365: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon) 312
Resim 366: Celî Sülüs Murabba Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 313
Resim 367: Sülüs- Nesih Kıt'a (Irvin Cemil Schick Koleksiyonu) 314
Resim 368: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 315
Resim 369: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 316
Resim 370: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 317
Resim 371: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 318
Resim 372: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 319
Resim 373: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 320
Resim 374: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi) 321
Resim 375: Celî Sülüs Levha (TİEM 4663) 322
Resim 376: Celî Sülüs Yazı Kalıbı (Savaş Çevik Koleksiyonu) 323
Resim 377: Sülüs- Nesih Karalama (Mehmed Özçay F. Arşivi) 324
Resim 378: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 325
Resim 379: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi) 326
Resim 380: Sülüs-Nesih Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu) 327
Resim 381: Sülüs - Nesih Kıt'a (Sami Tokgöz Koleksiyonu) 328
Resim 382: Ta'lik Kıt'a (Mehmed Şevket Eygi Koleksiyonu) 329
Resim 383: Sülüs - Nesih Kıt'a (Mısır Milli Kütüphane 03495- 116 Sicil No'lu) 330
Resim 384: Celî Sülüs Levha (Ali Sıtkı Özalp Koleksiyonu) 331
Resim 385: Celî Sülüs Zerendûd (Konya Aziziye Camii) 332
Resim 386: Muhakkak – Nesih Kıt'a (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu) 333
Resim 387: Sülüs - Nesih Kıt'a (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu) 334
Resim 388: Sülüs - Nesih Meşk Murakkâı (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu) 335
Resim 389: Sülüs - Nesih Meşk Murakkâı (Bağdat Müzesi Ömer Kasım Kahya F. Arşivi) 344
Resim 390: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TPV) 353
Resim 391: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY 262) 362
Resim 392: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY254) 368
Resim 393: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Hususî Koleksiyonu) 373
Resim 394: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu) 379
Resim 395: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Hususi Koleksiyon) 394
Resim 396: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY249) 400

Resim 397: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Yale Library Arabic MSS 431) 409
Resim 398: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY266)..... 412
Resim 399: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY 292)..... 415
Resim 400: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü Celî Sülüs Kitâbe..... 425
Resim 401: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü 426
Resim 402: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs Kitâbe..... 427
Resim 403: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs Kitâbe 428
Resim 404: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs Kitâbe..... 429
Resim 405: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Ta'lik Kitâbe 430
Resim 406: İstanbul Darülfünun yazısının kaldırıp yerine İstanbul Üniversitesi yazısının asılması 1 Ağustos 1933 431
Resim 407: İstanbul Üniversitesi arka kapısı üzerinde bulunan tuğranın mermer tabaka ile kapalı hali 432
Resim 408: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı 1933 Encümen Arşivi 433
Resim 409:İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı 1933 Encümen Arşivi 434
Resim 410: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü Celî Sülüs Kitâbe..... 435
Resim 411: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs -Ta'lik Kitâbesi..... 436
Resim 412: Bursa Ulu Camii Celî Sülüs İstif..... 437
Resim 413: Celî Sülüs – Kûfi İstif (Bursa Ulu Camii)..... 438
Resim 414: Celî Sülüs – Kûfi İstif (Bursa Ulu Camii)..... 439
Resim 415: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)..... 440
Resim 416: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)..... 441
Resim 417: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)..... 442
Resim 418: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)..... 443
Resim 419: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)..... 444
Resim 420: Müsennâ Celî Ta'lik İstif (Bursa Ulu Camii)..... 445
Resim 421: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)..... 446
Resim 422: Bursa Ulu Camii Celî Sülüs Mihrap Yazısı..... 447
Resim 423: Kubbet'üs Sahra Genel görüntü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz) 448
Resim 424: Kubbet'üs Sahra Genel görüntü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz) 448
Resim 425: Kubbet'üs Sahra Celî Sülüs Kuşak Yazısı 450
Resim 426: Ayasofya Camii Celî Sülüs Kitâbe..... 451
Resim 427: Teşvikiye Camii Giriş Kapısı üzerinde bulunan Tuğra 452
Resim 428: Kasımpaşa Camii Celî Sülüs Kitâbe 453
Resim 429: Celî Sülüs Kitâbe*"Mekteb-i Rüştiyye-i Askeriyye"*..... 454
Resim 430: Tuğra (Hacıküçük Camii Çeşmesi Sultanhamam) 455
Resim 431: Celî Sülüs Hulefâ-yı Raşidîn Levhaları (Yavuz Sultan Selim Camii)..... 456
Resim 432: Celî Sülüs Kitâbe (Üsküdar Sokullu İlköğretim Okulu) 457
Resim 433: Celî Sülüs Kitâbe (Silivrikapı Bâlâ Süleymanağa Camii) 458
Resim 434: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)..... 460
Resim 435: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)..... 461
Resim 436: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)..... 462

Resim 437: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 463
Resim 438: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 464
Resim 439: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 465
Resim 440: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 466
Resim 441: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 467
Resim 442: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 468
Resim 443: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 469
Resim 444: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 470
Resim 445: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 471
Resim 446: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 472
Resim 447: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 473
Resim 448: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 474
Resim 449: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 475
Resim 450: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 476
Resim 451: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 477
Resim 452: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 478
Resim 453: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 479
Resim 454: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 480
Resim 455: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 481
Resim 456: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 482
Resim 457: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 483
Resim 458: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 484
Resim 459: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 485
Resim 460: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 486
Resim 461: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 487
Resim 462: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 488
Resim 463: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 489
Resim 464: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 490
Resim 465: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 491
Resim 466: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 492
Resim 467: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 493
Resim 468: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 494
Resim 469: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 495
Resim 470: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 496
Resim 471: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 497
Resim 472: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106) 498
Resim 473: Hattat-Ressam Turan Sevgili tarafından yapılan Şefik Bey'in portresi 524
Resim 474: Halil Edhem Arda Köşkü'nde duvarda Mehmed Şefik imzali Hilye-i Şerife Süheyl Ünver Arşivi-1966 (N. Özdem F. Arşivi) 525
Resim 475: Feyhaman Duran'ın evinden bir fotoğraf. Duvarda bulunan Lafza-i Celâl Şefik Bey'e aittir. (N. Özdem F. Arşivi) 526

Resim 476: Şefik Bey'in kayıtlarda adı geçmeyen eşine ait mezar taşı Bursa Muradiye Külliyesi (Mehmed Özçay F. Arşivi) 527
Resim 477: Kahire Menyel Kasrı Özel Müzede bulunan bu notta " 50X 62 cm ebadtında siyah zemin üzerine altın suyu (zerendud) ile yazılı." şeklinde bir not bulunmaktadır. Eserin görseline ulaşılamamıştır. 528
Resim 478: Şefik Bey'in Hademe-i Hassa'daki hocalığına dair arşiv belgesi 529
Resim 479: Şefik Bey'in Hademe-i Hassa'daki hocalığına dair arşiv belgesinin arka yüzü... 531
Resim 480: Deprem sonrası hasar gören Mecidiye Camii'nin ta'dîl edilip yeniden açıldığına dair arşiv belgesi 532
Resim 481: Deprem sonrası hasar gören Mecidiye Camii'nin ta'dîl edilip yeniden açıldığına dair arşiv belgesi 534
Resim 482: Deprem sonrası hasar gören Mecidiye Camii'nin ta'dîl edilmesine dair..... 536
Resim 483: Bursa Ulu Camii'nin masraf kaydı ve Şefik Bey'e verilen maaşı gösteren arşiv belgesi 538
Resim 484: Sakız Adası Mecidiye Camii Kitabe (F. Şefaettin Deniz)..... 544
Resim 485: Sakız Adası Mecidiye Camii Çeşme Kitabesi (F. Şefaettin Deniz) 545
Resim 486: Erkân-ı Harbiye Taç Kapısı Yazı Kalıbı 546

KISALTMALAR

age	adı geçen eser
agm	adı geçen makale
A.K.	Atatürk Kitaplığı
bkz.	Bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
c.	cilt
d.	doğumu
DİA	Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
F.	Fotoğraf
Haz.	Hazırlayan
IRCICA	İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
m.	milâdî
ö.	ölümü
R.	Resim
s.	sayfa
sy.	sayı
SK	Süleymaniye Kütüphanesi
SSM	Sakıp Sabancı Müzesi
SHM	Sadberk Hanım Müzesi
TSMK	Topkapı Sarayı Millet Kütüphanesi
TİEM	Türk İslam Eserleri Müzesi
TPV	Türk Petrol Vakfı
TVHEM	Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi
yy.	yüzyıl

GİRİŞ

19. YÜZYILDA İSTANBUL'DA KÜLTÜR VE SANAT ORTAMI

İstanbul her dönem olduğu gibi 19. yüzyılda da musikinin, edebiyatın, sanatın ve ilmin beşiği olmuştur. Bu bölümde, Şefik Bey'in yaşadığı ve eserlerini verdiği bu yüzyılın İstanbul'unu daha yakından ve farklı açılardan tanımaya çalışacağız. Böylece Şefik Bey'in nasıl bir ortamda sanatsal faaliyetlerini sürdürdüğünü anlamak istiyoruz.

İstanbul, tarih boyunca medeniyetlerin beşiği olmuştur. Bilhassa Doğu Roma, Latin, Bizans ve Osmanlı başta olmak tarihin en büyük imparatorluklarına başkentlik yapmış dolayısıyla, günümüz Türkiyesi'nin gözbebeği olan İstanbul, Bizantion'dan Antonia'ya, İkinci Roma'dan Konstantinapolis'e ve fetihle müşerref olduktan sonra payitaht-ı saltanattan tahtgah-ı saltanata, Dârü'l-Hilâfe'den Medinetü'l-Muvahhidin'e değin pek çok isimle anılmıştır.

İstanbul'un bu tarihi değeri şair, edip ve düşünürlerin eserlerine de yansımıştır. Nitekim 15. yüzyıl şairlerinden Karamanlı Aynî, İstanbul'un fethi üzerine kaleme aldığı şiirinde İstanbul'un gerçi binası su ve topraktan olsa da cennetin ya onun üstünde ya da altında olduğunu ifade etmektedir;

"Şehr-i âzam kim binâsı gerçi mâ u tıyndedür
Ya anun üstündedür cennet yahud altındadur
Bu haber kim söylenür hem zâhir ü bâtındadur
Revnâkı bu kâ'inâtun şehr-i Konstantindedür
Ger salâ Sultan Muhammed Zülfikâr-ı Haydarî"

18. yüzyıl Divan şiirinin önemli şairlerinden Nedim bir kasidesinde İstanbul'un değerinin biçilemeyecek kadar eşsiz olduğunu, hatta bir taşına bütün Acem ülkesinin feda edilebileceğini söylemiştir;

"Bu şehr-i Stanbul ki bî-misl ü behâdır

Bir sengine yek-pâre Acem mülkü fedâdır

19. yüzyıl Divan şairi Şeref Hanım ise İstanbul'u şöyle anlatmaktadır;

"*Gencîne-i irfân olan İslâmbûl*

Mahbûbe-i büldân olan İslâmbûl

Müştak seni görmeğe gayretle Şeref

Ey mecmâ'-i yârân olan İslâmbûl"

İstanbul şiirlere konu olmaya başladıktan sonra şiirin mi, yoksa şehrin mi güzel olduğu daima tartışılmıştır. Osmanlı edebiyatı şiir ağırlıklı olduğu içinde şiir ile şehir birbirine çok yakışmış, şairler, şekeri suda eritir gibi yalın, ama o derece lezzetli hayaller ile yüzyıllar boyunca şehri anlatıp durmuşlardır.[1] Belki de bu yüzden İstanbul, her çağda olduğu gibi Osmanlı döneminde de edebiyat ortamının tam merkezi olmuştur. Her sanatkâr kendi çağına ve çevresine karşı duyarlılık gösterir. İstanbul bu bakımdan, pek az coğrafyaya nasip olan tabii güzelliği ve çeşitli manzaralarıyla yazar ve şairlerin dikkatini çekmiş daha fetihten itibaren Türk- İslam zevkinin mekân fikrini üzerinde taşımıştır.[2]

Bu dönemde Osmanlı aydınlarının Batı'yı üstün görme gibi bir tutum içerisinde oldukları söylenebilir. Bu aydınların Mateyalizm, Pozitivizm, Darvinizm, Freudizm gibi Batı'ya ait akımları benimsedikleri ve Osmanlı'nın sorunlarının ancak topyekün batılılaşma ile çözümleneceğini savundukları görülmektedir.[3] Bu durum ise Batı'ya örnek alma meselesinin teknoloji ve bilim ile sınırlı kalmayıp edebiyat, mimarî, sanat, müzik ve dans kültürü ve hatta giyinme tarzı, yemek yeme adabı gibi günlük hayata kadar sirayet etmesine neden olmuştur. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın

[1] Ahmet Emre Bilgili, *Şehir ve Kültür*, Profil Yayıncılık İstanbul 2011, s. 196.
[2] a.g.e. s.197.
[3] M. Şükrü Hanioğlu. "Batılılaşma", Mad., *DİA*, Ankara 1992, c.5 s. 150

Saatleri Ayarlama Enstitüsü romanında da müşahede ettiğimiz üzere aşağılık kompleksi içine giren bir toplumun batılılaşma uğruna kendi değerlerinden vazgeçip traji-komik bir taklit sürecine girdikleri görülmektedir. Zira bu minvalde Klasik Türk musikisinden yüz çevrilip Batı müziğine yönelindiği, Klasik Türk edebiyatının yerini yavaş yavaş roman veya Batı tarzı şiirlerin aldığı görülmektedir. Karagöz- Hacivart gibi geleneksel sahne sanatlarının yerini Batı tarzı tiyatronun almaya başladığı bu dönemde hat, tezhip gibi geleneksel sanatlara olan rağbet de azalmaktaydı.

Toplumun beğenileri değişti. Gelenekselin yanısıra, Osmanlı elit zümresine batı zevki girmeye başladı. Batı tarzı bando kuruldu. Hatta klasik türk müziği piyano ile icra edilmeye başlandı. [4] Bu yıllarda tahtta olan Sultan Abdülmecid, bu yenilenme döneminin sembolü olan babası II. Mahmud'dan böyle bir mirası devralmıştı.[5] Bu anlamda Türk hat sanatını devam ettiren sanatkârlardan biri olarak Hattat Şefik Bey'in önemli bir noktada durduğunu ifade etmek gerekir.

Dönemin en önemli mimarlarından olan Abdülhalim Bey, dönemin pek çok mimari eserinde imzasını taşır. Özellikle batı sarayları özelliğinde bir saray yaptırmak isteyen II. Mahmud'un bu konuyu Abdülhalim Bey'e tevdi ettiği bilinmektedir.[6]

19. yüzyılda başta İstanbul; politikanın, ordunun, edebiyatın, sanatın, fikriyatın merkezi olması açısından Osmanlı Devleti'nde yaşanan her değişimin çıkış noktası konumundaydı. 19. yüzyılın Osmanlı'da batılılaşma yönünde bir dönüm noktası olduğunu göz önüne alırsak değişim ve yeniliklerin en büyük yankıları da İstanbul'da duyulduğunu ve bunların en aktif ve etkili şekilde İstanbul'da uygulandığını tahmin etmek zor olmayacaktır. Bu yüzyılda batılılaşma hareketi yalnızca politika, ordu, hukuk bünyesinde gerçekleşmiyordu; edebiyata, mimariye, sanata da etki etmişti. Zira bu hareket bir zihniyet değişikliğinin göstergesiydi. Mutlak kurtuluşu her yönden Batı gibi olmakta arayan bir anlayış için yalnızca teknik yönden değişim yeterli değildi. Bu yüzden sahip olunan tüm değerlerin batılılaşmadan nasibini alması da kaçınılmazdı. İşte tam bu noktada değerler dünyamızın, dünya görüşümüzü

[4] Engin Özendes, *"19. Yüzyıl İstanbul'unda Sanat Ortamı*", HABITAT II'ye Hazırlık Sempozyumu Bildiriler, Sanat Tarihi Derneği Yayınları, İstanbul 1996, s.77.
[5] Özendes, age, s.135.
[6] Özenden, age, s.104.

ve estetik algımızın bir tezahürü niteliğinde olan hat sanatını yaşatan ve kendisinden sonraki nesillere aktaran bir şahsiyet olarak Şefik Bey çok önemli bir konumda durmaktaydı.

Osmanlı Coğrafya'sında matbaa'ya geçişin başlamasıyla birlikte yazma eserlerden basma eserlere geçiş başlamış İstanbul'da 1727 yılında İbrâhim Müteferrika tarafından kurulan "Müteferrika Matbaası"nın kurulmasıyla birlikte yazma kitap kültürü'nden basma kitap'lara geçiş başlamıştır.[7] Sultan Abdülmecid zamanında matbaacılıkta ilk defa ta'lik yazı kullanılmaya başlanmış ve Hattat Yesârizâde Mustafa İzzet Efendi'nin hazırladığı "Risâle-i İtikâdiyye" isimli eseri 18 punto büyüklüğünde 1842 yılında Devlet Matbaasında basılmıştır. [8] Yeniliklere açık bir padişah olan Sultan Abdülmecid, Devlet Matbaası'nda ta'lik harflerin yeniden yazılıp dükülmesini isteyip Peygamber Efendimiz'den bahseden manzum bir eser olan Hilye-i Hâkani'nin basılmasını ister.

Bahsedilen bu teşebbüslerin, hâlihazırda maişetini hat sanatı ile temin eden hattatları ya da müstensihleri etkilediği ve kısmî olarak tepki çektiği bilinmektedir. Bunun yanında yüzyıllar boyu devam eden yazma eser kültürünün; bu ilk basılı eserlere de yoğun bir etkileyici unsur olarak sirayet ettiği ortadadır. Mevcut yazma eserlerin, matbuata aktarımında aslî sayfa tertibinin korunmaya çalışıldığını ayrıca basılan nüshalarda yazma eserlerdeki yazı cinsinin korunmaya çalışıldığını görürüz.

Yazma eser kültürü ile matbaanın teşekkülü arasındaki bu çift taraflı etkileşim kitlesel bir değişimin de habercisi olacaktır. Zira matbaanın eseri yayabilme ve yazma nüshaya göre daha ucuza daha çok insana ulaşarak kitleselleşebilmesi durumu hem okurun kitap zevklerini hem de yayıncının basım tercihlerini belirler. Ancak, basılı matbaanın lehine görünen bu tabloda hat sanatının da haiz olduğu estetik değer dolayısıyla kendisine duyulan ihtiramı pek de kaybetmediğini görürüz. Hatta hala yazma eserlerin ürettiği baskın bir estetik ve teknik kültürün, matbaaları litografya yahut taşbaskı denen basım tekniğinin tercihine götüren hâkim okuma alışkanlığının

[7] Ekmeleddin İhsanoğlu, Hatice Aynur, *"Yazmadan Basmaya Geçiş: Osmanlı Basma Kitap Geleneği'nin Doğuşu"* Osmanlı Araştırmaları 22, İstanbul, 2003, s.220.

[8] Uğur Derman, *"Yazı Sanatımızın Eski Matbaacılığımıza Akisleri"* Türk Kütüphaneciler Derneği Basım ve Yayıncılığımızın 250.yılı Bilimsel Toplantısı Bildiriler: 10-11 Aralık, Ankara 1979, s. 100

teşekkül ettiricisi bir konumda olduğunu söyleyebiliriz. Taşbaskı tekniği, matbaanın mevcut okur alışkanlıkları ve Osmanlı toplumundaki yaygın hat geleneği gibi realitelerle uzlaşmasını sağlayan bir imkân sunar. Zira 19.yüzyıla gelindiğinde matbaada basılan kitap, dergi ve gazetelerin isimlerini ve kimi başlıklarını çeşitli hat formlarında önce hattatlara yazdırıp sonra matbaada bahsedilen teknik ile çoğaltıldığı görülecek yani hattatın el yazısı matbaa yoluyla kitleselleşebilecekti. Bu hem okurun matbaa yazı ve kalıplarını yadırgamasının önüne geçecek hem de hattatlar için yeni bir maişet kapısı aralayacaktı. Modern eğitim kurumlarının yayılımıyla okullarda da artan kitap ihtiyacının beslediği matbaa eserlerinde çoğu kez nesih formunun kullanıldığı bilinmekte, yalnız kitap, dergi ve gazete başlıklarının değil; matbaada kullanılan harflerin de hattatların elinden çıktığını görülmektedir. Buna örnek olarak Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin yazdığı harfler verilebilir.

Yaşanan tüm bu değişikler ve onların getirdiği farklı üslûplar ile birlikte geleneksel sanatlarımızda da bu etkiyi görmekteyiz. Bilhassa Delailü'l-Hayrat dediğimiz kitaplar başta olmak üzere kitaplarda kullanılan süslemelerde barok ve rokoko etkisini sıklıkla görmekteyiz. Batı ülkelerinde matbaaya geçilmesi Osmanlı'da bilhassa gazetecilik alanında birtakım etkilere sebebiyet verse de hat sanatına verilen önemin devam ettiği görülmektedir. Uğur Derman'ın ifadesiyle: *"Osmanlı hat sanatında devamlı bir süzülme arınma ve üsluplaşma hareketi vardır. Ve bunlar yazının esasını bozmadan yapılmıştır. Mimarî, mûsikî, resim ve tezyini sanatların, batı tesirinde kalarak bozulmalarına mukâbil, Osmanlı hat sanatında bir gerileme olmamıştır".*[9] 19. yüzyılda Şefik Bey'in hocası Kadıasker Mustafa İzzet Efendi ve İsmail Hakkı Altunbezer gibi büyük hattatların hat sanatının günümüze taşınmasında çok büyük emekleri olmuştur.

Osmanlı insanının nezdinde hat sanatına bu denli önem verilmesi yazı ve kalemin kudsiyetine atıf yapan âyet ve hadislere dayanmaktadır. *"Hokka ile kaleme ve ehl-i kalemin satıra dizdikleri ve dizecekleri hakkı için yâ Muhammed" (Kalem Sûresi 68/1). "İlmi yazıyla bağlayınız."(Hadis-i Şerif)*

[9] http://www.osmanliistanbulu.org/tr/images/osmanliistanbulu-1/26_ugur-derman.pdf

Tarih boyunca yazının geçirdiği merhaleler göz önünde bulundurulduğunda hem yazı kültürünün en fazla geliştiği hem de yazı kültürünün önemine inanan bir medeniyetin yetiştirdiği pek çok sanatkârdan biri olan Şefik Bey de bu inançla üzerinden asırlar geçmesine rağmen hala etkisini koruyan eşsiz güzellikte eserler bırakmıştır.

Tarih boyunca yazının geçirdiği merhaleler göz önünde bulundurulduğunda yazı kültürünün önemine inanan bir medeniyetin yetiştirdiği pek çok sanatkârdan biri olan Şefik Bey'de bu inançla üzerinden bir buçuk asır geçmesine rağmen gerek mimarî eserlerdeki yazıları gerekse eşsiz güzellikteki levhaları ve kitap formundaki eserlerini miras bırakmıştır.

1. ŞEFİK BEY'İN HAYATI

1.1. Doğumu, Çocukluğu ve Eğitimi

Devrinin kıymetli ve gözde hattatlarından biri olan Mehmed Şefik Bey, Beşiktaş'ın Kılıç Ali Paşa mahallesinde doğdu. Doğum tarihi konusunda belirsizlik vardır: Uğur Derman, Şefik Bey'in 1819 (H. 1235) yılında doğduğunu belirtirken,[10] Talip Mert Osmanlı Arşivi nüfus defterlerinde doğum tarihinin 1814 olduğunu yazmaktadır.[11] Dîvân-ı Hümâyûn memurlarından Süleyman Mahir Bey'in oğludur. Yine aynı kaynakta Şefik Bey'in eşi Safiye Hanım'ın, varisleri olarak ise iki kızı Hatice Bahriye ve Emine Huriye Hanımlar ile ana-baba-bir kız kardeşi Saliha Pırlanta Hanım'ın da adları geçmektedir.[12] Bursa Muradiye Külliyesi'nde bulunan Pervine Fatıma Hanım adına hak edilmiş mezar taşı, Şefik Bey'in kaynaklarda adı pek görülmeyen bir hanımı daha olduğunu göstermektedir. (bkz. Fotoğraflar, 477)

Şefik Bey, ilköğreniminden sonra babasının memur olduğu kaleme girer ve dedesinin de çalıştığı bu yerde vazife görür. Dedesinden intikal eden "Sebzî" mahlası kendisine verilir. Burada bir müddet çalıştıktan sonra vazifesinden ayrılır. Yazıyı ilk önce hattat Ali Vasfî Efendi'den[13] meşk eder, hocasının vefatı üzerine teyzesinin eşi olan Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye devam eder ve ondan 1835'te sülüs ve nesih yazılarından icazet alır.[14] Sülüs, celî sülüs, nesih ve rika' yazıları dışında ta'lik hattını Hafîd-i Melek Paşa Ali Haydar Bey'e meşketmişse de bununla pek eser vermemiştir.[15] Şefik Bey, dîvânî, rık'a ve siyâkat yazılarını da öğrenmiştir.1.2. Hocaları

---

[10] Uğur Derman, "Mehmed Şefik Bey", Mad., *DİA*, Ankara 2003, c. XXVIII s. 530-531.
[11] Geniş bilgi için bkz. Talip Mert, "Hattat Mehmed Şefik Bey", *Arşiv Dünyası*, sy. 13 İstanbul 2012, s. 74.
[12] Mert, age., s. 74.
[13] Ali Vasfi, zamanın büyük hattatlarından Lâz Ömer Vasfi'nin (ö. 1240/ 1824) öğrencisidir. Aynı zamanda Galata Sarayı hocalarından idi.
[14] Şefik Bey'in iki ayrı icazeti bulunmaktadır. İbnülemin'in ¨Son Hattatlar¨ isimli kitabında 1255/1839 tarihli icazetinden bahsetmekte fakat 1251/1834 tarihli ikinci icazete dair bir kayıt bulunmamaktadır.(İcazetin görseli için bkz. Katalog s.141) Aynı yazı çeşidinde ve aynı hoca tarafından 4 yıl ara ile verilmiş icazetler ile ilgili bir muamma söz konusudur. 07.08.2019 tarihinde Uğur Derman Beyefendi ile Türk Petrol Vakfı'nda yaptığımız görüşmede bu konu ile ilgili şunları aktarmıştır*: "Şefik Bey, Ali Vasfî Efendi'den meşk edip bitirmiş usûlen Kadıasker'e tasdik ettirmiş. Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'den tekrar meşk etmiş ve bu sebeple bir icazet daha almıştır." (ses kaydı için bkz. cd)*
[15] Derman, a.g.e. s. 530.

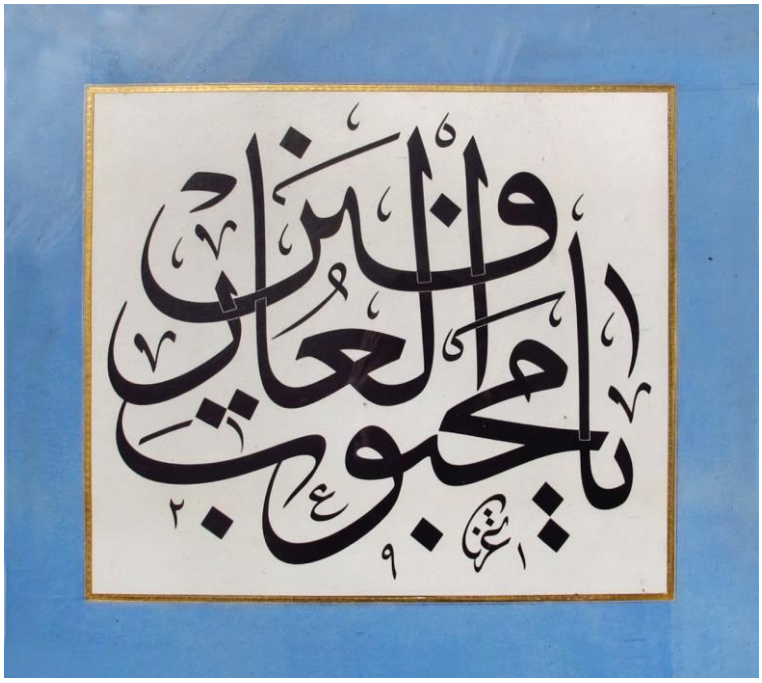
1.2.1. Kadıasker Mustafa İzzet Efendi (1801-1876)

Şüphesiz Şefik Bey' in devrinin en büyük hattatlarından biri olmasında en büyük etkenlerden biri de iki büyük hocadan yazı meşk etmiş olmasıdır. Bunlardan en önemlisi olan Kadıasker Mustafa İzzet Efendi Tosya'da doğdu. 1216/1801 Destenağazade Mustafa Ağanın oğludur. Babasının vefatından sonra annesi eğitimi için İstanbul'a gönderdi. Fatih'teki Başkurşunlu Medresesi'nde tahsiline başlayan Mustafa İzzet bu dönemde Kömürcüzâde Hâfız Mehmed Efendi'den dinî musiki dersleri aldı. Sultan Abdülmecid'in müezzin-i sânîsi oldu. Nakîbü'l-eşrâf Reisü'l-ulemâ ve Kadıasker pâyeleri sahibi bir devlet adamı olan İzzet Efendi, tavır sahibi büyük bir hattat, şair, bestekâr, hânende ve musıkişinasdı.[16] Türk Müziği'nde kullanılan "Tarz-ı Cedid" makamını bulan kişidir.

Bir Cuma günü Sultan II. Mahmud kendisinin yaptırdığı Hidayet Cami'ne gelir Kadıasker Mustafa İzzet Efendi müezzin mahfilinde bir Na't-ı Şerif okumaktadır. II. Mahmud henüz on üç yaşındaki bu gencin sesini ve tavrını beğenerek yanına çağırtıp takdirlerini bildirir eğitimine itina gösterilmesini ve Enderun'a alınmasını emreder. [17] Üç sene Silâhdar Gazi Ahmed Paşazâde Ali Bey'in dairesinde bilgisini artırmıştır. Bu arada yazı öğrenmeye başlar ve Galatasarayına nakledilir, orada da üç sene öğrenimini sürdürüp Enderun'a alınır. Hamidiye Evkafı Kaymakamı Çömez Mustafa Vâsıf Efendiden sülüs ve nesih, Yesarizâde Mustafa İzzet Efendi'den de ta'lîk meşk ederek icâzet almıştır.[18] Ayasofya'da bulunan Hulefâ-yı Râşidin levhaları ile kubbe kuşağındaki "Nûr" ayeti İstanbul Üniversitesi giriş kapısının üzerindeki ve bahçeye bakan taraftaki ta'lik kitabe, Bursa Ulu Camii'nde ki iki büyük levha, Hırka-i Şerif Cami ile Kasımpaşa Camii'nde ki levhalar Yahya Efendi Türbesi'nde ki "Nûr" ayeti, Mısır'da Kavalalı Mehmet Ali Paşa Türbesi'ndeki "Süre-i Dehr", on altı Mushaf, onbeş Delailu'l- Hayrat, otuz "En'am ve ikiyüzelli'den fazla hilye ve çok sayıda levha

[16] İbnülemin Mahmut Kemal İnal, "Son Asır Türk Şairleri", Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara, 1999, c.2 s. 747-755.
[17] Uğur Derman, " Kazasker Mustafa İzzet" Mad., *DİA,* Ankara 2006, s. 307.
[18] Şevket Rado, "Türk Hattatları", Yayın Matbaacılık, İstanbul 1984, s. 216.

formunda eser bırakmıştır. 1876'da vefat etti. Tophane'de Kadirî Dergâhı Mezarlığı'nda medfundur.

Resim 1: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin Celi Sülüs İstifi (Hususi Koleksiyon)

Resim 2: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi Sülüs- Nesih Murakka'ından bir Kıt'a (SSM)

1.2.2. Ali Vâsfi Efendi (ö.1824)

Lâz Ömer Vasfi Efendi'nin taleberinden olan Ali Vasfi Efendi Galatasarayı Mektebi'nin hocalarından idi. 1240/1824 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Karacaahmet'te olup Hattatlar Sofası'nda medfundur.[19] Yetiştirmiş olduğu öğrencilerin en önemlisi şüphesiz Şefik Bey'dir. Ali Vasfi Efendi pek çok murakka ve kıt'a yazmıştır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bir de cüzü bulunmaktadır.

Resim 3: Ali Vâsfi Efendi Sülüs Nesih Kıt'a (Nurullah Özdem F. Arşivi)

1.2.3. Ali Haydar Bey (1802 – 1861)

Melek Mehmed Paşazâde Abdülkadir Bey'in oğlu olan Ali Haydar Bey 1217/1802'de İstanbul'da doğdu. Dedesine nispetle "Melekpaşa torunu" olarak anılır. Şefik Bey'in ta'lik yazıyı önce Ali Haydar Bey'den meşketmiştir. Yesârizâde'nin en seçkin taleberinden idi. 1855'de Mekke 1863'de İstanbul Kadılığına tayin edildi. Özellikle Tâlik Celîsi'nde ünlü bir hattattı. Sami Efendi yazının inceliklerini Ali Haydar Bey'den öğrendiğini söylermiş.[20] Üsküdar'da Aziz Mahmud Hüdâyî Camii,

[19] Rado, age. s.203.
[20] Rado, age. s.215.

Dolmabahçe, Ortaköy Camii ve Selimiye Kışlasının büyük kapısı üstündeki kitabelerin yazıları Ali Haydar Bey'indir.[21] Bayezid Camii'nde bir levhası bulunmaktadır. Yesârizâde'den aldığı icâzetnâmesi Topkapı Sarayı'nda (G.Y. 321) bulunmaktadır. 1278/1861 tarihinde vefât eden Ali Haydar Bey Yahya Efendi Hazîresi'ne defnedildi. Mezar taşı kitabesi Sami Efendi tarafından yazılmıştır.

Resim 4: Ali Haydar Bey'in Celî Talik Levhası (N. Özdem F. Arşivi)

[21] Serin, age. s.303

1.3. Öğrencileri

Şefik Bey çok fazla eser üretmesinin yanısıra aynı zamanda pek çok öğrenci yetiştirmiştir. Bunlardan en çok bilinenleri arasında Ali Rıza bey, Hasan Rıza, Çırçırlı Ali Efendi, Ali Hamdi Efendi, Süleyman Vasfî Efendi Şefik Bey'in küçük kızı olan Hûriye Hanım'ı sayabiliriz.

1.3.1. Ali Rızâ Bey (ö. 1900)

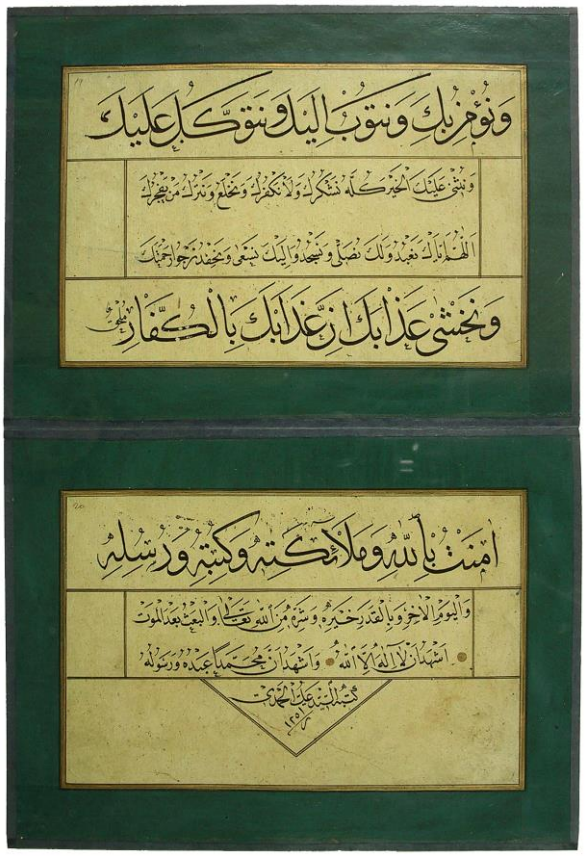
Enver Efendi'nin oğlu olarak İstanbul'da doğdu. Eğitimi sırasında Abdülhamid Han türbedarı Alî Hamdî Efendi'den sülüs ve nesih meşkederek 1264/848 yılında icazet aldı. Aynı zamanda Şefik Bey'in küçük kızı Huriye hanım'ın eşi olan Alî Rızâ Bey Şefik Bey'den sülüs ve celî sülüs dersleri aldı. Eğitimini tamamladıktan sonra Dîvân-ı Hümâyun Kalemi olarak çalışmış emekli olduktan sonra bazı mekteplerde hat öğretmenliği yapmıştır. Alî Rızâ Bey'in özel bir koleksiyonda 1303/1886 tarihli bir Kur'ân-ı Kerîm-i bulunmaktadır. 1900'lerin başında vefat etti. Kabrinin nerede olduğu bilinmemektedir.

Resim 5: Ali Rızâ Bey Sülüs- Nesih Hilye-i Şerife (N. Özdem F. Arşivi)

1.3.2. Ali Hamdî Efendi (d. 1868)

İstanbul doğumlu olan Ali Hamdî Efendi Şefik Bey'den sülüs ve nesih meşkederek icazet aldı. Çeşitli okullarda görev yaptıktan sonra, Ali Rasim Efendi'nin vefatında Darü'l- ma'arif' te hat hocalığı yapmıştır. 1285/1868-1869 tarihli bir Mushâf'ı ile Hilye formunda tasarladığı 1301/1884 tarihli Amentü levhası bulunmaktadır. Son zamanlarında Saray-ı Hümâyûn hattatlarından olan Ali Hamdî Efendi'nin vefat tarihi ve kabrinin yeri bilinmemektedir.

Resim 6: Ali Hamdî Efendi'nin Murakka'nından bir Kıt'a (SK- Nuri Arlasez Koleksiyonu)

1.3.3. Bursalı Mehmed Râşid Efendi (1849 – 1894)

Mehmed Raşîd Efendi destereci esnafından Bursalı Hacı Ali Ağanın oğlu olarak 1265/ 1849 Bursa'da doğdu. Bursa'da İbrahim Sükûti Efendi'den daha sonra da Mehmed Sa'deddin Efendi'den temeşşuk etti. 1869'da medrese tahsili için İstanbul'a gelip Şefik Bey'den bir sene ders alıp tekrar Bursa'ya döndü. Her sene İstanbul'a gelip bir ay kalıp Şefik Bey'den hat dersi alırdı. [22] 1311/1894 senesinde hocasının vasıtasıyla Erkân-ı Harbiye Dairesi hattatlığına tayin olununca İstanbul'a taşınarak Bâyezid Medresesi[23] yanında bir eve yerleşti. Uzunca boylu, kır sakallı zaif,

[22] İnal, age., s.306
[23] Günümüzde Vakıf Hat Sanatları Müzesi olarak kullanılmaktadır.

sağır, sarıklı, gözlüklü ve terbiyeli idi.[24] 1344/1926 tarihinde vefat etti. Eyüp Kabristan'ında medfûndur.

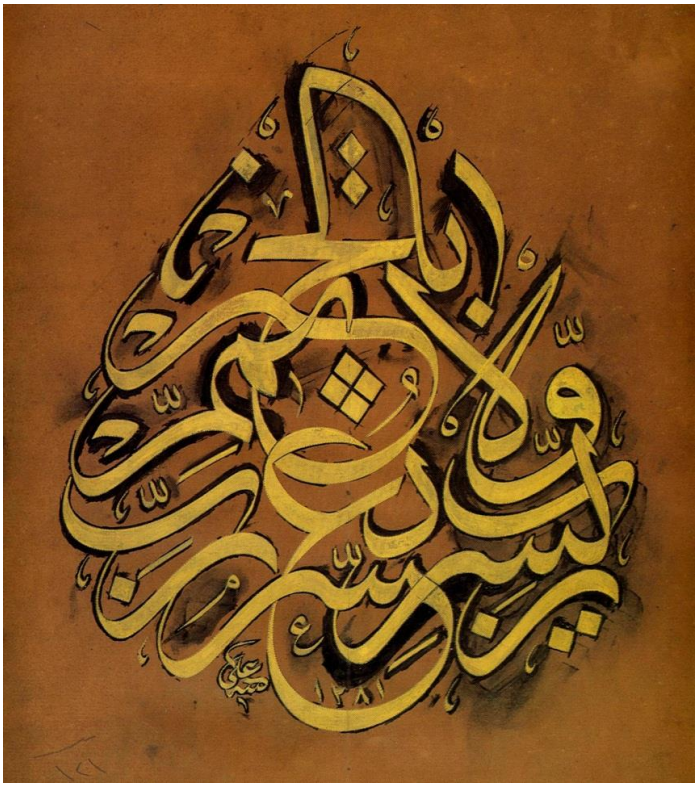
Resim 7: Mehmed Râşid Bursevî'nin Celî Sülüs İstifi (Hususi Koleksiyon)

1.3.4. Çırçırlı Ali Efendi (ö. 1902)

İstanbul'da ikamet ettiği yere nispetle "Çırçırlı" ve "Haydarlı" namları ile anılır. Asıl ismi Mehmed Ali'dir. Özellikle celî sülüste çok kudretli hattatlardan biridir. Maliye Nezâreti'nde Muhâsebât-ı Atika Vâridât Kalemi'nin hulefasında iken Merkezî katibinin muavinliğine tayin edilmiş ve buradan emekli olmuştur. Son zamanlarında geçim sıkıntısına düşünce Üsküdar'da Yeni Cami civarında küçük bir bekâr odasına yerleşmiştir. Müntesiplerinden olduğu Şa'bâniye Târikatı şeyhlerinden Necib Efendi'nin dergâhında 1320/1902 tarihinde vefat etmiştir. Onun bir "Rabbiyessir" meşkini gören Kadıasker'in onu övüp takdir ettiği bilinmektedir. Çırçırlı Ali Efendi'nin hattatlığı ile ilgili onunla pek de anlaşamayan Sami Efendi dahi Bayezid'de Kağıdcılar Kethüdâsı Ahmed Efendi'nin dükkanında oturuken karşıdan geçen Ali Efendi'yi göstererek, "Şu herif yazıda hakikaten ustadır. Fakat hayye

[24] İnal, age. s.306.

gibidir."[25]demiştir. Sami Efendi başka bir gün çırağı Ömer Vasfî Efendi ile birlikte Saraçhâne'deki Cami'nin önünden geçerken kapı üzerinde ki yazıyı göstererek "Şu yazıya bak. Sakın birşeyine itiraz etme O, senin gibi ikide bir yalayub yazanlardan değildir."[26] demiştir. Çırçırlı Ali Efendi, her hattatı ve yazıyı beğenmeyen Sami Efendi gibi bir üstâd-ı kâmilin bu sözlerine mazhar olmuş bir hattattır. 1320/ 1902 tarihinde vefat etmiştir. Karacaahmet Mezarlığında medfundur.

Resim 8: Çırçırlı Ali Efendi Celî Sülüs Üst Kalıp (Uğur Derman Koleksiyonu)

[25] İnal, age. s.306.
[26] İnal, age. s.306.

1.3.5. Değirmencizâde İbrahim Hakkı Efendi (ö. 1884)

İbrahim Hakkı Efendi Bursa'da Alacahırka mahallesi'nde değirmencilikle meşgul olan Mehmed Ali Ağanın oğludur. "Değirmencizâde" namı ile anılır. Bursa müftüsü Uşâk'lı İbrahim Efendi'den ilk icazet alanlardandır. Ta'lik yazıyı Bursalı Zeki Dede'den. sülüs ve nesih yazıyı Mehmed Zeki Dede Efendi'den meşk etti. Bursa Ulu Camii'nin yazılarını yazmak üzere gönderilen Şefik Bey'den hat meşketmiştir Bursa Ulu Camii'nin avlusundaki şadırvanın sülüs ve ta'lik yazılarını, Hezarfen ünvanına layık bir zat olan İbrahim hakkı Efendi, kalemtraş, saat, rübu'tahtası değirmen taşı imâlinde mâhir, mühür, ve sâire hakkında da bilgi sahibi olan biridir. 1902 senesinde Hac vazifesini ifâ edip döndükten sonra bir âşinasının evinde misafir iken hasta olup vefat etti. 1302/1884 Kabri Karacaahmet Mezarlığı'ndadır.

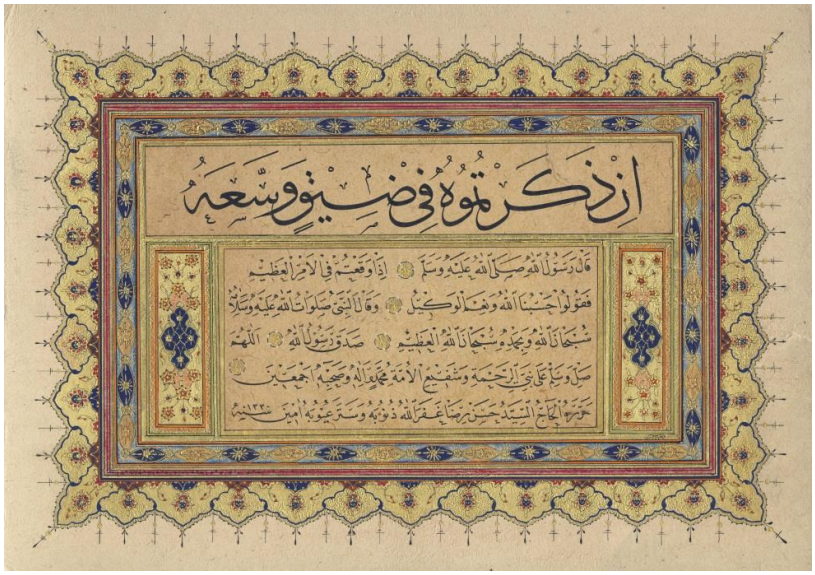
1.3.6. Hasan Rıza Efendi (1849 – 1871)

Ahmed Nazif Efendi'nin oğlu olarak 1265/1849 Üsküdar'da Aynalı mescid civarında doğdu. Yahya Hilmi Efendi'den Aklâm- sitte dersleri aldı. Ancak ailesinin Horhor'a taşınması sebebiyle Evliya Mektebi'ne naklolunduğu için meşkini tamamlayamadı Ardından Ahmed Hulûsi Efendi'nin tilmizlerinden Aksaray turşucusunun oğlu'ndan ders almaya başladı. Babasının tayini üzerine meşke ara vermek zorunda kaldı. İstanbul'a döndükten sonra bir süre sonra babasının vefatı üzerine amcası Hacı Hüseyin Efendi'nin arzı ile Muzıka-i Hümâyûn'a alındı. Oradaki hat hocalarından olan Şefik Bey'den tekrar derse başlayarak sülüs ve nesihten icazet aldı.

1288/1871'de Muzıka-i Hümâyûn imamı oldu.1293/1876 yılında hac vazifesini ifa edip döndüğünde emekli olan Şefik Bey'in yerine hat muallimliği'ne tayin edildi. [27]Medresetü'l- Hattâtîn'de de sülüs, nesih ve reyhânî dersleri verdi. Hocasının teşvikleriyle Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'den de istifade etti. Yahya Hilmi, Şefik Bey, Sami Efendi ve Kadıasker Mustafa İzzet efendi gibi önemli

[27] İnal, age. s.332.

hocalardan ders almış olması sebebiyle sülüs ve nesihte kendine has bir tavra sahiptir. Şefik Bey'in öğrencileri arasında ayrı bir yere sahiptir. Şefik Bey, hatta kıta'ların sülüs satırını yazıp karşısında oturan talebesi Hasan Rıza Efendi'ye uzatır, o da alttaki nesih satırlarını tamamlarmış.[28] Hasan Rıza 19 mushaf yazmış bir hattat olarak bu yönüyle de öne çıkmaktadır. Hattat Hasan Rıza Efendi'nin, İmam Buhari'nin ¨Buhari-i Şerif¨ eserinin tıpkı basımı Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2018 yılında basılmıştır. Yine aynı yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Yeni Yazmalar, No: 325'de bulunan Mushaf-ı Şerif'inin tıpkı basımı da yapılmıştır. Hasan Rıza Efendi, 1328/1910 2 Mart 1910'de vefat etti. Rumelihisarı Kabristanı'nda mefdundur.

Resim 9: Hasan Rıza Sülüs Nesih Kıt'a (N. Özdem F. Arşivi)

1.3.7. Hasan Tahsin Hilmi Efendi (1847- 1912)

Kılıç Ali Paşa Camii Ser-Devirhânı Hâfız İsmail Efendi'nin oğlu olarak H.1263 M.1847'de Çukurcuma'da Camii mahallesinde doğdu. Çubukçular Sıbyan Mektebi hocası İsmail Efendi'den Kur'an'ı hıfzedip Tophane Müftüsü Hoca Bekir Efendi'den bir müddet ders aldı. Sülüs ve neshi Şefik Bey'den ta'likı Mirza Aka Afşar'dan ve Sami Efendi'den aldı. Galatasaray Sultanîsi yazı hocası İzzet Efendi

[28]Derman, age., s. 531.

tarzında rik'a yazardı. Hasan Tahsin Hilmi Efendi orta boylu sarıdan mübeddel beyaz sakallı, güzel yüzlü, sarıklı ve üstü temiz, ağır başlı "Hilmi" lâkabına layık halim, selim, mütedeyyin ve değerli bir hattat idi.[29] 1330/ 1912'de vefat etti.

Resim 10: Hasan Tahsin Hilmi Efendi'nin Hilye-i Şerif'i (Sadberk Hanım Müzesi)

[29] İnal, age. s.422.

1.3.8. Hûriye Hanım (ö. 1911)

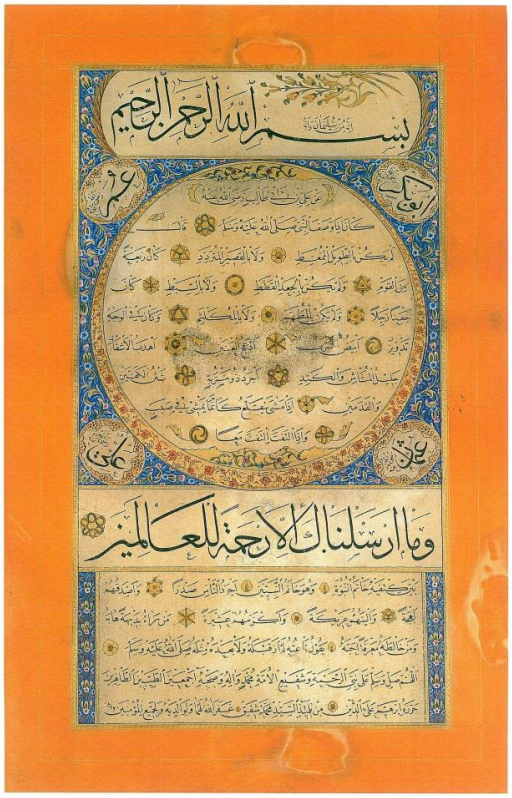
Şefik Bey'in iki kızından küçüğü olan kızı Emine Huriye Hanım askeri mektepler yazı muallimi Ali Rıza Bey ile evli idi. Babasından Aklam-ı Sitte ve ta'lik dersleri almıştır.[30] Şefik Bey'in varislerinden biri olan Hûriye Hanım[31] ın eserlerine dair bir bilgiye rastlanmamıştır. 1330/ 1911-1912 tarihinde vefat etmiştir.

1.3.10. İbrahim Alâeddin Bey (1844 – 1887)

1260/1844 senesinde İstanbul'da doğdu. Şefik Bey'den Aklam-ı Sitte dersleri alıp icazet almıştır. [32] Muzika-i Hümâyûn'da memur olup senelerce hizmet ettikten sonra sağ kolağası rütbesiyle esvâb emini oldu. İbrahim Alaeddin Bey'in günümüze gelmiş birçok kıt'a ve levhası dışında Orhaniye Kışlası içindeki Cami'nin cümle hututu ile Beşiktaş Sinan Paşa Camii'nin pencereleri üstündeki Esmâü'l-Hüsnâ onun eseridir.[33] Yazılarında Râkım ekolünün de tesiri görülmektedir.[34] Böyle şaheserler verip de yine de istediği kıvamda yazamadığını "Anladığım kadar yazabilsem Kadıasker Efendi kadar yazarım" diyerek dile getirmiştir. Bunu duyan Muhsinzâde Abdullah Bey'de " Ya Kadıasker anladığı kadar yazsa idi, acaba nasıl yazardı?" şeklinde mukabelede bulunduğunu Beşiktaşlı Nuri Korman nakletmiştir.[35] 1304/1886-

[30] İnal, age. s.422.
[31] Mert, age. s. 78.
[32] İnal, age. s. 35.
[33] İnal, age., s. 39.
[34] Ali Alparslan, "Osmanlı Hat Sanatı Tarihi", Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.141.
[35] Rado, age., s.226.

1887 tarihinde vefat etmiştir. Eyüp Sultan Şah Sultan Dergâhı karşısındaki kabristanda mefdundur.

Resim 11: İbrahim Alâeddin Bey'in Hilye-i Şerif'i (Khalili Koleksiyonu)

1.3.14. İbrahim Edhem (XIX. yy)

Şefik Bey'in Muzıka-i Hümayûn'daki öğrencilerinden olan İbrahim Edhem Bey hakkında maalesef malumata erişemedik.

Resim 12: İbrahim Edhem Bey'in Şefik Bey'den aldığı İcazetnâme (Galata Mevlevihanesi)

1.3.11. Ömer Fâik Efendi (1855 – 1919)

Son devir Osmanlı hat sanatının önemli hattatlarından olan Ömer Fâik Efendi Karadeniz Ereğlisi ahalisinden Kürekçioğlu Alî Efendi'nin oğlu olarak 1271/1855' te Ayasofya civarında Yerebatan Mahallesi'nde doğdu. Sıbyan Mektebini bitirdikten sonra Silivrikapısı haricindeki Topçubaşı Bâlâ Süleyman Ağa Mektebi'nin hüsn-i hat

muallimi Şumnulu Ömer Rüşdî Efendi'den sülüs ve nesih, Bahri Efendi'den de ta'lik meşketmeye başladı. 1288/1871'de Bâlâ Cami'nde yapılan merâsimle her iki hocadan da icâzet aldı. İcâzet törenine katılanlar arasında bulunan Kadıasker Mustafa İzzet Efendi kendisindeki yeteneği fark etmiş ve Şefik Bey'e devam etmesini tavsiye etmiştir. İlk yazı hocası Ömer Rüşdî Efendi'nin yazı hocalığını üstlenmiştir. Hat Sanatının yanında mürekkep yapma, kağıt âharlama ve murakka hazırlama işinde de usta olan Fâik Efendi, tezhip sanatı ile de meşgul olmuştur. Tezhip sanatını Bayezid'da kağıtçılar ve mücellitler kâhyası Hacı Ahmed Efendi'den öğrenmiştir.[36] Hocası Şefik Bey'in Kudüs'teki Hazret-i Ömer Camii için yapmış olduğu celî kuşak yazılarının iğneli kalıplarını İbrahim Alâeddin Bey'le beraber hazırlayarak hocasının takdirini kazanmıştır. En büyük zevki ise meşhur hattatların kabirlerindeki mezartaşlarındaki yazıları ziyaret etmek, Kâğıdcılar Kethüdâsı Hacı Ahmed Efendi'nin Bâyezid'deki dükkanında Sami Efendi ve Mehmed İlmî gibi hattatlarla yazıya dair sohbet etmekti. Ömer Fâik Efendi'nin celî yazılardaki ustalığını gösteren en önemli eserleri Topçubaşı Bâlâ Süleyman Ağa Türbesi'nin cephesindeki Âyetü'l-Kürsî kuşağı ve çeşmenin alnındaki "su âyeti" dir. Atik Ali Paşa Camii'nde sülüs bir levhası vardır. 1337/1919 tarihinde vefat etmiştir. Bâlâ Tekkesi Kabristânında medfûndur.

Resim 13: Ömer Faik Efendi'nin Sülüs Çeşme Kitabesi (Silivrikapı Bâlâ Süleymanağa Camii N. Özdem F. Arşivi)

[36] Serin, age., s. 198.

1.3.13. Samânîzâde Alî Efendi (ö. 1930)

Şeyhü'l-İslâm Samanîzâde Ömer Efendi'nin hafidi olan Alî Efendi Eyüp'te doğmuştur. Sıbyân mektebine devam ederken, Eyüp Sultan türbedârı Eyyubî Mehmed Râşid Efendi'den sülüs ve nesih meşkederek Şefik Bey'den icazet almıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra kıraât ilmi ile meşgul olan Samânîzâde Alî Efendi, 1930'da vefat etmiştir. Eyüp'te medfûn'dur. [37]

1.3.16. Seyyid Ahmed Hilmî Efendi (ö. 1911)

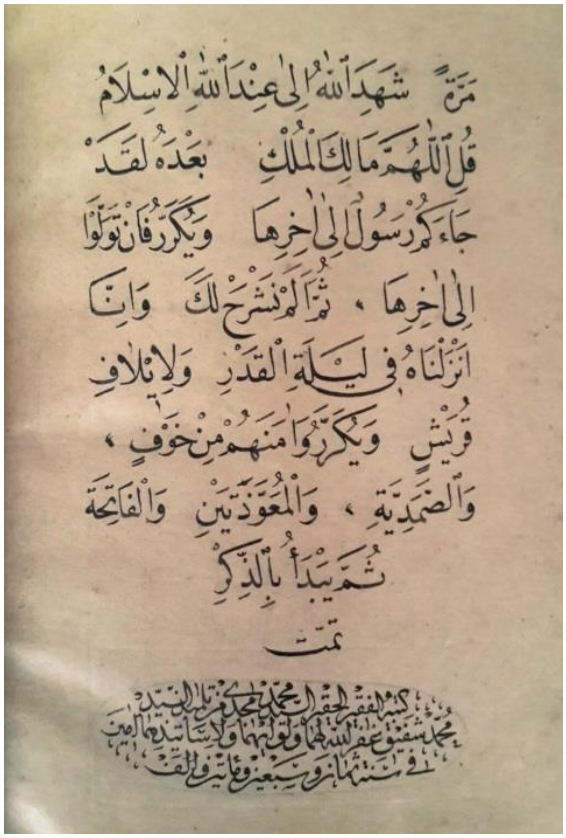
Girit doğumlu hattatın hayatı hakkında çok fazla malumat yoktur. Ailesiyle birlikte İstanbul'a göç edip eğitimini tamamladı. Bir müddet müstensihlik yaparak geçimini sağladı. Topcıyân Ocağı imamı olan babasının vefatı üzerine görevini devraldı. Şefik Bey'den sülüs ve nesih meşkederek 1286/1869-1870 senesinde yazdığı kıt'a ile Muhsinzâde Abdullah Bey'in vefatında icazet alıp Seyyid Ahmed Hilmî Efendi hocasının hocası olan Mustafa İzzet Efendi'den de istifade etmiştir. Ankara'daki Millî Kütüphane'de 1288/1871 tarihli bir Mushâf-ı Şerîfi bulunmaktadır. 1330/1911 tarihinde vefat etmiştir.[38]

1.3.17. Seyyid Mehmed Mecdî Efendi (XIX. yy)

Mevlevî tarikatına mensup olan Mehmed Mecdî Efendi'nin az sayıdaki eserlerinden bazıları şunlardır. 12744/1858'de nesihle istinsah ettiği dua mecmuası Zeytinoğlu İlçe Hak Kütüphanesi'nde H.1279 M. 1862-1863'te yine nesihle istinsah ettiği Atatürk Kitaplığı'nda bulunan Evrâd-ı Seniyye ve İstanbul Dîvân Edebiyâtı

[37] Mehmet Mermi Haskan, *"Eyüplü Hattatlar",* Eyüp Belediyesi Yayınları, İstanbul 2004, s. 44.
[38] https://www.ketebe.org/sanatkar/seyyid-ahmed-hilmi-efendi-767

Müzesi'nde bulunan 1284/1867-1868 ve 1288/1871-1872 tarihli " ya Hazret-i Mevlânâ" levhalarıdır. [39]

Resim 14: Seyyid Mehmed Mecdî Efendi'nin Dua Mecmuası (N. Özdem F. Arşivi)

1.3.9. Seyyid Mehmed Zihnî Efendi (ö. 1884)

Şefik Bey'in değerli öğrencilerinden biri olan Mehmed Zihnî hakkında maalesef her hangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bilinen yegâne öğrencisi Bursalı Hüseyin Hüsnî Efendi'dir. 1301/1883-1884 tarihlerinde vefat etmiştir. Silivrikapı Kabristanı'nda mefdundur. Kabir kitâbesi Sami Efendi tarafından yazılmıştır. [40]

[39] https://www.ketebe.org/sanatkar/seyyid-mehmed-mecdi-efendi-581
[40] İnal, age. s.30.

Resim 15: Seyyid Mehmed Zihni'nin Celî Sülüs Levhası (N. Özdem F. Arşivi)

1.3.12. Süleyman Vasfî Efendi (ö. 1911)

Süleyman Vasfî Efendi dönemin hakkında az bilgi bulunan hattatlarındandır. Özel koleksiyonda bulunan 1310/1892 ve 1326/1908 tarihli celî sülüs levhaları ile 1325/1907 tarihli Hilye-i Saadeti, bulunmaktadır. Şefik Bey'in Muzıka-yi Hümâyûn'daki öğrencilerinden olduğu bilinmektedir.[41] 1330-1911 tarihinde vefat etmiştir.

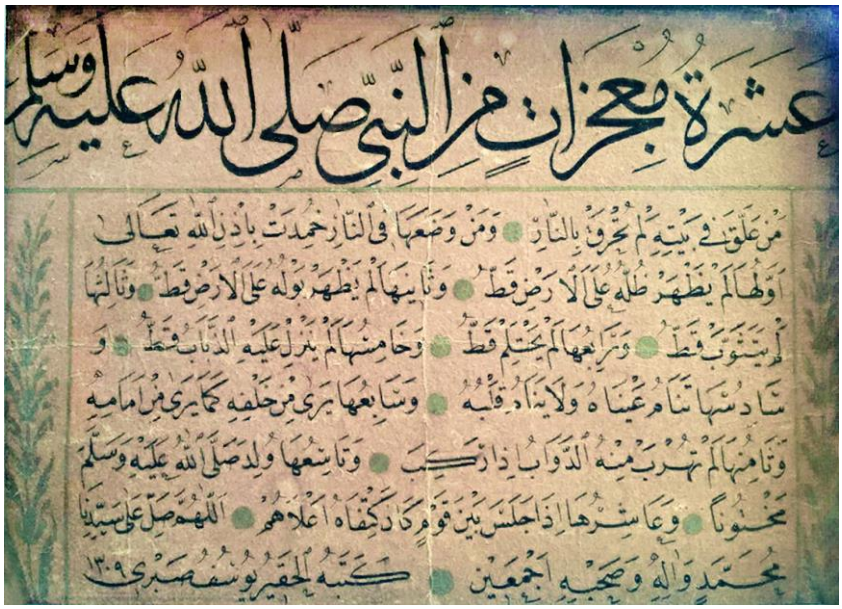
[41] Derman, a.g.m. s. 530

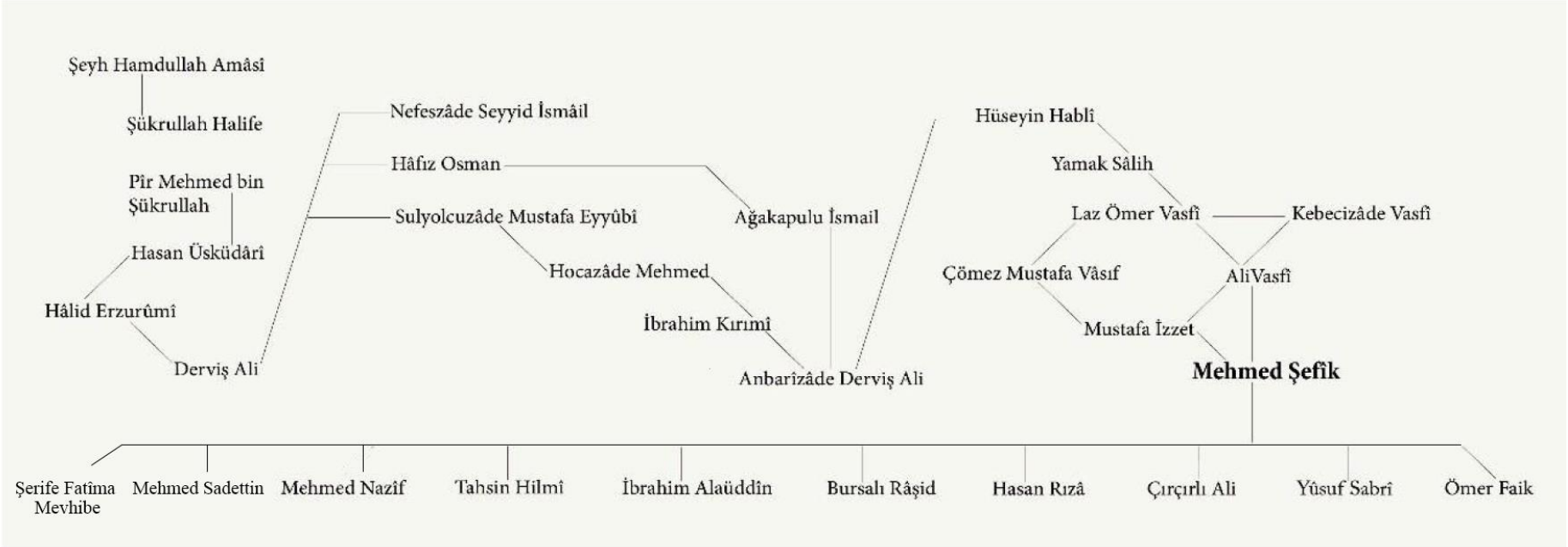
Resim 16: Süleyman Vasfi Efendi Celî Sülüs Müsenna Zerendûd İstifi (Hususi Koleksiyon)

1.3.15. Yusuf Sabri (XIX. yy)

Şefik Bey'in Muzıka-i Hümayûn'daki öğrencilerin olan Yusuf Sabri Bey'in bir eseride Atatürk Kitaplığı'nda mevcuttur.

Resim 17: Yusuf Sabri Bey Sülüs- Nesih Kıt'a (Hususi Koleksiyon)

Resim 18: Verilerden hareketle hazırlanan silsilenâme denemesi (Haz. Sümeyra Dursun)

İbnül Emin'in Son Hattatlar, Şevket Rado'nun Türk Hattatları, Ali Alparslan'ın Osmanlı Hat Sanatı Tarihi gibi kitaplarda da aynı bilginin tekrarını gördüğümüz Şefik Bey'in öğrencisi olarak zikredilen Mehmed Fehmi Efendi Şefik Bey'in talebesi değil Şevki Efendi'nin talebesi'dir. [42]

[42] Uğur Derman, Osmanlı Çağında Hat Sanatı ve Hattatlara Dair Yapılan Araştırmalar, *13.Türk Tarih Kongresi*, Ankara 2002, c. II s. 37.

1.4. Görevleri

Mustafa İzzet Efendi'nin Sultan Abdülmecid'in ikinci imamlığına tayini üzerine onun yerine Muzika-yı Hümâyûn ve Hademe-i Hümâyûn hat öğretmenliğine getirilır. Muzika-yı Hümayun'da on altı gence topluca icazet verdiği bilinmektedir. Bunlardan biri (ve daha sonra aynı mevkiye getirilecek) olan Hasan Rızâ Efendi'dir. Otuz dört sene bu görevini ifâ ettikten sonra (1254/1839) yılında hâceganlık rütbesiyle emekli olmuştur.[43] Diğer bir kaynakta Muzika-yı Hümâyûn hat muallimliğinden (1297/1879)'de emekliye sevkedildiği yazmaktadır.[44]

Sultan Abdülmecid Han'ın 1847'de Sakız Adası'nda ihya eylediği Mecîdiye Camii'nin levhalarının seçilip yerlerine asılması ve icab ederse yeniden yazılması için görevlendirildi.[45] Aynı yıl Bursa'daki büyük depremde zarar gören Ulu Cami'nin yazılarının onarılması için Sersikkezen Abdülfettah Efendi ile birlikte görevlendirildi. İki usta hattat burada üç yıl boyunca çalışmış, yeni yazılar da ilave etmişlerdir.

1.5. Vefatı

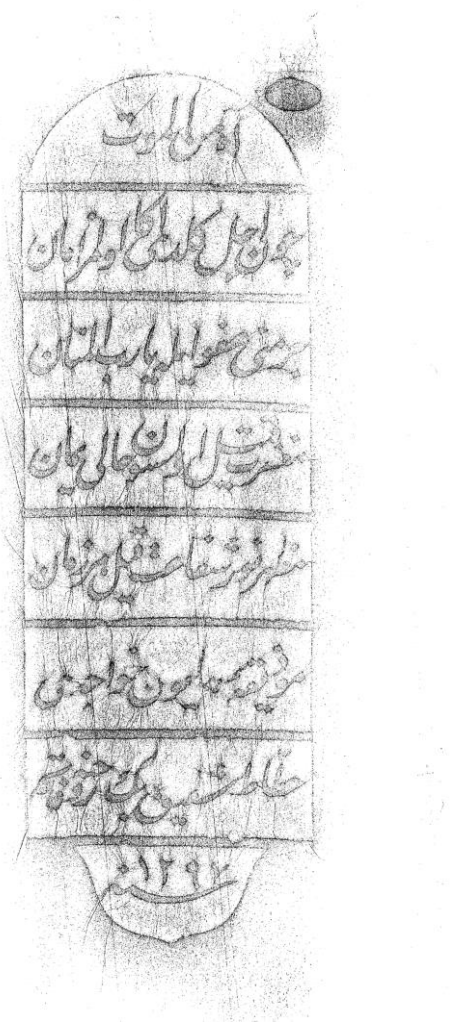
Şefik Bey çok değerli hattatlar yetiştirmiştir. Bunlar arasında Çırçırlı Ali, Hasan Rıza, Tahsin Hilmi, İbrahim Hakkı, Mehmed Emin ve Bursalı Râşid Efendi'lerle Mehmed Nazif, Ömer Faik ve İbrahim Alaüddin Bey'leri sayabiliriz. On dokuzuncu asrın en büyük hattatlarından olan Mehmed Şefik Bey, 1880/1297'de 61 yahut 66 yaşında vefat etmiştir. Kabri Yahyâ Efendi Dergâhı hazîresindedir. Mezar taşı kitabesi şöyledir:

[43] İbnülemin Mahmud Kemal, *Son Hattatlar*, Maarif Basımevi, İstanbul 1955, s. 384.
[44] Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi 2* Kubbealtı Neşriyatı İstanbul 2019, s. 402
[45] Derman, age.,s. 531.

(Fotoğraf: Fazıl Ayanoğlu) (Fotoğraf: Sümeyra Dursun 15.01.2020)

Resim 19: Şefik Bey'in Mezar Taşı Kitabesi

آه من الموت .١

چون أجل كلدى اكا اولمز امان .٢

جرمنه عفو ايله يارب المنان .٣

مغفرت قيل اولمسون حالي يمان .٤

مظهر نور شفاعت قيل هر زمان .٥

موزيقئه همايون خواجه سي .٦

خطاط شفيق بك روحنه فاتحه .٧

سنة ١٢٩٧ .٨

1- *Âh mine'l-mevt*
2- *Çün ecel geldi ana olmaz aman*
3- *Cürmünü afv eyle yâ Rabbe'l-Mennân*
4- *Mağfiret kıl olmasın, hâli yaman*
5- *Mazhar-ı nûr-ı şefaat kıl her zaman*
6- *Mûzıka-yı Hümâyûn hocası*
7- *Hattat Şefik Bey rûhuna Fâtiha.*
8- *sene 1297*

Resim 20: Şefik Bey'in Mezar Taşı Kalıbı ve metnin okunuşu

2. SANATI

2.1. Şefik Bey'in Yazıdaki Üslûbu

Birçok sanat dalında olduğu gibi hat sanatında da sanatkârların eser verdikleri müddet, sanat anlayışı ve ekoller bakımından dönemlere ayrılmaktadır. Hattatlar için evâil ve evâhir şeklinde, sanat derecelerinin ve tarz farklılıklarının tesbiti yapılabilmektedir. Birçok hattat için böyle bir tarz geçişi veya safhalar mevzu bahis iken, birtakım hattatlarda da hocalarından devr aldıkları üslûb ve bunun içindeki tavır husûsiyetleri, kendi tarzları istikametinde şekillenir ve sabit kalır. Şefik Bey´de de bu tarza bağlı dönem farklılığını, görmekteyiz.

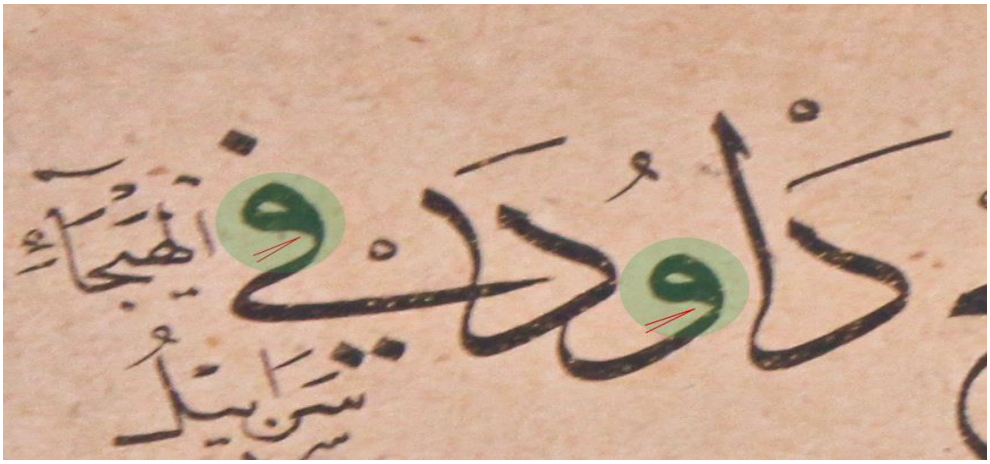
Hocası Kadıasker Mustafa İzzet´ten edindiği anlayışı, sağlam bir yazı şivesi ve güçlü bir tarz ile devam ettirmiş, kıymetli eserler vermiştir. Şefik Bey hocası Mustafa İzzet´den aldığı tavrı devam ettirmiştir. Mustafa İzzet Efendi, ayrı bir silsileye tâbi olmasına rağmen, celî sülüste daha ziyâde Râkım üslûbunu benimsemiştir. Şefik Bey´in celî yazıları da aynı meyânda Râkım üslûbunun özelliklerini taşır. Sadece yazı tavrı değil, girift istif (kompozisyon) anlayışı da bu üslûbun çizgisindedir. Harflerin ve kelimelerin inşâsı, detayları itibariyle Mustafa İzzet, dolayısıyla Râkım üslûbudur.

Bu anlayışta Şefik Bey´in oldukça nizâmi olan istifleri, mukavves (kavisli) fazlalıklardan ve sertliklerden arınmış harfleri ile üstün ve güçlü bir anlayışı da ortaya koymaktadır. İbâreleri istiflerken gözettiği esaslar, hat sanatının klasik devirlerinden beri muhafaza edilen kaideleri gösterir. İki veya üç kat satırlı isitiflerinde dahi, harflerin birbirlerini karmaşık gösterir biçimde kesmesine mâni olur, her harfi satırında muhkem (sağlam) duracak şekilde yerleştirir ve sıralar. Bu onun istifli yazı kompozisyonlarında ahengi tesis eden bir sanat estetiğidir. Klasikleşmiş ve akılda kalıcı istiflerinin temel özelliği sağlam yazı tarzı yanında bu istif anlayışıdır.

Yukarıda bahsettiğimiz hususları örnekler üzerinden görmek yararlı olacaktır:

Resim 21: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM)

Resim 22: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)

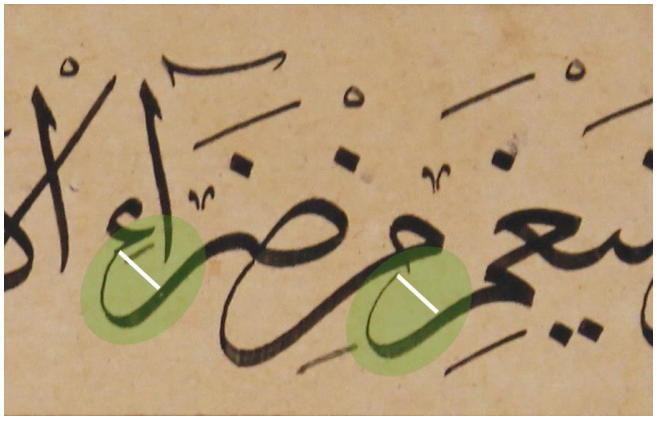
Resim 23: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM)

Resim 24: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)

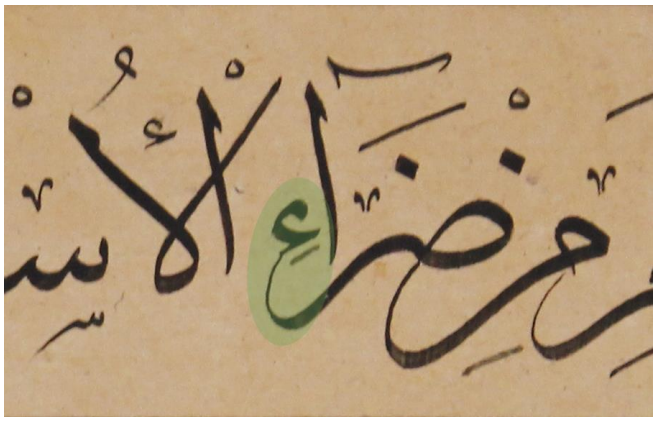
Resim 25: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM)

Resim 26: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)

Resim 27: Kadıasker Mustafa İzzet'e ait sülüs murakkaa detay (SSM)

Resim 28: Şefik Bey'e ait sülüs murakkaa detay (TPV)

Resim 29: Şefik Bey'e ait celî sülüs levha

Resim 30: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levha

Resim 31: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay

Resim 32: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay

Resim 33: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay

Resim 34: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay

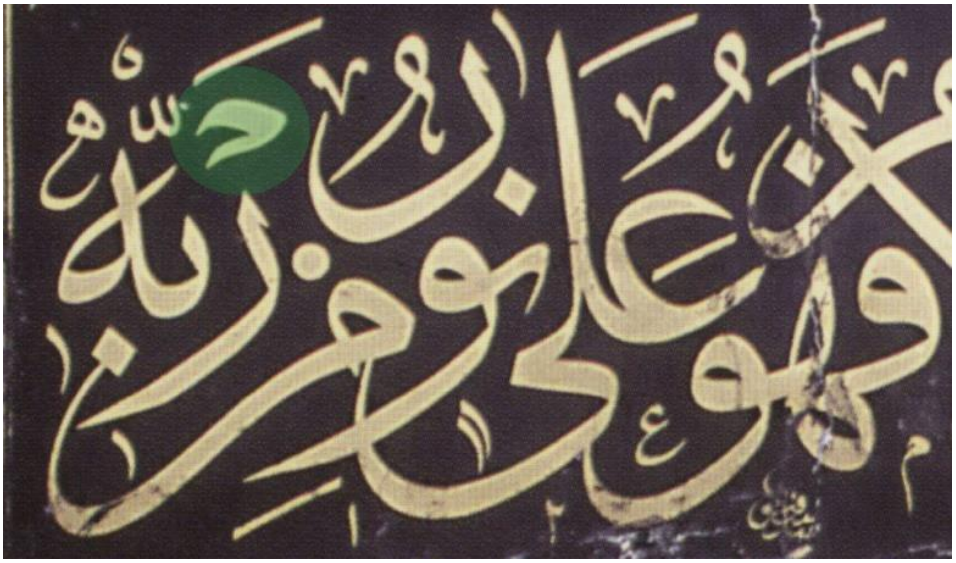
Resim 35: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay

Resim 35: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay

Resim 36: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay

Resim 37: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay

Resim 38: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî sülüs levhadan detay

Resim 39: Şefik Bey'e ait celî sülüs levhadan detay

Resim 40: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait cezm detayı

Resim 41: Şefik Bey'e ait levhadan cezm detayı

Resim 42: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait imza

Resim 43: Şefik Bey'e ait imza

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi Şefik Bey'in yazı tavrı hocası Kadıasker Mustafa İzzet Efendi ile benzerlikler göstermektedir. Yazı tavrında küçük farklılıklar olsada hocasının yolundan ayrılmadığı görülmektedir. Özellikle celî sülüs yazılarında istif kurgusu ve hareke kullanımına bakıldığında bu benzerlik rahatlıkla görülmektedir.

2.2. Hat Sanatındaki Yeri

Şefik Bey, Ali Vâsfi ve Kadıasker Mustafa İzzet Efendi gibi iki önemli hocadan ders almıştır. Hemen hemen tavırda ve çeşitde yazmıştır. Hattatlar onun yazılarını "âdeta yazdıkları insanın yüzüne gülerdi." diyerek tavsif ederlermiş.[46] Mensûb olduğu üslûb, hocası Kadıasker'in Mustafa Râkım'dan devraldığı ve Türk hat sanatı'nın 19. asra intikal eden ekolünkidir. Sultan Abdülmecid hat hocasının Mahmud Celâleddin'in talebesi Mehmed Tâhir olması sebebiyle Celâleddin tavrını beğenir ve çevresindeki hattatların da bu yolda yazmalarını istemiştir.[47] Bu sebeple Mustafa İzzet Efendi'nin celî sülüsleri Padişahın 1861'de vefatına kadar Celâleddin tavrıyla benzerlik gösterir.[48]Şefik Bey'in bu üslûbda doğrudan eserler vermediğini görmekteyiz. İbnülemin Mahmud Kemal İnal, Şefik Bey'in sanatkâr yönünü şöyle ifade etmiştir. "Sülüs, celî sülüs, nesih, celî divânî ve siyakatta mertebe-i kemâle irtika eden en büyük hattatlardandır. Bu hakikati hiçbir hattat inkâr edemez. Esrâr-ı hututun en dakik noktalarına vâkıftır ki âsâr-ı bedîası hoşnüvîsanın makbul ve mergubudur."[49] Talip Mert'in tabiriyle "hattat-ı zerrin kalem" vasfına haiz olmuş bir hattattır. [50] Nizâmî ve sağlam dizilmiş satırlar yazı sanatının bütün estetik ögelerini içinde bulunduran kompozisyonlardır. Harekeler ve boşluk doldurmak için kullandığımız süsleme hareketleri onun yazılarında az kullandığını görüyoruz. Şefik Bey, teşrifat konusunda da oldukça mahir bir hattat sağlam harfleri ile yazıda başka hiçbir unsur kullanılmadan da harflerin hakkını vererek yazdığını görmekteyiz.

Şefik Bey'in hattatlığına dair günümüz hattatlarıyla yaptığımız görüşmelerde Hattat Davud Bektaş; "Râkım'daki cesareti görüyoruz, Şefik Bey'in hiç kalıp kullanmadan yazdığı yazıları vardır. Özellikle celî yazılarda en yüksek hattatlardan biri olan Râkım ve Sami Efendi'nin seviyesinde bir hattattır. Kompozisyonlarında kuralları zorlayarak tabir-i caizse kurala uydurarak yazılar yazdığını görürüz. Çok

[46] Ünver, age., s. 5.
[47] M. Uğur Derman, " Mustafa İzzet Kazasker", Mad. *DİA,* Ankara 2006, c. 31, s. 304-307.
[48] Derman, age., s. 304.
[49] İnal, age., s. 384.
[50] Mert. age., s.74.

üretken bir hattat, yazıları çok kaliteli. Sülüs, nesih ve celî sülüsü iyi hazmetmiş bir hattattır. Bazı hattatlar sadece bir yazıda ustalaşmış fakat Şefik Bey tüm yazıları aynı ustalıkla yazmıştır. aynı derecede iyi yazmıştır. Farklı denemelere açıktır; örneğin sülüs bir yazının altına divanî hattı ile yazı yazdığını görüyoruz." Hattat Ali Toy ise; "Şefik Bey yenilikçi bir hattat. Serbest bir istif kurgusu var, özellikle celî yazıları mektup yazar gibi yazıyor diyerek tarif etmişlerdir."

10 Mayıs 2019 tarihinde Uğur Derman Beyefendi'nin evinde yaptığımız görüşmede Şefik Bey'in sanatına dair şunları söylemiştir: "Şefik Bey, mürekkep ile yazıp beğendiği bazı yazıların kenarlarını iğnelemek suretiyle bir kalıbını alırmış. Konuyla ilgili bir anekdot: Necmeddin Okyay 'ın elinde olup şu anda Topkapı Sarayı'nda bulunan celî sülüs yazısı (Katalog no:101) eline geçtiğinde iğnelendiğini görüp "hangi kıymet bilmezin eline geçti de böyle yaptı" dediğini nakletmiştir.

Şefik Bey'in yazılarına dair Uğur Derman, "Harflerin birbirini delerek geçtiği kesik görüntülerin Şefik Bey yolunda daima olduğunu Sami Efendi'nin ise bu hareketleri yapmadığı ve sevmediğini söyleyerek bilhassa celî sülüs yazılarda imzaları atmakta onun kadar tenenevvü gösteren hattat yoktur." diyerek Şefik Bey ve hocası Kadıasker'in arasında geçen bir diyaloğu nakletmiştir; "Beşiktaş'ta bir mekteb'in üzerine celî sülüs ile yazı yazmış. Şefik Bey'in sıkıntılı günlerinde yazdığı bu yazıyı Kadıasker geçerken görmüş ve beğenmemiş. "*Şefik niye böyle yaptın?* diyerek bir tavizde bulununca Şefik Bey: *"kim anlayacak"* demiş. Kadıasker cevaben: *"oradan günde kaç kişi geçer Şefik? Yüz kişi geçer, bu yüz kişinin kaçı okuma bilir? yirmisi okuma bilir, peki kaçı hattan anlar, bir kaçı anlar? işte o bir kaçı için yazdın sen o yazıyı böyle yazman hoşuma gitmedi!"* demiş. [51] Hasan Çelebi hoca ise Şefik Bey'in hattatlığına dair: *"Kadıasker'in en önde gelen talabelerindendir. Özellikle celî yazıları yazmakta mahir bir hattattır. Döneminde bir çok hattatın arasından sıyrılmış bir hattat. Daire-i Umur-i Askeriyye yazısı ile ilgili Şefik Bey, yazının yazılacağı yerin dar olması hasebiyle nasıl yerleştirebilirim diye epey düşünmüş. Yazının boyu 9 metre*

[51] M. Uğur Derman ile evinde yapılan 10.05.2019 tarihli görüşme (ses kaydı için bkz. cd)

genişliği 90 cm. Evinin balkonunda otururken duvardaki oklu besmeleye görmüş ve Askeriyye'de ki sin'in dişine keşide veriyor.

Hocası Kadıasker'e gösteriyor. Kadıasker; "güzel olmuş ama askeriyye'nin üzerine kendi kalemiyle bir hareke koy demiş ve yazı bugün ki halini almış."[52] Şefik Bey, Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin yetiştirdiği nice şeçkin talebe içinde en önde gelen isimdir. Bilhassa celî sülüsü Kadıasker ekolüne bağlı hattatlar içinde en üst mertebeye eriştiren kişidir. Rakım'dan sonra hâkim olan celî anlayışına tâbi olan hattatlar arasında bu yazıyı âdeta mektup yazar gibi süratle ve tashihe bile gerek duymadan kalemden çıkarmakta devrinin yegânesidir.[53] Bu yönüyle "seriyyü'l-kalem"[54] olarak nitelendirdirebileceğimiz hattatlardan biridir. Yazıda evaili, evâhiri ve evâsıdı yok denilen ve hocası ayarında yazmaya muvaffak olmuş ve hatta hocası Kadıasker Mustafa İzzet bir yazı etüdü esnasında "Şefik Allah beni sensiz cennete sokmasın." diyerek Şefik Bey'e duyduğu muhabbeti ifade etmiştir.[55] İstiflerindeki mükemmelliyetin yanı sıra harflerin teşrifatına riayetle de tanınmakta olup hat sanatındaki özgün kompozisyonları da onu farklı kılan özellikleri arasındadır.

Genellikle hattatların bir çeşitle sınırlı olan imza (ketebe) istifleri yerine Şefik Bey'in özellikle celî sülüs yazlarında en az beş farklı biçim görülmektedir. Şefik Bey'in kalıp hazırlamadan doğrudan doğruya yazdığı pek çok celî yazıları vardır. [56] Bazı celî sülüs yazılarını beğenip de elinde bir örnek kalmasını istediğinde bunun altına düz bir kâğıt koyup yazının kıyılarını iğneledikten sonra mürekkeple yazdığı nüshayı sipariş edene verdiğini, çıkardığı iğneli kalıbı da kendisine sakladığını Hacı Nuri Korman, Necmeddin Okyay'a anlatmıştır.[57]

Şefik bey'in hattatlığı ile ilgili bir diğer husus ise kullandığı mürekkep ve tashih ile ilgilidir. Yazılarının tamamı aynı parlaklıkta, tashih neredeyse yok gibidir. Bunun sebebi kullandığı mürekkebin inceliğinden mütevellit olabilirmi? Kadıasker

[52] 30.08.2019 tarihinde Hasan Çelebi ile Büyük Çamlıca Camii'nde yapılan görüşme(ses kaydı için bkz. cd)
[53] Derman age., s. 531.
[54] Muhittin Serin, *Hat Sanatımız*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1982, s. 82.
[55] Süheyl Ünver, *Hattat Şefik Bey*, Kemal Matbaası, İstanbul 1956, s. 5.
[56]Derman age., s. 531.
[57] Ünver, age, s. 5.

Mustafa İzzet, Şefik bey, Muhsinzâde Abdullah bey, Şevki Efendi ve Sâmi Efendi gibi büyük hattatlar Vezneciler'de bulunan Mürekkebciler Han'ında Bursalı İsmail Ağadan temin eder ve onun yaptığı mürekkepleri kullanırlardı. [58] Kalem Güzeli'ndeki Mürekkep bahsinde tashih mürekkebi şöyle tarif edilmektedir: Mürekkebe su katıp iyice karıştırdıktan sonra ağzı açık olarak güneşte bırakılır. Su azalıp mürekkep kuruyacak hale geldiğinde biraz daha su ilave edilir ve yine güneşte bırakılır. mürekkebin parlaklığı gidip mat bir hal alana kadar onbeş gün tekrarlanır.[59] Kuvvetle muhtemeldir ki, Şefik Bey'de bu yöntemle tashih mürekkebi hazırlayıp kullanıyordu.

Süheyl Ünver, Şefik Bey'den şöyle bahseder: "Şefik Bey hocasından gördüğü ve beş asırdır tekemmül eden yazı ekolünü bozmayarak kemâlin zirvesine ulaştırmış milli mefahirimizdendir. Süheyl Ünver, Şefik Bey'den şöyle bahseder: "Şefik Bey hocasından gördüğü ve beş asırdır tekemmül eden yazı ekolünü bozmayarak kemâlin zirvesine ulaştırmış milli mefahirimizdendir." Kendisinden çok yazanlar olduğu halde hakikî yetişen talebesinden Alâeddin Bey ve Hasan Rıza Efendi'ye de bu tesiri aşılamış ve yazıda mütekâmil yol bugüne kadar devam ede gelmiştir. Bu tevazunun en büyük örneklerinden biri pek çok imzasında hocası Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin ismini zikretmesidir." Süheyl Ünver, Şefik Bey'in fiziksel özelliklerini de "uzunca boylu, kemikli, kır bıyıklı, koca fesli ve avniye kaputuyla gezer bir zat" diye tarif etmektedir.[60] Şefik Bey iki Mushaf-ı Şerîf, sekiz *Delâilü'l-hayrât*, pek çok da murakka ve levha yazmıştır.

[58] Derman, age. s.94.
[59] Yazır, age. s.155.
[60] Ünver, age., s. 5.

2.3. Yazılarından Bazı Estetik Terennümler

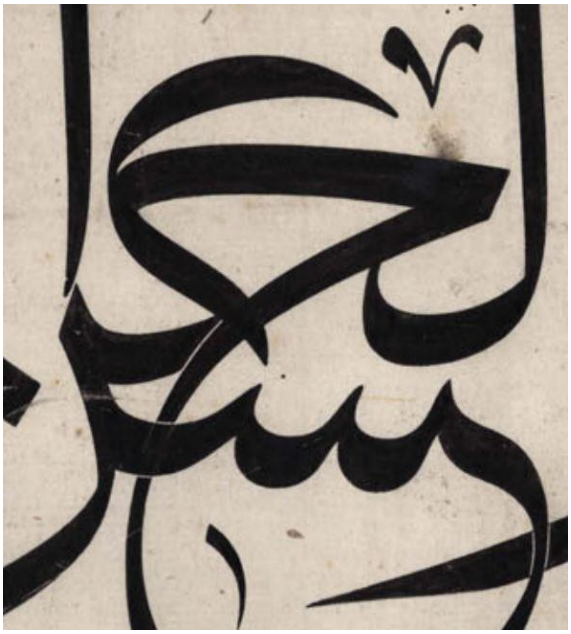
Şefik Bey yazılarında farklı denemeleri sıkça kullanmış hattatlarımızdandır. 16. yüzyılda kullanılan ama daha sonra terkedilen bu uygulamalar kaide dışı sayılsa da aslında sanatın estetik biçimde ifade edilebilmesi için yapılmış bir gerekliliktir. Yazıda ki farklı denemeler yazının artistik surette yazılmasını kolaylaştırmıştır. Yazıların belli bir terkibi vardır. Hem yazış tarzı ile ilgili (farklı ve aykırı kelime yazılışları) hem de eserleri kompozisyon olarak ele alan (istif inşaası ve yenilikleri içeren) denemeler yapmışlardır. Estetik kaygıya ve ihtiyaca göre yapılan denemelerdir bunlar. Pek çok hattat gibi Şefik Bey'in de istiflerinde özellikle sülüs ve celî sülüs yazılarında kullandığı yazıyı ölçüsünde ve nispetli yazmasının yanısıra artistik denemeler yapmaktan da çekinmemiştir. Bu yönüyle yazıyı bir ahenk içerisinde yazıp hemde harflerin birbirlerine bağlanma noktalarında ve harekelerde yaptığı denemelerde Şefik Bey'in ustalığını görmekteyiz. Yazının ifade ettiği mana ile de örtüşen kompozisyonlarıda vardır. Pek çok eserinde bu istif kabiliyetini göstererek birleşmeyen harfleri birleştirerek (tetabuk) oluşturduğu "yazı oyunları" na rastlamaktayız. Şefik Bey'in yazışındaki serbestlik bu denemelere yol vermiştir. Bu sebepten bu tarz denemeler yapmıştır. Yazılarından derlenen artistik tasarruflara örnek olarak.

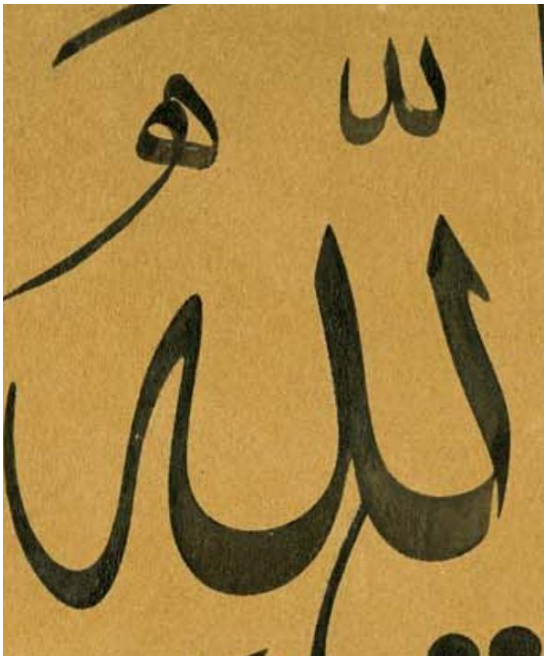
Resim 44: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

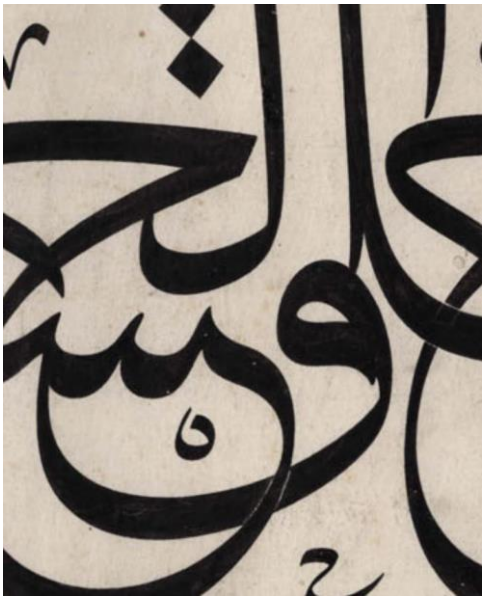
Resim 45: Celî Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

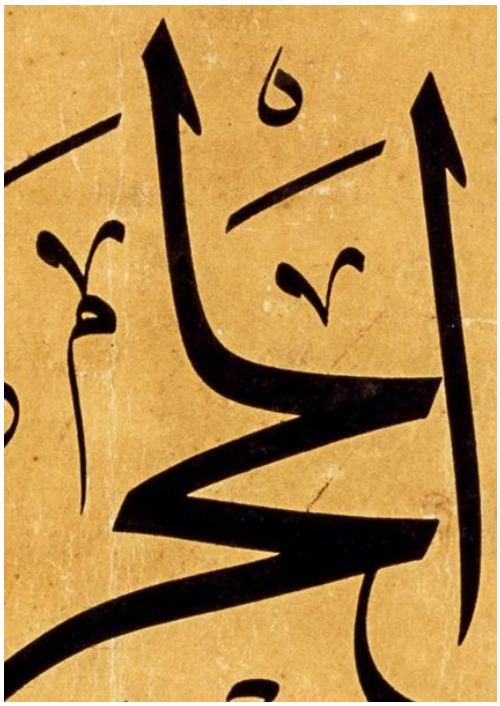
Resim 46: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu)

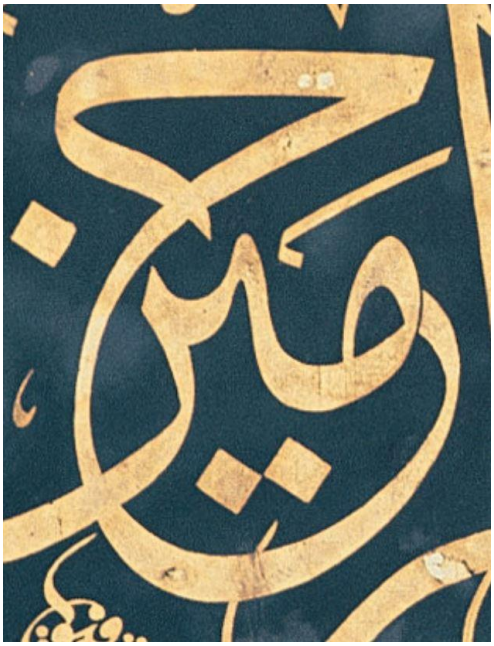
Resim 47: Celî Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

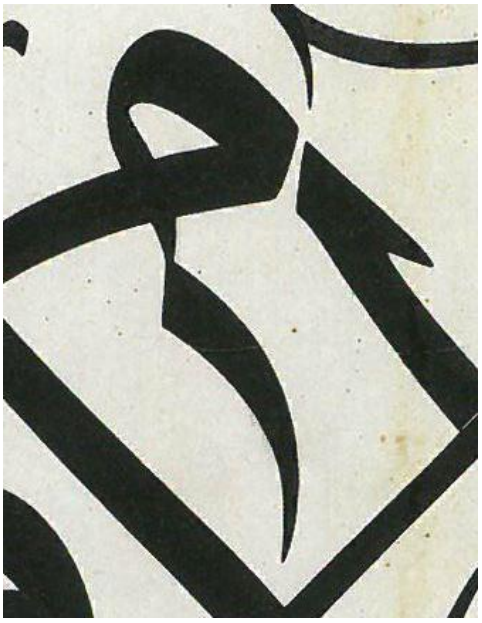
Resim 48: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu)

Resim 49: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Resim 50: Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Resim 51: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu)

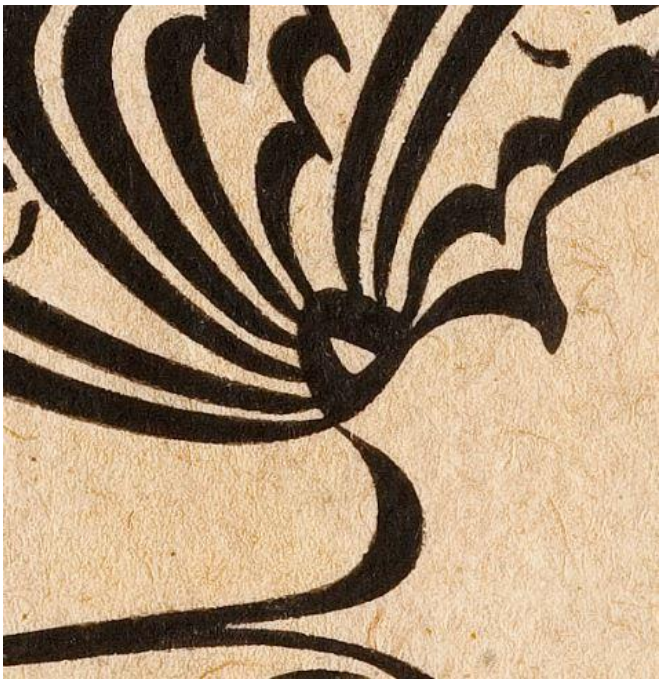
Resim 52: Kasîde-i Muhammediyye (Hususi Koleksiyon)

Resim 53: Kasîde-i Muhammediyye (Hususi Koleksiyon)

Resim 54: Kaside-i Muhammediyye (Hususi Koleksiyon)

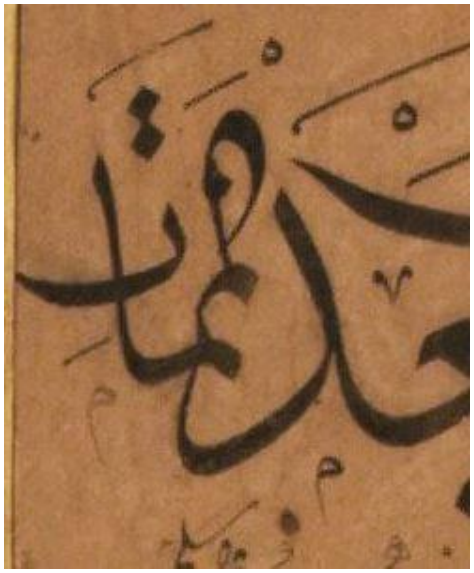
Resim 55: Sülüs İstif (TSMK)

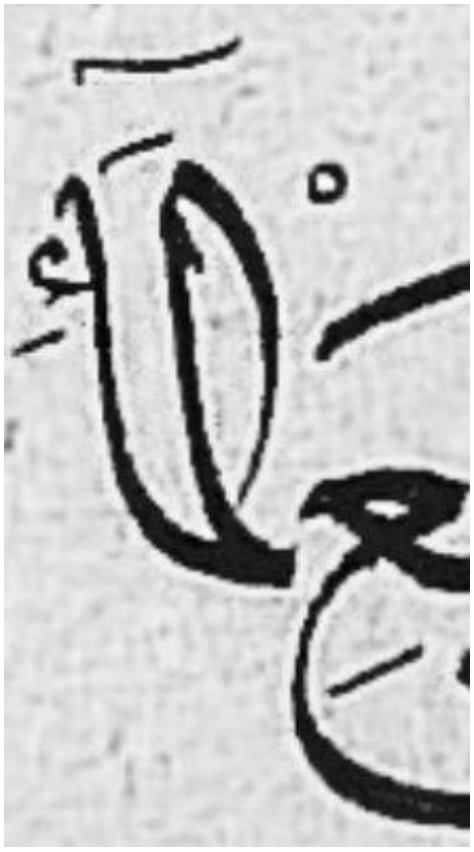
Resim 56: Sülüs Kıt’a (Uğur Derman Koleksiyonu)

Resim 57: Sülüs Kıt’a (Süleymaniye Kütüphanesi

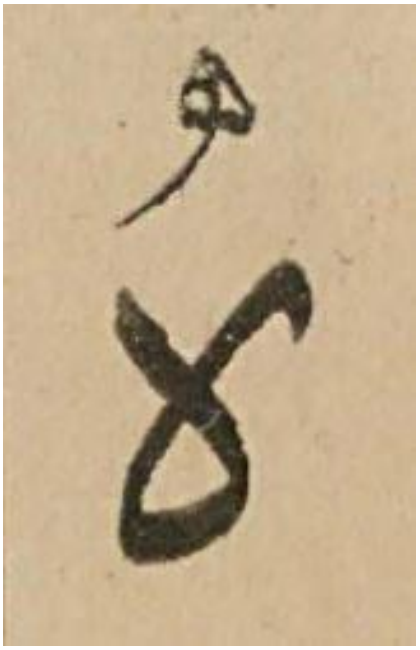
Resim 58: Sülüs Kıt’a (Süleymaniye Kütüphanesi)

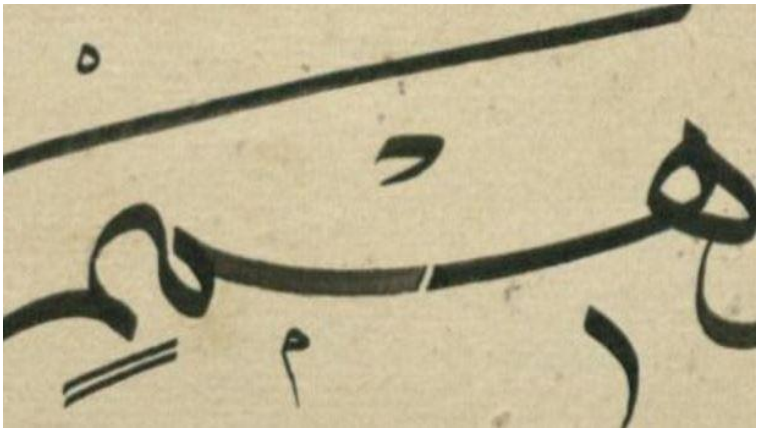
Resim 59: Sülüs-Nesih Kıt’a (Talip Mert F. Arşivi)

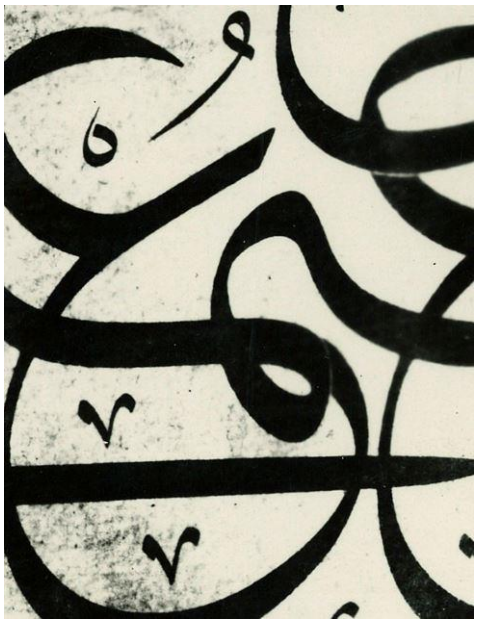
Resim 60: Sülüs- Nesih Murakka (TSMK)

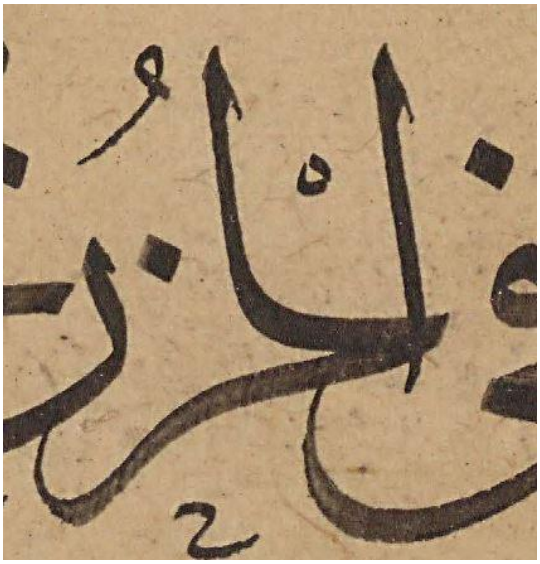
Resim 61: Sülüs- Nesih Murakka (TSMK)

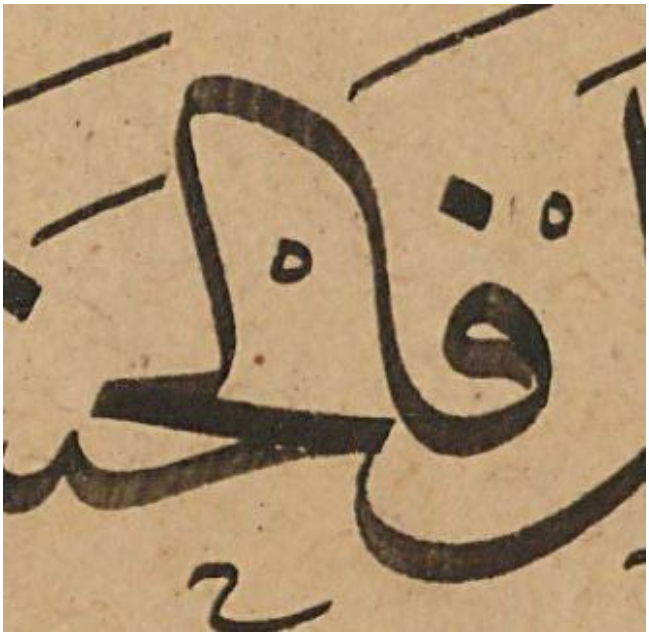
Resim 62: Sülüs- Nesih Murakka (Yale Üniversitesi Kütüphanesi)

Resim 63: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Resim 64: Sülüs Murakka (TSMK)

Resim 65: Sülüs Murakka (TSMK)

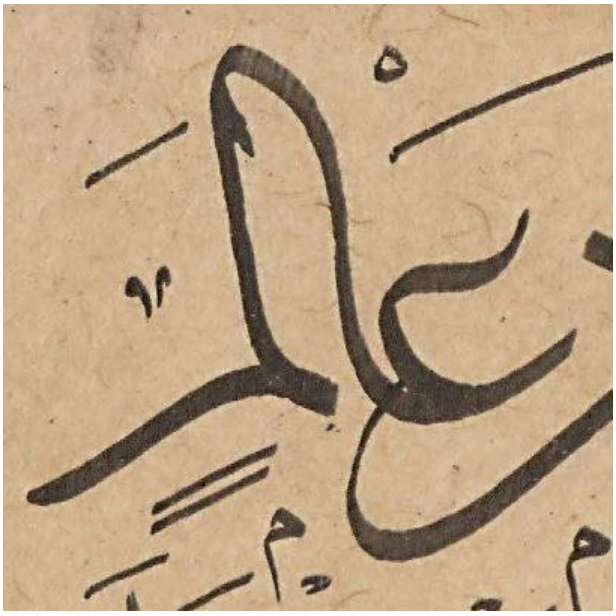
Resim 66: Sülüs Murakka (TSMK)

Resim 67: Sülüs-Nesih Murakka (Bağdat Müzesi)

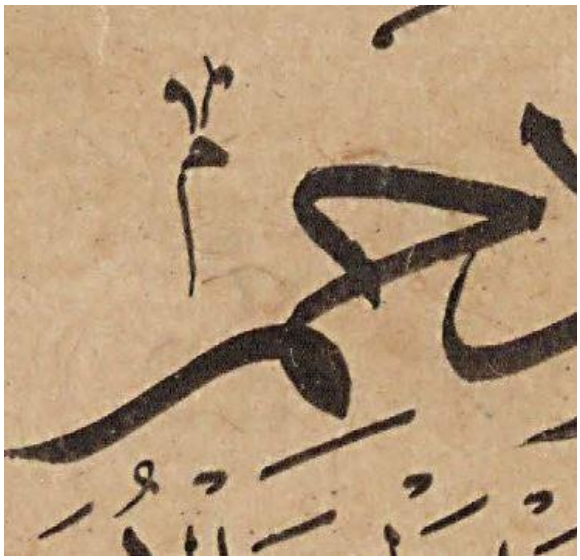
Resim 68: Sülüs Murakka (TSMK)

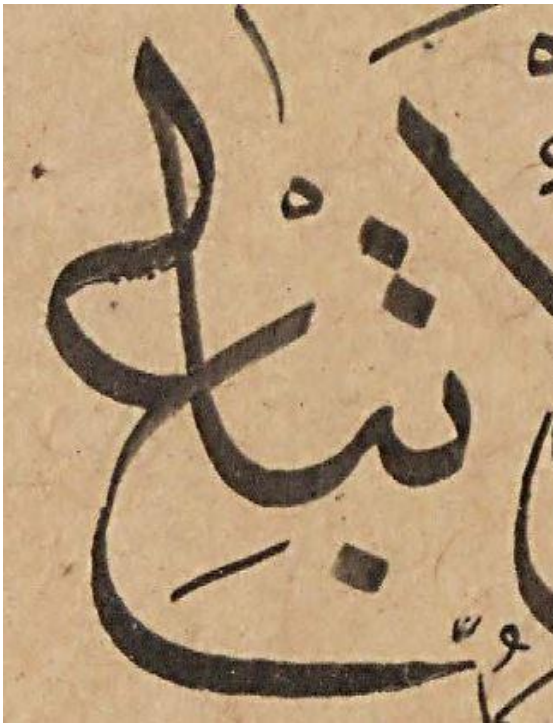
Resim 69: Sülüs Murakka (TSMK)

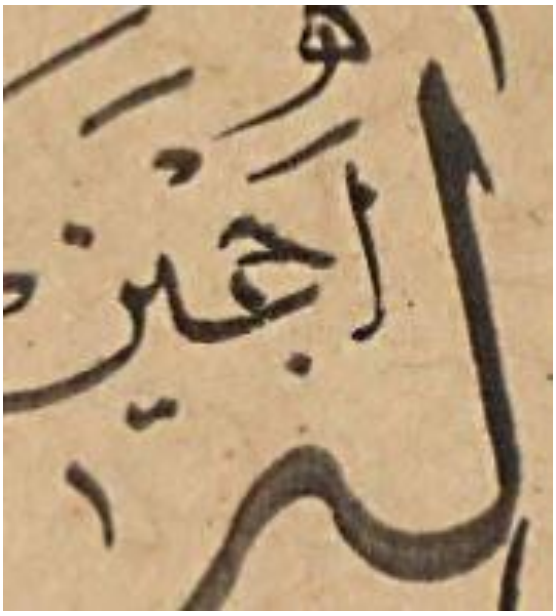
Resim 70: Sülüs Murakka (TSMK)

Resim 71: Sülüs Murakka (TSMK)

Resim 72: Sülüs Murakka (TSMK)

Resim 73: Sülüs Murakka (TSMK)

Resim 74: Celî Sülüs Levha (Başbakanlık Koleksiyonu)

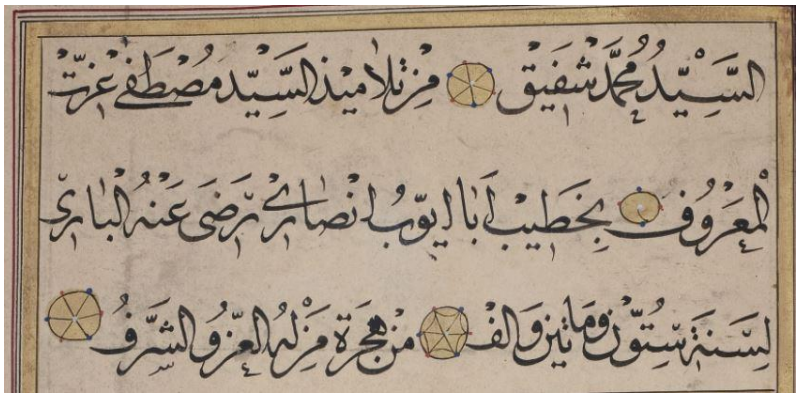

Resim 75: Celî Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)

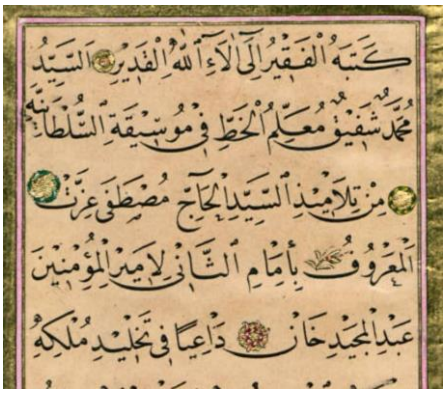
2.4. İmzaları

Şefik Bey yazı tavrı yanı sıra imzalarında da kendine has bir yoruma sahiptir. Başlı başına eser diyebileceğimiz imzaları ise yazıdaki tasarım kuvvetini ve zenginliğini göstermektedir. Hocası Kazasker'in adını sıklıkla kullanan ve pek çok hattat gibi mütevazı ifadelere yer veren bir hattattır. Neredeyse her eserini için ayrı bir imza kompozisyonu kullanmıştır. Muhtelif imzalarından derlediğimiz bazı örnekler şunlardır:

2.4.1. Satır Nizamında İmzalarından Örnekler

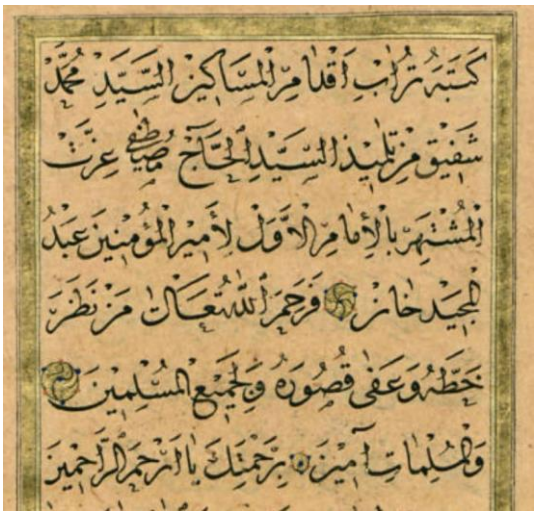
Resim 76: *"Esseyyid Muhammed Şefik Min Telâmizi Esseyyid Mustafa İzzet el-maruf bi-hatibi Eba Eyyub el-Ensari 1260"* (TİEM Mushaf İmza Detayı)

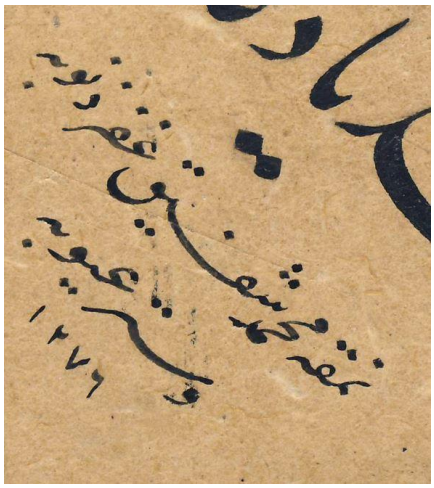
Resim 77: "*Ketebehû el-fakir ilâ Alâ'illâhi'l-kâdir es-Seyyid Muhammed Şefik Muallimü'l- Hatt- i fı Musikat'is- Sultaniyye sene 1263*" (Amme Cüzü Detayı SSM)

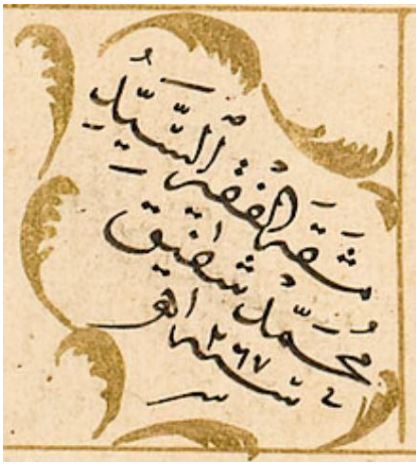
Resim 78: *“ Ketebehu El Fakir es-Seyyid Mehmed Şefik mu’allimü’l-hatti fî Mûzikati’s- Sultâniyyeti min telâmizi es-seyyid el-hacc Mustafâ İzzet el-mâ’rûf bi-İmâmi’s-Sânî li-Emîri’l- Mü’minîn Abdü’l-mecîd Hân 1263”*

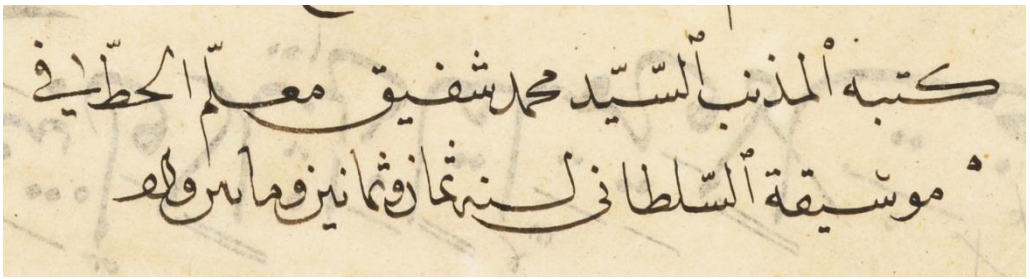
Resim 79: *“Ketebehû turâbi akdâmi’l—meşâkîn es-seyyid Muhammed Şefîk min telâmizi es-Seyyid-el-hacc Mustafâ İzzet El-müştehir bi’l-imami’l-imami’l evveli’l Emîri’l Emîri’l Mü’mimîn Abdülmecîd Han sene 1266”* Delailül Hayrat Detayı (SSM)

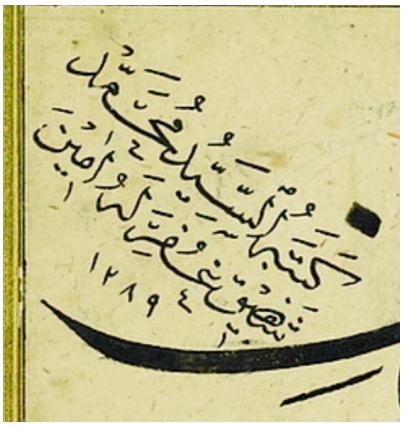
Resim 80: “*Nemekahû Mehmed Şefik gufire zunûbehû ve setere uyûbehû 1276”*

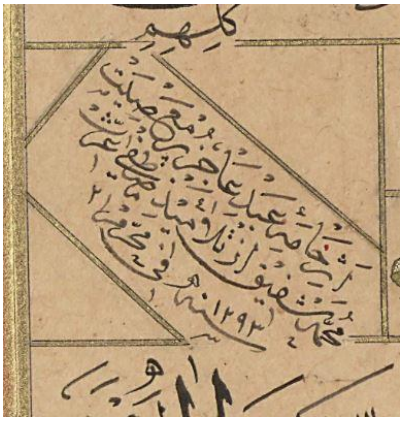
Resim 81: *"Meşekahû El Fakir Esseyyid Mehmed Şefik sene 1276"*

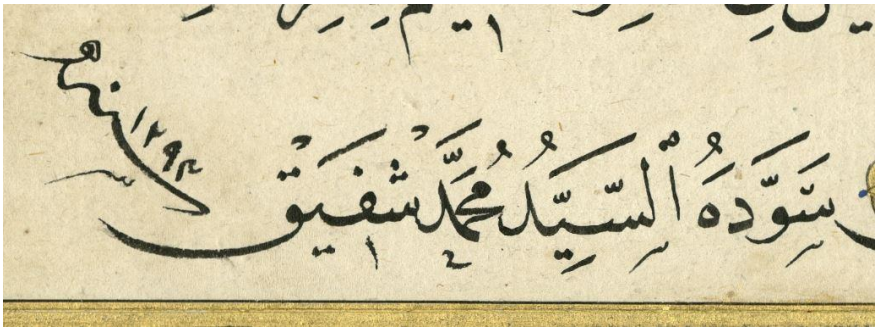
Resim 82*: "Ketebehû el-müznib es-Seyyid Mehmed Şefik Muallimü - Hatt fi Musikati's Sultani li sene seman semanın ve mıeteyn ve elf sene 1288"* (İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi)

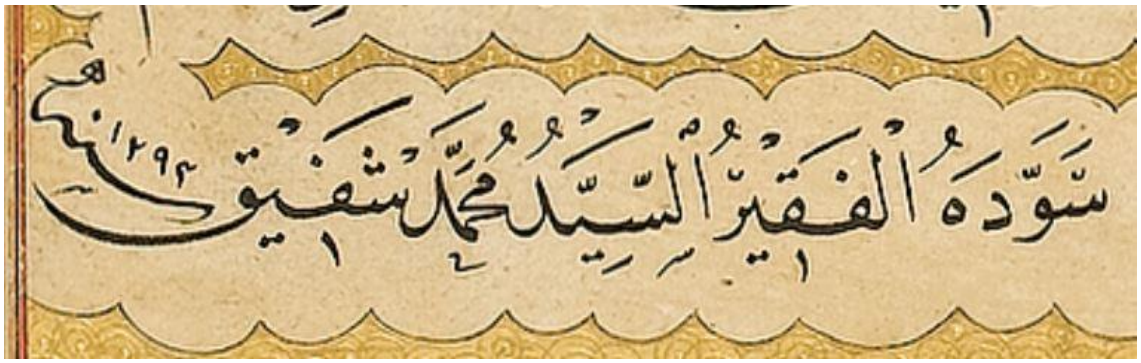
Resim 83: *" Ketebehû es-Seyyid Muhammed Şefik Gufire lehû Amîn 1289*" (Sülüs Kıt'a)

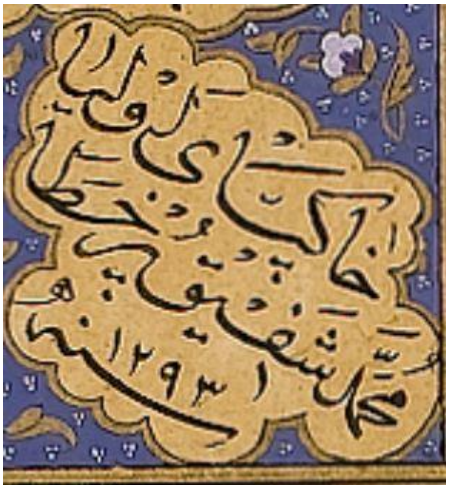
Resim 84: *"Eser- i hame- i Abd-i âciz-i pür masiyet Mehmed Şefik ez telâmizi Mustafa İzzet"* Sülüs-Nesih Murakka Detay (TSMK,GY254) 1293

Resim 85: *"Sevvedehû es-Seyyid Mehmed Şefik sene 1293"* Sülüs - Nesih Kıt'a

Resim 86: "*Sevvedehû el Fakir es-Seyyid Mehmed Şefik sene 1293"*

Resim 87: *"Hâk-i pây- ı Evliya Mehmed Şefik Pür hata sene 1293"*

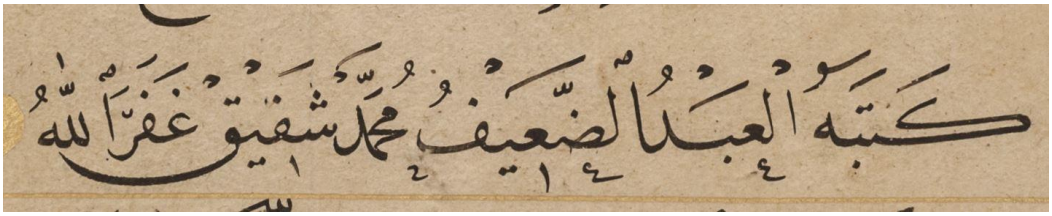
Resim 88: *"Hâk-i pây- ı Evliya Mehmed Sefik pür hatâ 1293"*

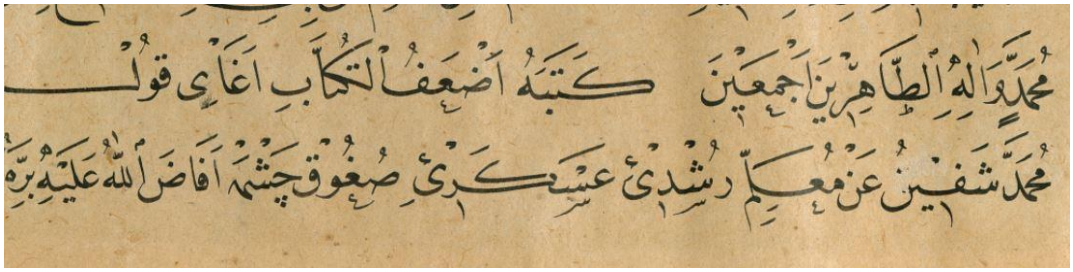
Resim 89: *"Nemekahû Şefik gufire lehû"* Celî Talik Kıt'a Kalıp (M. Şevket Eygi Koleksiyonu)

Resim 90: *Bende-i âl-i abâ Mehmed Şefik pür hatâ"* Sülüs Kıt'a Detay

Resim 91: *"Ketebehû'lel abdüz'z-za'îf Mehmed Şefik gufire Allah"*

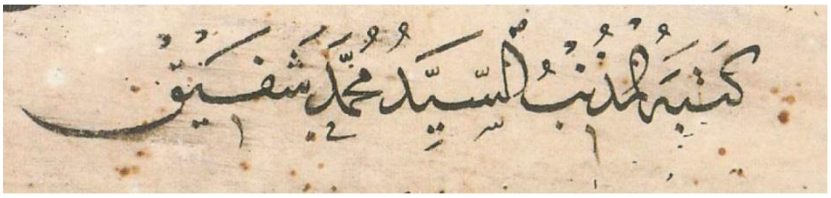
Resim 92: "*Ketebehû ezafü'l kuttâb aga-yı kul Mehmed Şefik an Muallimi Rüşdî-i Askerî-i Soğuk Çeşme efâzallâhu aleyhi"*

Resim 93: *"Hâk-i pây- ı evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ"*

Resim 94: *"Hâk-i pây- ı evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ"*

Resim 95: " *Ketebehû el müznibu, es-Seyyid Mehmed Şefik"* (Antik A.Ş. 36. Müzayede)

Resim 96: " *Mu'allimü'l-Hatti bi- Silahşorân-ı Hâssa-i Şâhâne"* (Antik A.Ş. 36. Müzayede)[61]

Resim 97: *"Ketebehû es-Seyyid Mehmed Şefik min telâmîzi'l-hacc Mustafa İzzet e ma'rûf bi re'îsi'l-ulemâ"* (Kasımpaşa Camii Celî Sülüs kitâbe'den detay)

[61] Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı ile yaptığımız mütalaa sonucunda imza ile yazının birbirini tutmadığını, aynı elden çıkmadığını düşünmekteyiz. (Yazının tamamı için bkz. Katalog 65 numaralı eser)

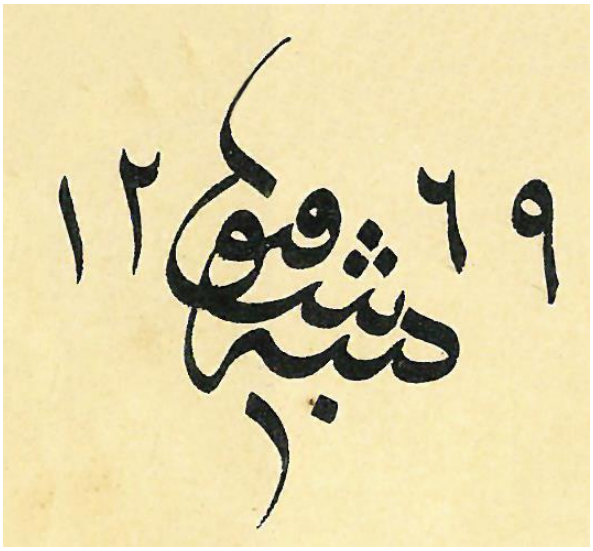
2.4.2. Müstakil İmza Formunda Örnekler

Resim 98: *"Ketebehû Şefik 1264"*

Resim 99: *"Ketebehû Şefik 1268"*

Resim 100: *"Ketebehû Şefik 1269"*

Resim 101: "*Esseyid Mehmed Şefik"* Hasan Rıza İcazet Mührü (Demsa Koleksiyonu)

Resim 102: "*Ketebehû Şefik 1292"* (TPV Celî Sülüs Kalıp Detay)

Resim 103: "*Ketebehû Şefik"*

Resim 104: *"Ketebehû Şefik*" Celi Sülüs Detay

Resim 105: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 106: *"Ketebehû Şefik"*

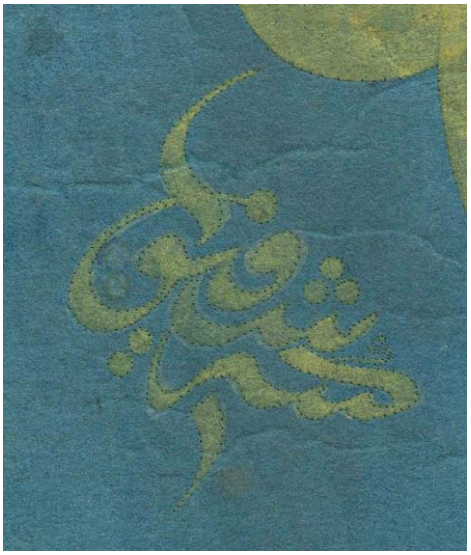
Resim 107: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 108: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 109: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 110: *"Ketebehû Şefik"* Celî Sülüs İstif Kalıp Detay

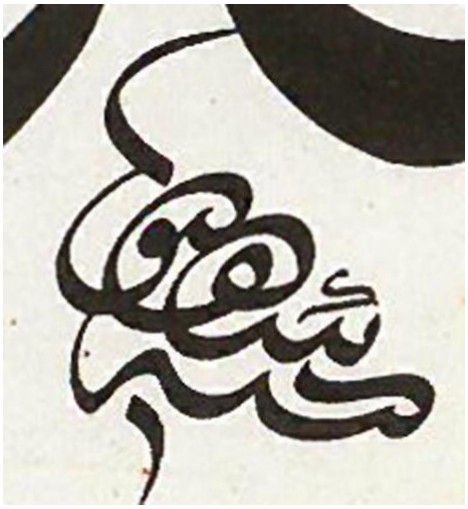
Resim 111: *"Ketebehû Şefik"* Celî Sülüs İstif Zırnık Kalıp (TPV)

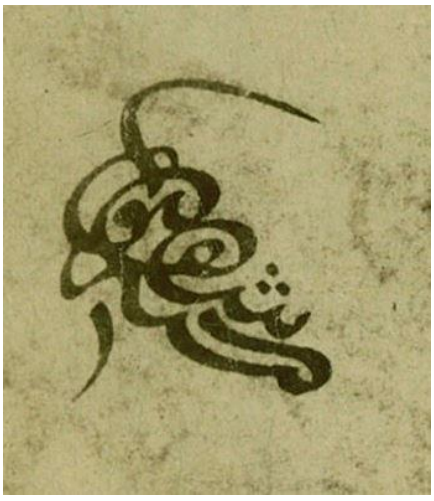
Resim 112: *"Ketebehû Şefik"* Celî sülüs detay

Resim 113: *"Abdehû Mehmed Şefik"*

Resim 114: *"Ketebehû Şefik"*

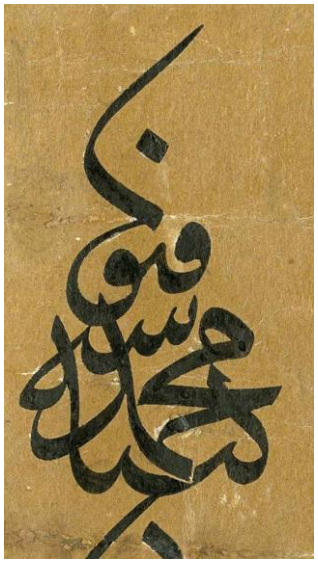
Resim 115: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 116: "*Ketebehû Şefik"*

Resim 117: *"Abdehû Mehmed Şefik"*

Resim 118: "*Ketebehû Mehmed Şefik"*

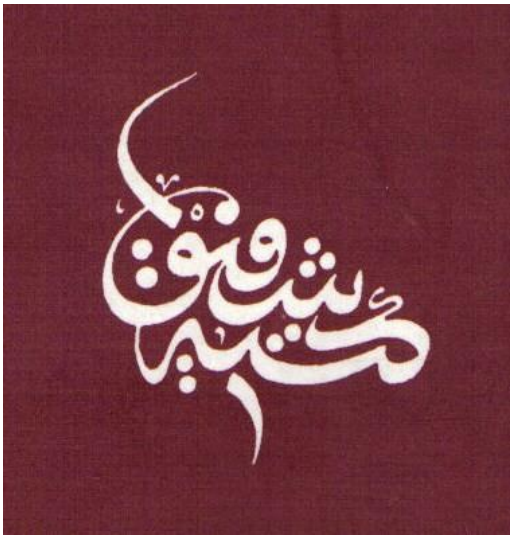
Resim 119: *"Ketebehû Mehmed Şefik"*

Resim 120: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 121: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 122: *"Ketebehû Şefik"*

Resim 123: *"Ketebehû Şefik"* Celî Divanî Detay

2.4.3. Yığma İstifli İmzalar

Resim 124: *Ketebehû es-Seyyid Mehmed Şefik Gufire lehû sene 1271"*

Resim 125: *"Abduhû Mehmed Şefik Gufire lehu 1285"* (Kasımpaşa Camii Celî Divanî kitâbeden detay)

Resim 126: “Hâk-i pây- ı Evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ 1291

3. ESERLERİ (KATALOG)

Şefik Bey çoğunlukla sülüs-nesih ve celî sülüs yazılarda eserler vermiş olsa da nerdeyse her yazı formunda eserleri mevcuttur. Pek çok müze, kütüphane ve özel koleksiyonlarda bulunan eserleri arasında tespit ettiğimiz bir Mushaf-ı Şerif, Delâ'ilü'l- hayrât ve Amme Cüzleri ile sayısız levhaları mevcuttur. Eserlerin detaylı bilgilerini katalog bölümünde vermeye çalıştık. Yurt içi ve yurt dışında eserlerinin bulunduğu müze ve kütüphaneler arasında Topkapı Sarayı Müzesi, Süleymaniye Kütüphanesi, Türk İslam Eserleri Müzesi, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Koyunoğlu Müzesi, Sadberk Hanım Müzesi, Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu, Yale University Beinecke Library, University of Michigan(Ann Arbour) , Kahire Menyel Kasrı Müzesi, Kuveyt Târık Recep Müzesi, Khalili Koleksiyonu, Uveys Koleksiyonu, Başbakanlık Arşivi, Berlin Müzesi, Bibliotheque Nationale de France ve Müzayede kataloglarında bulunan eserlerine katalog bölümünde yer vermeye çalıştık.

3.1. Kitap ve Risale Boyutundaki Eserler

Şefik Bey her ne kadar levha formundaki eserleri ile ön plana çıkmış olsa da yazmış olduğu iki Mushaf'tan 1260 (1844) tarihli olanı Türk İslam Eserleri Müzesi 409 envanter numara'lı eserdir. iki Amme Cüzü, sekiz Delâ'ilü'l- hayrât ve Kaside-i Bürde ile de sanatında ki mahâretini gösteren latif eserler bırakmıştır. Eserlerin ketebe kaydında çoğunlukla hocasının adını da zikrettiğini görmekteyiz.

Resim 127: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in Serlevhası (26-33)

Katalog No: 001

Eser: Mushaf- Şerif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1260/1844
Eb'âdı ve Yazı Türü: 27 x 18 cm. Nesih (Ferağ kaydı Hattı İcaze ile)
Bulunduğu Yer: İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi 409
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillahirrahmanirrahim ..."* Bitiş: *"Ve bil-âhireti hüm yûkınûn"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Ve onlar,ahirete de kesin olarak inanırlar."*

Diğer Özellikler: Dokuz yüz otuz iki sahifedir. Klasik formda tertip edilen eserin satır araları müzehheb olup sûre başlıkları rûmî ve bitkisel motifler kullanılarak tezyin edilmiştir. Eserin serlevhası halkâr tekniği ile süslenmiştir.

Bibliyografya: M. Uğur Derman, *"Doksandokuz İstanbul Mushafı",* İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Yayınları, İstanbul 2010.

Resim 128: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in Serlevhası 463 b- 464 a varakları

Resim 129: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 458 b- 459 a varakları (Tîn-Alak Sûreleri)

Resim 130: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 459 b- 460 a varakları (Kadir ve Beyyine Sûreleri)

Resim 131: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 460 b- 461 a varakları (Âdiyât ve Kâria Sûreleri)

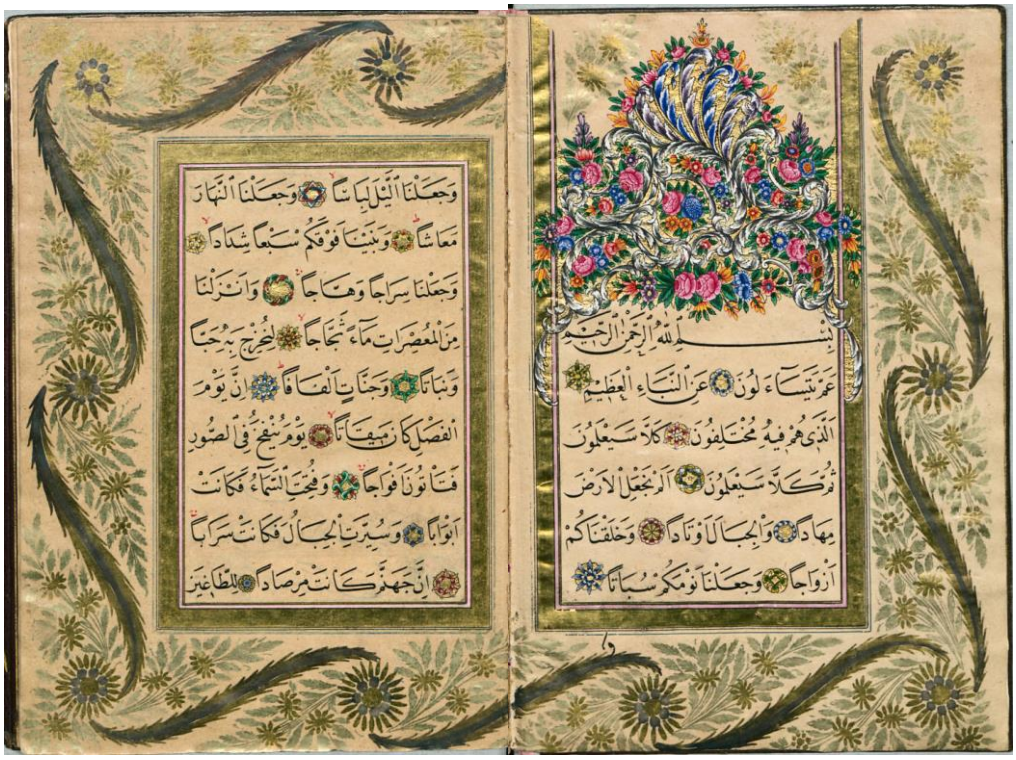
Resim 132: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 461 b- 462 a varakları (Asr Hümeze ve Fîl Sûreleri)

Resim 133: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in 463 b- 464 a varakları (Asr Hümeze ve Fîl Sûreleri)

Resim 134: TİEM 409 Numaralı Mushaf- Şerif'in Ferağ Sayfası (Şefik Bey'in İmzası 464 b- 465 a varakları)

Resim 135: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü Serlevhası (34-38)

Katalog No: 002

Eser: Amme Cüz'ü

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1263/1846-1847
Eb'âdı & Yazı Türü: 21,8 x 15 cm; 27 yaprak, sayfada 9 satır & Nesih - Rikaa'
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 102-0304
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillahirrahmanirrahim …*" Bitiş: *"Ketebehü'l-fakîr ilâ 'afvi rabbihi'l-kadîr es-Seyyid Muhammed'ün Şefîk ve hüve min telâmizi's-Seyyidü'l-Hâcc Mustafa İzzet Gaferallâhu lehümâ velivâlideydimâ âmîn."*

Metnin Anlamı: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Hacı Mustafa Mustafa Efendi'nin öğrencisi, Kadîr olan Allah'ın affına muhtaç olan, Allah her ikisini ve ebeveynlerini, Re'sullerin ve Enbiyâ'nın seyyidi Hz. Muhammed hürmetine mağfiret eylesin. Muhammed Şefik yazdı."*

Diğer Özellikler: Sayfada dokuz satır harekeli nesih hattıyla Amme Cüz'ünün tamamı yazılıdır. Sûre adlarının altın üzerine üstübeç mürekkeble yazılı olduğu eser, 27 yaprak 52 sayfadır. Hattat son sayfayı ketebe ve salavâta ayırmıştır. Burada kendisinin Musika-i Sultaniye'nin hat muallimi olduğunu, Abdülmecid Hân'ın ikinci imamı Mustafa İzzet Efendi'nin talebesi olduğunu, onunda Mustafa Vâsıf'ın talebesi olduğunu zikretmektedir. Devrinin tezhib anlayışına tamamen uygun tarzda süslenmiştir.

Bibliyografya: -

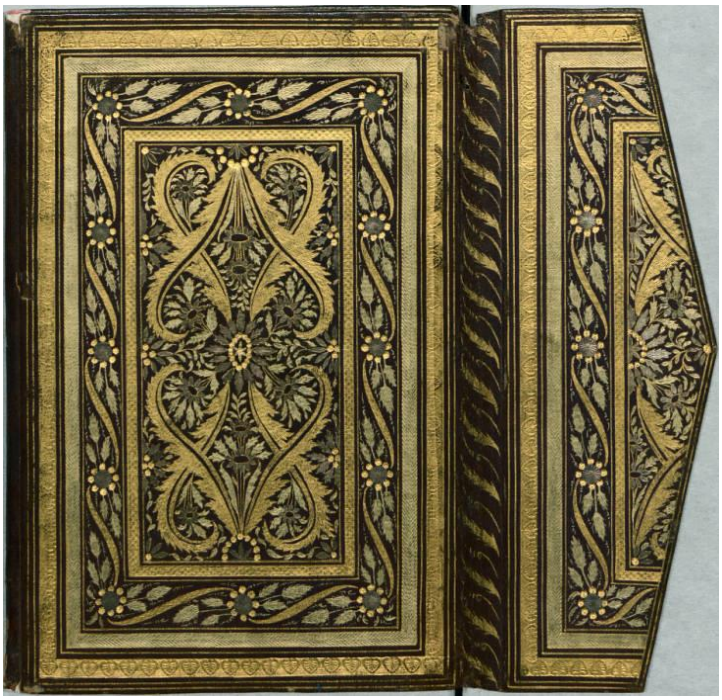
Resim 136: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü 2 b -3 a varakları

Resim 137: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü 3 b -4 a varakları (Nâziât Sûresi)

Resim 138: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü Ferağ Sayfası (Şefik Bey'in İmzası)

Resim 139: SSM 102-0304 Numaralı Amme Cüz'ü Cildi (Arka Kapağı ve Miklebi)

Resim 140: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde Serlevhası (39-43)

Katalog No: 003

Eser: Kasîdetü'l-Bürde

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1263/1846-1847
Eb'âdı ve Yazı Türü: 19,5 x 13 cm; 19 yaprak, sayfada 9 satır. Nesih
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 190-0301
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillahirrahmanirrahim.."* Bitiş: *"Ketebehü'l-fakîrü ilâ alâ'i'l-lâhi'l-kadîr es-Seyyid Muhammed'ün Şefik'ün mu'allimü'l-hatt-i fî Muzikat'i-Sultâniyye. Min telâmizi'l- üstâdi'l-ekremi Mevlânâ es-Seyyidü'l-Hâcc Mustafa İzzet el-ma'rûfu bi-imâmi's-sânî li- emîri'l mü'minî Abdülmecid Hân. Edâmallâhü iclâlehü. İlâ intihâi'z-zemân. Sene 1263"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Abdülmecîd Han'ın (Allahu Teâle hakimiyetini sonsuza kadar devam ettirsin) ikinci imamı olarak bilinen üstad Hacı Mustafa İzzet Efendi'nin öğrencilerinden Mehmed Şefik Efendi yazdı."*
Diğer Özellikler: 19 sayfa 9 satır şeklinde yazılmış bu eserin tezyinatı rokoko üslubunda yapılmıştır.

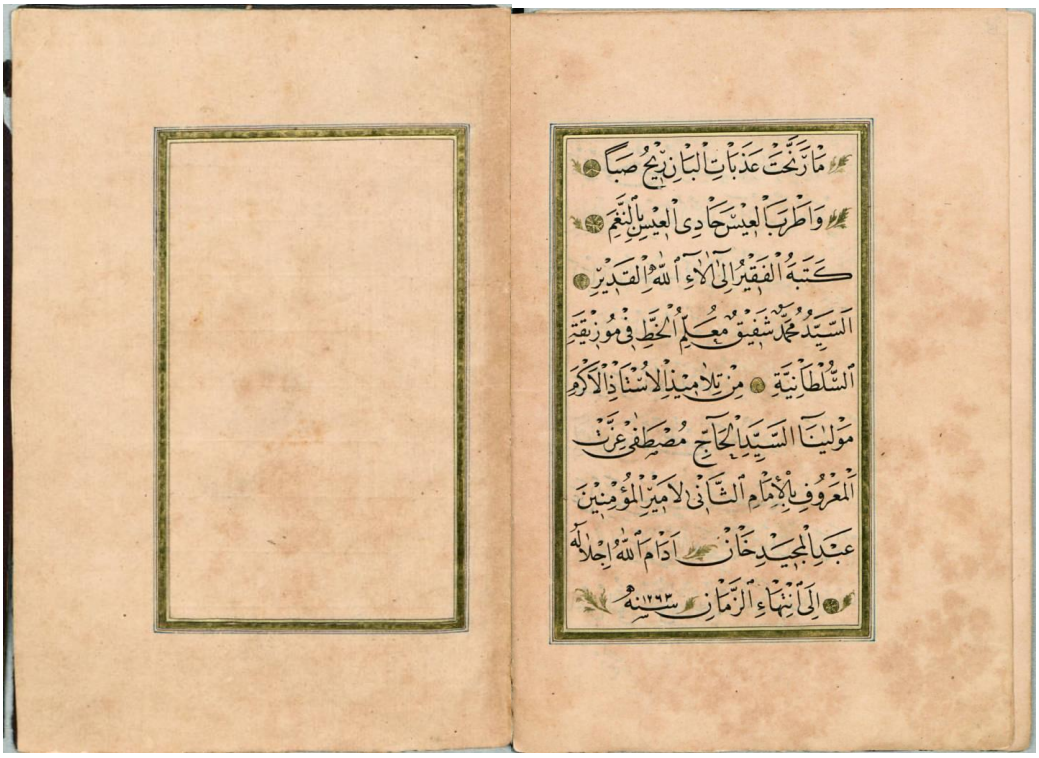
Bibliyografya: -

Resim 141: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde 2 b -3 a varakları

Resim 142: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde 3 b – 4 a varakları

Resim 143: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde'nin Ferağ Sayfası

Resim 144: SSM 190-0301 Numaralı Kasîdetü'l-Bürde'nin Cildi (Arka Kapağı ve Miklebi)

Resim 145: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün'nin Serlevha Sayfası (44-49)

Katalog No: 004

Eser: Amme Cüzü

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1263/1846-1847
Eb'âdı ve Yazı Türü: 30 x 22 cm. Nesih
Bulunduğu Yer: TSMK EH272
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillahirrahmanirrahim…"* Bitiş: *"İnne cehenneme kânet mirsâdâ"* Nebe Sûresi 1-21. Âyet
Metnin Anlamı: Başlangıç: ***"****Rahmân ve Rahîm olan Allahın adıyla…"* Bitiş: *"Şüphesiz cehennnem, bir gözetleme yeridir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 146: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 3 b – 4 a varakları (Nâziât Sûresi)

Resim 147: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 4 b – 5 a varakları (Abese Sûresi)

Resim 148: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 5 b – 6 a varakları (Abese Sûresi)

Resim 149: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün 22 b – 23 a varakları (Tekâsür-Asr ve Hümeze Sûreleri)

مَا رَنَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِيحُ صَبَا
وَاطْرَبَ الْعِيسَ حَادِي الْعِيسِ بِالنَّغَمِ
كَتَبَهُ الْفَقِيرُ إِلَى الْآءِ اللهِ الْقَدِيرِ
السَّيِّدُ مُحَمَّدٌ شَفِيقٌ مُعَلِّمُ الْخَطِّ فِي مُوزِيقَةِ
السُّلْطَانِيَّةِ مِنْ تَلَامِيذِ الْأُسْتَاذِ الْأَكْرَمِ
مَوْلَانَا السَّيِّدِ الْحَاجِّ مُصْطَفَى عِزَّتْ
الْمَعْرُوفِ بِالْإِمَامِ الثَّانِي لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
عَبْدِ الْمَجِيدِ خَانَ أَدَامَ اللهُ إِجْلَالَهُ
إِلَى انْتِهَاءِ الزَّمَانِ سَنَةَ ١٢٦٣

Resim 150: TSMK EH272 Numaralı Amme Cüz'ünün Ferağ Sayfası (Şefik Bey'in İmzası)

301

Resim 151: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın Serlevhası (50-54)

Katalog No: 005

Eser: Delâilü'l-Hayrât

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1852
Eb'âdı ve Yazı Türü: 19,8 x 12,9 cm. Nesih
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 103-0297
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim.."* Bitiş: *"Velhamdülillahi rabbil alemin."*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.." Bitiş: Ve âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun."*
Diğer Özellikler: 98 sayfa 11 satırdan oluşmaktadır. deriden cildi bulunmaktadır. Devrin tezhib anlayışına uygun olarak tezhiblenmiştir.

Bibliyografya: -

Resim 152: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın 3 b – 4 a varakları

Resim 153: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın 4 b – 5 a varakları

Resim 154: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın Ferağ Sayfası

Resim 155: SSM 103-0297 Numaralı Delâilü'l-Hayrât'ın Cildi (Arka Kapağı ve Miklebi)

Resim 156: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün Serlevhası (55-59)

Katalog No: 006

Eser : Amme Cüz'ü

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı ve Yazı Türü: 22,5 x 15,6 cm; 27 yaprak, sayfada 9 satır. Nesih
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 102-0020
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: "Sûretü'n-Nebe' /Bismillâhi.." Bitiş: "*Ketebü'l-fakîr ilâ 'afvi rabbihi'l-kadîr es-Seeyid Muhammed'ün Şefik ve hüve min telâmizi's-Seyydidü'l-Hâcc Mustafa İzzet. Gaferallâhu lehümâ velivâlideyhimâ âmin."*
Metnin Anlamı: Başlangıç: "*"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Hacı Mustafa İzzet Efendi'nin öğrencisi, Kâdîr olan Allah'ın affına muhtaç olan, Res'ullerin ve Enbiyâ'nın seyyidi Hz. Muhammed hürmetin mağfiret eylesin."*
Diğer Özellikler: Sayfada dokuz satır harekeli nesih hattıyla Amme cüzünün tamamı yazılıdır. Hattat son sayfayı ketebe ve salavâta ayırmıştır. Burada kendisinin Mustafa İzzet Efendi'nin talebesi olduğunu da zikretmektedir. Miklepli ve yakşah tarzında işlenmiş, deriden cildi bulunmaktadır.
Bibliyografya: -

Resim 157: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün 2 b – 3 a varakları

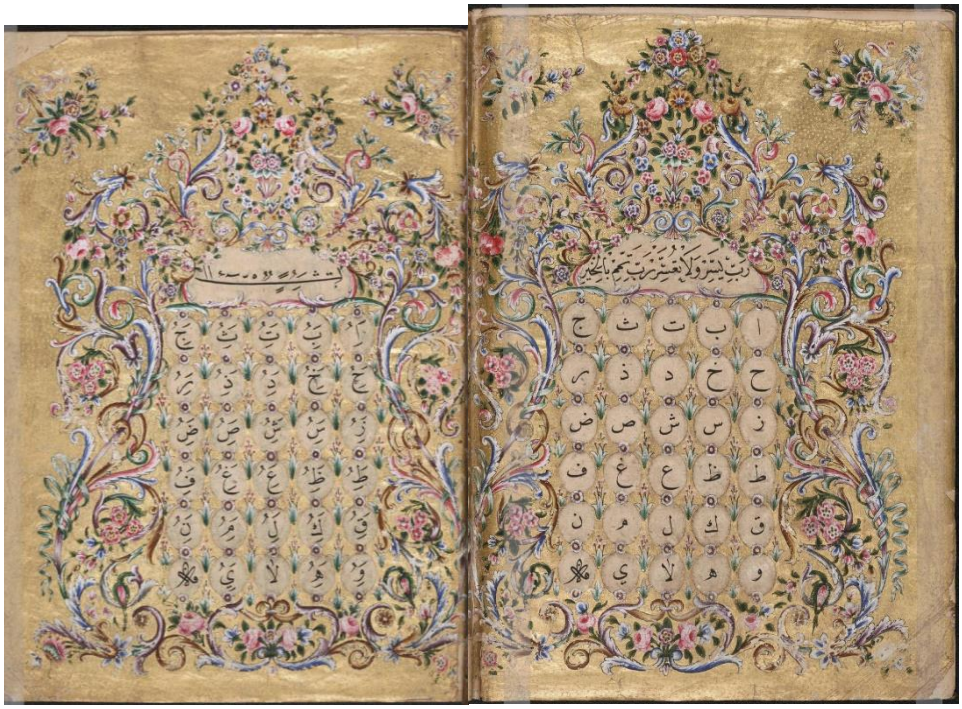
Resim 158: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün 3 b – 4 a varakları (Nâziât Sûresi)

Resim 159: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün Ferağ Sayfası

Resim 160: SSM 102-0020 Numaralı Amme Cüz'ünün Cildi (Arka Kapağı ve Cildi)

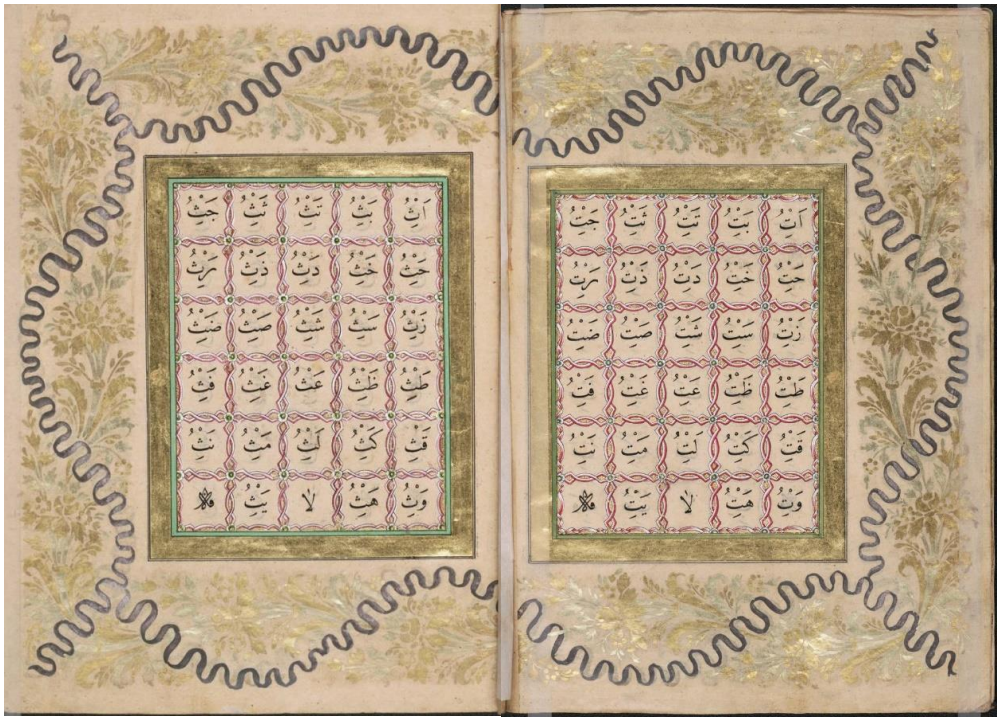

Resim 161: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün Serlevhası (60-64)

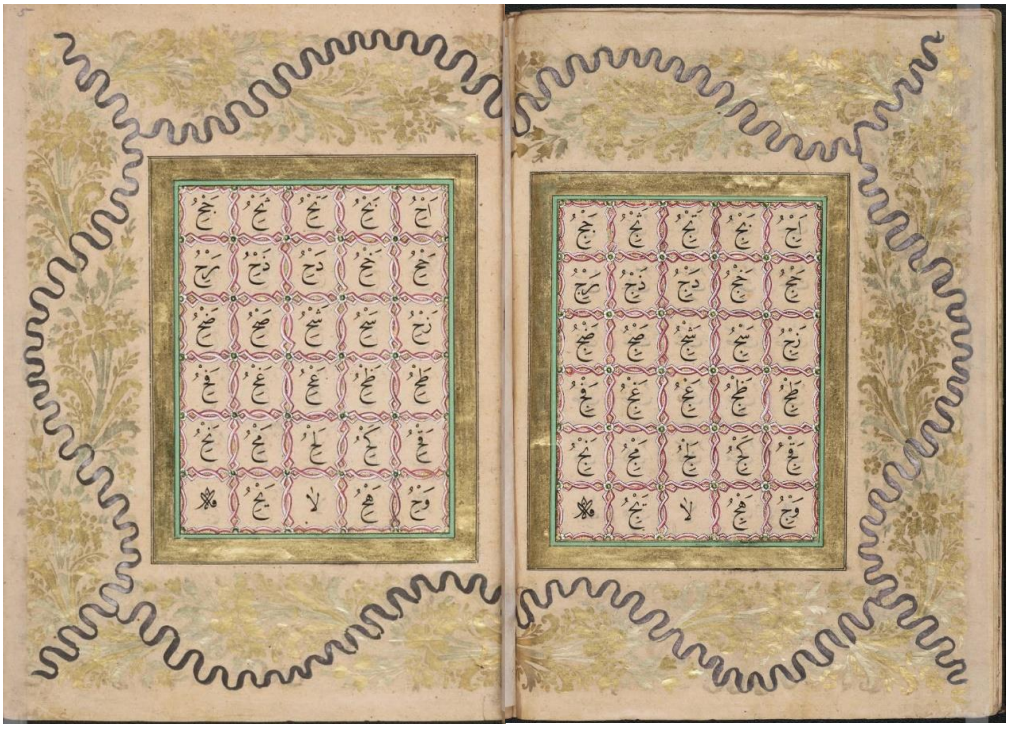
Katalog No: 007

Eser: Elif-bâ Cüzü

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı & Yazı Türü: - Nesih
Bulunduğu Yer: Bibliotheque Nationale de France BNF Arabic 347
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başlangıç: "Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…* Bitiş: *"Nemekahû es-Seyyid Mehmed Şefik"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: "*Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır."*
Diğer Özellikler: Rokoko tarzında tezhiplenmiştir. Eserin genel durumu gayet iyidir.
Bibliyografya:

Resim 162: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 2 b – 3 a varakları

Resim 163: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 4 b – 5 a varakları

Resim 164: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 14 b – 15 a varakları

Resim 165: BNF Arabic 347 Numaralı Elif-bâ Cüz'ünün 17 b – 18 a varakları

Resim 166: Rikaa' İcazetnâme (Demsa Koleksiyonu)

Katalog No: 008

Eser: İcazetnâme

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1283/1866-1867
Eb'âdı & Yazı Türü: 16 x 10 cm &Rikaa'
Bulunduğu Yer: Demsa Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim…"* Bitiş: (…)
Metnin Anlamı: Başlangıç: "*Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: (…)
Diğer Özellikler: Şefik Bey'in Hasan Rıza'ya verdiği bu icazetnâme örneği pek rastlamadığımız bir formda yazılmıştır. Şefik Bey'in imzasını mühür şeklinde görmekteyiz.
Bibliyografya: SAFWAT Nabıl F, *Understanding Calligraphy the Ottoman Contribution* c. 1,2 Demsa Group

3.2. Levha ve Murakka Formundaki Eserleri

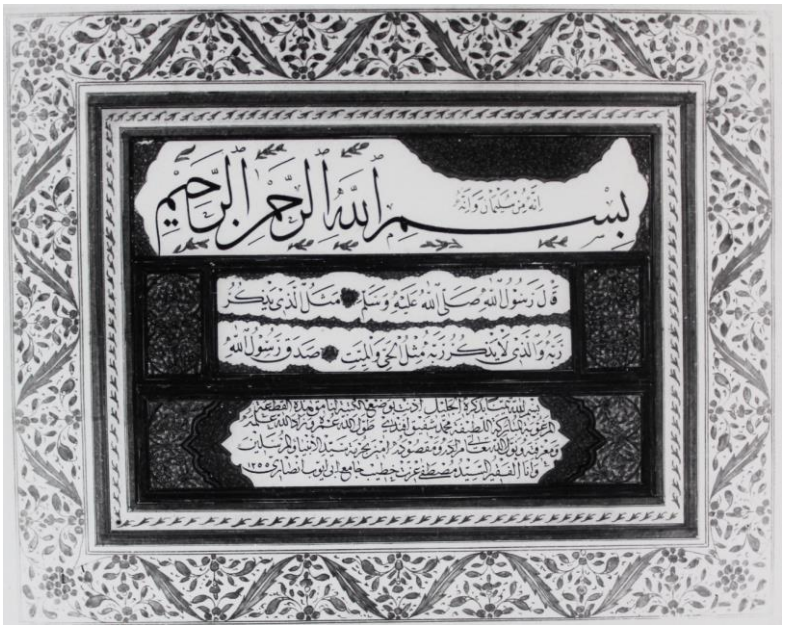
Şefik Beyin yazıda ki kabiliyetini rahatlıkla okuyabileceğimiz eserleri olan levha formundaki eserleri onun sanatında ki eşsiz kompozisyon çeşitliliği ve harflerinin sağlamlığı ile de dikkat çekicidir. Gerek mimari eserlerinde, gerekse özel koleksiyonlardaki levhalarının form ve yazı çeşitliliği bakımından oldukça zengin örnekler görmekteyiz. Eserlerinde yer verdiği metinlerin (ayet, hadis vb.) yanısıra kıt'a, karalama gibi form bakımındanda çoğunlukla sülüs- nesih ve celî sülüs yazılmış sayısız örneklere rastlanır. Az sayıda ta'lik ve celî divanî ile yazılmış eserlerde vermiştir.Günümüze bıraktığı eserleri içerisinde murakkaa'ları ayrı bir yer tutmaktadır. Hattatlar için her biri ders niteliğinde olan bu albümler sülüs-nesih hatlarıyla yazılmıştır. Şefik Bey'in murakkaa'larına rastladığımız yerler arasında Topkapı Sarayı, Süleymaniye Kütüphanesi, Türk Petrol Vakfı, Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu, özel koleksiyonlar ve Sakıp Sabancı Müzesi'ni sayabiliriz. Murakka'larının ketebe kaydında *"el mu'allimü'l hatt-i fî Musıka-yi Sultaniyye"* ifadesini sıklıkla kullanmıştır.

Resim 167: Sülüs- Nesih- Rikaa' İcazetnâme (SK Süheyl Ünver Arşivi SK91)

Katalog No: 009

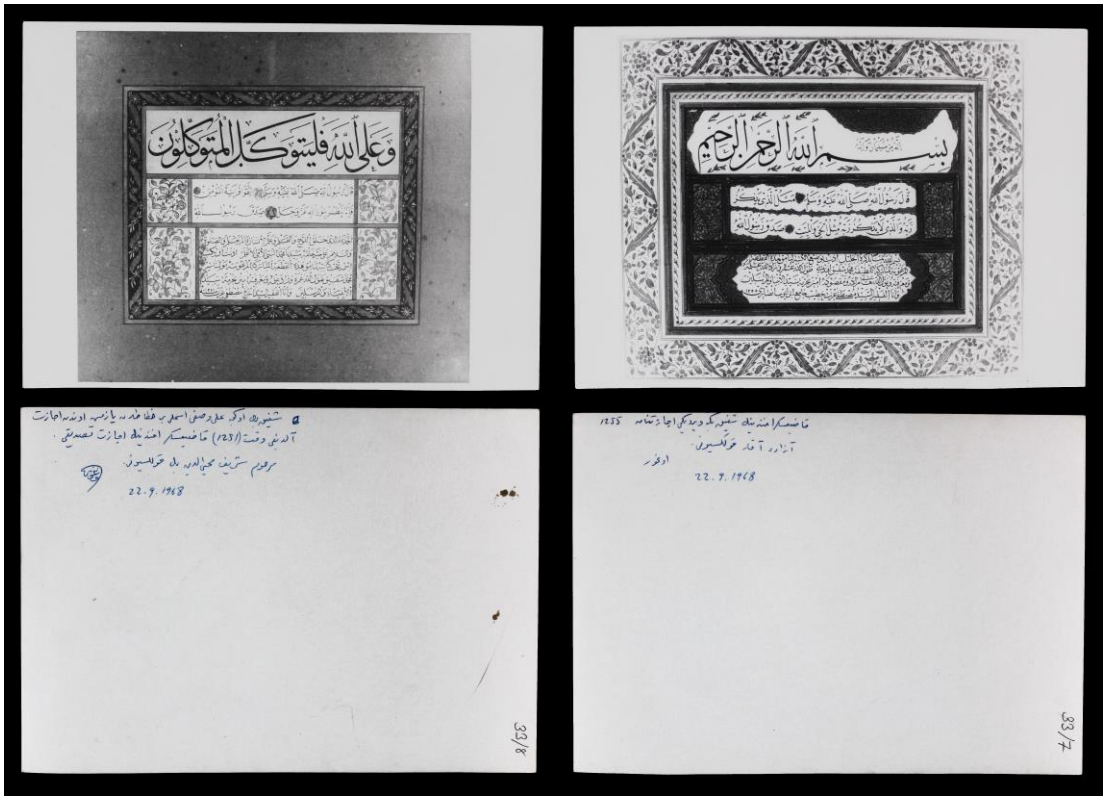
Eser: İcazetnâme
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1251/1835-1836
Eb'âdı ve Yazı Türü: 39 x 31 cm. Sülüs-Nesih-Rikaa'
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Ünver Arşivi SK 91
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve'alâ'l-lahi fe'l-yetevekkeli'l mütevekkîlûn."*
Gâle Resûlullahî (sav)itteku firâsete'l-mümin fe innehü yenzuru bi nûri'l-lahî 'azze ve celle. Sadaka resulullahî.
"Elhamdüli'l-lahil'lezi halaka'l-levh ve'l-kalem. Ve alleme'l insâne mâlem yâ'lem. Ve's-selâtû,ve's-selâmû'âlâ hayrî halkihi, seyyidinâ muhammedü'n-nebiyyü'l-ümmiyyi'l-a'lem ezintü en yektube ismehu tahte kitâbetihi lînâmiki hâzihi'l -kıt'ati'-l mübâreketi'l-merğubituhi mevlânâ mîr Muhammed Şefik tavvela'l-lahu 'umrahu ve zade 'ilmehu ve ma'firetehu âmin.
Bi hürmeti seyyidi'l-enbiyâ-i vel'murselîn ene'l fakîr seyyidü'l-hâc Mustafa 'İzzet sene 1251
Metnin Anlamı: *"Tevekkül edenler, yalnız Allah'a tevekkül etsinler." Resulullah (sav) buyurdu ki:Müminin ferasetinden sakının! Çünkü o Allah azze ve celle'nin nuruyla bakar. Resulullah doğru söylemiştir. Levhi ve kalemi yaratan Allah'a hamd olsun.Ve insana bilmediğini öğretti. Yarattıklarının en hayırlısı, efendimiz(...) Muhammed'e salat ve selam olsun. Yazısının altına ismini yazmasına izin verdim. Bu mübarek, sevilen parçanın (...) Efendimiz mir Muhammed Şefik Allah ömrünü, ilmini ve bilgisini artırsın. Amin. Gönderilmişlerin ve nebilerin efendisi hürmetiyle ben fakir(...) Mustafa İzzet Efendi. Sene 1251*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 168: Sülüs- Nesih- Rikaa' İcazetnâme (SK Süheyl Ünver Arşivi 33)

Katalog No: 10

Eser: İcazetnâme
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1255/1839-1840
Eb'âdı ve Yazı Türü: 39 x 31 cm. & Sülüs- Nesih- Rikaa'
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Ünver Arşivi 33
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm" Kâle resûlu'l-lâhi salla'l-lâhu aleyhi ve sellem meselu'l-ve'llezî yezkuru rabbehû ve'llezî lâ yezkuru rabbehû meselu'l-hayyi ve'l –meyyiti sadaka resûlu'llâhî.*
Bi'smi'l-lâhi teyemmünen bi-zikrihi'l-celîl ezintü bi-vad'i'l ketebeti linâmiki hâzihil kit'âtîl-merğubeti'l-mûbâreketi'l-latifeti Muhammed Şefik Efendi tavvala'llâhu umrahû ve zâde'llâhu'ilmehû ve ma'rifetehû ve nevvela'llâhu te'âlâ murâde ve maksûdehû amin.
Bi-hürmeti seyyide'l-enbîya-i vel mürselîne ve ene'l fakîru Es-seyyid Mustafa 'İzzet hatîb-i cami' Ebî Eyyûb Ensârî 1255
Metnin Anlamı: *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Resulullah (sav) buyurdu ki: Rabbini zikredenle etmeyenin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir. Resulullah doğru söylemiştir…"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 169: Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Arşivi No: 33'de Uğur Derman Beyefendi tarafından yazılan not:

" Şefik Bey önce Ali Vasfi isimli bir hattatdan yazmış ondan icazet aldığı vakit (1251) Kazasker Mustafa İzzet icâzet tasdiki. Merhum Şerif Muhyiddin Bey Koleksiyonu"
"Kazasker İzzet Bey'in Şefik Bey'e verdiği icâzetnâme 1255. Azâde Akar Koleksiyonu"

Resim 170: Nesih-Sülüs- Nesih Kıt'a ABD/Michigan Üniversitesi Kütüphanesi (Hutût-ı Mütenevvia-yı İslamiyye Albümü)

Katalog No: 11

Eser: Kıt'a
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1259/1843-1844
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Nesih-Sülüs- Nesih
Bulunduğu Yer: ABD/Michigan Üniversitesi Kütüphanesi (Hutût-ı Mütenevvia-yı İslamiyye Albümü)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç:*"Gâle Resûlullahi sallallâhu aleyhi ve sellem. Sebaka'l-müferridûn.* Bitiş: *"Ketebehû Muhammed Şefik 'an hulefâi'l-Hâcc Mustafa İzzet."*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Allah Resûlü (s.a.v) şöyle buyurdu: Müferridler öne geçtiler."* Bitiş: " *Hacı Mustafa İzzet'in halifesi Muhammed Şefik yazdı."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 171: Sülüs – Nesih Kıt'a (SSM 110-0152)

Katalog No: 12

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1260/1844
Eb'âdı ve Yazı Türü: 18 x 23,3 cm. Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 110-0152
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Men kana'a bi'r-rızkı istağna ani'l-halkı."*
Metnin Anlamı:. *"Kim rızka kanaat ederse başkasına muhtaç olmayarak zengin olur."*
Diğer Özellikler: Nesih satır araları beyne's- sütûr, koltuklar müzehheb, yazı etrafı zerefşandır. Bir satır sülüs altında beş satır nesihle Hadîs-i Şerîf'ler yazılıdır. Ketebe son satırda olup "Sevvedehû Mehmed Şefik" (Mehmed Şefik karaladı.) yazmaktadır.
Bibliyografya: -

Resim 172: 1261/1845 Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK498)

Katalog No: 13

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1261/1845
Eb'âdı ve Yazı Türü: 36 x 34 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK498
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kıf" alâ bâbinâ inde dıykı'l-menâhici*
Tafdî bi-ula'l-kadri min zi'l-me'ârici
Elem tera enne'llâhe esbeğa 'aleynâ ni'amehû
Ve vellânâ alâ kadâi'l-havâci
Sevvedehu's-seyyid Muhammed Şefik ğufira lehu 1261."
Metnin Anlamı: *"Yöntemler dar olduğunda kapımızda dur*
Yücelik sahibi tarafından ulu bir mertebe ile izzetlenirsin
Görmez misin Allah bize nimetini tamamladı
Hacetleri gidermeyi ise bize vazife kıldı."
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 173: Sülüs -Nesih Hilye-i Şerife (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 14

Eser: Hilye-i Şerife

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1262/1845-1846
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs -Nesih
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: "*Bismillâhirrahmanirrahim …"* Bitiş: *" Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil'âlemîn …"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.." Bitiş: "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."*
Diğer Özellikler:

Bibliyografya:

Resim 174: Sülüs – Nesih Levha (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 15

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1263/1846-1847
Eb'âdı & Yazı Türü: Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve daccu dacceten kedacicina ve accu acîcen ve'l eadi teaccecû İhcac mea'l hüccac haccen kehaccihim hücceten fetahaccecû."*

Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 175: Celi Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 16

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1264/1847-1848
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Muhammedun beşerun lâ ke'l-beşer*
Bel huve ke'l-yâkûtu beyne'l-hacer Ketebehû Şefik 264"
Metnin Anlamı: *"Muhammed (sav) diğer insanlar gibi bir insan değildir. O tıpkı taşlar arasında bir yakut gibidir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 176: Sülüs Levha (M. El-Mour Koleksiyonu Mehmed Özçay F.Arşivi)

Katalog No: 17

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1264/1847-1848
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Muhammed El-Mour Koleksiyonu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ haliyye'l-bâlü kad belbelte bi'l-bilbâli bâl*
Bi'n-nevâ zelzelteni ve'l-'aklu fi'zilzâli bâl
Sevvedehu Es-seyyid Muhammed Şefik ğafara'llâhu lehû ve'li-cemîi'l-mü'minîn
Fî 5 Cumâde'l-evvel 64."
Metnin Anlamı: *"Ey gönlü aşk derdinden uzak kişi, gönlümü aşka salıp allak bullak ettin*
Beni bir oraya bir buraya sürükledin ve aklımı zail ettin"
Diğer Özellikler: El Kasidetül Attan Taraniyye'den birinci beyit
Bibliyografya: -

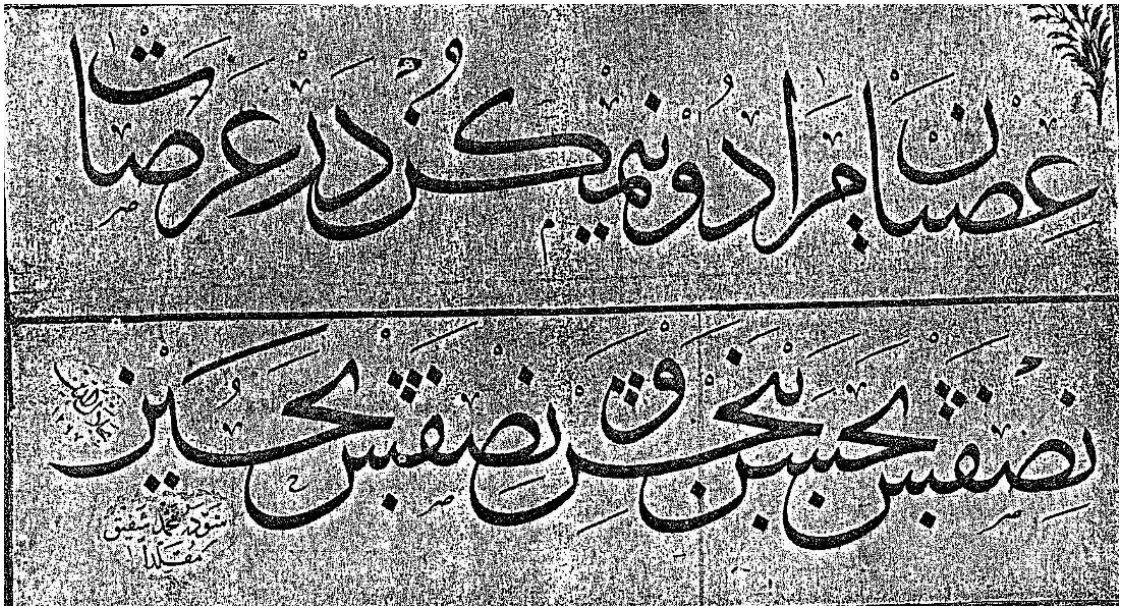

Resim 177: İcazetnâme (M. El-Mour Koleksiyonu Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 18

Eser: İcazetnâme

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1266/1849-1850
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Hattı İcâze
Bulunduğu Yer: Muhammed El-Mour Koleksiyonu Mehmed Özçay F. Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Bi'smihi ve bi-hamdihi ve salatun ala nebiyyihi ve âlihi Eceztu kema ecâzeni el-esâtize lehu … hazihi'l-kıtatu'l- merğube li'l-istihkak tufevvikuha beyne'l-emsâl ke'ş-şemsi … şerîfe Fatıma Mevhibe Halime Efendi binti Seyyid Muhammed Hasib Paşa evsalehuma'llah teâla ilâ efzal ma-şâe ve ene'l-fakir Muhammed Şefik ğafera lehu sene 1266."*
Metnin Anlamı: ***"****Allah'ın ismiyle ve O'na hamd ile (başlarım). Nebisine ve O'nun soyuna selam olsun.*
Hocalarımın bana icazet verdiği gibi ben de icazet verdim. Hak etmek için bu muteber parçayı…. Emsalleri arasında güneş gibi üstün kılmıştır. Seyyid Muhammed Şefik kızı Şerife Fatıma Mevhibe Halime efendi. Allah ikisini dilediğinin en güzeline ulaştırsın. Ben fakir Muhammed Şefik. Allah onu bağışlasın sene 1266."
Diğer Özellikler: Kayıtlarda adı geçmeyen, öğrencilerinden biri olduğunu düşündüğümüz Şerife Fatıma Mevhibe Hanım'a ait icazet metni.
Bibliyografya: -

Resim 178: Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 19

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1267/1850-1851
Eb'âdı & Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Farsça
Metnin Okunuşu: *"İsyân-ı merâ dü-nim kon der arasât*
Nısfeş be-hasan bibahş ve nısfeş be-hüseyin"
Metnin Anlamı: "*Allahım mahşer günü günahlarımı iki kısıma ayır yarısını hazret-i Hasan hürmetine diğer yarısını da hazret-i Hüseyin hürmetine bağışla/affet"*
Diğer Özellikler: Hattat Mahmud Celâleddin Efendi'yi takliden sevvedehû Mehmed Şefik ketebeli levha
Bibliyografya:

Resim 179: Celî Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 20

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1852
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ali,Fâtıma, Hasan, Hüseyin Ketebehû Şefik 68 "*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 180: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 21

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1852
Eb'âdı ve Yazı Türü: 73 x 79 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ali,Fâtıma, Hasan, Hüseyin Ketebehû Şefik 68"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

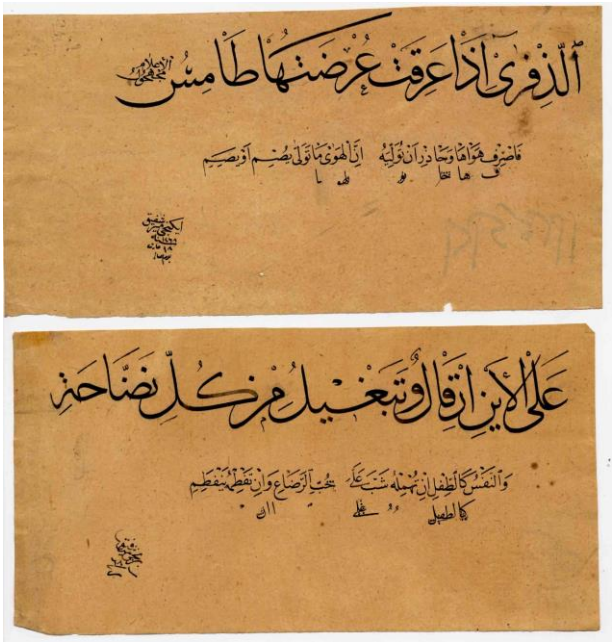

Resim 181: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 22

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1852
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ali,Fâtıma, Hasan, Hüseyin Ketebehû Şefik 68"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 182: Sülüs – Nesih Meşk Sayfası (Muhammed El Mour Koleksiyonu)

Katalog No: 23

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1852
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Muhammed El Mour Koleksiyonu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ez-zifrâ izâ arifet urdetehâ tâmis*
F'asrif hevâhâ ve hâzir en tuvellîhi
İnne'l hevâ mâ tuvellâ yusim ev yasim"
Ala'l eyni irkalun ve tebğilun min kulli naddaha
Ve'nefsu ke'r-tıfli in tuhmilhu şebbe ala
Hubbi'r-radai ve in teftimhu yenfetim."
Metnin Anlamı: *"Nefsine sen hâkim ol! O olmasın sana hâkim;*
Çünkü nefs neye hâkim olursa, onu ya öldürür, ya soldurur hâsılı."
Nefis çocuk gibidir eğer kendi haline bırakırsan sürekli emmek ister ama eğer sütten kesersen hemen emmeyi bırakıverir.
Diğer Özellikler: Şefik Bey'in birinci ve ikinci ders olarak yazdığı ve hocasının nesih hattıyla yaptığı cıkarmalardan birer sayfa. Bazı yerlerde küçük yazım hataları vardır.
Bibliyografya:

Resim 183: Celî Sülüs Levha (Demsa Koleksiyonu)

Katalog No: 24

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı & Yazı Türü: 24 x 44 cm & Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Demsa Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnna'llâhe cemîlun yühıbbü'l-cemâl Sadaka Nebiyyü'llâh Ketebehû Şefik 1269"*
Metnin Anlamı: *"Allah güzeldir, güzelliği sever."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: SAFWAT Nabıl F, *Understandıng Callıgraphy the Ottoman Contrıbutıon* c. 1,2 Demsa Group

Resim 184: Sülüs – Nesih Hilye-i Şerife (Kerem Kıyak Koleksiyonu)

Katalog No: 25

Eser: Hilye-i Şerife

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı & Yazı Türü: 21,5 x 16 cm. Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Kerem Kıyak Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: Bismillâhirrahmanirrahim … Bitiş: " Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil'âlemîn…"
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."*
Diğer Özellikler: Şefik Bey'in şimdiye kadar rastladığımız en küçük eb'âdlı hilyesidir. Klasik levha erkânına göre yazıldığı halde, levhanın tezhibi bütünüyle uyum içinde değildir.
Bibliyografya: DERMAN M. Uğur, *Harflerin Aşkı,* korpus yayıncılık s.285 İstanbul 2014.

Resim 185: Sülüs Levha (Atatürk Kitaplığı)

<u>Katalog No: 26</u>

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı & Yazı Türü: 21,5 x 16 cm Sülüs
Bulunduğu Yer: Atatürk Kitaplığı
Dili: Farsça
Metnin Okunuşu: *"Men miskin râ ma'şûk men mesti muhabbet kerd mesal merdüm Mecnûn meşhur melâmet kerd"*
Metnin Anlamı: *"Sevdiğim, ben zavallıyı muhabbetiyle mest etti. Tıpkı meşhur Mecnûn gibi beni âleme rüsvâ eyledi.*
Diğer Özellikler: Kelimlerin çoğu mim harfiyle başlayan bu beyitte, Şefik Bey, mim gözünü bir çiçeğin orta noktası kabul ederek, bütün harfleri merkezden muhite doğru oradan çıkarmış ve böyle cazip bir istif bulmuştur. Üst tarafta harflerin karışık ve intizamsız duruşları, beyitte adı geçen Mecnûn'un kıssasında olduğu gibi kuşların yuva yaptığı bir başı da hatırlatıyor! Bu gibi istifler resim yapmak düşüncesinden değil istifi değişik şekiller içine oturtmak gayretinden doğmuştur.
Danışman hocam Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı ile yaptığımız mütalaa sonucunda bir nüshasıda Topkapı Sarayı'nda bulunan bu eserin kopya olduğunu düşünmekteyiz.

Bibliyografya:

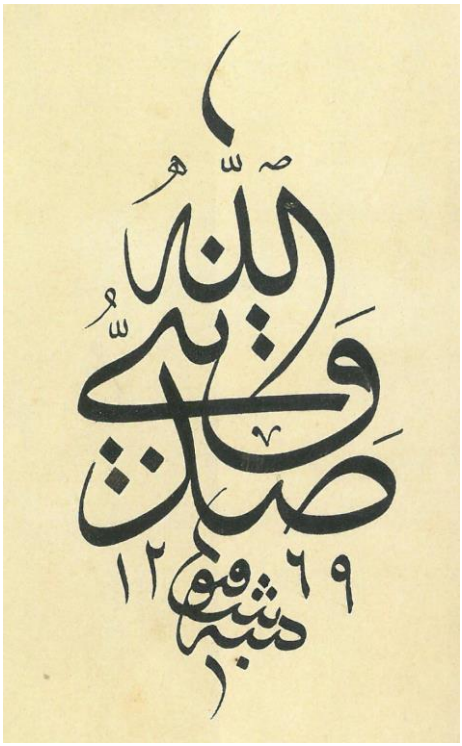

Resim 186: Celî Sülüs Levha (Feyhaman Duran Koleksiyonu)

Katalog No: 27

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı ve Yazı Türü: 52 x 53 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Feyhaman Duran Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *" Lâ ilâhe ıllallâhu celle celâlühû Muhammed Resûlu'llâhi Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Hasan, Hüseyin ketebehû Şefik 69"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 187: Celî Sülüs Levha (Demsa Koleksiyonu)

Katalog No: 28

Eser : Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı ve Yazı Türü: 25 x 44 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Demsa Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "Sadakan nebîyu'llah ketebehû Şefik 1269"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: SAFWAT Nabıl F, *Understandıng Callıgraphy the Ottoman Contrıbutıon* c. 1,2 Demsa Group

Resim 188: Celî Sülüs levha (Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi)

Katalog No: 29

Eser: Levha

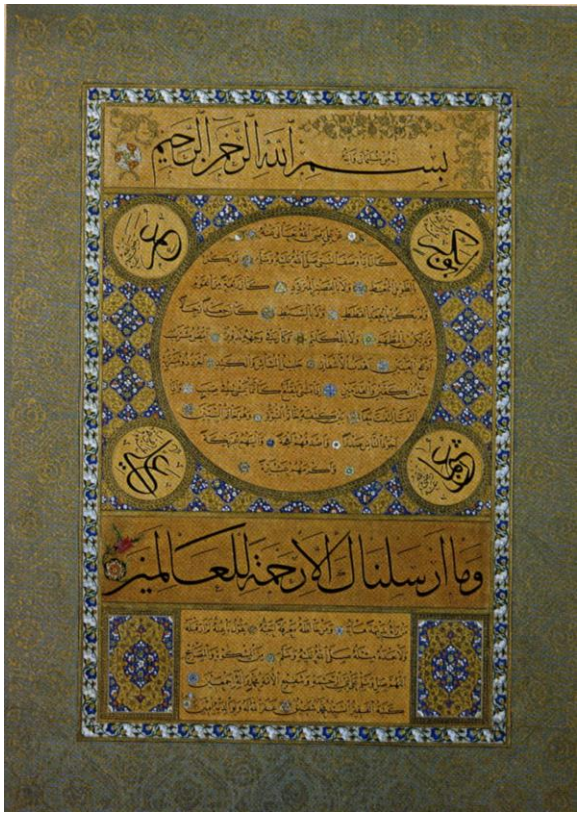
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1269/1852-1853
Eb'âdı & Yazı Türü: 53 x 45 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *" Ali, Fatma, Hasan, Hüseyin ketebehû Şefik 1269"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Yazının etrafında altın cetvel, cetvelin dışında sade yeşil renkli bir kısım bulunmaktadır.
Bibliyografya:

Resim 189: Muhakkak –Nesih- Sülüs Hilye-i Şerîfe (SSM140-0093)

Katalog No: 30

Eser: Hilye-i Şerîfe
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1270/1853-1854
Eb'âdı ve Yazı Türü: 62 x 39 cm. Muhakkak -Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 140-0093
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başlangıç: Bismillâhirrahmanirrahim .... Bitiş:"Harrahu'l- fakîru'l-hâkir es-seyyid Mehmed Şefik, gafarallâhu zünûbehû âmin 1270"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.." Bitiş: " Bunu âciz ve değersiz Mehmed Şefik yazdı. Allah günahlarını affetsin âmin 1854."*
Diğer Özellikler: 19. Asrın anlayışıyla bezenen bu eserin genel durumu gayet iyidir.
Bibliyografya:

Resim 190: Sülüs -Nesih Hilye-i Şerîfe (Hususî Koleksiyon N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 31

Eser: Hilye-i Şerîfe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1270/1853-1854
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Muhakkak – Sülüs -Nesih
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon (Fotoğraf: Nurullah Özdem)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: "Bismillâhirrahmanirrahim ...." Bitiş: *"Ketebehû el-fakir es-Seyyid Mehmed Şefik"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.." Bitiş: "Bunu aciz Mehmed Şefik yazdı."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 191: Sülüs -Nesih Hilye-i Şerîfe (Hususî Koleksiyon N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 32

Eser: Hilye-i Şerîfe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1270/1853-1854
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Muhakkak – Sülüs -Nesih
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon (Fotoğraf: Nurullah Özdem)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim …."* Bitiş*: "Harrarahû fakîrü'l-hakîr es-Seyyid Muhammed Şefik gaferallâhu zünûbehû âmin."*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Bunu aciz ve değersiz Muhammed Şefik yazdı. Allah günahlarını affetsin âmin."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 192: Muhakkak – Sülüs -Nesih Hilye-i Şerîfe (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 33

Eser: Hilye-i Şerîfe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1270/1853-1854
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Muhakkak – Sülüs -Nesih
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim …."* Bitiş*: "Harrarahû fakîrü'l-hakîr es-Seyyid Muhammed Şefik."*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Bunu aciz ve değersiz Muhammed Şefik yazdı."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 193: Celî Sülüs Levha (Konya Koyunoğlu Müzesi)

Katalog No: 34

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1271/1854-1855
Eb'âdı ve Yazı Türü: 25 x 19 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Konya Koyunoğlu Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnn'âllahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl Nebiyyu'llâh Ketebehû Şefik 71 "*
Metnin Anlamı: *"Allah güzeldir, güzeli sever."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 194: Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 35

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1271/1854-1855
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ âli beyti'n -nebiyyü hubbbukumu*
Farzun min allahi fi'l-Kur'n enzelehu
Yekfikum min 'azîmi'l –kadri enne lehu
Men lâ yusallî 'aleykum lâ salâtalehu Nemekahu Seyyid Muhammed 71"
Metnin Anlamı: *"Ey Peygamber'in ailesi sizi sevmek*
Kur'an'da indirildiği üzere Allah'tan (bize) farzdır
Size kudretinizin büyüklüğü yeter öyleki
Size selam etmeyene selam edilmez."
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 195: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Feyhaman Duran Koleksiyonu)

Katalog No: 36

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1271/1854-1855
Eb'âdı ve Yazı Türü: 38 x 25 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Feyhaman Duran Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnâllahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl Sadaka Nebiyyu'llâh Ketebehû Şefik 1271"*
Metnin Anlamı: *"Allah güzeldir, güzeli sever."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 196: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 37

Eser: Celî Sülüs Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1281/1864-1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Subhanallahi ve bi-hamdihi subhanallahi'l-azim"*
Metnin Anlamı: *"Allah'a hamd ederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim, Yüce azamet sahibi Allah'ı tenzih ederim."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

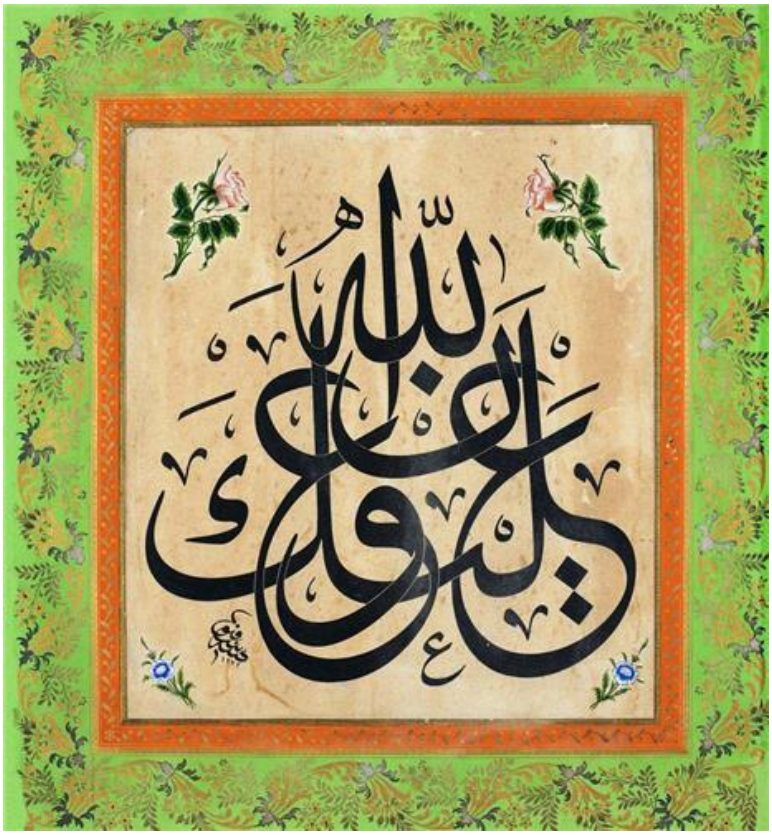

Resim 197: Celî Sülüs Levha (TSMK GY1264)

Katalog No: 38

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1272/1855-1856
Eb'âdı ve Yazı Türü: 36 x 52 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY1264
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Murad edince müsebbib bir kulunun kârın*
Yed-i teşebbüsünü cüst u cû ider esbâb.Nemekahu'l hakir Muhammed
Şefik sene 1271
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

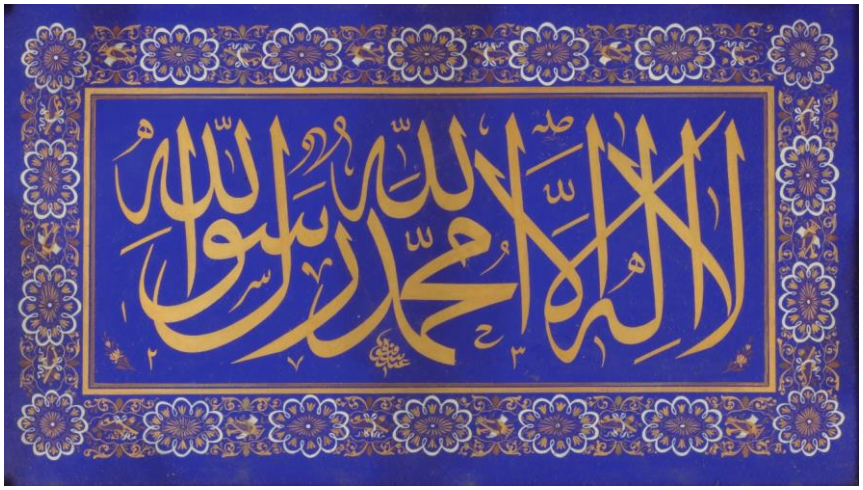

Resim 198: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 39

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1272/1855-1856
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Aleyke avnullâh Ketebehû Şefik 1272"*
Metnin Anlamı: *"Allah'ın yardımı üzerine olsun"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

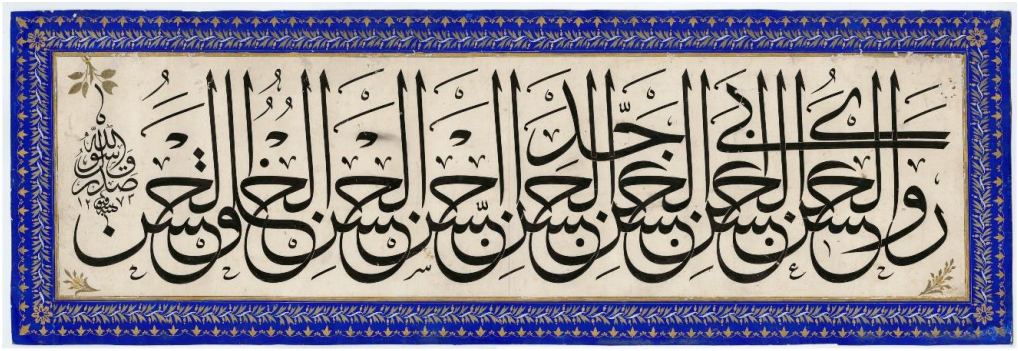

Resim 199 : Celî Sülüs Zerendûd Levha (TİEM 2881)

Katalog No: 40

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1273/1856-1857
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk İslam Eserleri Müzesi 2881
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilâhe illâllah Muhammedun Rasulullah Abduhû Şefik 1273"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başka ilâh yoktur. Hz Muhammed (sav) O'nun elçisidir"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 200: Celî Sülüs Levha Cumhurbaşkanlığı Koleksiyonu (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 41

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1273/1856-1857
Eb'âdı & Yazı Türü: 30x89 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Cumhurbaşkanlığı Koleksiyonu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Reve'l- Hasenü, an ebi'l- Haseni, an ceddi'l- Haseni: İnne ahsene'l- Haseni el-huluku'l- hasenü."*
Metnin Anlamı: *" Muhakkak ki, güzelliğin en güzeli, huy güzelliğidir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya:

Resim 201: Celî Sülüs Levha (N.Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 42

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1274/1857-1858
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Uluvvu'l-himmeti mine'l-imân Sadaka Resûlulah Abduhû Şefik 1274"*
Metnin Anlamı: *"Himmetin yüceliği imandandır"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 202: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 43

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1274/1857-1858
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Kâla'l-lahu te'âlâ fî kitâbihi'l-kerîm." Efemen şereha'llâhu sadrahu li'l-islami fehuve 'alâ-nurun min rabbihi. Şefik 1274 (Zümer Sûresi 22. Ayet)*
Metnin Anlamı: *"Allahu teala kitabında buyurdu: Allah kimin göğsünü İslam'a açtıysa o,Rabbinden bir nur üzerinde değilmidir?"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 203: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Sadberk Hanım Müzesi)

Katalog No: 44

Eser: Zerendûd Levha
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1274/1857-1858
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sadberk Hanım Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Ve mâ erselnâke illâ mübeşşiran ve nezîran. Ketebehû Şefik 1274"*
Metnin Anlamı: *"Ey Muhamme!Biz seni sadece bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik." (Furkân Sûresi 56.âyet)*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: TANINDI Zeren, *Yazıda Âhenk ve Renk: Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan Sanatlı Kitaplar, Belgeler ve Hüsn-i Hatlar*, Vehbi Koç Vakfı, c.2, s. İstanbul 2019.

Resim 204: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Sadberk Hanım Müzesi 15845-Y.233)

Katalog No: 45

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1274/1857-1858
Eb'âdı ve Yazı Türü: 23,5 x 40 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sadberk Hanım Müzesi 15845-Y.233
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Uluvvu'l-himmeti mine'l-imân Sadaka Resûlulah Abduhû Şefik 1274"*
Metnin Anlamı: *"Himmetin yüceliği imandandır."*
Diğer Özellikler: Çivit mavisi zemin üzerine zerendûd celî sülüs hatla yazılmış olan Hadis-i Şerif 'in sol üst köşesinde hadislerden sonra yazılması gelenek haline gelen Sadaka Resûlallâh (*Allah'ın Resûlü doğru söyledi*.) ibaresi yazılmıştır.
Bibliyografya: TANINDI Zeren, *Yazıda Âhenk ve Renk: Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan Sanatlı Kitaplar, Belgeler ve Hüsn-i Hatlar*, Vehbi Koç Vakfı, c.2, s. İstanbul 2019.

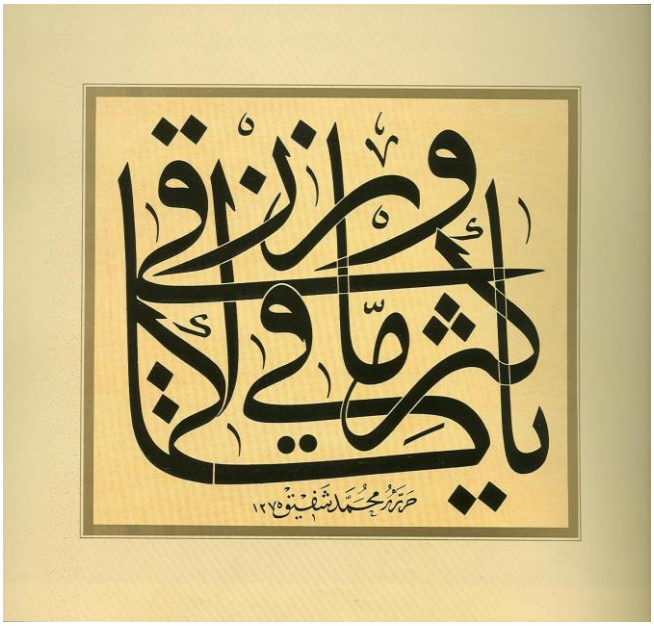

Resim 205: Celî Sülüs Levha (SSM 130-0070)

Katalog No: 46

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858-1859
Eb'âdı ve Yazı Türü: 39 x 45 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0070
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Allahümmestür uyûbenâ vağfir zunûbenâ ve tahhir kulûbena*
Allâhümme salli ve sellim alâ Nebiyi'r-rahmeti
Ve-şefî'i'l-ümmeti Muhammedin ve âlihî ve sahbihî."
"*Bende-i âl -i abâ Mehmed Şefik pür hatâ 1275*"
Metnin Anlamı: *"Allah'ım ayıplarımızı ört, günahlarımızı bağışla, kalplerimizi temizle, Ey Allahım salât ve selâm, rahmet Nebîsi olan ümmetine şefaatçi Muhammed'e ailesine ve arkadaşlarına olsun."*
Diğer Özellikler: Levhanın iç ve dış pervazları sonradan Necmeddin Okyay'ın ebrularıyla bezenmiştir.
Bibliyografya: DERMAN M. Uğur, *Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Hat Koleksiyonundan Seçmeler,* Aksoy Matbaacılık, İstanbul 2002.

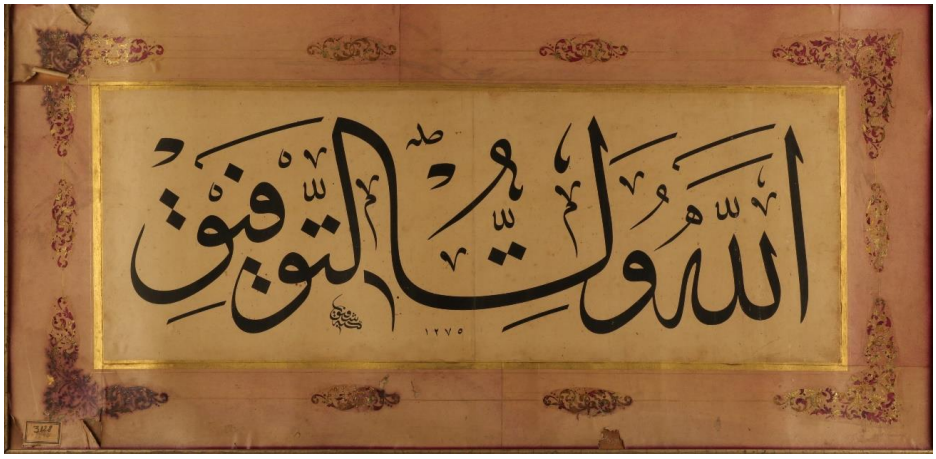

Resim 206: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 47

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858-1859
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ya Kâfi kessir mâli ve rızki ve kemâlî harrarahu Muhammed Şefik 1275."*
Metnin Anlamı: *"Ey Kafi (herşeye yeten) malımı, rızkımı ve kemâlimi arttır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 207: Celî Sülüs Levha (TİEM 3128)

Katalog No: 48

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858-1859
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk İslam Eserleri Müzesi 3128
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allahu velîyü't-tevfîk. Ketebehû Şefik 1275"*
Metnin Anlamı: *"Başarı Allah'tandır"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 208: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 49

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858-1859
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allahu velîyü't-tevfik. Ketebehû Şefik 1275"*
Metnin Anlamı: *"Başarı Allah'tandır"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 209: Celî Sülüs Zerendûd Levha Cihangir Camii (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 50

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858-1859
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Cihangir Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâla'llahu te'âlâ innemâ ya'muru mesâcide'l-llahi men âmene bi'l-lâhi ve'l-yevmi'l-ahiri. Ketebehû Şefik 1275" (Tevbe Suresi 18. Ayet)*
Metnin Anlamı: "*Allahu teala buyurdu: Allah'ın mescitlerini; ancak Allah'a ve ahiret gününe inananlar imar eder."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 210: Celî Dîvânî Zerendûd Levha (Bursa Ulu Camii Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 51

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858-1859
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Dîvânî
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tehassantü bi-zi'l-mülki ve'l- melekûti va'tesamtü bi-zi'l-izzeti ve'l-azameti ve'l-kibriyâ'i ve'l-ceberûti ve tevekkeltü ale'l-hayyillezi lâ yenâmü ve lâ yemût. Ketebehû Şefik 1275"*
Metnin Anlamı: *" Mülk ve melekütün sahibine sığındım. İzzet ve azamet ve kibriya ve ceberut sahibine tutundum. Ölümden ve uykudan Müberra hayatın sahibi ve kaynağı olan Zat'a tevekkül ettim."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 211: Mâil Ta'lik Kıt'a (Konya Koyunoğlu Müzesi)

Katalog No: 52

Eser: Mâil Ta'lik Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1276/1859-1860
Eb'âdı ve Yazı Türü: 17.6x 8.0 cm. Ta'lîk
Bulunduğu Yer: Konya Koyunoğlu Müzesi 14239/1210
Dili: Farsça
Metnin Okunuşu: *"Kasd-ı şöhret ne-bûd câmî râ*
kîn heme nazm-ı âb-dâr nüvist
Behr-i ahbâb ber sâhife-i dehr
Nükte-i çend yâd-gâr nüvist.
"Nemekahû Muhammed Şefik gufira zûnûbehü ve setere uyûbehu 1276"
Metnin Anlamı: *"Câmi'nin bütün bu güzel şiirleri yazmaktan maksadı, şöhret değildir.*
Dostlar için zaman sahifesine hatıra olarak birkaç nükte yazdı."
Diğer Özellikler: Yazı etrafına altın cetvel çekilmiştir. İç pervazından süsleme yoktur. Dış pervazda ise taraklı ebru vardır.
Bibliyografya:

Resim 212: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 53

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1862-1863
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Ali, Fâtıma, Hasan, Hüseyin Ketebehû Şefik 1279"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

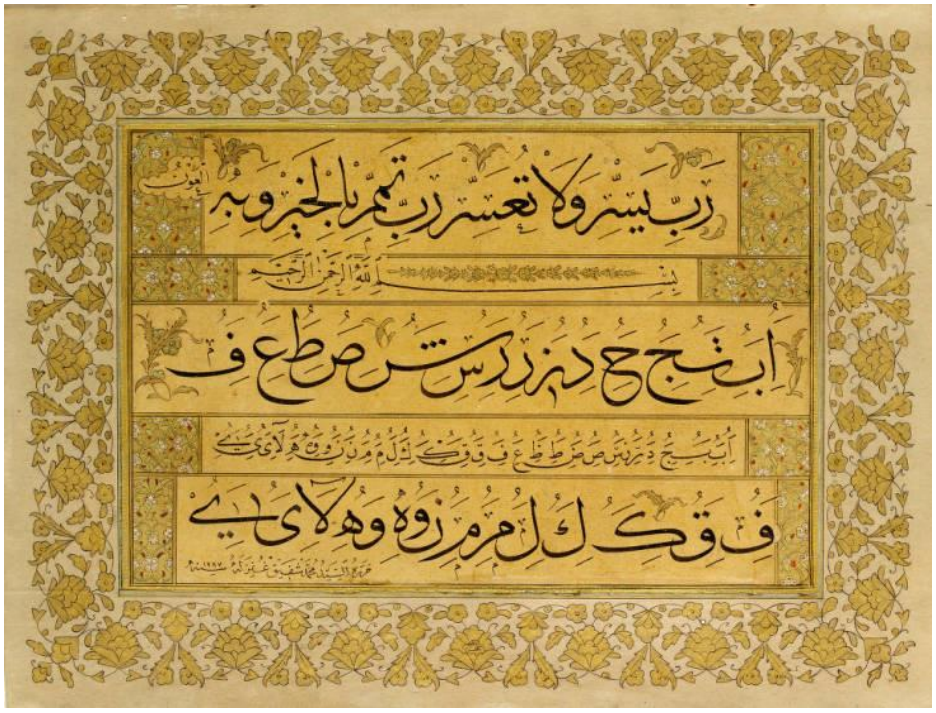

Resim 213: Celî Sülüs Levha (SSM 130-0067)

Katalog No: 54

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1862
Eb'âdı ve Yazı Türü: 42 x 36 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0067
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Alî, Fâtıma, Hasan, Hüseyin Ketebehû Şefik 79"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Celî sülüs hatla yazılmış bu eserin ketebe kısmında *""* yazmaktadır.
Bibliyografya:

Resim 214: Sülüs Nesih Meşk Sayfası (SSM 110-0235)

Katalog No: 55

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1861
Eb'âdı ve Yazı Türü: 19,5 x 26 cm. Sülüs, Nesih
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 110-0235
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Rabbi yessir ve lâ tu'assir rabbi temmim bi'l-hayr ve bih.Harrarahu's Seyyid Mehmed Şefik"*
Metnin Anlamı: "*Rabbim işimi kolaylaştır, zorlaştıma. İşlerimi hayırla sonuçlandır.*"
Diğer Özellikler: Koltuklar zer-ender-zer tarzında, yazı etrafı da halkâri tarzda tezhipli olup eserin durumu çok iyidir.
Bibliyografya:

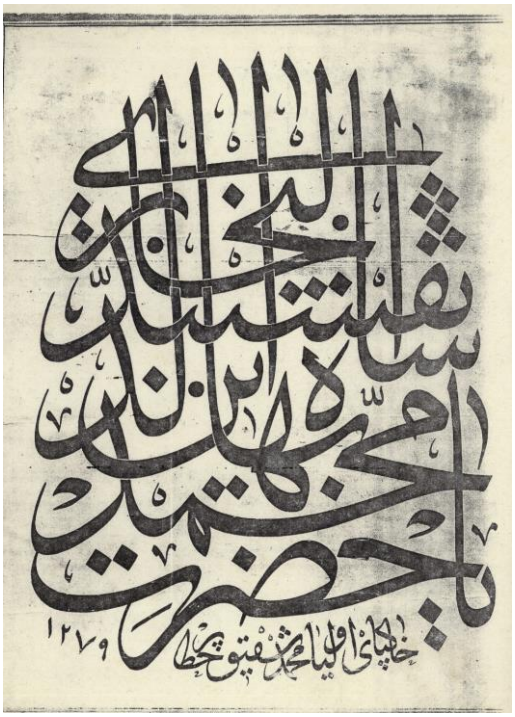

Resim 215: Celî Sülüs Pîr Yazısı (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 56

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1861
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ hazreti Muhammed bahâyü'd-dîn Şâh Nakşibendî el-Buhârî" Mehmed Şefik pür hata 1279."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 216: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 57

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1861
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: : *"Yâ hazreti Muhammed bahâyü'd-dîn Şâh Nakşibendî el-Buhârî" Mehmed Şefik pür hata 1279."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

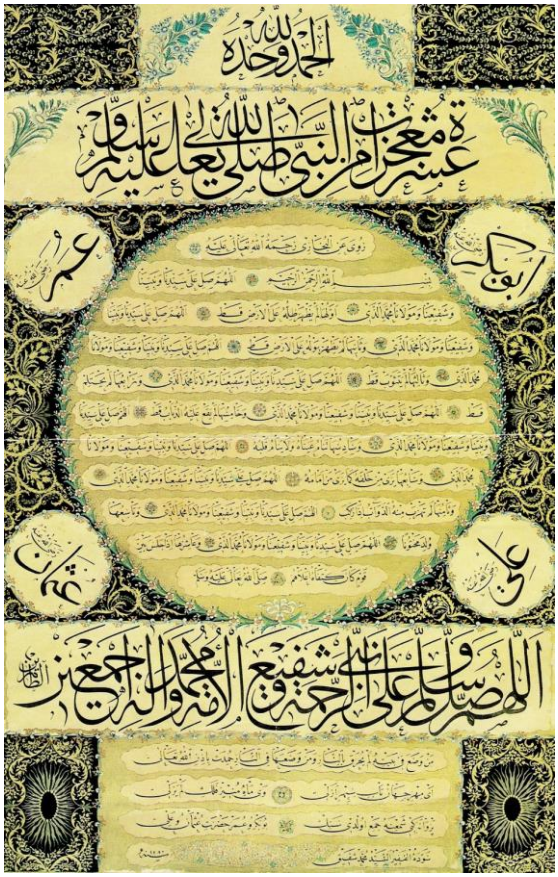

Resim 217: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Abdurrahman Depeler Koleksiyonu)

Katalog No: 58

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1861
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Abdurrahman Depeler Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Yâ Hazreti Ebu'l-'Alemeyn Şeyh es-Seyyid Sultân Ahmed er Rufâî."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 218: Sülüs- Nesih Hilye Formunda Aşere-i Mu'cizat (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 59

Eser: Hilye Formunda Aşere-i Mu'cizat

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1280/1863-1864
Eb'âdı ve Yazı Türü: 110 x 80 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: (Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç:*"Elhamdülillahi vahdehu. Aşeretü mucizatin min'l nebi salla'llâhu Te'âlâ 'aleyhi ve sellem …"* Bitiş: *"Sevvedehü'l-fakîr es-Seyyid Muhammed Şefik. Sene 1280."*
Metnin Anlamı: Başlangıç*: " Hamd yalnız olan Allah'adır. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellemden on mucize."* Bitiş:*" Bunu aciz Muhammed Şefik yazdı. Sene 1863."*
Diğer Özellikler: Aşere-i Mucizat (Hz. Muhammed'in 10 Mucizesi)
Bibliyografya: -

Resim 219: Celî Sülüs Zerendûd Levha (M. Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 60

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1280/1863-1864
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnallahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl"*
Metnin Anlamı*: "Allah güzeldir güzeli sever"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 220: Sülüs- Nesih Kıt'a (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Katalog No: 61

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1281/1864-1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs/ Nesih
Bulunduğu Yer: Ömer Kasım Kahya Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Zikru 'aliyyin 'ibâdetun." Kâle Resûlu'llâhi sallalâhu 'aleyhi ve sellem. Zeyyinû mecâlisikum bi-zikri 'Alî bin Ebî Tâlib. Sadaka Resulu'llâhi'n-nebiyye'l-hâşimî Allahumme salli ve sellim 'alâ nebiyyi'r-rahmeti ve'ş-şefî'i'l-ümmeti Muhammedin ve âlihi ve sahbihi ecma'îne't-tayyibîne't-tâhirîn. Harrarahu'l-hâcu's-seyyid Hasan Rıza. Ğafera'llâhu lehu âmin. Ve yâ hayra'n-nasirîn. Ve'l-hamdu li'l-lâhi rabbi'l-âlemîn."*
Metnin Anlamı: *"Resulullah (sav) buyurdu: Meclislerinizi Ali bin Ebi Talib'i zikretmekle süsleyin. Haşimilerin Nebisi Resulullah doğru söylemiştir. Rabbimiz rahmet ve ümmete şefaatçi Muhammed'e, doğru ve temiz ailesi ve arkadaşlarının hepsine salat ve selam olsun. Hacı Hasan Rıza Efendi yazdı. Allah ona mağfiret eylesin. Ey yardım edenlerin en hayırlısı. Alemlerin rabbine hamd olsun."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 221: 1865 Celî Sülüs Zerendûd Levha (Şişli Camii Vakfı Koleksiyonu)

Katalog No: 62

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1281/1864-1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: 59x50 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Şişli Camii Vakfı Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Ve aynu'r-rıdâ an külli aybin kelîletün keme enne ayne's-suhti tübdi'l-meseviye.*
Metnin Anlamı: *"Hayata olumlu/memnun bakan ayıp, kusur görmez. Öfkeyle bakanlar ise hep kötülükleri öne çıkarırlar.*
Diğer Özellikler: İmam Şâfîî Divanından bir şiir'in bulunduğu zerendud levha Barok tarzda süslenmiştir.
Bibliyografya: -

Resim 222: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 63

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1281/1864-1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Zeki Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilâhe illâllah muhammedun rasûlullah"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başak ilah yoktur. Hz Muhammed O'nun rasulüdür."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 223: Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 64

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1287/1870-1871
Eb'âdı ve Yazı Türü: 43 x 69 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Re'su'l-ubûdiyyeti et-ta'zimu li-emrillahi ve'ş-şefakatü alâ halki'llâh"*
Metnin Anlamı: *"İbadetin başı Allah'ın emirlerine saygı ve Allah'ın yarattığına şefkat göstermektir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 224: Sülüs Levha (Antik A.Ş. 302.Müzayede Kataloğu)

Katalog No: 65 *

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865-1866
Eb'âdı ve Yazı Türü: 20 x60 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Antik A.Ş. 302. Müzayede Kataloğu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Küllemâ dehale aleyhâ Zekeriyye'l-mihrâb"*
Metnin Anlamı: *"Zekeriya a.s onun yanına mihraba her girişinde"*
Diğer Özellikler: Âl-i İmran sûresi 37. Ayet. Bu ayet bütün camilerde mihraba yazılmış olan mihrab ayeti olarak da bilinir. Eserin dış pervazı stilize geometrik motiflerle tezyinatlıdır.

Bibliyografya:

* Prof. Dr. M. Hüsrev Subaşı ile yaptığımız mütalaa sırasında yazıların altında bulunan imzaların Şefik Bey'e aidiyetinin şüpheli olduğunu söylemiştir

Resim 225: Sülüs-Nesih Kıt’a (İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi İbnülemin kayıt no 124)

Katalog No: 66

Eser: Kıt’a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1283/1866-1867
Eb’âdı ve Yazı Türü: 10 x 19 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: İÜ Nadir Eserler Kütüphanesi İbnülemin kayıt no 124
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: “*Lekad ekûmu makâmen lev yekûmu bihî. Erâ ve esme‘u ma lev yesme‘u’l-fîlu .Lâ te’huznî bi-e vâli’l-vuşâti ve lem ezneb [uznib] ve in kes urat ‘anni’l-e avîlu. Hatâ vada‘tu yemînî lâ unâziruhû. Fî keffî zî negamâtin ilehû’l-kâlu.*
Le-zalle yur‘adu illâ en yekûne lehû. Mine’r-rasûli bi-iznillâhi tenvîlu.”
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Eser, uzun tutulmuş iki satır sülüs yazı arasında iki satır nesih yazı ile tertib edilmiştir. Üstteki sülüs satırın son kelimesi olan “fîlu” sülüs kaleminden daha dar bir kalem ve nesih hattı ile yazılmıştır. Alttaki sülüs satırın son kelimesi “tenvîlu” ise satırın altına nesih kalemi ve nesih yazı ile yazılmıştır. Sol koltukta mâil olarak icâze hattı ile imza ve tarih görülmektedir.

Bibliyografya:

Resim 226: Celî Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK674)

Katalog No: 67

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1283/1866-1867
Eb'âdı ve Yazı Türü: 81 x 40 cm**.** Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK674
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şaallahu lâ kuvvete illâ billlah"*
Metnin Anlamı*: "Bağına girdiğin zaman "Maşallah, Allah'tan başka kuvvet yoktur" deseydin olmaz mıydı?*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 227: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 68

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1283/1866-1867
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâla'l-lâhu te'âlâ fî kitâbihi'l-kerîm fe'l-lâhu hayrun hâfîzan ve hüve erhamu'r-rahimîn. Sadakallahu'l-'azîm."*
Metnin Anlamı*: Allah kitabında buyurdu. En hayırlı koruyucu Allah'dır ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir. Allah doğru söylemiştir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 228: Sülüs-Nesih İcazetnâme (TİEM 2970)

Katalog No: 69

Eser: İcazetnâme

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1284/1867-1868
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs/ Nesih
Bulunduğu Yer: Türk İslam Eserleri Müzesi 2970
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Uzkuru'llâhi hatta yekûlû mecnûn*
Kâle Resûlu'llâh salla'llahu aleyhi ve's-sellem li kulli şeyin miftâh
Ve miftâhu's-semâvât kavlu lâ ilahe illâ'llâh. Sadaka
Bismi'llahi'r-rahmani'r-rahim. Elhamdulillahi'llezi halaka'l-levhu ve'l-kalem. Ve alleme'l-insâne mâ lem ya'lem. Ve'salâtu ve's-sellem ala seyyidina Muhammed…
Metnin Anlamı*: Allah'ı o kadar çok anın ki ta ki size deli desinler*
Resulullah sallallahu aleyhi ve'ssellem şöyle buyurdu: Herşeyin bir anahtarı vardır. Cennetin anahtarı ise "la ilahe illallah (Allah'tan başka ilah yoktur)" demektir.
Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Levhi ve kalemi yaratan Allah'a hamd olsun. O insana bilmediğini öğretti. Efendimiz Muhammed'e salat ve selam olsun.
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 229: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 70

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1284/1867-1868
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnallahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl"*
Metnin Anlamı*: "Allah güzeldir güzeli sever"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 230: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Bâlâ Süleyman Ağa Camii)

Katalog No: 71

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1284/1867-1868
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Bâlâ Süleyman Ağa Camii (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâla'l-lâhu te'âlafî kitâbihi'l-kerim. Efemen şereha'l-llâhu sadrahu li'l-İslâmi fehu 'alâ nurun min rabbihi."*
Metnin Anlamı: *"Allah kitabında buyurdu: Allah kimin göğsünü İslam'a açtıysa, o, Rabbinden bir nur üzerinde değilmidir?."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 231: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Bâlâ Süleyman Ağa Camii)

Katalog No: 72

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1284/1867-1868
Eb'âdı & Yazı Türü: & Sülüs
Bulunduğu Yer: Bâlâ Süleyman Ağa Camii (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâla'l-lahu te'âlâ fî kitâbihi'l-kerîm" velev lâ iz dehalte cenneteke külte mâşâallahu lâ kuvvete illâ billâhi. Sadaka'l-lahu'l-azîm."*
Metnin Anlamı*: "Allahu teala kitabında buyurdu: Bağına girdiğinde Maşallah! Kuvvet yalnız Allah'ındır deseydin." Allah doğru söylemiştir.*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 232: Sülüs – Nesih Meşk Sayfası (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 73

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1284/1867-1868
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başl: "Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…* Bitiş: *"Harf meşkleri"*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 233: Celî Sülüs Levha (Ali Demirel Koleksiyonu)

Katalog No: 74

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: 40 x 42 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ali Demirel Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Haza min fazli Rabbi*"
Metnin Anlamı: "*Bu Rabbimin fazlındandır"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 234: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 75

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Yâ Hazret-i Bilâl-i Habeşî radıyallahu anh"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya:

Resim 235: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 76

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: 21 x 23 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et- Tûsterî Hâk-i Pây-i Evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ 1285"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: Şefik Bey'in tasavvuf yolunun büyüklerinin isimlerinin altına yazdığı imzasını burada da görmekteyiz.
Bibliyografya: -

Resim 236: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Süleymaniye Kütüphanesi SK104)

Katalog No: 77

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: 31 x 28 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK104
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et- Tûsterî"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya:

Resim 237: Sülüs- Nesih İcazetnâme (TİEM 3048)

Katalog No: 78

Eser: İcazetnâme
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs- Nesih
Bulunduğu Yer: Türk ve İslam Eserleri Müzesi 3048
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Kale'nnebiyu sallallahu aleyhi ve sellem …"* Bitiş: (…)
Metnin Anlamı: Başlangıç: *" Allah resûlü şöyle buyurdu …"* Bitiş: (…)
Diğer Özellikler: Mehmed Sadeddin Efendi'ye ait bu icazette Kazdıasker Mustafa İzzet Efendi ve Şefik Bey'e ait ketebe kaydı bulunmaktadır. Literatürde bu isimle kayıtlı bir öğrencisi bulunmamaktadır.

Bibliyografya:

Resim 238: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 79

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et- Tûsterî"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 239: Celî Divânî Kitâbe Kasımpaşa Camii (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 80

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı & Yazı Türü: cm & Celî Divânî
Bulunduğu Yer: Kasımpaşa Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tehassantü bi-zi'l-mülki ve'l- melekûti va'tesamtü bi-zi'l-izzeti ve'l-azameti ve'l-kibriyâ'i ve'l-ceberûti ve tevekkeltü ale'l-hayyillezi lâ yenâmü ve lâ yemût"*
Metnin Anlamı: *" Mülk ve melekütün sahibine sığındım. İzzet ve azamet ve kibriya ve ceberut sahibine tutundum.*
Ölümden ve uykudan Müberra hayatın sahibi ve kaynağı olan Zat'a tevekkül ettim."
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 240: Celî Sülüs Pîr Yazısı (SSM 130-0072)

Katalog No: 81

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: 37,5 x 43 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0072
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Yâ Hazret-i Mevlânâ –Kuddise sirrıhu'l- a 'lâ"*
Metnin Anlamı: "*Ya Hazret-i Mevlânâ. Yüce sırrı takdis oluna."*
Diğer Özellikler: Âharlı beyaz kağıt üzerine iki farklı kalınlıkta kalem kullanılarak yazılan bu eserin son derece dengeli bir kompozisyon oluşturulduğu görülmektedir. Çivit mavi iç pervazı turuncu renkli dış pervazdan altın cetveller ayırmaktadır.
Bibliyografya: -

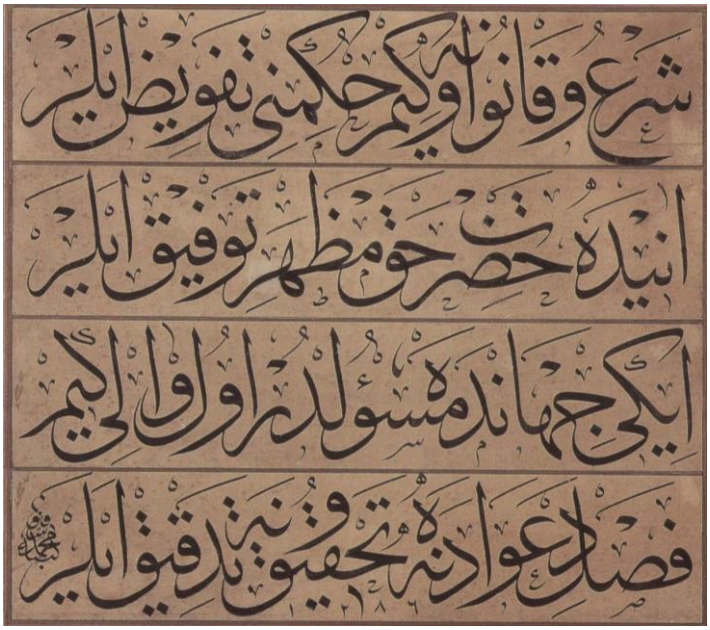

Resim 241: Müsenna Zerendûd Levha (SSM 130-0245)

Katalog No: 82

Eser: Müsenna Zerendûd levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: 62 x 51,5 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0245
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilâhe illâllahu hüve Rabbî ve Rabbü'l âlemîn"*
Metnin Anlamı: "*Allah'tan başka ilâh yoktur. O benim Rabbim'dir. O âlemlerin de Rabbidir"*
Diğer Özellikler: Altınlı cetvelin dışı, Türk rokokosu olarak adlandırılan üslûpta bezelidir.
Bibliyografya: DERMAN M. Uğur*, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Hat Koleksiyonundan Seçmeler,* Aksoy Matbaacılık, İstanbul 2002.

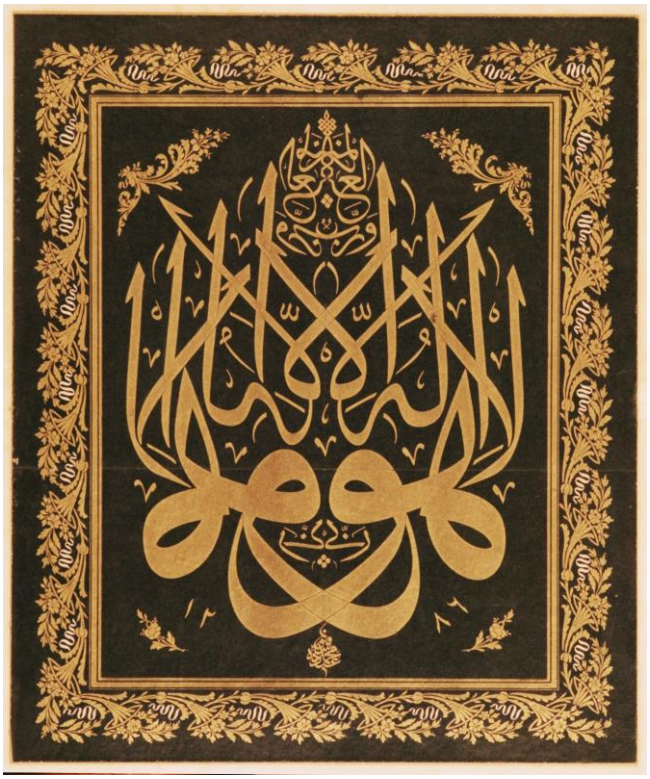
Resim 242: Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 83

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu:
Metnin Okunuşu: *"Şer' u kânuna o kim hükmüni tefviz eyler*
Ânî de hazret-i Hak mazhar-ı tevfîk eyler
İki cihânda mes'ûldür ol vâlî kim
Fasl-ı da'vâda ne tahkîk ve ne tedkîk eyler."

Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

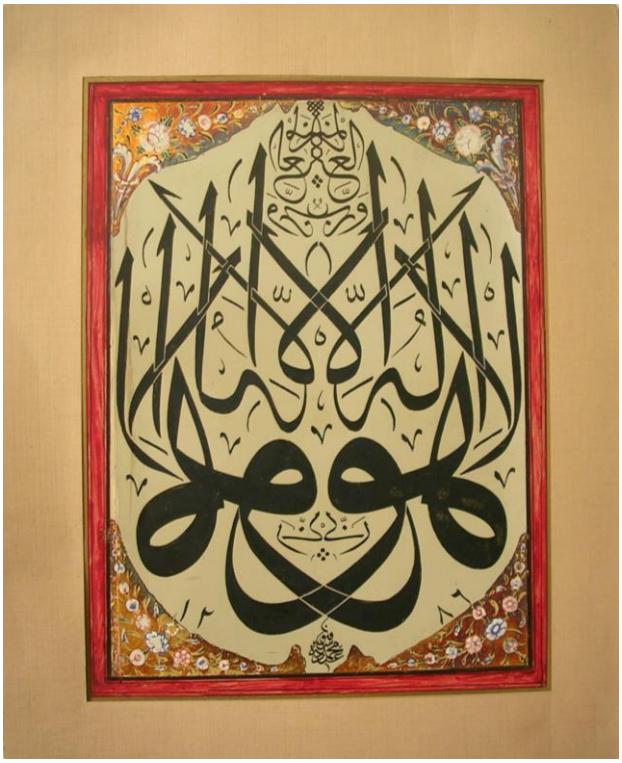

Resim 243: Müsenna Zerendûd Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK151)

Katalog No: 84

Eser: Müsenna Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: 59,5 x 45 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK151
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilahe illallahu hüve Rabbi ve Rabbü'l-âlemin"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başka ilah yoktur. O benim Rabbimdir. O âlemlerin de Rabbi'dir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 244: Celî Sülüs Müsenna Levha (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu K5)

Katalog No: 85

Eser: Müsenna Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: 24.1X 18 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu K5
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilahe illallahu hüve Rabbi ve Rabbü'l-âlemin"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başka ilah yoktur. O benim Rabbimdir. O âlemlerin de Rabbi'dir."*
Diğer Özellikler: Yazıyı çevreleyen köşebenteler Rokoko tarzında tezhiplidir. Genel durumu gayet iyidir.
Bibliyografya: İNAL İbnülemin Mahmud Kemal, *Son Hattatlar*, İstanbul Maarif Vekâleti, 1955, s. 839

Resim 245: Celî Sülüs Müsenna Levha (İbrahim Hakkı Yiğit Koleksiyonu)

Katalog No: 86

Eser: Müsenna Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İbrahim Hakkı Yiğit Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilahe illallahu hüve Rabbi ve Rabbü'l-âlemin"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başka ilah yoktur. O benim Rabbimdir. O âlemlerin de Rabbi'dir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

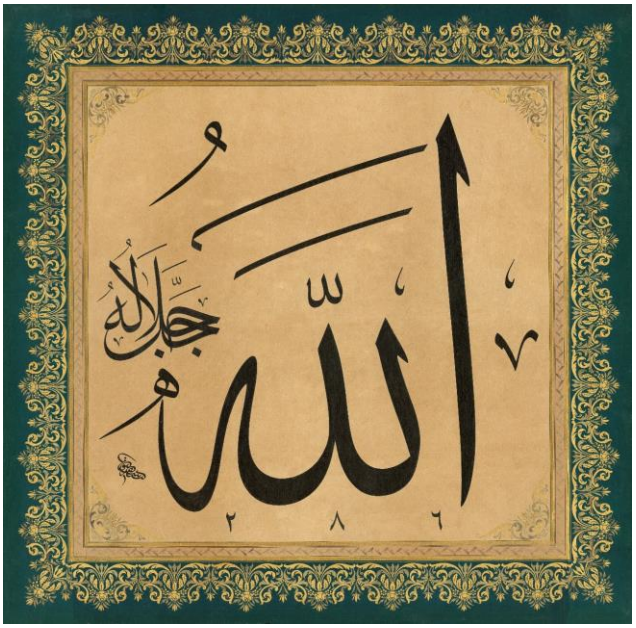

Resim 246: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu)

Katalog No: 87

Eser: Levha (İsm-i Nebî)

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: 57 x 58 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Muhammed Aleyhi's-selâm"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

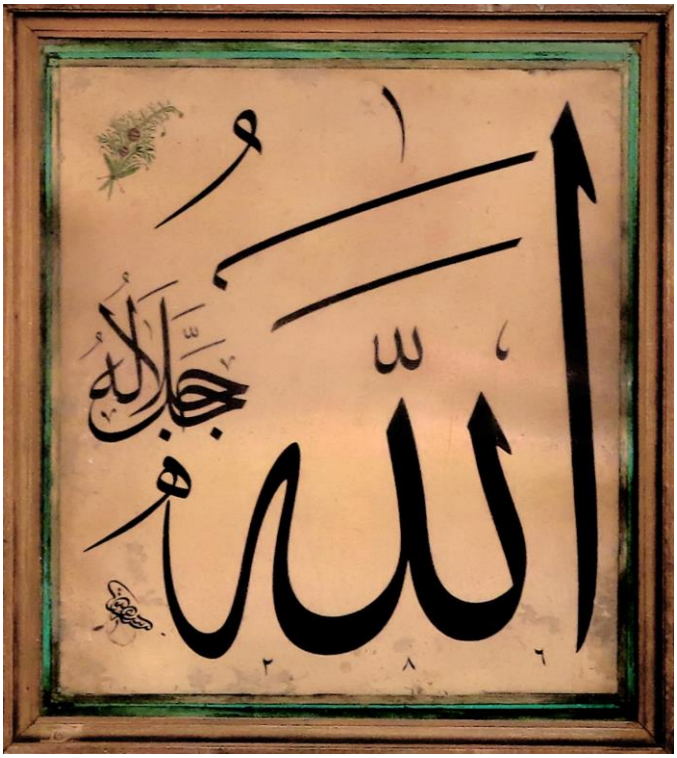

Resim 247: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu)

Katalog No: 88

Eser: Levha (İsm-i Celâl)

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: 57 x 58 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Allah Celle Celâluhu"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 248: Levha 1286/1869-1870 Celî Sülüs Feyhaman Duran Koleksiyonu İÜK

Katalog No: 89

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı & Yazı Türü: 40 x 44 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Feyhaman Duran Koleksiyonu İÜK
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Allah Celle Celâluhu"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 249: Celî Sülüs levha (Sami Tokgöz Koleksiyonu)

Katalog No: 90

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı & Yazı Türü: 65 x 33 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sami Tokgöz Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Re'sü'l-hikmete mehâfetu'llâh"*
Metnin Anlamı: *"Hikmetin başı Allah korkusudur."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 250: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 91

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Ve hüve alâ külli şey'in kadir"*
Metnin Anlamı: *"O herşeye gücü yeten'dir."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 251: Celî Sülüs Zerendûd Levha (TPV)

Katalog No: 92

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk Petrol Vakfı
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Men sabera zafera"*
Metnin Anlamı: *"Zafer sabredenlerindir"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

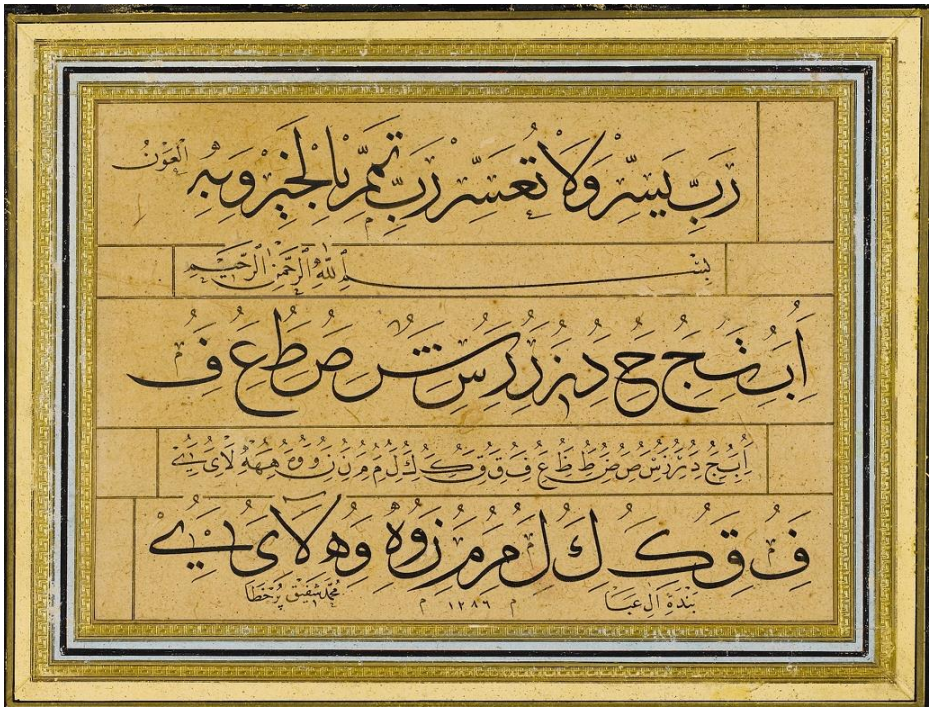

Resim 252: Celî Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 93

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Men sabera zafera"*
Metnin Anlamı: *"Zafer sabredenlerindir"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 253: Sülüs- Nesih Meşk Sayfası (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 94

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs /Nesih
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başl: "Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…"* Bitiş: *"Harf meşkleri"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 254: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Katalog No: 95

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869-1870
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ömer Kasım Kahya Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kuli'l-hayra ve illa fe'skut."*
Metnin Anlamı: *"Ya hayır söyle ya da sus"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 255: Sülüs- Nesih Meşk Sayfası (TSMK HEA126)

Katalog No: 96

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1287/1870-1871
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs/Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi HEA126
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başl: "Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr… "* Bitiş: "*Harf meşkleri"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 256: Celî Sülüs Levha (N.Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 97

Eser : Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1287/1870-1871
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: -
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnâllahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl"*
Metnin Anlamı: *"Allah güzeldir, güzeli sever."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

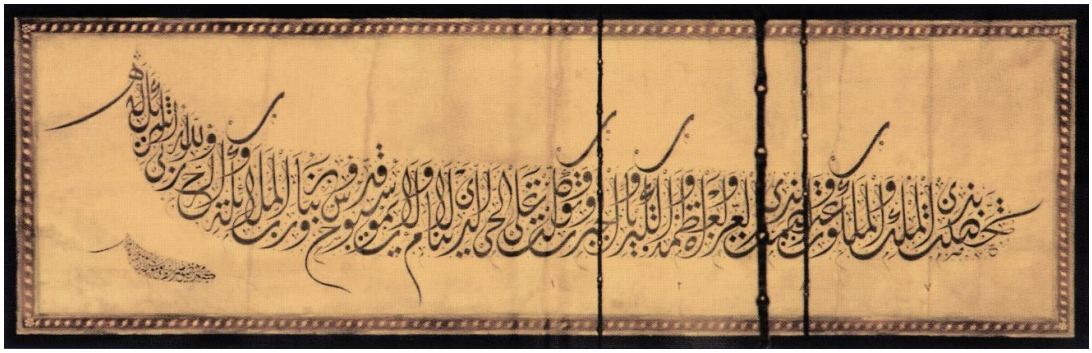

Resim 257: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Sünbül Efendi Câmii N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 98

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1287/1870-1871
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sünbül Efendi Câmii (Fotoğraf: Nurullah Özdem)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazreti Pîr Seyyid Ahmed er- Rufâî"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

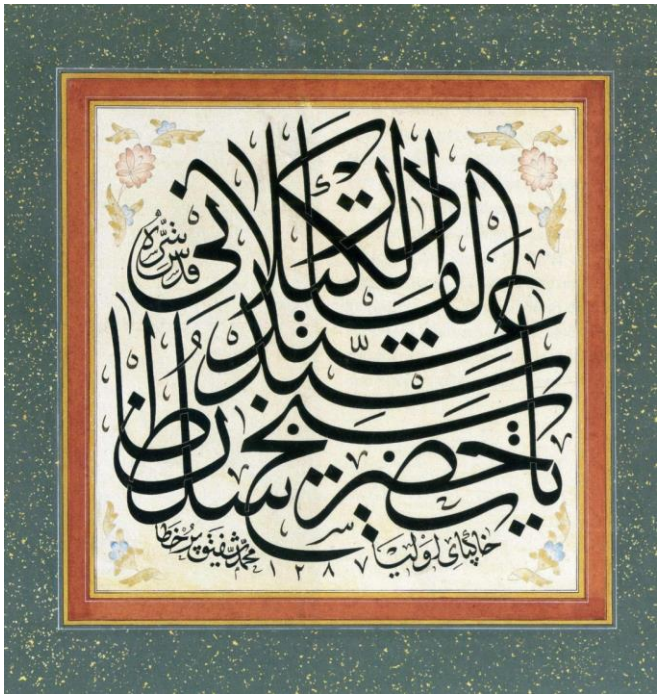

Resim 258: Celî Divanî Levha (Kılıç Ali Paşa Camii Mehmed Özçay F. Arşivi)

<u>Katalog No: 99</u>

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1287/1870-1871
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Divanî
Bulunduğu Yer: Kılıç Ali Paşa Camii (Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tehassantü bi-zi'l-mülki ve'l- melekûti va'tesamtü bi-zi'l-izzeti ve'l-azameti ve'l-kibriyâ'i ve'l-ceberûti ve tevekkeltü ale'l-hayyillezi lâ yenâmü ve lâ yemût"*
Metnin Anlamı: *" Mülk ve melekütün sahibine sığındım. İzzet ve azamet ve kibriya ve ceberut sahibine tutundum.*
Ölümden ve uykudan Müberra hayatın sahibi ve kaynağı olan Zat'a tevekkül ettim."
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 259: Celî Sülüs Pîr Yazısı (Sadberk Hanım Müzesi 15576-Y.169)

Katalog No: 100

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1287/1870-1871
Eb'âdı ve Yazı Türü: 21,7x 21,4cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sadberk Hanım Müzesi 15576-Y.169
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: "*Ya Hazret-i Şeyh Sultan Seyyid Abdülkâdir Geylâni Kuddise Sirruh 1287"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: TANINDI Zeren, *Yazıda Âhenk ve Renk: Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan Sanatlı Kitaplar, Belgeler ve Hüsn-i Hatlar*, Vehbi Koç Vakfı, c.2, s. İstanbul 2019.

Resim 260: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu)

Katalog No: 101

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1288/1871-1872
Eb'âdı & Yazı Türü: 62 x 37 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilâhe illâllah Muhammedun rasûlullah"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başka ilâh yoktur. Hz. Muhammed O'nun rasulüdür."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 261: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 102

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1288/1871-1872
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Nâdi 'aliyyen mazhara'l-acâibi teciduhu 'avnen leke fi'n-nevâibi kullu hemin ve ğammin seyencelî bi-nubuvvetike yâ Muhammed ve bi-velâyetike yâ 'Ali 1288"*
Metnin Anlamı*: "Harikulade şeylerin mazharı Hz. Ali'ye seslen ki onu musibetti anlarda sana yardımcı olarak bulasın.Her türlü üzüntü ve gam silinir. Senin peygamberliği ile ey muhammed ve senin veliliğinle ey Ali, Ali."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 262: Sülüs – Nesih Karalama (Atatürk Kitaplığı Arşivi)

Katalog No: 103

Eser: Karalama

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1288/1871-1872
Eb'âdı ve Yazı Türü: 21 x13 cm. Sülüs- Nesih
Bulunduğu Yer: Atatürk Kitaplığı Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Ketebehu el-müznib es-seyyid Mehmed Şefik muallimu'l-hat fi musikatü's-sultânî li sene seman ve semanîn ve mie'teyn ve elf*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 263: Celî Sülüs Levha (TSMK GY1325)

Katalog No: 104

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü: 45x 40 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 1325
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Mahbûbe'l Âşıkîn"*
Metnin Anlamı: **"***Ey Aşıkların Sevgilisi"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 264: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 105

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı & Yazı Türü: 45x 40 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Mahbûbe'l Âşıkîn"*
Metnin Anlamı: **"***Ey Aşıkların Sevgilisi"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 265: Sülüs – Nesih Kıt’a (Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu)

Katalog No: 106

Eser: Kıt’a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb’âdı ve Yazı Türü: 30 x 24 cm. Sülüs /Nesih
Bulunduğu Yer: Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *“İlmun lâ yenfa ‘kekenzin lâ yunfekû minhu.” An ibn-i Ömer (r.a) Kâle Resûlu’llâh salla’llâhu ‘aleyhi ve sellem. Lâ yukemmilu ‘abdu’l-imâmi bi’l-lahi te’âlâ hattâ tekûnu fîhi hamse hisâlin. Et-tevekkül ‘ala’l-lilâh et-tevfîdu ilâ’llâh ve’t-teslîmu li-emri’l-lâh ve’r-rıdâ bi-kadâi’l-lâh ve’s-sabru ‘alâ belâi’-llâh innehu men ehabba’l-lâhi ve ebğada’l-lâhi ve e’ta’llâhi ve mene’a’l-lâhi fekadi’istekmele’l-îmân. Allahumme salli ve sellim alâ nebiyyi’r-rahmeti ve şefi’il-ümmeti ve âlihi ve sahbihi ecmâîn. Harrarahu er-seyyid Muhammed eş-Şefik sene 1289.”*
Metnin Anlamı: *“Bir kulda şu beş özellik olmadıkça imanı tamam olmaz. Allah’a tevekkül etmek. (…) Allah’ın emrine teslim olmak, Allah’ın kazasına razı olmak, Allah’ın imtihanına sabretmektir. Rabbimiz rahmet ve ümmete şefaatçi Muhammed’e,ailesi ve arkadaşlarının hepsine salat ve selam olsun. Muhammed Şefik Efendi yazdı. 1289.”*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

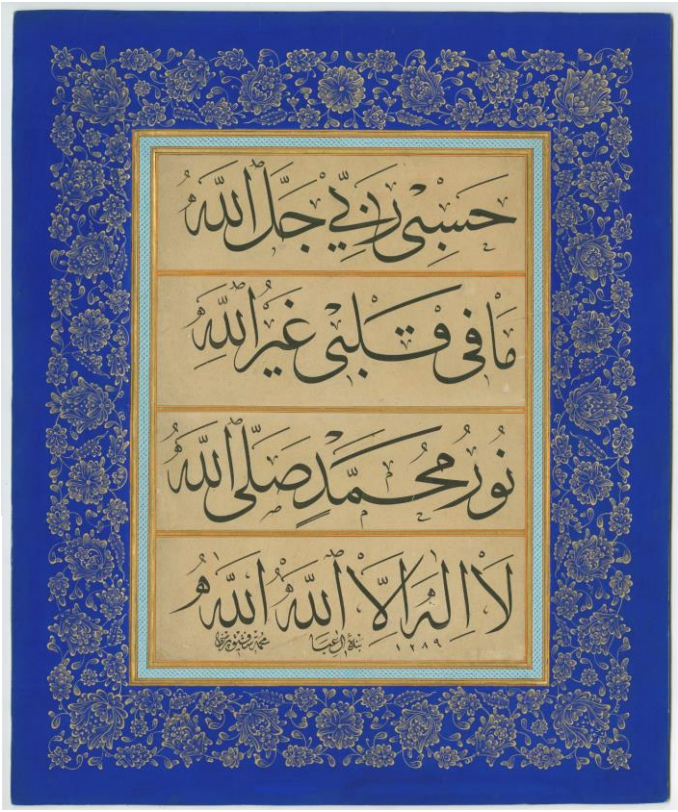

Resim 266: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

Katalog No: 107

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Uğur Derman Koleksiyonu
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *"Söylesem âlem güler, ketm eylesem gönlüm yanar*
Söylenilmez, ketm olunmaz böyle bir hâletdeyim
Sevvedehû Muhammed Şefik 1289"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

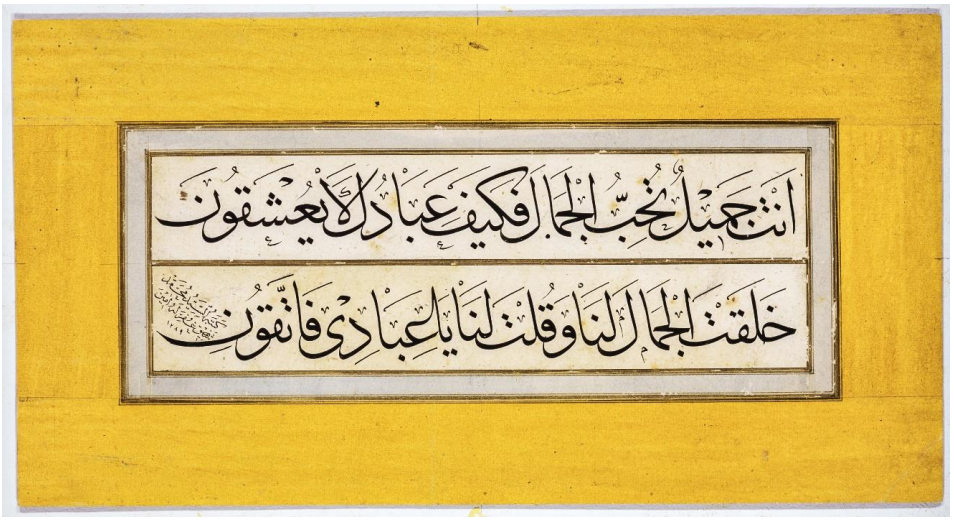
Resim 267: 1873 Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 108

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü:- Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurulah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Hasbî Rabbî cellâllah*
Mâ fî kalbî gayrullâh
Nûr Muhammed sallallah
Lâ ilâhe illâllah"

Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 268: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 109

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ente cemîlun tuhibbu'l-cemâle fekeyfe 'ibâduke lâ ya 'şukûne halakte'l-cemâle lenâve külte lenâ yâ 'ibâ dî fe't-tekûni. Ketebehû es-seyyid Muhammed Şefik ğafera lehû âmin 1289."*
Metnin Anlamı: *"Sen güzelsin, güzeli seversin. Kulların nasıl aşık olmasınlar. Bizim için güzelliği yarattın ve bize ey kullarım benden sakının dedin. Muhammed Şefik yazdı. Allah onu bağışlasın."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 269: Celi Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK454)

Katalog No: 110

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü: 45x 41 cm. Celi Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK454
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Bismilllahirrahmanirrahim"*
Metnin Anlamı: *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adı ile"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 270: Celi Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 111

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celi Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Aman Mürüvvet Ya seyyidi'l-evvelîn vel âhırin"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 271: Celî Sülüs Levha (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu)

Katalog No: 112

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Li hamsetün utfî bihâ harre'l-vebâ'il hâtıma*
El-Mustafa ve'l-Murteza ve'b-nâ hümâ ve'l-Fâtıma"
Metnin Anlamı: "*Benim için beş zât vardır. Ben onlarla yakıcı ateşi söndürürüm.*
Muhammed Mustafa (sav), Ali el-Murtezâ, oğulları Hasan ve Hüseyin ve Fatıma(ra)
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: SERİN Muhittin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 2008, s. 170,

Resim 272: Sülüs Levha (TİEM 4678)

Katalog No: 113

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872-1873
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk İslam Eserleri Müzesi 4678
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Hasbî Rabbî cellâllah*
Mâ fî kalbî gayrullâh
Nûr Muhammed sallallah
Lâ ilâhe illâllah"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 273: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Katalog No: 114

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü:- Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ömer Kasım Kahya Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnallahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl"*
Metnin Anlamı*: "Allah güzeldir güzeli sever"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 274: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

<u>Katalog No: 115</u>

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnallahe cemîlun yuhibbu'l-cemâl"*
Metnin Anlamı*: "Allah güzeldir güzeli sever"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 275: Celî Sülüs Levha (Sami Tokgöz Koleksiyonu)

Katalog No: 116

Eser: Levha

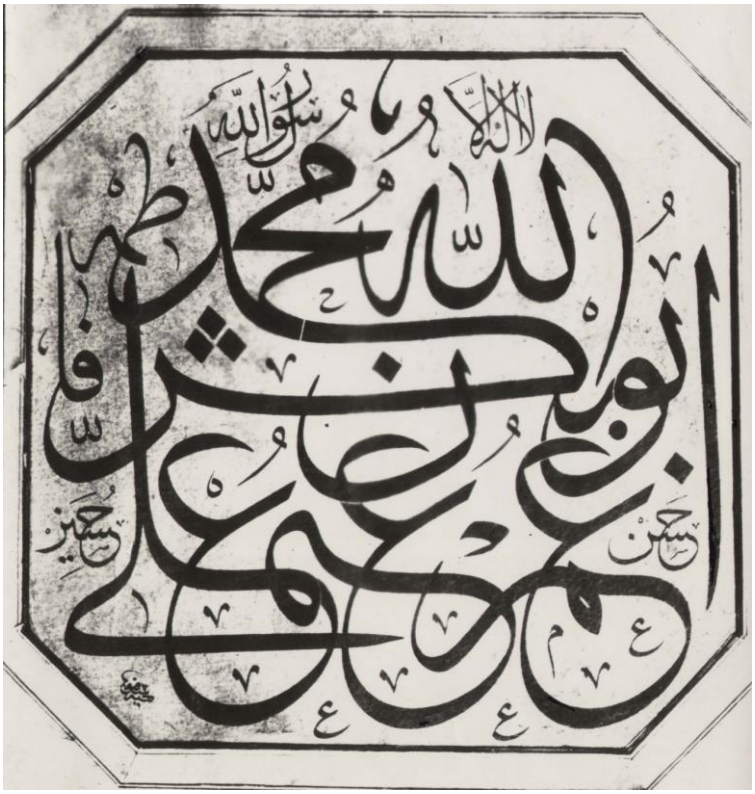
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü:- Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sami Tokgöz Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Fa'llâhu hayrun hâfîzan ve hüve erhamu'r-râhimîn 1290."*
Metnin Anlamı: *"Allah koruyucuların en hayırlısıdır. Ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 276: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 117

Eser: Levha
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Fa'llâhu hayrun hâfîzan ve hüve erhamu'r-râhimîn 1290."*
Metnin Anlamı*: "Allah koruyucuların en hayırlısıdır. Ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

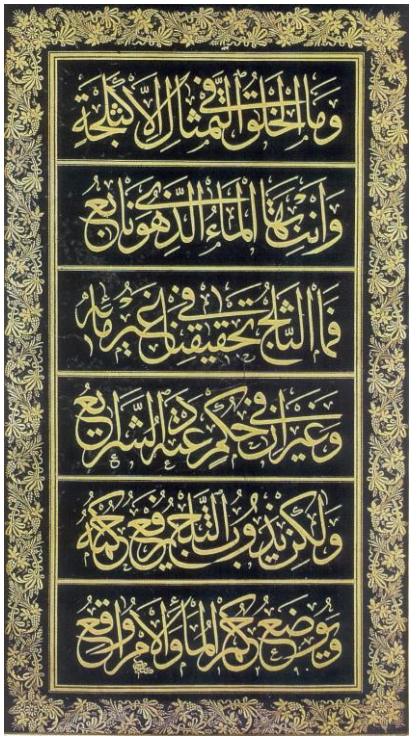

Resim 277: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Katalog No: 118

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ömer Kasım Kahya Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Lâilahe illallah Muhammedun Resulullah, Ebubekir, Ömer, Osman, Ali, Hasan, Hüseyin, Fatıma. Ketebeû Şefik."*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 278: 1874 Sülüs Zerendûd Levha (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 119

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs Zerendud Levha
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Vemel-halku ve-temsâlli illake selcetin*
Ve ente biha'l-mâu illezi hüve nâbiun
Femâ's-selcû fi tehkikihi gayru mâ ihi
Ve gayran fi hükmin deâthu şer'acu
Ve lâkin yazubul-şelcu yufâu hukmuhâ
Ve yudâu hukmu-l mâi ve-l emrû vâkâû."
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 279: Celî Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu)

Katalog No: 120

Eser: Levha
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hilmi Şenalp Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"La ilahe illallah Muhammedun Rasullullah"*
Metnin Anlamı: *Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed (sav) O'nun elçsidir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 280: Celî Sülüs Levha (Demsa Koleksiyonu)

Katalog No: 121

Eser: Levha
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: 46 x 92 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Demsa Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâle'llâhu te'âlâ fî kitâbih'l-kerîm*
E fe men şerahallâhu li'l-islâmi fe huve alâ nûrin min rabbihi"
Metnin Anlamı: *"Yüce Allah, Kerîm kitabında buyurdu: Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa o, Rabbinden bir nur üzerinde değil midir?"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: SAFWAT Nabıl F, *Understandıng Callıgraphy the Ottoman Contrıbutıon* c. 1,2 Demsa Group

Resim 281: Celî Sülüs Zerendûd Levha (SSM130-0405)

Katalog No: 122

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: 47,5 x 100 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0405
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Kâle'llâhu te'âlâ fî kitâbîhi'l-kerîm*
E fe men şerahallâhu sadruhu li'l-islâmi fe huve alâ nûrin min rabbihi"

Metnin Anlamı: "*Yüce Allah, Kerîm kitabında buyurdu : Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa o, Rabbinden bir nur üzerinde değil midir?"*
Diğer Özellikler: Zümer sûresinin 22. Ayetinin ilk bölümünün yazılı olduğu bu eserin kompozisyonundaki ahenk ilk göze çarpan hususdur. Yazıyı çevreleyen batı tarzı tezhib devrin anlayışına uygundur. İç pervazın olmadığı levhada yazıyı ince cetveller ayırmaktadır.
Bibliyografya:

Resim 282: Celî Sülüs Levha (Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu)

Katalog No: 123

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: 80 x 45 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şaallahu lâ kuvvete illâ billlah"*
Metnin Anlamı: *"Bağına girdiğin zaman "Maşallah, Allah'tan başka kuvvet yoktur" deseydin olmaz mıydı?*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 283: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No:124

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şaallahu lâ kuvvete illâ billlah"*
Metnin Anlamı: *"Bağına girdiğin zaman "Maşallah, Allah'tan başka kuvvet yoktur" deseydin olmaz mıydı?*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

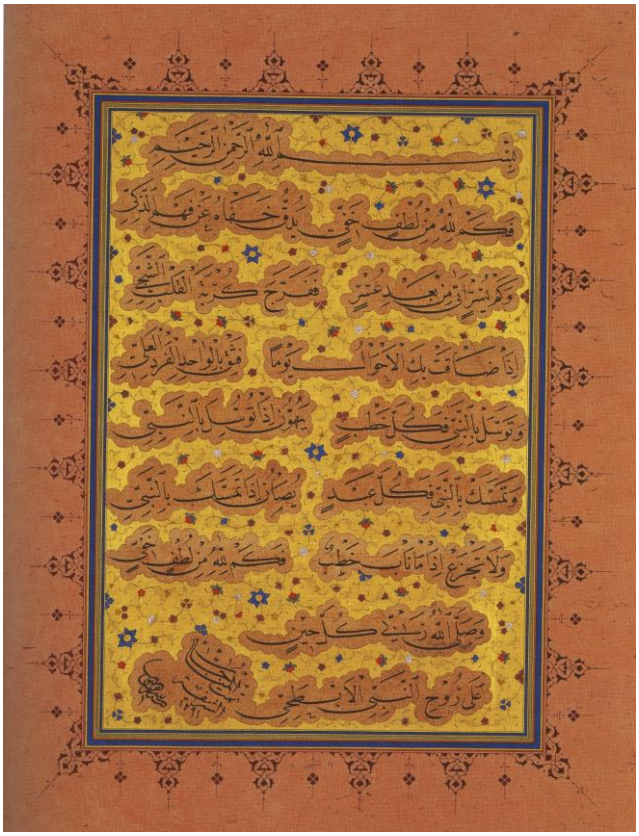

Resim 284: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No:125

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: 23 x 19 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Küllü şey'in bi-kader"*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 285: Nesih Levha (Abdurrahman El-Uveys Koleksiyonu)

Katalog No: 126

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: - Nesih
Bulunduğu Yer: Abdurrahman El-Uveys Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim…"* Bitiş: (…)
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla …"* Bitiş: (…)
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

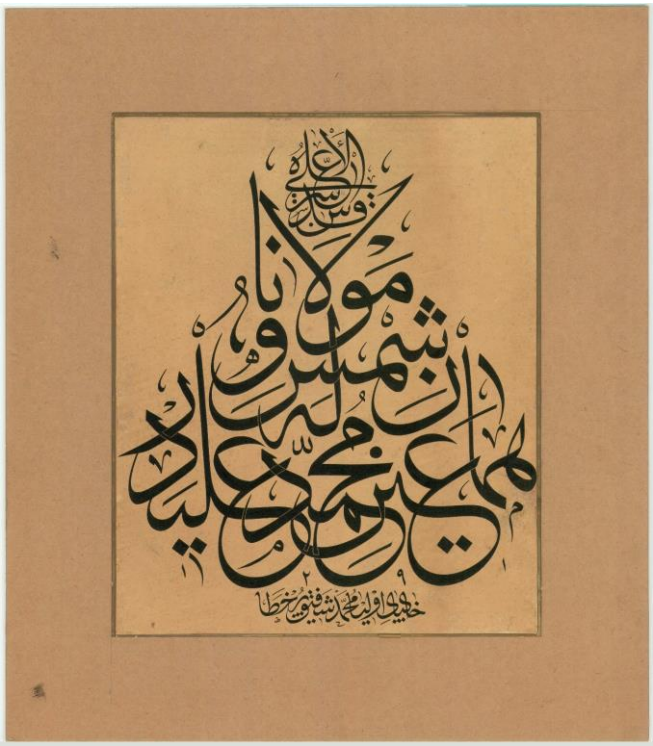

Resim 286: Celi Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK512)

Katalog No: 127

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: 45 x 36 cm. Celi Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK512
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Küllü şey'in bi-kaderin"*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

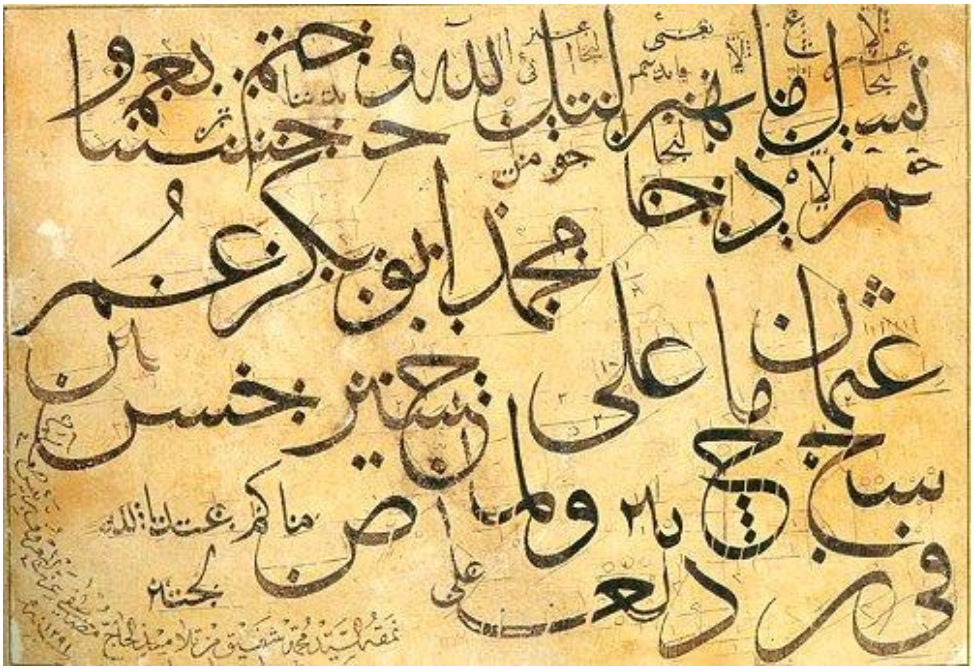

Resim 287: Celi Sülüs Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 128

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celi Sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Heman aynı Muhammed ile Ali'dir. Şems ü Mevlana. Kuddise sirruh Âli Mevlana Şems."*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 288: Sülüs Karalama (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 129

Eser: Karalama

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *…."Namekahu esseyid Mehmed Şefik min tillamiz el-hac Mustafa İzzet El-maruf .. sene 1291"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

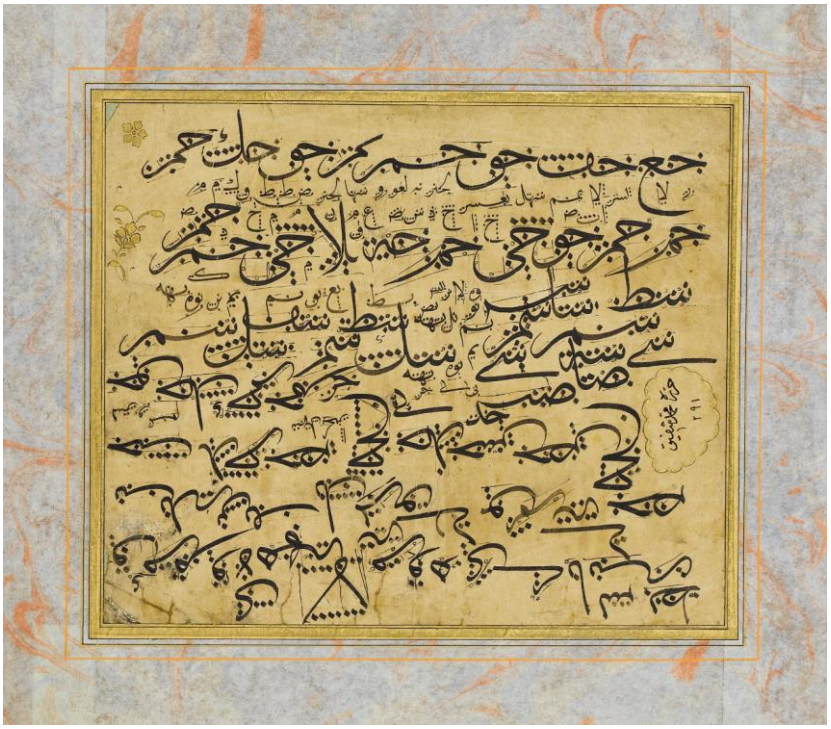

Resim 289: Sülüs – Nesih Karalama (N. Özdem F. Arşivi)

<u>Katalog No: 130</u>

Eser: Karalama

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs/Nesih
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"... Hararahu Mehmed Şefik 1291."*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

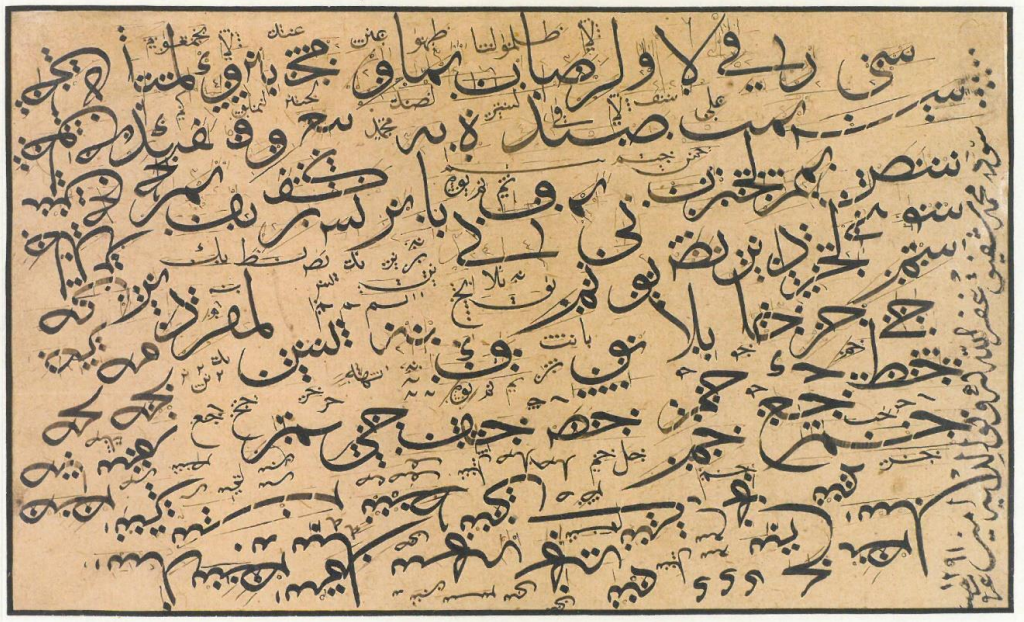

Resim 290: Sülüs Karalama (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 131

Eser: Karalama

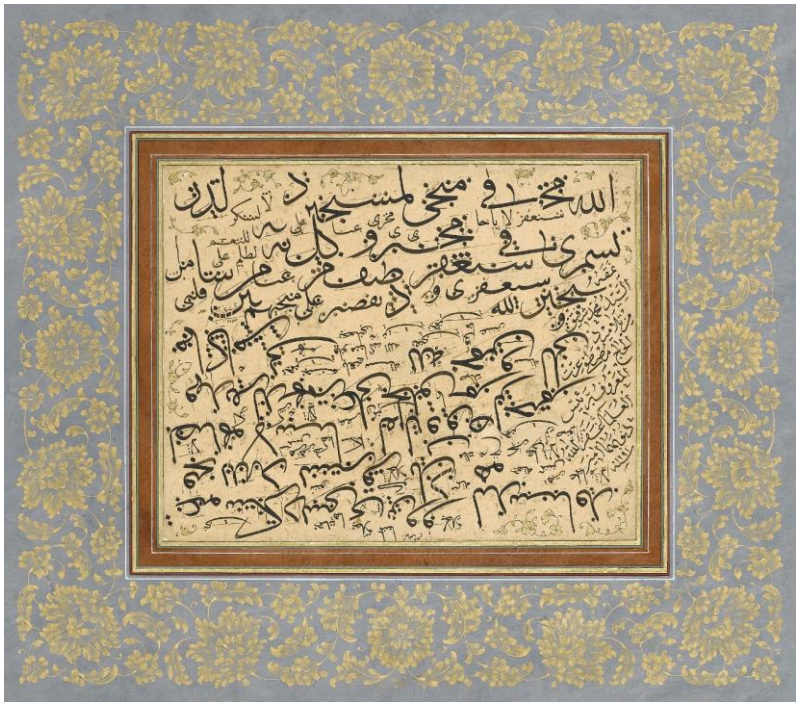
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"... Hararahû Mehmed Şefik 1291."*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 291: Sülüs – Nesih Karalama (Demsa Koleksiyonu)

Katalog No: 132

Eser: Karalama
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: 22.5 x 31 cm. Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Demsa Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *…"Sevvedehû Mehmed Şefik gafarallahu lehû… Âmin 1291."*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: SAFWAT Nabıl F, *Understandıng Callıgraphy the Ottoman Contrıbutıon* c. 1,2 Demsa Group

Resim 292: Sülüs- Nesih (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 133

Eser: Karalama

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: - Sülüs- Nesih
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Namekahû esseyid Mehmed Şefik min tillamiz el-hac Mustafa İzzet El-maruf .. sene" 1291*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 293: Celî Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu)

Katalog No: 134

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hilmi Şenalp Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Nâdi 'aliyyen mazhara'l-acâibi teciduhu 'avnen leke fi'n-nevâibi kullu hemin ve ğammin seyencelî bi-nubuvvetike yâ Muhammed ve bi-velâyetike yâ 'Ali."*
Metnin Anlamı: *"Harikulade şeylerin mazharı Hz. Ali'ye seslen ki onu musibetti anlarda sana yardımcı olarak bulasın.Her türlü üzüntü ve gam silinir Senin peygamberliği ile ey muhammed ve senin veliliğinle ey Ali, Ali!"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 294: Celî Divanî Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 135

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Divanî
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"E'ûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm bismi'l-lâhi'r-rahmâni'r-râhîm. Allahumme yâ mufettiha'l-ebvâb iftah lenâ hayra'l-bâb."*
Metnin Anlamı*: "Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Ey kapıları açan Allah'ım bize kapıların en hayırlısını aç."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 295: Celi Divanî Levha (Hüseyin Gündüz F. Arşivi)

Katalog No: 136

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Divanî
Bulunduğu Yer: Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tehassantü bi-zi'l-mülki ve'l- melekûti va'tesamtü bi-zi'l-izzeti ve'l-azameti ve'l-kibriyâ'i ve'l-ceberûti ve tevekkeltü ale'l-hayyillezi lâ yenâmü ve lâ yemût"*
Metnin Anlamı: *" Mülk ve melekütün sahibine sığındım. İzzet ve azamet ve kibriya ve ceberut sahibine tutundum.*
Ölümden ve uykudan Müberra hayatın sahibi ve kaynağı olan Zat'a tevekkül ettim."
Diğer Özellikler:-
Bibliyografya: -

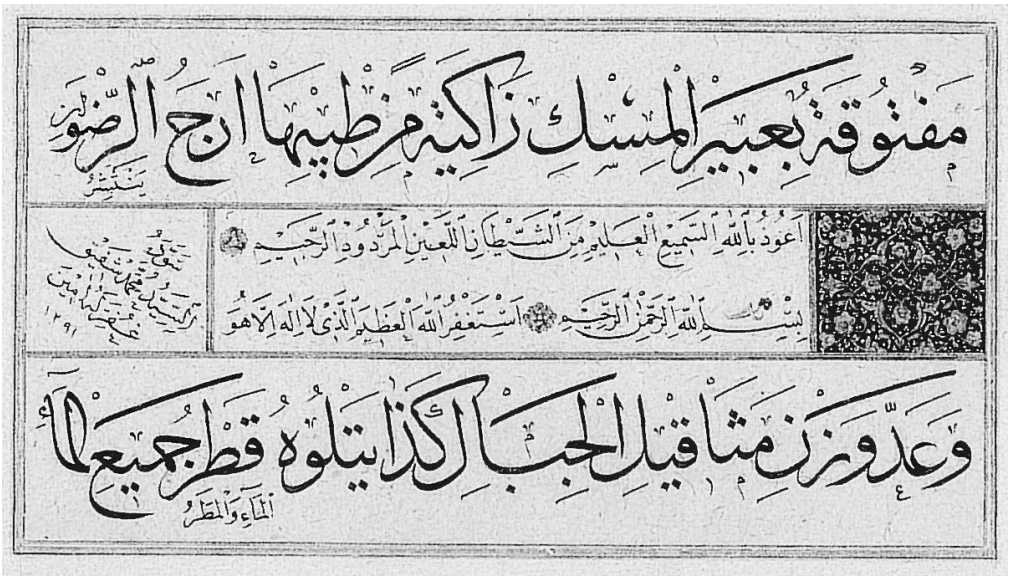

Resim 296: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 137

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Muhammedun eşrafu'l-Arab ve'l-Acem Muhammed hayrun men yemşi alâ kadem*
Muhammedun sâbitu'l-mîsâk ve hâfizuhu Muhammed tayyibu'l ahlaki ve'ş-şiyem
Muhammedun hubiyet bi'n-nûri tıynetuhû Muhammed lem yezel nûran mine'l-kadem
Muhammedun dinuhu Hakka'n-nezîru bihi Muhammed Muhammedün mücemmilun hakkan 'alâ âlemi. Bende-i ali aba Muhammed Şefik pür hata. 1291."
Metnin Anlamı: *"Muhammed aleyhisselâm Arapların da diğer kavimlerin de en şereflisidir*
Muhammed aleyhisselâm dünyâ yüzündekilerin en hayırlısıdır
Muhammed aleyhisselâm mîsâkı muhafazada da sâbitdir Muhammed aleyhisselâm tertemiz bir ahlâka ve evsâfa sâhibdir
Muhammed aleyhisselâmın tıyneti nûrdan yaradılmışdır Muhammed aleyhisselamın nûru en evvel yaradılmışdır
Muhammed aleyhisselâm halkı gafletden uyandıran mükemmel bir uyarıcıdır
Muhammed aleyhisselâm halkı Hakk'a götüren mükemmel bir rehberdir"
Diğer Özellikler: Kaside-i Muhammediyye' den 4 satır beyit
Bibliyografya: -

Resim 297: Sülüs – Nesih Kıt'a (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 138

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı & Yazı Türü: - Sülüs/Nesih
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Meftukatun bi-abîri'l-miski zâkiyeten min tayyibiha eracu'r-rıdvan yenteşiru*
Ve adde vezni mesâkîli'l-cibâl keza yetlûhu katru cemîu'l-mâi ve'l-matar
İç çervedeki yazı: Euzu billâhi's-semîu'l-alîm mine'ş-şeytâni'l-laîni'l-merdûdi'r-racîm Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Estağfiru'l-lahe'l-azîme'l-lezi lâ ilahe illâ huve. Sevvede Seyyidu Muhammed Şefik ğafera lehu. Amin. 1291."
Metnin Anlamı*: "Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Kendisinden başka ilah olmayan yüze Allah'tan af ve mağfiret dilerim. Muhammed Şefik Efendi yazdı. Allah onu bağışlasın. 1291."*
Diğer Özellikler: El- Mudarriyya Kasidesi'nden
Bibliyografya: -

Resim 298: Sülüs-Nesih Kıt’a (Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu)

Katalog No: 139
Eser: Kıt’a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb’âdı & Yazı Türü: - Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *“ilmun lâ yenfa’ ke-kenzin lâ yunfak minhu*
Kâle Resûlu’l-lâh salla’l-lâhu aleyhi ve sellem. La hasede illâ ala isneyn. Raculun etahu’l-lâhu’l-kurân fehuve yekûmu bihi enâe’l-leyli ve enâe’n-nehâr. Ve etahu’l-lahu mâlen fehuve yunfiku minhu enâe’l-leyli ve enâe’n-nehâr. Allahumme salli ve sellem ala nebiyyu’r-rahmeti ve şefîu’l-ummeti Muhammedin ve âlihi ve sahbihi ecmaine’t-tahirîn. Nekamehu’s-seyyidu Muhammed Şefik. Sene 1291.”
Metnin Anlamı*: “Fayda vermeyen ilim kendisinden bir şey harcanmayan hazine gibidir. Resulullah sallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: İki şey dışında kıskançlığa yer yoktur: Allah’ın kendisine Kur’an bilgisi verip de onunla gece gündüz hükmeden. Ve Allah’ın kendisine mal mülk verip de onunla sabah akşam infak eden. Allahım rahmet ve ümmete şefaatçi olan Efendimiz Muhammed’e, ailesine, sahabilerine ve bütün temiz kullarına selam olsun. Muhammed Şefik Efendi yazdı. Sene 1291.”*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 299: Celî Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Katalog No: 140

Eser : Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Fotoğraf: Ömer Kasım Kahya
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Heman aynı Muhammed ile Ali'dir. Şems ü Mevlana. Kuddise sirruh Âli Mevlana Şems Hak-ı Pây-ı Evliya Mehmed Şefik pür hata"*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 300: Sülüs – Nesih Murakkaa' (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 141

Eser: Murakkaa'

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı & Yazı Türü: Sülüs/Nesih
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim. Allahumme'r zukna bi'l elifi ülfr "* Bitiş: *"…"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla"* Bitiş: (…)
Diğer Özellikler: İmâm-ı Bûsırî'nin Elif kasidesi ve Kaside-i Muhammediyye
Bibliyografya:

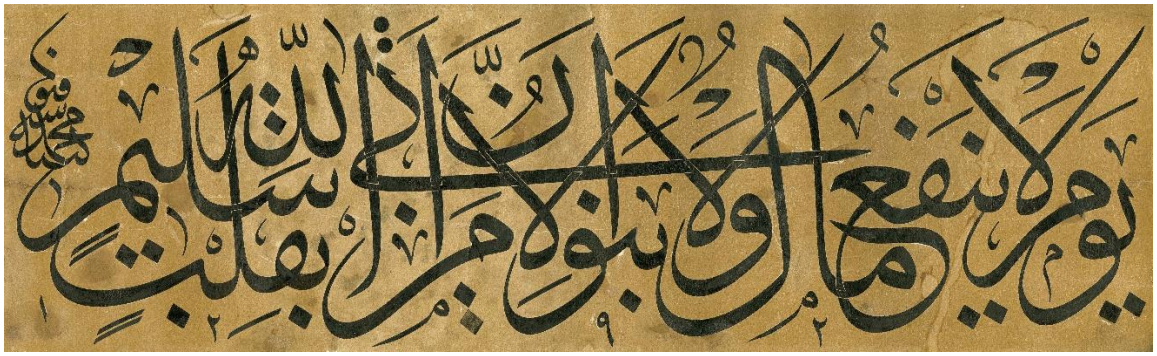

Resim 301: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 142

Eser : Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: 64 x 27,5 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Yevme lâ yenfeu mâlun ve lâ benûn illâ men âte'llahe bi-kalbin selim"*
Metnin Anlamı: "*İnsanların diriltileceği gün ve Allah'a temiz bir kalpla dışında malında çocukların da fayda vermeyecği gün beni mahcub etme." (Şuara Suresi 88-89)*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 302: Celî Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu)

Katalog No: 143

Eser : Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: 58 x 17 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hilmi Şenalp Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Yevme lâ yenfeu mâlun ve lâ benûn illâ men âte'llahe bi-kalbin selim"*
Metnin Anlamı: "*İnsanların diriltileceği gün ve Allah'a temiz bir kalpla dışında malında çocukların dafayda vermeyecği gün beni mahcub etme." (Şuara Suresi 88-89)*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 303: Celî Sülüs Yazı Kalıbı (Sami Tokgöz Koleksiyonu)

Katalog No: 144

Eser Adı: Yazı Kalıbı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı ve Yazı Türü: 24 x 31 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sami Tokgöz Koleksiyonu
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: "*Yâ Rab beni muhtâcına muhtâc etme"*
Muhtâc isem ancak Sana muhtâc olayım"
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 304: Celî Sülüs Levha (Irvin Cemil Schick Koleksiyonu)

Katalog No: 145

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı & Yazı Türü: 28 x 19 cm.Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Irvin Cemil Schick Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *" Aman Ali Fâtıma Hasan Hüseyin"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

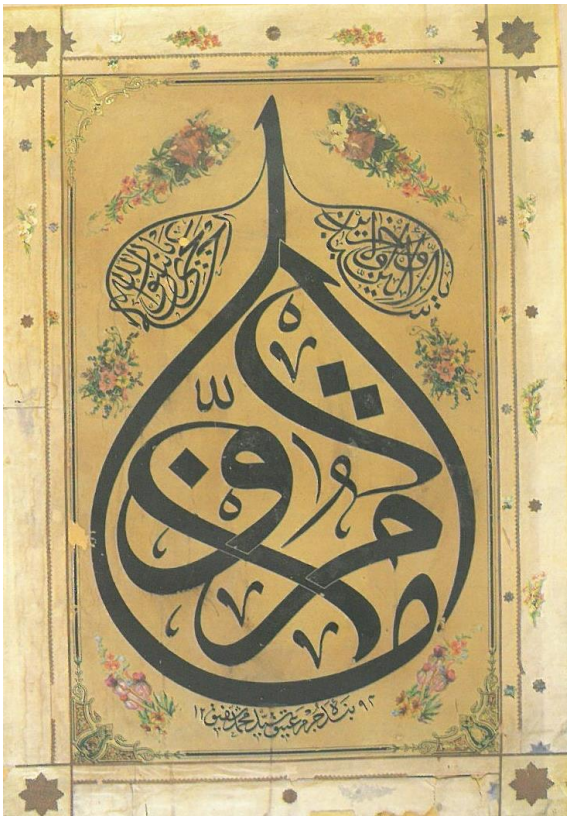

Resim 305: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 146

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Mâşâallahu lâ kuvvete illâ billah"*
Metnin Anlamı: *"Allah'ın dilediği olur. Kuvvet ancak Allah'a mahsusdur."*
Diğer Özellikler: Kehf Suresi 39. âyet
Bibliyografya:

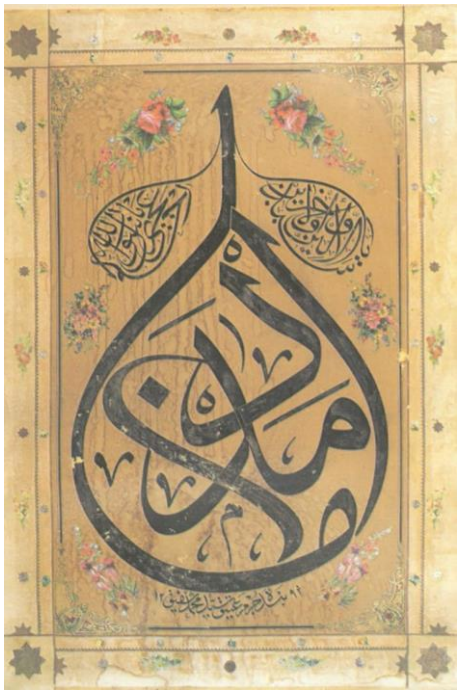

Resim 306: Celî Sülüs Levha (Konya Koyunoğlu Müzesi)

Katalog No: 147

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı ve Yazı Türü: 70x42 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Konya Koyunoğlu Müzesi 14321/1192
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Aman Mürüvvet Yâ Seyyide'l-evvelîne ve'l-âhîrîn İrham aczî Yâ Rasulallah"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: -

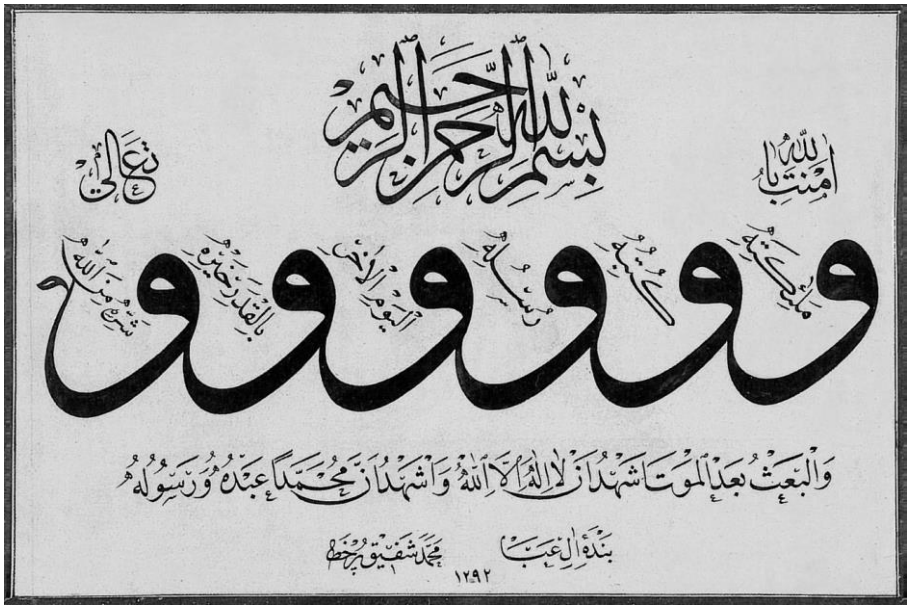

Resim 307: Celî Sülüs Levha (Konya Koyunoğlu Müzesi)

Katalog No: 148

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı ve Yazı Türü: 70x42 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Konya Koyunoğlu Müzesi 14320/ 1193
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Aman Meded Yâ Seyyide'l-evvelîne ve'l-âhîrîn İrham aczî Yâ Rasulallah"*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: Hattat Davud Bektaş ile yaptığımız mütalaa sonucunda Şefik Bey'e aidiyeti ihtilaflı bir eser olduğunu düşünmekteyiz.
Bibliyografya: -

Resim 308: Sülüs - Nesih Levha (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 149

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875-1876
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *: "Amentü billahi ve melâiketihi ve kütübihî ve rusülihî ve'l yevmi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihi ve şerrihi mine'llâhi Teâlâ ve'l-ba'sü ba'de'l mevti hakkun Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlüh."*
Metnin Anlamı*: "Allahû Teâlâ'ya, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere; hayır ve şerrin Allahû Teâla'nın yaratmasıyla olduğuna inandım. Öldükten sonra dirilmek de haktır. Ben şehadet ederim ki, Allâhû Teâlâ'dan başka ilâh yoktur. Ve yine şehadet ederim ki, Muhammed (sav) onun kulu ve elçisidir."*
Diğer Özellikler*:* -
Bibliyografya: -

Resim 309: Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 150

Eser: Levha
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allahû Ganiyyûn"*
Metnin Anlamı: *"Allah, ganidir, zengindir." (Müstağnidir, kimseye ihtiyaç duymaz.)*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 310: Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 151

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: 30 x17 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnna'l-lâhe yağfiru'z-zunûb cemîan*
İnnehu huve'l-ğafuru'r-rahîm"
Metnin Anlamı: *"Allah bütün günahları bağışlayandır*
Muhakkak O affediciliği tam olan ve çok merhamet edicidir"
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

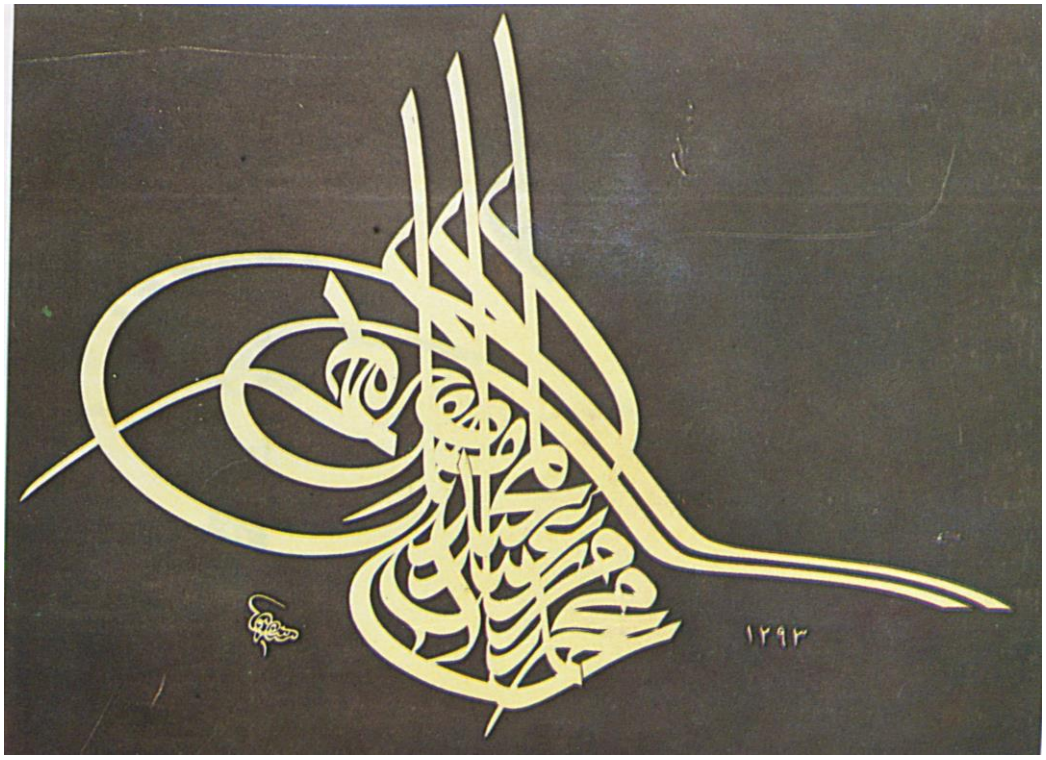

Resim 311: Tuğra (TSMK GY868)

Katalog No: 152

Eser: Tuğra

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı & Yazı Türü: - Tevkî'
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY868
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *"Muhammed Murad bin Abdülmecid han el-Muzaffer daima."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 312: Tuğra (TSMK GY875-1)

Katalog No: 153

Eser : Tuğra

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Tevkî'
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY875-1
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *"Muhammed Murad bin Abdülmecid han el-Muzaffer daima."*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: Süha UMUR, Osmanlı Padişah Tuğraları,s, 307-309, Cem Yayınevi, İstanbul 1980.

Resim 313: Sülüs - Muhakkak - Nesih Levha (Ali Demirel Koleksiyonu)

Katalog No:154

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876 - 1877
Eb'âdı & Yazı Türü: 27 x 33 cm. Sülüs – Muhakkak -Nesih
Bulunduğu Yer: Ali Demirel Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Mâ kâne Muhammedun ebâ ehadin min ricâlikum velâkin Resûlu'l-lâhi ve hâteme'n-nebiyyîn. Ve kâna'l-lahu bi-kulli şeyin alîmen. Bende-i ali aba Muhammed Şefik pür hata. 1293."*
Metnin Anlamı: *"Muhammed (sav) içinizden hiçbir erkeğin babası değildir, fakat o Allah'ın elçisidir ve peygaberlerin sonuncusudur. Allah herşeyi bilmektedir."*
Diğer Özellikler: Azhâb Suresi 40. Ayet
Bibliyografya:

Resim 314: Sülüs – Nesih Kıt’a (Kerem Kıyak Koleksiyonu)

Katalog No: 155

Eser: Kıt’a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb’âdı & Yazı Türü: & Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Kerem Kıyak Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: “*Ekmelü’l mü’minîn îmânen ahsenuhum hulukan*”
Metnin Anlamı: “*Müminlerin imanı en kamil olanı, ahlakı en güzel olanıdır.”*
Diğer Özellikler: Şefik Bey’in koltuksuz olarak tasarladığı bu kıt’anın, kumlu ebru ile iç, halkâri tezyinatla dış pervazı Rikkat Kunt tarafından işlenmiştir (1903-1986).
Bibliyografya: DERMAN M. Uğur, *Harflerin Aşkı,* korpus yayıncılık s.285 İstanbul 2014.

Resim 315: Celî Sülüs Levha (Galata Mevlevihanesi Müzesi)

Katalog No: 156

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı & Yazı Türü: 50 x 25 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Galata Mevlevihanesi Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Mâşâllahu lâ kuvvete illâ billah"*
Metnin Anlamı: *"Allah'ın dilediği olur. Kuvvet ancak Allah'a mahsusdur."*
Diğer Özellikler: Kehf Suresi 39. âyet
Bibliyografya: -

Resim 316: Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 157

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: Feleğin sillesi eyler te'dib
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 317: Sülüs-Muhakkak- Nesih Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 158

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı & Yazı Türü: - Sülüs-Muhakkak- Nesih
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Mâ kâne Muhammedun ebâ ehadin min ricâlikum velâkin Resûlu'l-lâhi ve hâteme'n-nebiyyîn. Ve kâna'l-lahu bi-kulli şeyin alîmen. Bende-i ali aba Muhammed Şefik pür hata. 1293."*
Metnin Anlamı: *"Muhammed (sav) içinizden hiçbir erkeğin babası değildir, fakat o Allah'ın elçisidir ve peygaberlerin sonuncusudur. Allah herşeyi bilmektedir."*
Diğer Özellikler: Azhâb Suresi 40. Ayet
Bibliyografya: -

Resim 318: Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK457)

Katalog No: 159

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK457
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Bismillahirrahmanirrahim Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin salâten tüncinâ bihâ min cemî'ıl-ehvâli ve'l âfât ve takdî lenâ bihâ cemî'al hacât ve tütahhirunâ bihâ min cemî'ıs-seyyi'ât ve terfeunâ bihâ ındeke a'led-derecât ve tübelliğunâ bihâ aksa'l gayâ,t min cemî'ıl-hayrâti fi'l-hayâti ve ba'del-memât.*"
Metnin Anlamı: "*Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e (S.a.v) ve onun ehli beytine salat et. Bu salavat o derece değerli olsun ki: Onun hürmetine bizi bütün korku ve belalardan kurtarsın. Bizim ihtiyaçlarımızı o salavat hürmetine yerine getirsin, bizi bütün günahlardan bu salavat hürmetine temizlesin, o salavat hürmetine bizi derecelerin en üstüne yüceltsin, o salavat hürmetine hayatta ve öldükten sonra düşünülebilecek bütün hayırlar konusunda gayelerin en sonuna kadar ulaştırsın.*"
Bibliyografya: -

Resim 319: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Konya Mevlana Müzesi)

Katalog No: 160

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Konya Mevlana Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Lekad radiyallahu ani'l-mü'mine iz yubayiuneke tahte'ş-şecere"*
Metnin Anlamı: *Andolsun ki, o ağacın altında sana biat ettikleri zaman Allah inananlardan razı olmuştur."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 320: Sülüs-Nesih Kıt'a (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 161

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: 33 x 19 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu*: "**An ibni Ömer radiya'l-lahu teala anhu*
Kâle kâle Resûlu'l-lâh salla'l-lahu aleyhi ve sellem lâ yukemmilu abdu'l-îmâne bi'l-lâhi teâlâ hatta tekûne fihi hamse hisâl. Et-tevekkul ala'l-Allahi ve't-tevfîz ilâ'l-lâhi ve't-teslîm li-emri'l-lâhi ve'ridâu bi-kadâi'l-lâhi ve's-sabru alâ belâi'l-lâhi fekad istekmele'l-îmâne. Ketebehu ed'afu'l-ibâdi'l-ma'rûf Muhammed Şefik 1293."
Metnin Anlamı: *"Ömer'in oğlundan -Allah teala ondan razı olsun- rivayetle şöyle nakletti: Resûlullâh sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Şu beş özellik kulda olmadıkça imanı tamamlanmış olmaz: Allah'a tevekkül etmek, işleri Allah'a havale etmek, Allah'ın emrine teslim olmak, Allah'ın kazasına razı olmak ve Allah'tan gelen bela ve musibetlere sabretmek. Kulların en zayıfı olarak bilinen Muhammed Şefik yazdı. 1293."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 321: Sülüs-Nesih Kıt'a (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 161

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: 30 x 23 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"An ibni Ömer radıyallahü teala anh."* Bitiş: *"Sevvedehû el fakir es-Seyyid Mehmed Şefik sene 1293." (Hadis-i Şerif)*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 322: Muhakkak Levha (Khalili Koleksiyonu)

Katalog No: 162

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: 22 x 52,5 cm. Muhakkak
Bulunduğu Yer: Khalili Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Bismillahirrahmanirrahim"*
Metnin Anlamı: *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla Ketebehû Şefik 1293"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: SAFWAT Nabil F., *The Art Of The Pen,* (The Nassar D. Khalili Collection of İslamic Art) The Nour Foundation and Oxford University Press, s,60 1996 Londra.

Resim 323: Celî Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 163

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı & Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Hasbünallahu ve ni'me'l-vekil"*
Metnin Anlamı: "*Allah bana yeter O ne güzel vekildir"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 324: Celî Sülüs Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 164

Eser: Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877-1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Zeki Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazreti Pîr Seyyid Ahmed el- Bedevî Kuddise sirruh"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

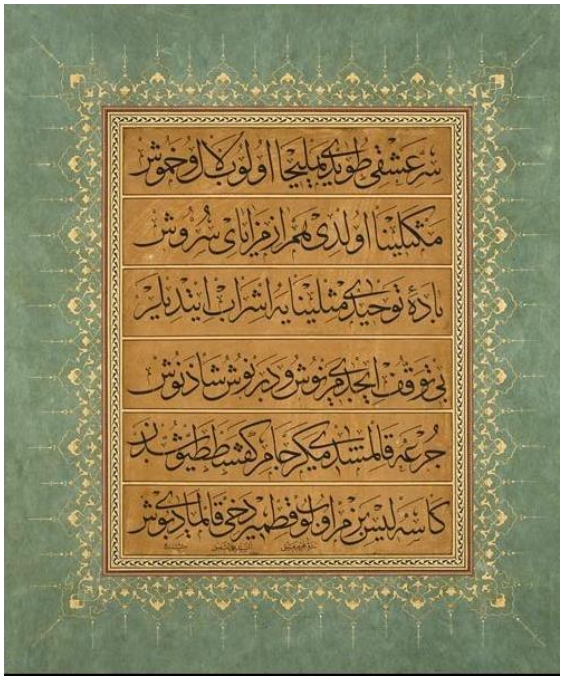

Resim 325: Celî Sülüs Zerendûd Levha (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 165

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877-1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"La ilahe illallah Muhammeden Rasulullah"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed(sav) O'nun Rasulüdür*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya: SAFWAT Nabil F., *The Art Of The Pen,* (The Nassar D. Khalili Collection of İslamic Art) The Nour Foundation and Oxford University Press, s,60 1996 Londra.

Resim 326: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

Katalog No: 166

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877-1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: 56x48 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Uğur Derman Koleksiyonu
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *" Sırr-ı aşkı duydu Yemlîhâ olup lâl ü hamûş,*
Mekselîna oldu hemrâz-ı mezâyâ-yı sürüş,
Bâde-i tevhidi Mislînâ'ya irâb etdiler,
Bîtevakkuf içdi Mernûş û Debernûş, Şâzenûş.
Cur'a kalmışdı meğer câm-ı Kefeştatyuûş'dan,
Kâseîs-i bezm olup Kıtmîr dahî kalmadı boş."
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 327: Celî Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon9

Katalog No: 167

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877-1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Vemâ erselnâke illâ mubeşşiran ve nezirân."*
Metnin Anlamı: *"Biz seni sadece müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 328: Sülüs-Nesih Meşk Sayfası (Konya Koyunoğlu Müzesi)

Katalog No: 168

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: 25 x 19 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Konya Koyunoğlu Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…* Bitiş: *"Harf Meşkleri"*
Metnin Anlamı: **"***Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır."*

Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

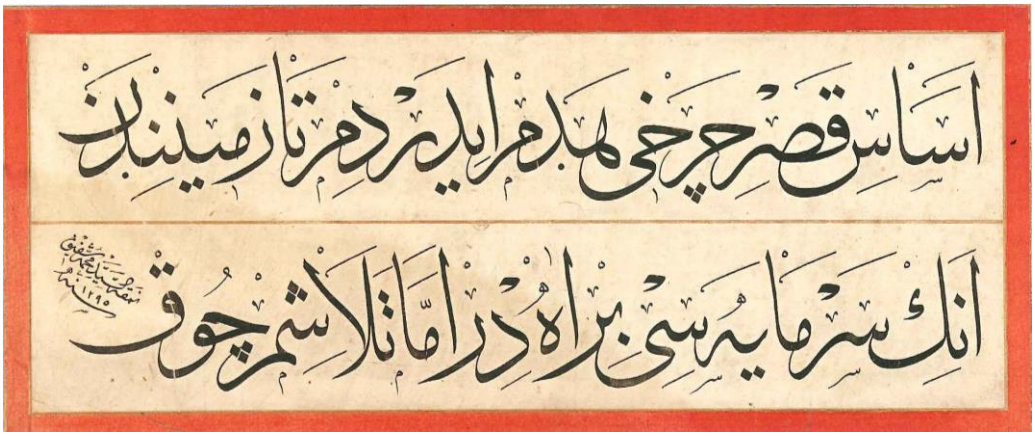

Resim 329: Sülüs-Nesih Meşk Sayfası (TSMK GY330)

Katalog No: 169

Eser: Meşk Sayfası

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY330
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç*: "Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…"* Bitiş: "Harf Meşkleri"
Metnin Anlamı: "*Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

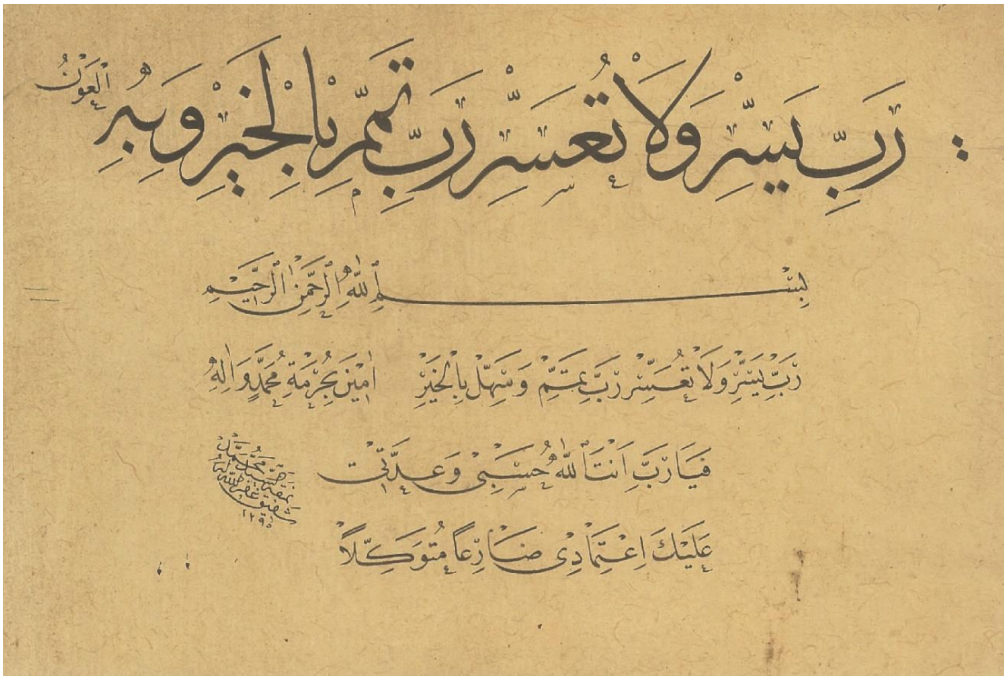

Resim 330: Sülüs Levha (TVHEM N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 170

Eser : Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı & Yazı Türü: 52 x 27 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi (Fotoğraf: Nurullah Özdem)
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: " Esâs-ı kasr-ı çerhı hedm ederdim tâ zemininden
Anın sermâyesi bir âhdır ammâ telâşım çok"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

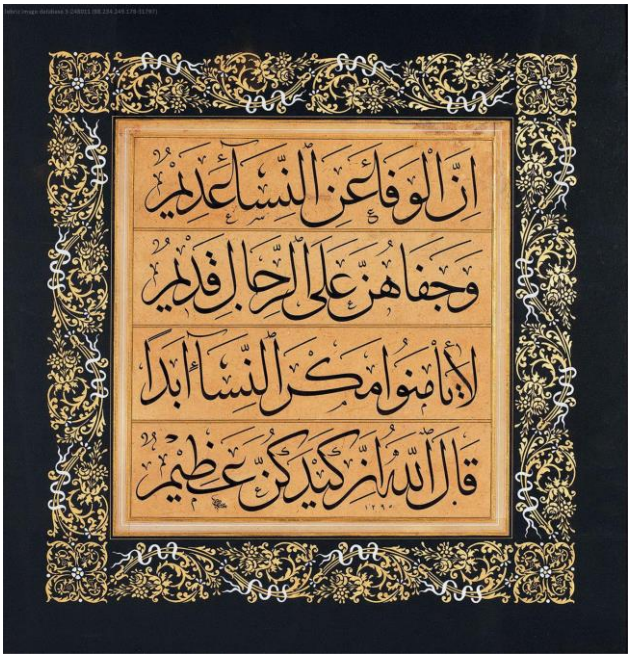

Resim 331: Sülüs – Nesih Levha (Aydın Ergün Koleksiyonu)

Katalog No: 171

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: 13 x 20 cm. Sülüs /Nesih
Bulunduğu Yer: Aydın Ergün Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: "*Rabbi yessir velâ tu'assir rabbi temmim bi'l-hayr*. " Bitiş: *"Nemekahû es-Seyyid Muhammed Şefik gaferallâhu lehû 1295."*
Metnin Anlamı: *"Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır." Bitiş: " Bunu Muhammed Şefik yazdı. Allah günahlarını affetsin 1878."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

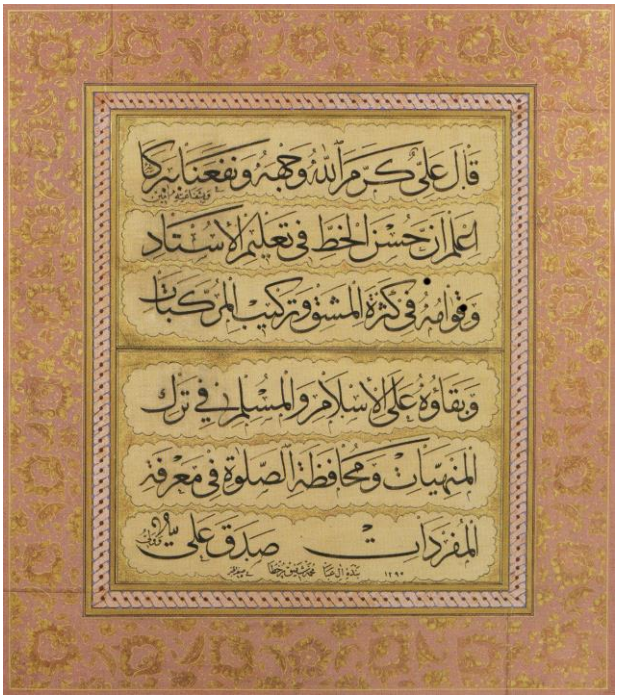

Resim 332: Sülüs Levha (Nurullah Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 172

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnne'l-vefâ ani'n-nisâ adîm*
Ve cefâhunne alâ'r-ricâl kadîm
Lâ te'menû mekra'n-nisâi ebeden
Kâle'l-lâhu inne keydekunne azîm"
Metnin Anlamı: *"Kadınlarda vefa yoktur*
Erkeklere cefaları eskiden beridir
Kadınların tuzaklarına asla inanmayın
Zira Allah buyurdu ki: Sizin hileniz pek büyüktür"
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

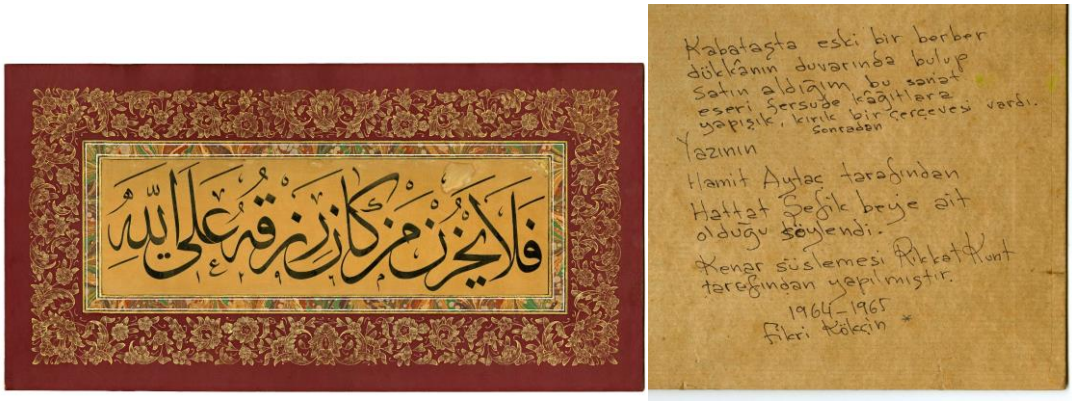

Resim 333: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 173

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: 35 x 31 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâle Ali kerrema'l-lahu vechehu ve nefeana bi-beraken İ'lem enne husne'l-hatti fî ta'lîmu'l-ustâzi ve kıvâmuhu fî kesrati'l-meşki ve terkîbi'l-murakkebâti ve bekâuhu ala'l-İslâmi ve'l-muslimi fî terki'l- menhiyyât ve muhâfazati's-salati fi ma'rifeti'l-mufredât. Sadaka Ali. Bende-i ali aba Muhammed Şefik pür hata."*
Metnin Anlamı: *"Güzel yazı hocanın öğretişinde gizlidir; olgunlaşması çok yazmakla, devamı da İslam dini üzerinde olmak, yasakları terketmek ve namaza devam etmekle olur. Ali doğru söyledi…."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 334: Celî Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

Katalog No: 174

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1296/1878-1879
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Uğur Derman Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Felâ yehzun men kâne rızkuhu alâ'llah"*
Metnin Anlamı: *"Hüzünlenme, rızık Allah'tandır."*
Diğer Özellikler: *Eserin arkasında bulunan notta: "Kabataş'ta eski bir berber dükkanının duvarında bulup satın aldığım bu sanat eseri fersude kağıtlara yapışık, kırık bir çerçevesi vardı sonradan yazının Hamid Aytaç tarafından Hattat Şefik Bey'e ait olduğu söylendi. Kenar süslemesi Rikkat Kunt tarafından yapılmıştır.
Bibliyografya: -

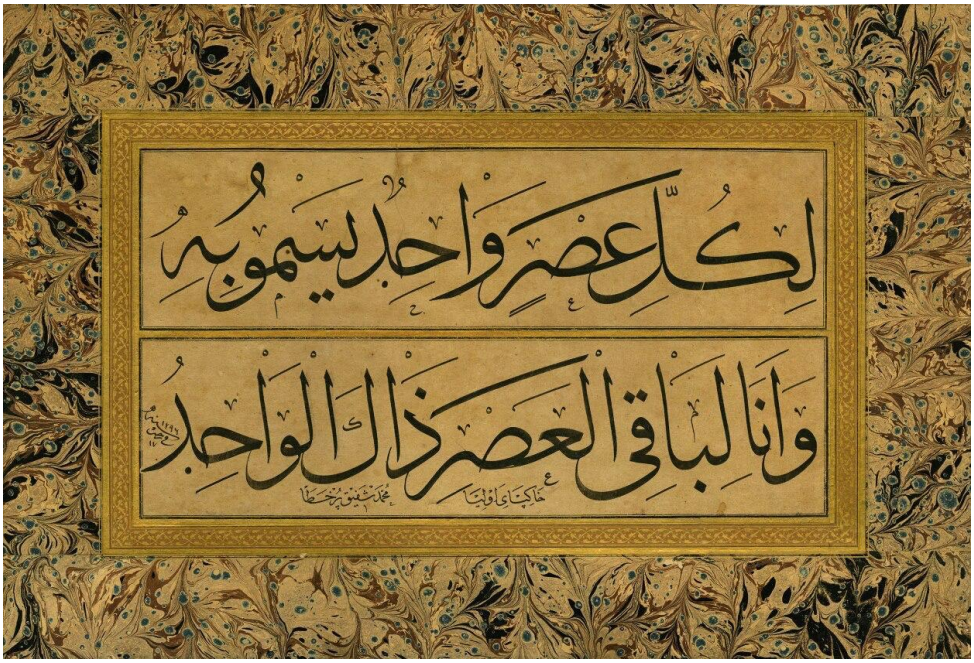

Resim 335: Sülüs Levha (Ömer Kasım Kahya F. Arişivi)

Katalog No: 175

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1296/1878-1879
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Ömer Kasım Kahya Fotoğraf Arişivi
Dili: Omanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Sırr-ı aşkı duydı Yemlihâ olup lâl ü hamuş*
Mekselinâ oldı hemrâz mezâyâ-yı sürûş
Bâde-i tevhid Mislinâ'ya işrâb itdiler
Bî-tekellüf Mernûş u Debernûş Şazenûş
Cür'a kalmışdı meğer câm-ı Kefeştetayyûş'dan
Kase-lîs-i bezm olup Kıtmîr dahi kalmadı boş"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

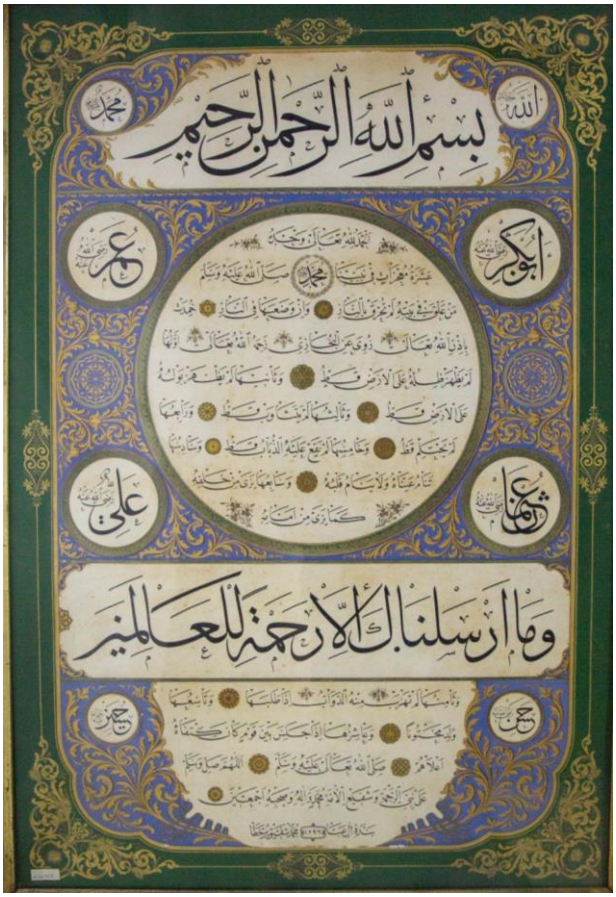

Resim 336: Sülüs Levha (Hususi Koleksiyon N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 176

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1296/1878-1879
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon N. Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Li külli asrin vahidun yesmü bihi*
Ve ene'l-bâkî asri zaka el i-vahidu."
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 337: Sülüs-Nesih Hilye-i Şerife (TSMK HEA125)

Katalog No: 177

Eser: Hilye-i Şerife

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1296/1878-1879
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi HEA125
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: "Bismillâhirrahmanirrahim .... Bitiş: " *Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil'âlemîn …*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 338: Celî Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK284)

Katalog No: 178

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1878-1879
Eb'âdı ve Yazı Türü: 39 x 31 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK284
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Hasbünallahü ve ni'mel-vekîl"*
Metnin Anlamı: "*Allah bize yeter, O ne güzel vekildir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 339: Sülüs Nesih Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK198)

Katalog No: 179

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1296/1878-1879
Eb'âdı ve Yazı Türü: 46 x 30 cm. Sülüs, Nesih, Celî Sülüs.
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK198
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Âmentü billahi ve melâiketihi ve kütübihî ve rusülihî ve'l yevmi'l-âhıri ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihi mine'llâhi teâlâ ve'l-ba'sü ba'de'l mevti hakk Eşhedü en lâ iâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlüh."*
Metnin Anlamı: *"Ben Allahü Teâlâ'ya, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere; hayır ve şerrin Allahü Teâlâ'nın yaratmasıyla olduğuna inandım. Öldükten sonra dirilmek de haktır.*
Ben şehadet ederim ki, Allâhü Telâ'dan başka ilâh yoktur. Ve yine şehadet ederim ki, Muhammed (s.a.v) Onun kulu ve peygamberidir."
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

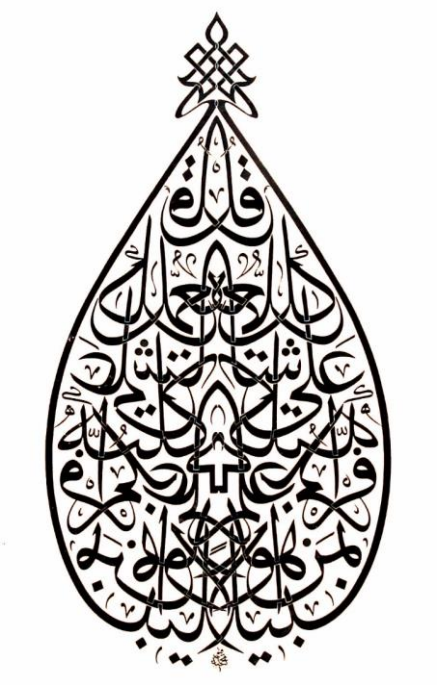

Resim 340: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 180

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1297/1879-1880
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve mâ tevfîki illâ bi'llâh"*
Metnin Anlamı: *"Başarı ancak Allah'tandır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 341: Celî Sülüs Müsenna Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 181

Eser: Müsenna Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1297/1879-1880
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kul kullun ya'melu 'alâ şâkiletihi ferabbekum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ."*
Metnin Anlamı: *De ki: "Herkes kendi mizaç ve karakterine göre iş yapar." Rabbiniz kimin doğru bir yol tuttuğunu çok iyi bilmektedir."*
Diğer Özellikler: Isra Sûresi 84. Ayet.
Bibliyografya:

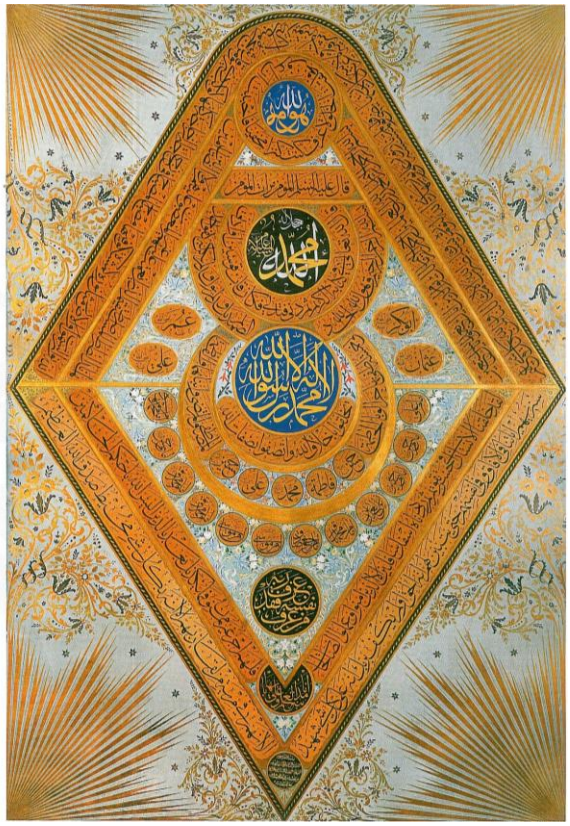

Resim 342: Celî Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 182

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1297/1879-1880
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Ve mâ tevfîki illâ bi'llâh"*
Metnin Anlamı: *"Başarı ancak Allah'tandır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

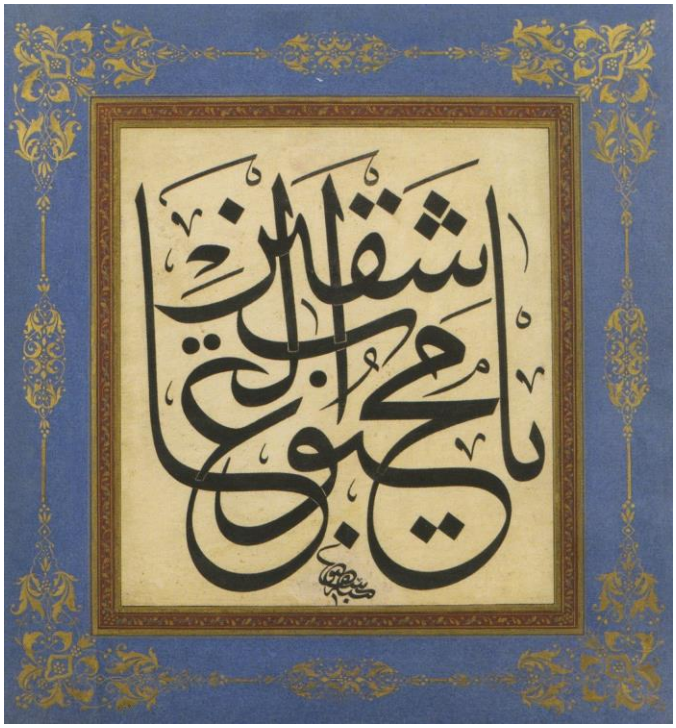

Resim 343: Sülüs - Celî Sülüs Hilye-i Şerîfe (TVHEM)

Katalog No: 183

Eser: Hilye-i Şerîfe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1304/1886-1887
Eb'âdı ve Yazı Türü: 185x 138 cm. Sülüs-Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: **"** *Allahû… Nur Sûresi ve Fatiha Sûresi…* Bitiş: *"E lâ fî miryetin min likâi rabbihim, e lâ innehu bi külli şey'in muhit. (Fussilet 54. Ayet)*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Nûr, Fatiha Fussilet ve Tîn Sûrelerinin yazılı olduğu alışılmış hilye formunun dışında köşeli ve dışa dönük bir form kullanılmıştır.
Bibliyografya: TAŞKALE Faruk, GÜNDÜZ Hüseyin, Hat Saantında Hilye-i Şerife Hz. Muhammed'in Özellikleri, Antik A.Ş Kültür Yayınları, İstanbul 2006

Resim 344: Celî Sülüs Levha (Alp Gürbüz Koleksiyonu)

Katalog No: 184

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1310/1892-1893
Eb'âdı ve Yazı Türü: 45 x 40 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Alp Gürbüz Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Mahbûbe'l Âşıkîn"*
Metnin Anlamı: *"Ey Aşıkların Sevgilisi"*
Diğer Bibliyografya:
Özellikler:

Resim 345: Celî Sülüs Levha (SSM 130-0083)

Katalog No: 185

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 34 x 55,8 cm Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi 130-0083
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: "*Basmasa mübârek kademini rûy-ı zemîne*
Pâk itmezdi kimseyi hâk ile teyemmüm."
Metnin Anlamı: "*Hz.Peygamber (sav) mübârek ayağını yere basmasaydı,*
teyemmüm edildiğinde toprak kimseyi temizlemezdi."
Diğer Özellikler: Çivit mavi zemin üzerine yapılan batı tarzı tezhib devrine aittir. Sol altta görülen Şefik imzası sonradan atılmış hissi uyandırmaktadır.
Bibliyografya:

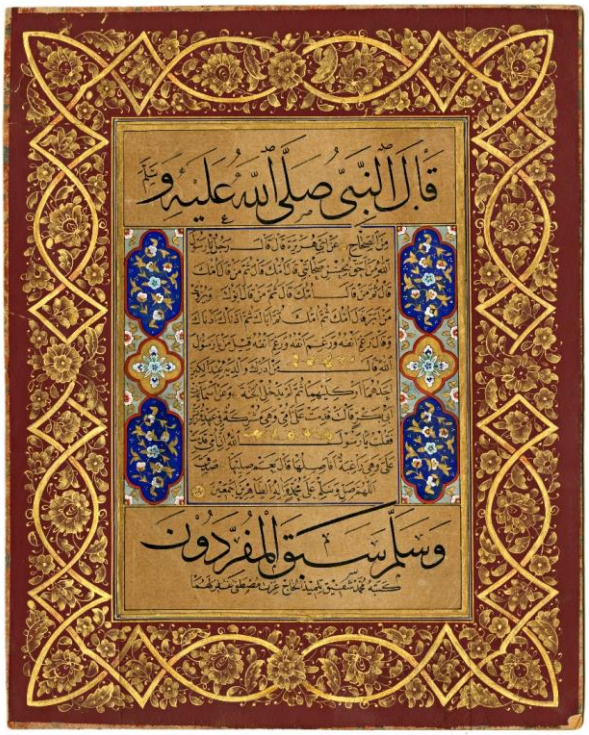

Resim 346: Zerendûd Celî Divanî Levha (Kerem Kıyak Koleksiyonu)

Katalog No: 186

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 86 x 32 cm Celî Divanî
Bulunduğu Yer: Kerem Kıyak Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*E'ûzü billâhimine'ş-şeytâni'r-racîm bismillahirrahmani'r-rahîm Allahümme yâ müfettiha'l-evbâb iftah lenâ hayra'l-bâb"*
Metnin Anlamı: "*Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Ey kapılarını açan Allah'ım bize hayırlı kapılar aç."*
Diğer Özellikler: Şefik Bey'in Divan-ı Hümâyûn' a devamı sırasında celî divânîyi de öğrendiği cihetle bu formda çok fazla eser vermemiştir. Şefik Bey'in bu formda az sayıda ki eserlerinden biridir.
Bibliyografya: DERMAN M. Uğur, *Harflerin Aşkı,* korpus yayıncılık s.285 İstanbul 2014.

Resim 347: Sülüs – Nesih Levha (Ali Demirel Koleksiyonu)

Katalog No:187

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 30 x 24 cm. Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Ali Demirel Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başlangıç: "Kâle el nebi sallallahu aleyhi' ve sellem …"Bitiş: "Ketebû Mehmed Şefik tilmizi el hac İzzet Mustafa gafaralehûmâ."*
Metnin Anlamı: Başlangıç:*"Allah Resûlü (s.a.v.) şöyle buyurdu…"* Bitiş: *"Hacı Mustafa İzzet'in talebelerinden Mehmed Şefik yazdı."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 348: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

Katalog No: 188

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Uğur Derman Koleksiyonu
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *"Ey mahremi bî-müşterek-i kurb-ı Hudâ*
Dilden eserin etmesun Allah cüdâ
Her zerre-i hâk-i kadem-i hazretine
Cânım da fedâ tende fedâ ben de fedâ"
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 349: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

Katalog No: 189

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Uğur Derman Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnallahe yağfiru'z-zunûbe cemî'an*
İnnehû hûve'l-gafûru'r-rahîm"
Metnin Anlamı: "*Muhakkak ki Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar*
Doğrusu o çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir." (Zümer suresi 53. Ayet)
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

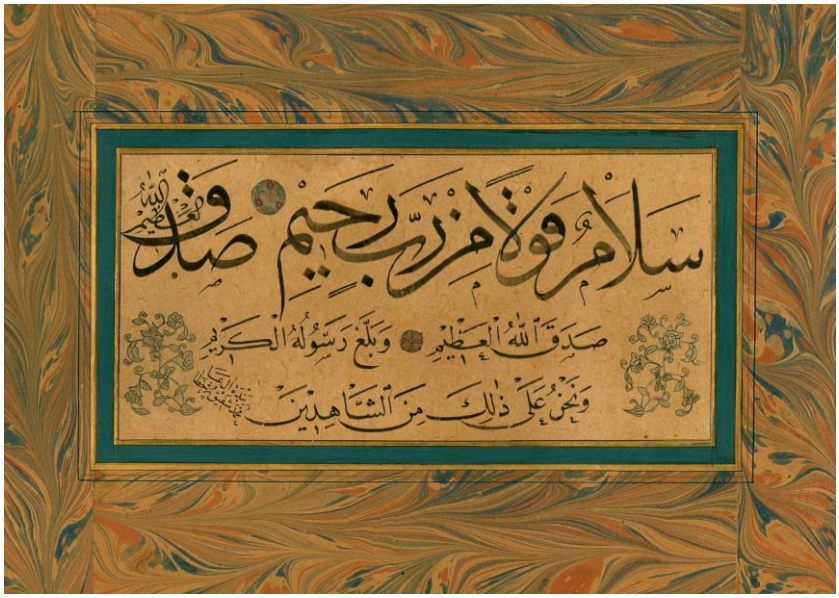
Resim 350: Sülüs Levha (Uğur Derman Koleksiyonu)

Katalog No: 190

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Uğur Derman Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâle Resûlu'l-lâh salla'l-lahu aleyhi ve sellem*
El-kâtibûn ve'l-hayyâtûn ye'kulâni
a'mâka a'yinuhumâ leana'l-lâhu limen ezâhumâ.
Bende-i ali abâ. Muhammed Şefik pür hata"

Metnin Anlamı: *"Kâtipler ve terziler gözlerinin derinliğini yerler.*
Onlara eziyet edene Allah lanet eder."
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

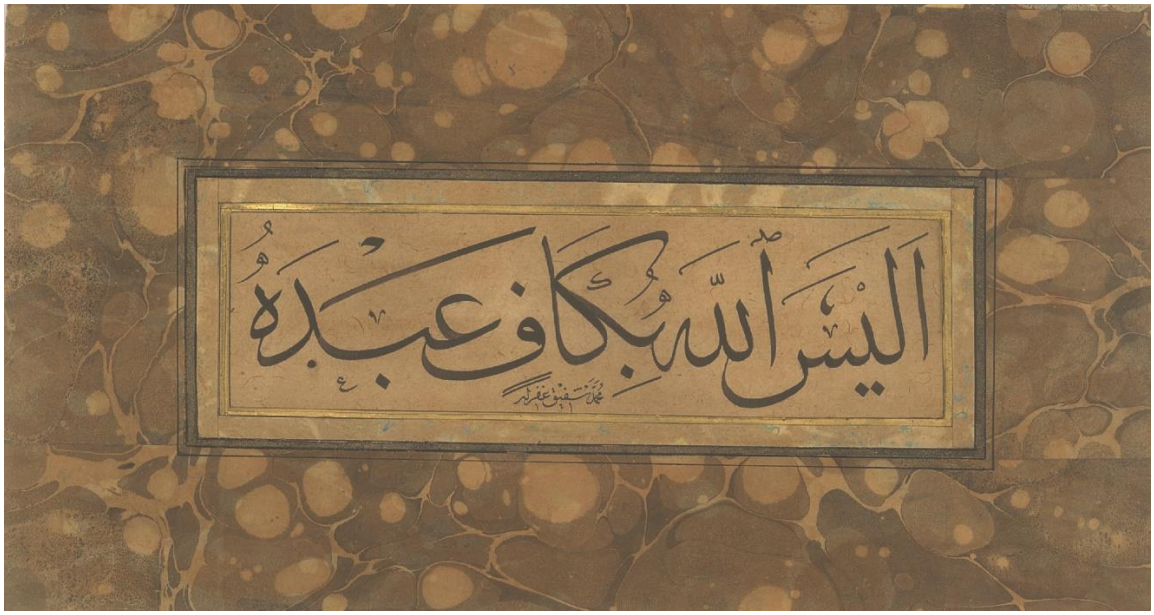
Resim 351: Sülüs-Nesih Levha (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 191

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Selâmun kavlen min Rabbin Rahîm"*
Sadakallahu'l-Azîm ve bellağa Rasûluhu'l-Kerîm
Ve nahnu alâ zalike mine'ş-şâhidîn. "

Metnin Anlamı: *"Rahim olan Rab'den selâm sözü vardır.*
Azîm olan Allah doğru söyledi. Kerîm olan Rasul bildirdi.
Ve biz şahid olduk."
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 352: Sülüs Levha (Aydın Ergün Koleksiyonu)

Katalog No: 192

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: 17 x 5 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Aydın Ergün Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Eleysallahu bi-kâfi abduhu"*
Metnin Anlamı: *"Allah kuluna kâfi değil mi?"*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

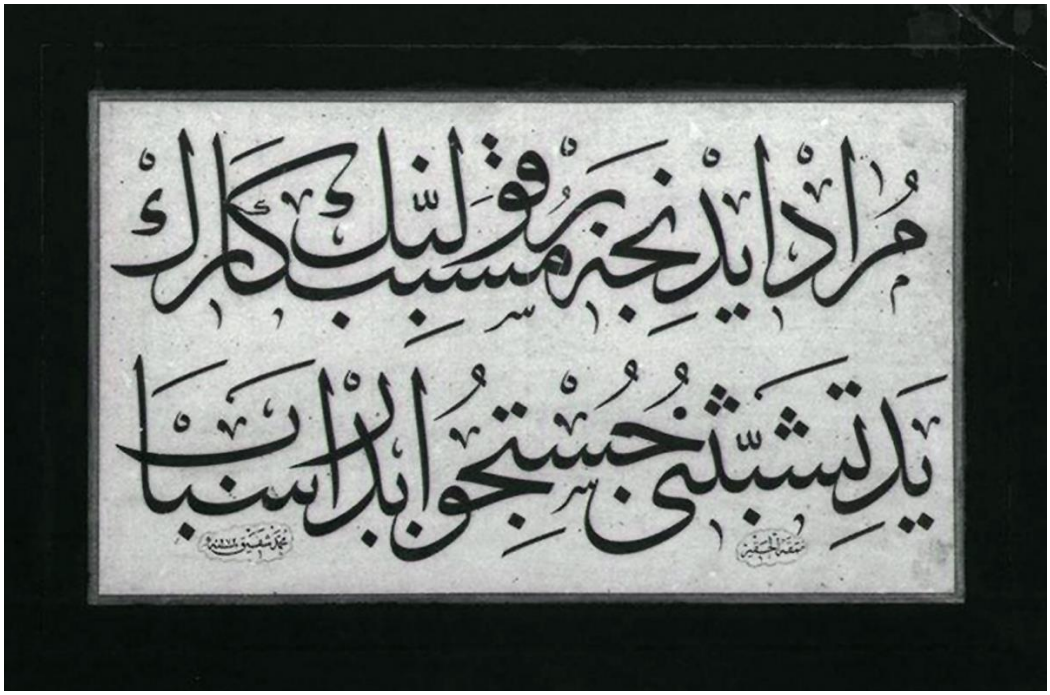

Resim 353: Sülüs Levha (TSMK GY321-63)

Katalog No: 193

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı veYazı Türü: 24,5 x 23 cm. Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY321-63
Dili: Farsça
Metnin Okunuşu: *"Men miskin râ ma'şûk men mesti muhabbet kerd mesal merdüm Mecnûn meşhur melâmet kerd"*
Metnin Anlamı: *"Sevdiğim, ben zavallıyı muhabbetiyle mest etti. Tıpkı meşhur Mecnûn gibi beni âleme rüsvâ eyledi.*
Diğer Özellikler: Kelimlerin çoğu mim harfiyle başlayan bu beyitte, Şefik Bey, mim gözünü bir çiçeğin orta noktası kabul ederek, bütün harfleri merkezden muhite doğru oradan çıkarmış ve böyle cazip bir istif bulmuştur. Üst tarafta harflerin karışık ve intizamsız duruşları, beyitte adı geçen Mecnûn'un kıssasında olduğu gibi kuşların yuva yaptığı bir başı da hatırlatıyor! Bu gibi istifler resim yapmak düşüncesinden değil istifi değişik şekiller içine oturtmak gayretinden doğmuştur.
Bibliyografya: -

Resim 354: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 195

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Murad idince Müsebbib bir kulun kârın*
Yed-i teşebbüsünü cüst û cû ider esbâb"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

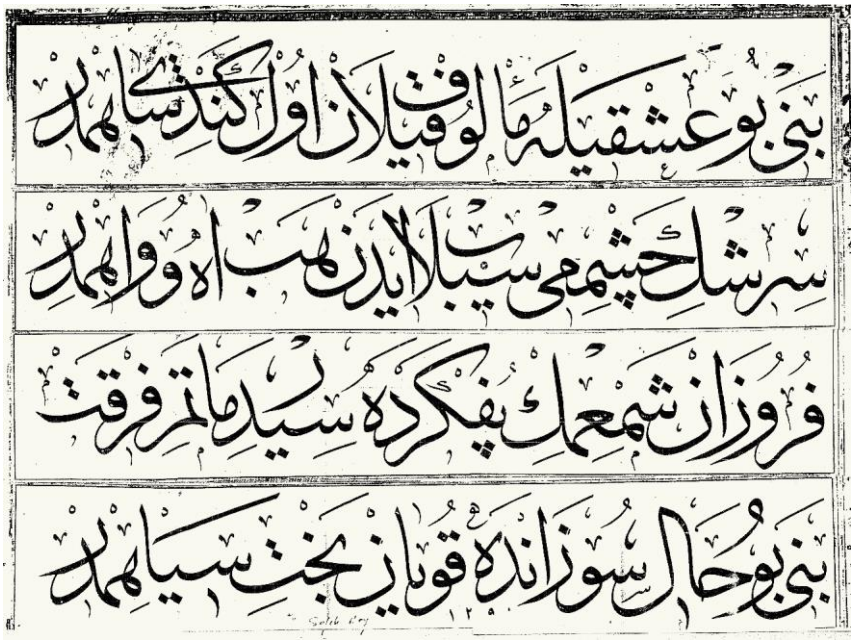

Resim 355: Celî Sülüs Levha (İstanbul Müzayede Kataloğu 2015)

Katalog No: 196

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 22 x 42 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Müzayede Kataloğu 2015
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Elhâmdülillâhi alâ külli hâl"*
Metnin Anlamı: *"Her halimiz için Allah'a hamd olsun"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 356: Sülüs Kıt'a (Hüseyin Öksüz Koleksiyonu)

Katalog No: 197

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Hüseyin Öksüz Koleksiyonu
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Beni bu aşkıyle maluf kılan ol kendi sâhımdan*
Sirişk-i çeşmimi sılab iden hep âh u vâhdan
Fürûzân-ı şem'in pür-gerdesidir mâtem-i firkat
Beni bu hâl-i sûzânda koyan baht-ı siyâhımdır"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 357: Sultan Abdülmecid Türbesi Zerendûd Celî Sülüs Levha

Katalog No: 198

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kale la tesribe aleykümül yevm yağfirullahü leküm ve hüve erhamür rahimin." (Yusuf Suresi 92. Ayet)*
Metnin Anlamı: *Yusuf şöyle dedi: "Bugün yaptıklarınız yüzünüze vurulmayacak, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 358: Celî Sülüs Kitâbe (Kasımpaşa Camii Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 199

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Kasımpaşa Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *" Arrahimun yarhamuhumurrahman irhamu man fil ardli yarhamkum man fissama' "*
Metnin Anlamı: *"Merhametli olanlara Rahman rahmet eder. Yerde olanlara merhamet edin ki gökte bulunanlarda sizlere merhamet etsin."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

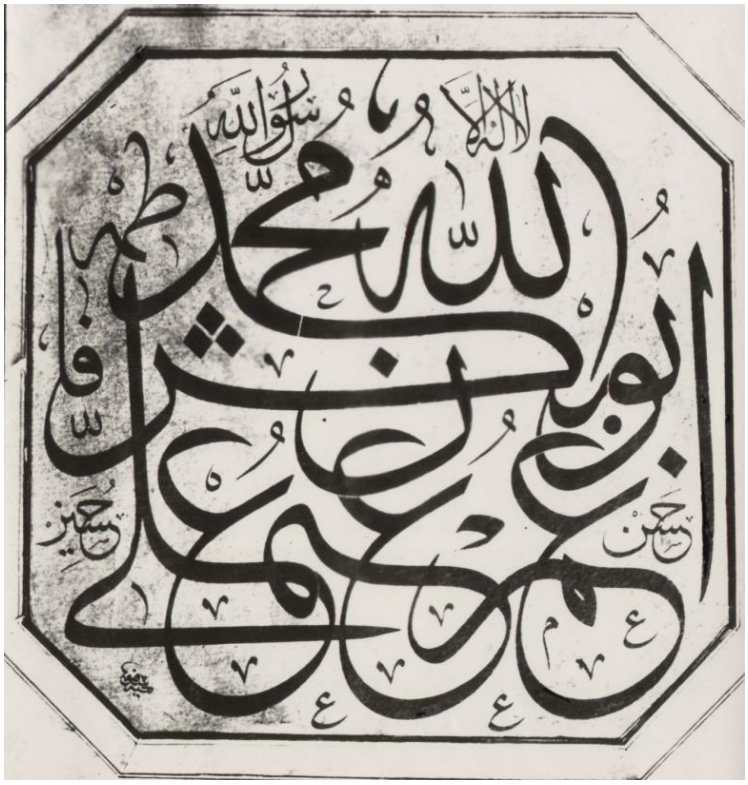

Resim 359: Celî Sülüs Levha (Süleymaniye Kütüphanesi SK251)

Katalog No: 200

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 39 x 31 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Süleymaniye Kütüphanesi SK251
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve hüve ala külli şey'in kadir"*
Metnin Anlamı: *"O her şeye kâdirdir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 360: Celî Sülüs Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 201

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Lâ ilahe illallah Muhammedun Rasulullah Allah(cc), Muhammed(sav), Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Fatıma, Hasan Hüseyin"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 361: Celî Sülüs Zerendûd Levha (N. Özdem F. Arşivi)

Katalog No: 202

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve me'l-halku fi't-timsâli illa keselcetin*
ve ente bihâ'l-mâau'l-lezi hüve nâbi'
feme's-selcu fî tahkîkinâ ğayru mâihi
ve ğayra enne fî hükmin de'athu'ş-şerâi'u
ve lâkin yezûbu's-selcu yerfe'u hukmuhu
ve yûda'u hukmu'l-mâu ve'l-emru vâki'u."
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 362: Sülüs Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu)

Katalog No: 203

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü:- Sülüs
Bulunduğu Yer: Hilmi Şenalp Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâle Resûlu'l-lâh salla'l-lahu aleyhi ve sellem*
El-muminu heyyinun leyyinun ke'l-cemelu'l-enfi"

Metnin Anlamı*: "Resulullah sallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Mümin deve burnu gibi yumuşak bir ahlaka sahiptir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 363: Sülüs Levha (Talip Mert F. Arşivi)

Katalog No: 204

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü:- Sülüs
Bulunduğu Yer: Talip Mert Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâle Nebî Aleyhisselâm Men lâ yerham, lâ yurham!"(Hadis-i Şerif)*
Metnin Anlamı*: "Merhamet etmeyene merhamet edilmez."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

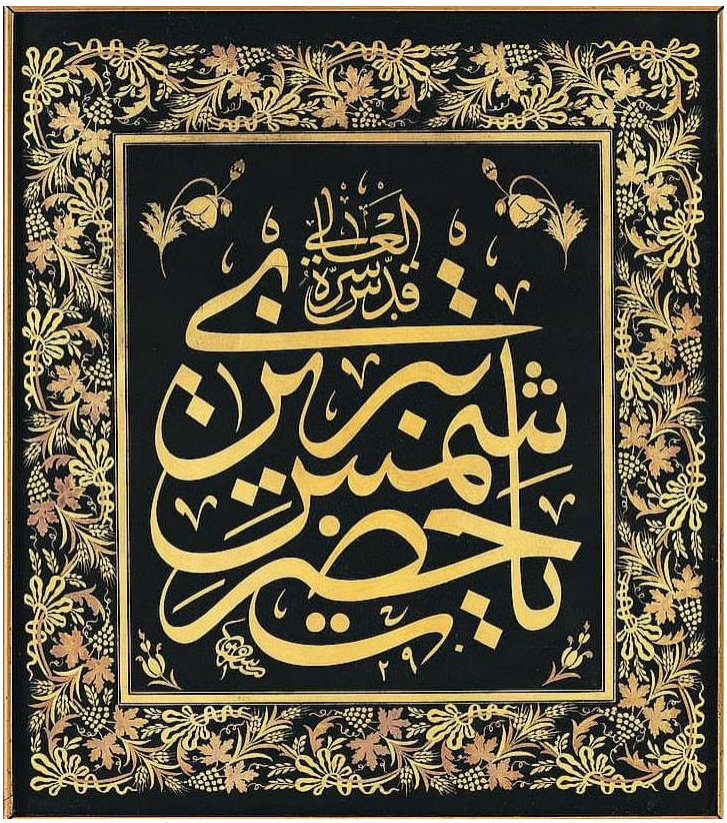

Resim 364: Sülüs-Nesih Kıt'a (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 205

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs- Nesih
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve'l-âli ve'sahbi summet-tabi'în lehum ehli't-tukâ ve'n-nukâ ve'l-hilmu ve'l-kerami Allahumme salli ve sellem ala eşrafi cemîi'l-halki Muhammed ve âlihi"*
Metnin Anlamı: *"Ailesi üzerine, sahibileri ve tabiin üzerine bir kez daha o sana en yakın, en eli açık, gönlü ipekten yumuşak, içleri pırıl pırıl yolunun ululari*
Allahım bütün yaratılanların en şereflisi olan Muhammed ve ailesine salat ve selam olsun."
Bibliyografya:

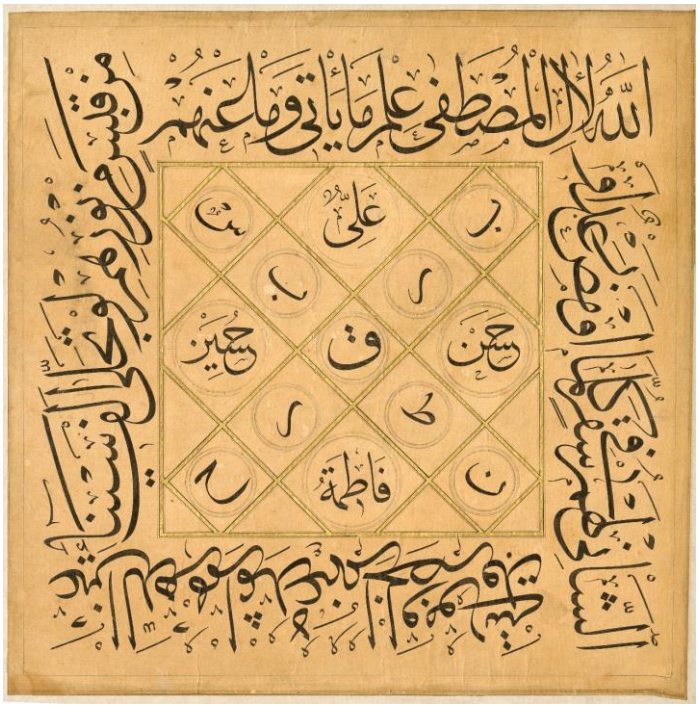

Resim 365: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Hususî Koleksiyon)

Katalog No: 206

Eser: Zerendûd Levha (Pîr Yazısı)

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873-1874
Eb'âdı ve Yazı Türü:- Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazreti Şems-i Tezbrizi kuddise sırruh el-âlî."*
Metnin Anlamı*:*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 366: Celî Sülüs Murabba Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 207

Eser: Murabba Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Karrab Allahu li ali'l Mustafa ilmu ma ye'ti ve ma anhumu sebak.."*
Metnin Anlamı: *"Allahû Teâlâ Mustafa'nın ailesi için (Ali, Fâtıma, Hasan, Hüseyin) gelecek olan şeylerin ilmini yaklaştırdı."*
Diğer Özellikler: Şiir-i hendesî olarak adlandırılan formda yazılmıştır. Çapraz şekilde okunmaya başlanan "Karrebe" kelimesi ile başlayan birinci bölüm lafzatullâha bağlanmaktasdır. Her mısranın son kelimesi merkezde bulunan "kaf" harfine bağlanmaktadır.
Bibliyografya: -

Resim 367: Sülüs- Nesih Kıt'a (Irvin Cemil Schick Koleksiyonu)

Katalog No: 208

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1392/ 1972
Eb'âdı ve Yazı Türü: 20 x 26 cm. Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Irvin Cemil Schick Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve alâ'l-lâhi fe'l-yetevekkeli'l-mutevekkilûn*
Kâle'n-nebî salla'l-lahu teala aleyhi ve sellem men terake salâtu'l-asri habita ameluhu 'An Ömer bin el-hattab radiya'l-lâhu anhu. Es-salâtu imâdu'dîn femen ekâmehâ fekad ekâme'd-dîn. Femen terakehâ fekad hedeme'd-dîn An Alî radiya'l-lâhu anhu. tekâsulu'l-mer'i fi's-salâti min da'fi'l-îmân. Allahumme salli ve sellim alâ nebiyyi'r-rahmeti Muhammedin ve âlihi ve sahbihi ecmaîn."
Metnin Anlamı: *"Tevekkül edenler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler*
Ömer bin el-hattab radiya'l-lâhu anhu'dan rivayetle Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Kim ikindi namazını terk ederse amelleri boşuna gitmiştir. Ali radiyallahu anhu'dan rivayetle, namaz dinin direğidir. Kim onu yerine getirirse dinini ayakta tutmuş olur. Kim de onu terkederse dinini yıkmış gibidir. Bir kişinin namaz kılmaya üşenmesi onun imanının zayıflığındandır. Allah'ım rahmet peygamberi Muhammed'e, ailesine ve sahabilerinin tümüne salat ve selam olsun."
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 368: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Katalog No: 209

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Rahmetu'l-lahi ve berakâtuhu aleykum ehle'l-beyti innehu Mecîdun Hamîd"*
Metnin Anlamı: *"Ey ehl-i beyt! Allah'ın rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun. Allah şanı büyük ve övgüye layık olandır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 369: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Katalog No: 210

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve limen hafe mekame rabbihi cennetâni." (Rahman Suresi 46. Ayet)*
Metnin Anlamı: *"Rabbinin huzurundan korkan kimse için çifte cennet vardır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 370: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Katalog No: 211

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kâle lâ tesrîbe aleykum el yevme yağfiru allâhu lekum ve hüve erhamu er râhimîn."*
Metnin Anlamı: *"Yusuf dedi ki: Bugün size kınama yok. Allah sizi bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 371: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Katalog No: 212

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Elâ inne evliya allahi la havfun aleyhim velâ hum yahzenûn." (Yunus Suresi 62. Ayet)*
Metnin Anlamı: *" Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına asla korku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyecekler."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 372: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Katalog No: 213

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Kâle allahu teala aasa en yeb'aseke rabbuke makamen mahmuda."*
Metnin Anlamı: *"Umulur ki Rabbin seni güzel bir Makam-ı mahmud'a ulaştırsın."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 373: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

Katalog No: 214

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"E'r-râhimûne yerhemühümu'r-rahmân erhamhü men fi'l-erdi yerhemüküm men fi's-sema."*
Metnin Anlamı: " Merhametli olanlara Rahmân olan Allah merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki, gökteki de size merhamet etsin." (Hadis-i Şerif)
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 374: Zerendûd Celî Sülüs Levha (Sultan Abdülmecid Türbesi)

<u>Katalog No: 215</u>

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: cm & Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Küllü men aleyhâ fân." (Rahman Suresi 26. Ayet)*
Metnin Anlamı: *"Yeryüzünde bulunan herşey fanidir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

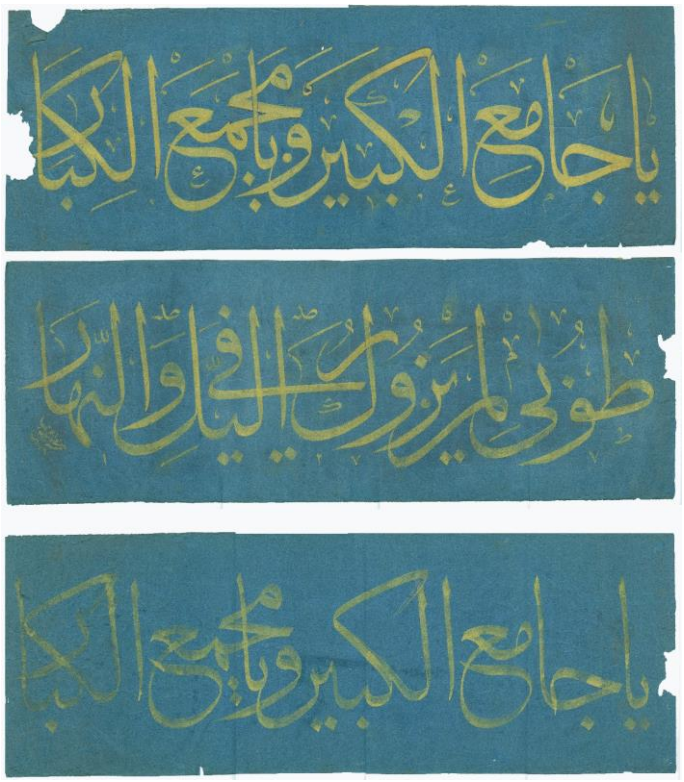

Resim 375: Celî Sülüs Levha (TİEM 4663)

Katalog No: 216

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Türk İslam Eserleri Müzesi 4663
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allahu velîyü't-tevfik"*
Metnin Anlamı: *"Başarı Allah'tandır"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 376: Celî Sülüs Yazı Kalıbı (Savaş Çevik Koleksiyonu)

Katalog No: 217

Eser: Yazı Kalıbı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Savaş Çevik Koleksiyonu
Dili: Arapça

Metnin Okunuşu: *"Yâ câmi'a'l-kebîr ve yâ mecma'a'l-kibâr*

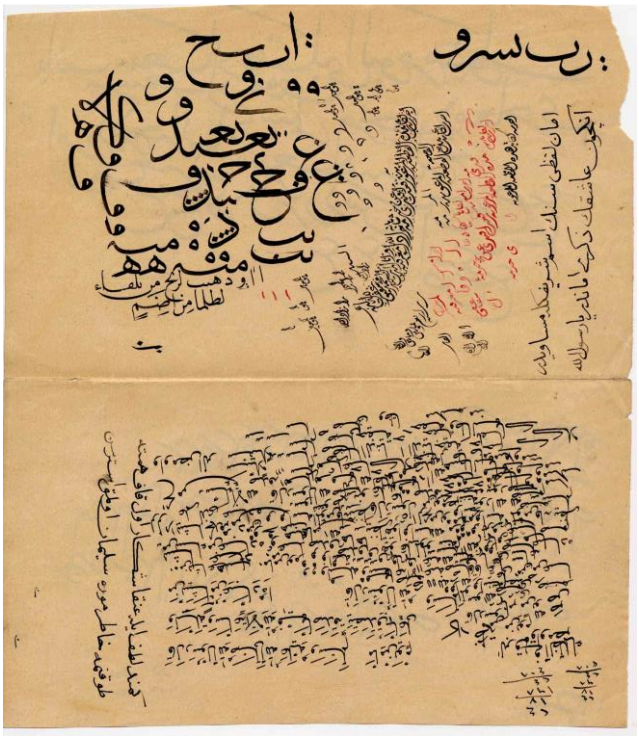
Tûba limen yezûruke fî'l-leyli ve'n-nehâr."

Metnin Anlamı: *"Ey Ulu Camii ve ey ulların camii*

gece gündüz seni ziyaret edene müjdeler olsun."

Diğer Özellikler:

Bibliyografya:

Resim 377: Sülüs- Nesih Karalama (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 218

Eser: Karalama

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs- Nesih
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: -
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 378: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 219

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Daccû dacceten ke-dacîcinâ ve accû acîcen ve'l-eâdî teaccecû. Bende-i âli abâ Muhammed Şefik pür hata."*
Metnin Anlamı: *"Ve bir kargaşa kopardılar, sanki bizim kargaşamız gibi ve toz kaldırdılar ve düşman tozlandı."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

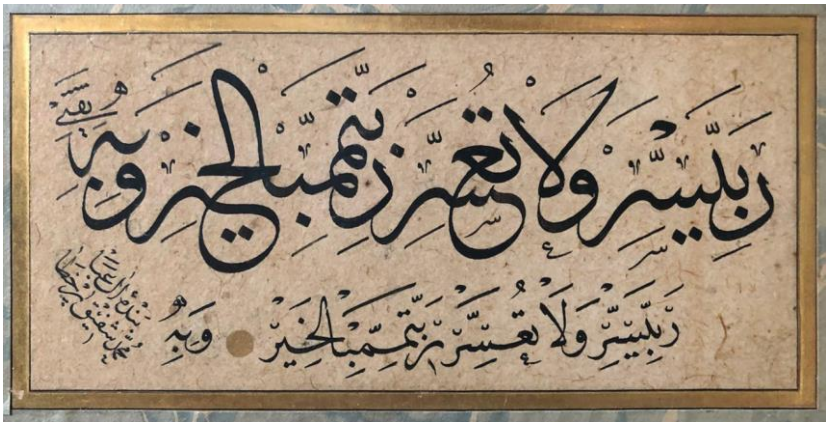

Resim 379: Sülüs Levha (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Katalog No: 220

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs
Bulunduğu Yer: Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *"Bilmek istersen eğer sen 'aded-i ayâtı, Altmış altısı dahi ayet—nâsih u mensûh"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 380: Sülüs-Nesih Levha (Hilmi Şenalp Koleksiyonu)

Katalog No: 221

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Hilmi Şenalp Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Rabbi yessir velâ tuassir rabbî temmim bi'l hayr."*
Metnin Anlamı: *"Rabbim! kolaylaştır,zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

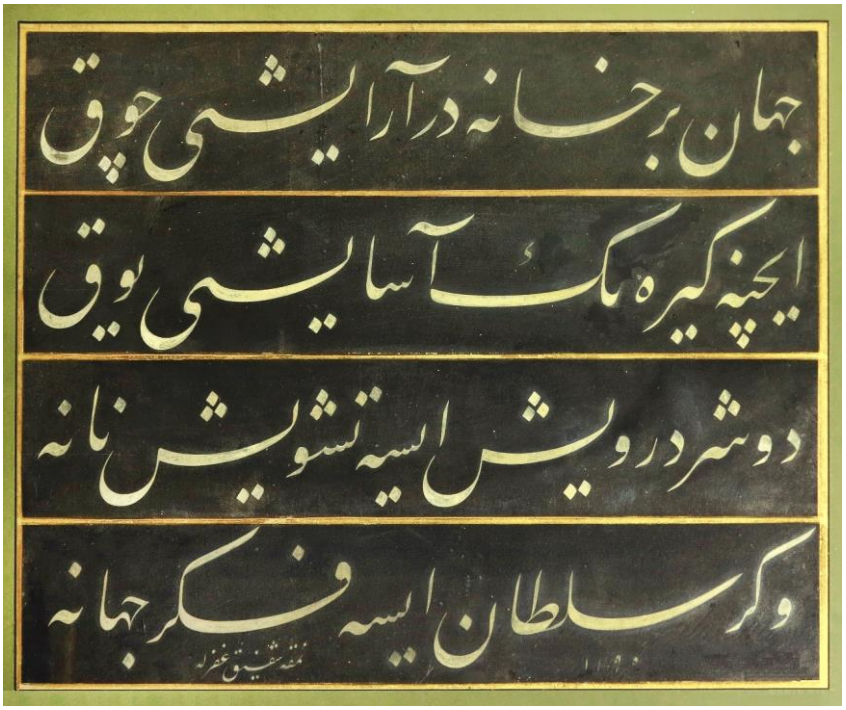

Resim 381: Sülüs - Nesih Kıt’a (Sami Tokgöz Koleksiyonu)

Katalog No: 223

Eser: Kıt’a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb’âdı ve Yazı Türü: - Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Sami Tokgöz Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *“Ya âlimen bihâliye aleyke ittikâli…”* Bitiş: *“Ve alâ’l-lâhi fe’l-yetevvekkeli’l-mutevekkilûn.”*
Metnin Anlamı: “*Ey halimi bilen Allah’ım tevekkülüm sanadır. Tevekkül edenler yalnızca Allah’a tevekkül etsinler.”*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 382: Ta'lik Kıt'a (Mehmed Şevket Eygi Koleksiyonu)

Katalog No: 224

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: Okunmuyor
Eb'âdı ve Yazı Türü: 54 x 45 cm. Ta'lik
Bulunduğu Yer: Mehmed Şevket Eygi Koleksiyonu
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Cihan bir hasenedir ârâyişi çok*
İçine girenin âsâyişi yok
Düşer derviş ise teşvîş-i nâna
Ve ger sultân ise fikr-i cihâna"
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 383: Sülüs - Nesih Kıt'a (Mısır Milli Kütüphane 03495- 116 Sicil No'lu)

Katalog No: 225

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Mısır Milli Kütüphane (Funûn Cemile Bölümü) 03495-116 Sicil No'lu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ ğaliben ğayra mağlup."*
Metnin Anlamı: *"Mağlup olmayan galip."*
Diğer Özellikler: -
Bibliyografya: -

Resim 384: Celî Sülüs Levha (Ali Sıtkı Özalp Koleksiyonu)

Katalog No: 226

Eser: Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 120x 55 – Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ali Sıtkı Özalp Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Rabbena âtina fid'dünyâ haseneten ve fil âhireti haseneten ve gınâ azâbennâr."*
Metnin Anlamı: "*Allahım! Bize dünyada iyilik ve güzellik, ahirette de iyilik, güzellik ver. Bizi ateş azabından koru."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 385: Celî Sülüs Zerendûd (Konya Aziziye Camii)

Katalog No: 227

Eser: Zerendûd Levha

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1441/1283
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Konya Aziziye Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve yensuruke Allahu nasran azîzâ."(Fetih Suresi 3. Ayet)*
Metnin Anlamı: *"Ve Allah sana "üstün ve onurlu" bir zafer versin."*
Diğer Özellikler:

Resim 386: Muhakkak – Nesih Kıt'a (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu)

<u>Katalog No: 228</u>

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: 12.2x15.9 cm. Muhakkak- Nesih
Bulunduğu Yer: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu Yazma Eserler Dolabı, Sol Kutu 2 B1
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç:"*Bismillahirrahmanirrahim…"* Bitiş: *"Bendei âli abâ Mehmed Şefik pür hata."*
Metnin Anlamı: Besmele altıda tevekkül hakkında yazılmış Hadis-i Şerif bulunmaktadır.
Diğer Özellikler: Tezhibi oldukça sade olup, üç köşesine birer çiçek dalı çizilmiş cetveli altınla çekilmiştir.
Bibliyografya:

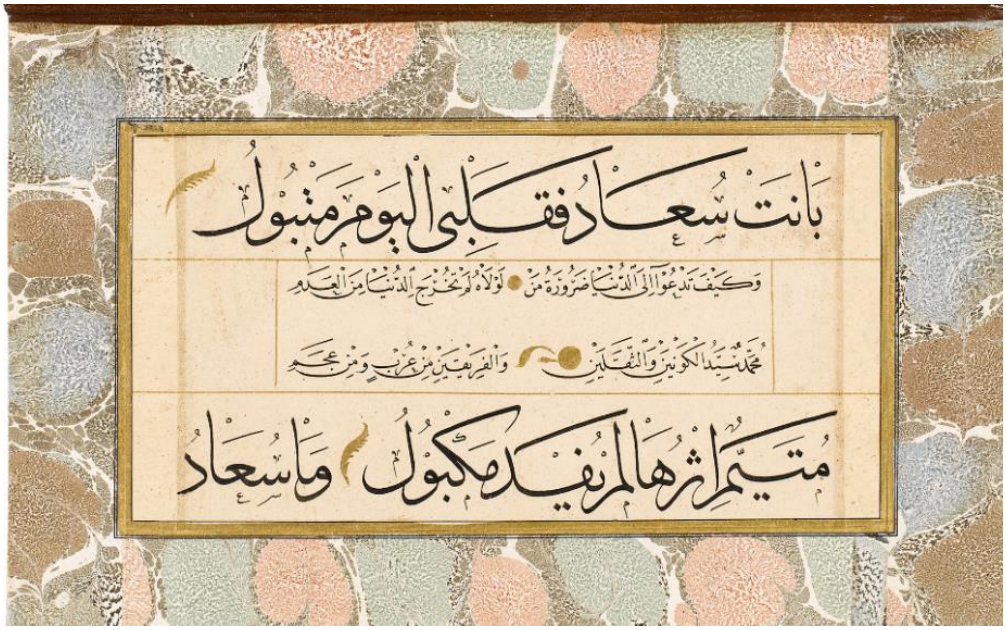

Resim 387: Sülüs - Nesih Kıt'a (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu)

Katalog No: 229

Eser: Kıt'a

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: 11.3x20.4 cm. Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu Yazma Eserler Dolabı, Sol Kutu 2 B1
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu:
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Sülüs satır Şefik Bey nesih satırlar Hasan Rıza imzalı. Ketebe kaydında hocasının Kazasker Mustafa İzzet Efendi olduğunu belirtmektedir.
Metin eksik ve tam anlaşılmamaktadır. (*yaşlı, acuze bir kadınla evleneceğime söz verdim ve onunla ...)*
Bibliyografya:

Resim 388: Sülüs - Nesih Meşk Murakkâı (Zeki Cemal Özen Koleksiyonu)

Katalog No: 230

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1267/1850-1851
Eb'âdı ve Yazı Türü: 21,5 x 15,5 cm. Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Zeki Cemal Özen Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bânet Sü'âdu fe kalbi'l yevme metbûlu…" Bitiş: "Müteyyemun israhe lem yüfde mekbûlu …"*
Metnin Anlamı: *"Suat'ı alıp götürdüler. Gönlüm öyle kırık ki! Gönlüm, azat nedir bilmeyen bir köle örneği ezgin."*
Diğer Özellikler: Kaab bin Zuheyr hazretlerinin Kasidet'ül Bürde'sinden.
Bibliyografya:

وما سعاد غداة البين اذ رحلوا
٢
بيّنا الامر الناهي فلا احد ● ارقى قول لامنه ولا نعم
هو الحبيب الذي ترجى شفاعته ● لكل هول من الاهوال مقتحم
الا اغن غضيض الطرف مكحول تجلوا
تجلو عوارض ذي ظلم اذا ابتسمت كانه منهل
بالراح معلول
٣
وكلهم من رسول الله ملتمس ● غرفا من البحر او رشفا من الديم
وواقفون لديه عند حدهم ● من نقطة العلم او من شكلة الحكم
شجت بذي شيم من ماء محنية صاف بابطح اضحى وهو مشمول

تنفي الرياح القذى عنه وأفرطه مزصوب سارية
بيض بعالبله
فهو الذي تم معناه وصورته ثم اصطفاه حبيبا باري النسم
منزه عن شريك في محاسنه فجوهر الحسن فيه غير منقسم
أكرم بها خلة لو أنها صدقت موعودها
أولى أن النصح مقبول
لكنها خلة قد سيط من دمها
دع ما ادعته النصارى في نبيهم واحكم بما شئت مدحا فيه واحتكم
وانسب إلى ذاته ما شئت من شرف وانسب إلى قدره ما شئت من عظم
فجع وولع واخلاف وتبديل فما

فما تدوم على حال تكون بها كما
فإن فضل رسول الله ليس له ● حد فيعرب عنه ناطق بفم ● لو نا
لو نا سبت قدره آياته عظما ● أحيا اسمه حين يدعى دارس الرمم
كما تلون في أثوابها الغول ولا
ولا تمسك بالعهد الذي زعمت
كالزهر في ترف والبدر في شرف ● والبحر في كرم والدهر في همم
كأنه وهو فرد في جلالته ● في عسكر حين تلقاه وفي حشم
إلا كما يمسك الماء الغرابيل

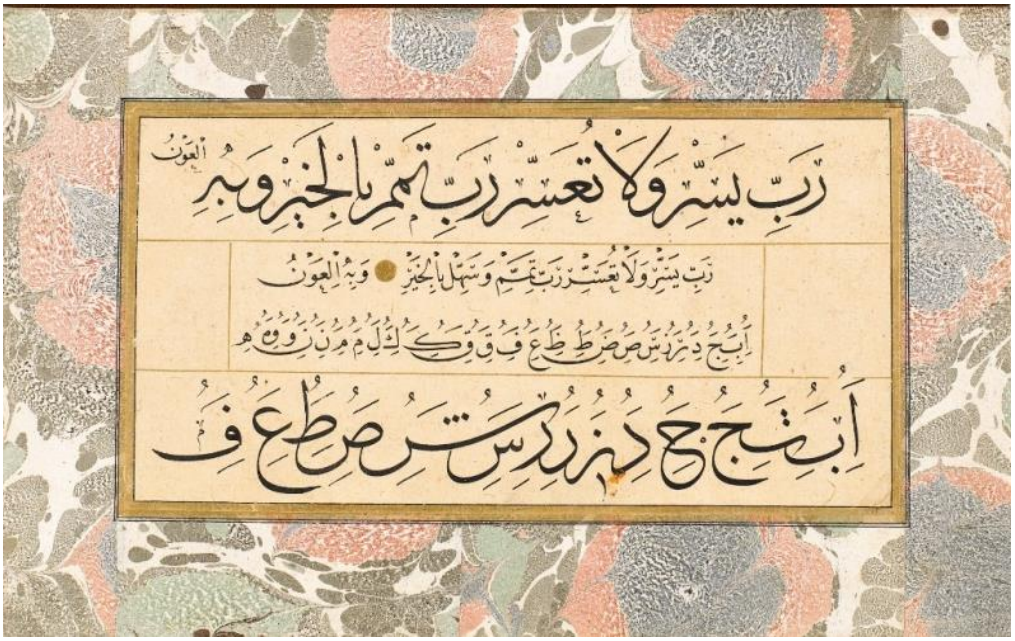

على الأين إرقال وتبغيل مرّكل نضّاحة
كأنما اللؤلؤ المكنون في صدف ● من معدني منطق منه ومبتسم
لأطيب يعدل تربا ضم أعظمه ● طوبى لمنشق منه وملتئم
الذفرى إذا عرقت عرضتها طامس
ترمي الغيوب بعيني مفرد لهق إذا توقدت
أبان مولده عز طيب عنصره ● يا طيب مبتكاء منه ومحتتم
يوم تقرس فيه الفرس أنهموا ● قدا نذوا بحلول البؤس والنقم
الخزاز والميل ضخم مقلد هلبا مقيد

في خلقها عن بنات الفحل تفضيل غلباء و
وبات يوانس كسرى وهو منصدع ● كشمل اصحاب كسرى غير ملتئم
والنار خامدة الانفاس من اسف ● عليه والنهر ساهى العين من سدم
وجناء علكوم مذكرة في دفها سعة قدامها ميل
وجلدها من اطوم لا يؤيسه ● طلح بضاحية
وساءه ان غاضت بحيرتها ● ورد وواردها بالغيظ حين ظمى
كان بالنار ما بالماء من بلل ● حزنا وبالماء ما بالنار من ضرم
المتنين مهزول حرف اخوها ابوها

مِن مُهجَّنةٍ وعمُّها خالُها قودَ أشمليلُ
والجِنُّ تَهتِفُ والأنوارُ ساطِعةٌ ● والحقُّ يظهرُ من معنىً ومن كَلِمِ
عِسموا وصَمُّوا فأعلانُ البشائرِ لم ● تُسمِعْ وبارِقةُ الأنذارِ لم تَشِمِ
يمشي القرادُ عليها ثمَّ يزلقُه منها لبانٌ وأقرابٌ مهالِيلُ
عيرانةٌ قُذِفَتْ بالنَّحضِ عن عُرُضٍ مِرفقُها
مِن بعدِ ما أخبَرَ الأقوامَ كاهِنُهم ● بأنَّ دِينَهمُ المعوجَّ لم يَقِمِ
وبعدَ ما عايَنوا في الأفقِ من شُهُبٍ ● مُنقضَّةٍ ووُقُوماً في الأرضِ
عن نبَاتِ الزَّورِ مفتولٌ كأنَّما فاتَ عينَيها

وهذ نحها من خطمها ومن اللحيين برطيل
كأنما سطرت سطرا لما كتبت ● وروعها من بديع الخط في القسم
مثل الغمامة اني سار سارية ● تغيه حرة وطيس للخير حمت
ترمثل عسيب النخل ذا خصل ● في غارز
كأن اوب ذراعيها اذا عرقت
اقسمت بالقمر المنشق انه ● من قلبه نسبة مبرورة القسم
وما حوى الغار من خير ومن كرم ● وكل طرف من الكفار عنه
وقد تلفع بالقور العساقيل يوما يظل

بِهِ الْحِرْبَاءُ مُضْطَخِدًا كَأَنَّ ضَاحِيَهُ بِالشَّمْسِ
فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدِّيقُ لَمْ يَرِمَا ● وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرَمِ
١٦
ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسِجْ وَلَمْ تَحُمِ
بِالشَّمْسِ مَمْلُولُ وَقَائِلُ لِلْقَوْمِ حَادِيهِمْ
وَقَدْ جَعَلَتْ
وُرْقُ الْجَنَادِبِ يَرْكُضْنَ الْحَصَا قِيلُوا
وَقَايَةُ اللهِ أَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ ● مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأُطُمِ
١٧
مَا سَامَنِي الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ ● إِلَّا وَنِلْتُ جِوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضَمِ
شَدَّ النَّهَارِ ذِرَاعًا عَيْطَلٍ نَصَفٍ قَامَتْ فَجَاوَبَهَا
نَكْدٌ مَثَاكِيلُ

Resim 389: Sülüs - Nesih Meşk Murakkâı (Bağdat Müzesi Ömer Kasım Kahya F. Arşivi)

Katalog No: 231

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1851-1852
Eb'âdı ve Yazı Türü: 26 x 32 cm. Sülüs – Nesih
Bulunduğu Yer: Bağdat Müzesi (Fotoğraf: Ömer Kasım Kahya)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…* Bitiş: "*Harf Meşkleri"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: "Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır." Bitiş: "Harf Meşkleri"

Diğer Özellikler: -

Bibliyografya: -

فوق کل مرمرزوه وهلای یی
هههه لای یی • بابنج بدهرزبسبصبطبع
بفبقبوبك بلبمبسبمبرنبوبهبلابی یی
بابنج بدهرزبسبصبطبع بف
بفبقبوبك بلبمبسبمبرنبوبهبلابی یی
جاجبنج جدجرجزجسجصجضجطجع جفجقجوجق
جلجمجسجمجنجرجوجهجلاجی یج • سابسبسج
جاجبنج جدجرجزجسجصجضجطجع

حط جع جف جو جك جل جم جم ره
سد سر سز سس سش سص سض سط سع سف سق سق
سك سل سم سم سن سن سو سه سلا سى سى سى
جن جو جه جلا جى يج
سا سب سج
سد سر سز سس سش سص سض سط سع
صا صب صج صد صز صر صز صس صش صص صض صط صع صف
صق صق صك صل صم صم صم صن صن صو صه صلا صى
سف سق سك سل سم سم سم سن سو ه

سه سلاسی یسین صاصب صح صبصر
طا طب طج طد طر طز طس طص طض ط ظ طع طف طق طق
طك طل طم طن ط و طه ط ه ط لا ط ى ط ے
ص ز ص س ش ص ض ط ظ ع ف ص ق
صك صل صم ص ن ص و ص ه
عا عب عج عد عر عز عس عص عض ع ظ ع ع عف ع ق ع ق
عك عل عم عن ع و عه ع لا ع ى ع ے
صلا صى صے طا طب طج طد طر طز طه

علا عی ریع • فا فب بخ فد در فز فس ف ش ف ص ط
ما مب بج مد مر مز مس مص مض مط مع مف مق مو مه مى مے
ملا مل مم مس مس مں من مو مه مھ ملا مى مے
فط فع ف ف ق ف ك فل فم فم فم فن فو فه ھ
فلا فى فے ف • كا كب بج كد كر كز كس ك ش ك ت
ها هب هج هد هر هز هس هص هض هط هع هف هق
هو هك هل هم هم هں هن هو هه هو هھ هلا هى هے
كص كط كع كف كق كك كل كم كم كم كم

كن كوكه كلاكي ك • ما مبمج مد
تمت الحروف بعون الله الملك العزيز الوفي الرحيم
ابجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ
م ر من م ر مس ش ص ط مع مف ق ك مد
م م ر من م و م ه م لا م ي م ي • ها هب هج هد ه
فتبارك الله احسن الخالقين • سبحانك اللهم وبحمدك
وتبارك اسمك وتعالى جدك وجل ثناؤك ولا اله غيرك
م ر هن ز هس ش ص ط مع مف ق

هك هل هم هم هم هن هو هه هلا هى يه
قال امير المؤمنين وامام المتقين ليث الله الغالب لا هاب
لن طالب ولا طالب لمن هاب ● علي بن ابي طالب
تمت الحروف بعون الله الملك العزيز الرؤف
ابجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت
كرم الله وجهه ورضي الله تعالى عنه ● الخط مخفي
في تعليم الاستاد وقوامه في كثرة المشق ودوامه على دين الاسلام
ثخذ ضظغ لا فتبارك الله احسن الخالقين ●

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ
اللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَشَفِيعِ الْأُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ
كَتَبَهُ الْعَبْدُ الضَّعِيفُ مُحَمَّدٌ شَفِيقٌ غَفَرَ اللّٰهُ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ
وَتَعَالَى جَدُّكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَا إِلٰهَ غَيْرُكَ

Resim 390: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TPV)

Katalog No: 232

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868-1869
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Türk Petrol Vakfı
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başl: *"Bismillâhirrahmanirrahim ..."* Bitiş: *"Bânet Sü'âdu fe kalbi'l yevme metbûlu Müteyyemun israhe lem yüfde mekbûlu."*
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: Kaside-i bürde (kab bin züheyr'in Bânet Su'âd kasidesi) Eserin cildi mücellid İslam Seçen tarafından yapılmıştır.
Bibliyografya: -

لكنها خلة قد سيط من دمها فجع وولع
وتبديل
أكرم بها خلة لو أنها صدقت موعودها أو لو أن النصح مقبول
ولا تمسك بالعهد الذي زعمت إلا كما يمسك الماء الغرابيل
فما تدوم على حال تكون بها كما تلون في أثوابها الغول
كانت مواعيد عرقوب لها مثلا وما مواعيدها
إلا الأباطيل
فلا يغرنك ما منت وما وعدت إن الأمانى والأحلام تضليل
أرجو وأمل أن تدنو مودتها وما إخال لدينا منك تنويل
أرجو وأمل أن تعجلن في أيدٍ وما لهن طوال الدهر تعجيل

ولن يبلغها الأعذاوة ❁ لها على الأين إرقال وتبغيل
أمست سعاد بأرض لا يبلغها ❁ إلا العتاق النجيبات المراسيل
ترمي الغيوب بعيني مفرد لهق ❁ إذا توقدت الحزان والميل
من كل نضاخة الذفرى إذا عرقت عرضتها
طامس الأعلام مجهول
غلباء وجناء علكوم مذكرة في دفها سعة
ضخم مقلدها فعم مقيدها ❁ في خلقها عن بنات الفحل تفضيل
حرف أخوها أبوها من مهجنة ❁ وعمها خالها قوداء شملیل
وجلدها من أطوم لا يؤيسه طلح بضاحية المتنين مزمول

عيرانة قذفت في اللحم عن عرض ذي مرفق
مفتوك
تمشي القراد عليها ثم يزلقه منها لبان وأقواب وزهاليل
تمر مثل عسيب النخل ذا خصل في غارز لم تحوه الأجاليل
كأنما فات عينيها ومذبحها من خطمها ومن اللحيين طول
تخذي على سيرات وهي لاحقة ذوابل وقعهن الأرض تحليل
قنواء في حرتيها للبصير بها عتق مبين وفي الخدين تسهيل
كأن أوب ذراعيها إذا عرقت وقد تلفع بالقور العساقيل
سم العجايات يترك كن الحصى زيما لم يقهن رؤوس الأكم تنعيل

وقال للقوم حاديهم وقد جعلت ... درق الجنادب يركضن الحصى قبلي

يوما يضل به الحرباء مصطخما ... كأن ضاحيه بالنار مملول

تواجه ريحة الظعن ليست لها ... لما تغير يكرهها التاعون معقول

شد النهار ذراعا عيطل نصف ... قامت فضاويها تكدمت شاكلي

يسعى الوشاة بجنبيها وقولهم ... انك يابن ابي سلمى لمقتول

تفري لبان بكفيها ومدرعها ... مشقق عن تراقيها رعابيل

فقلت خلوا سبيلي لا ابا لكم ... فكل ما قدر الرحمن مفعول

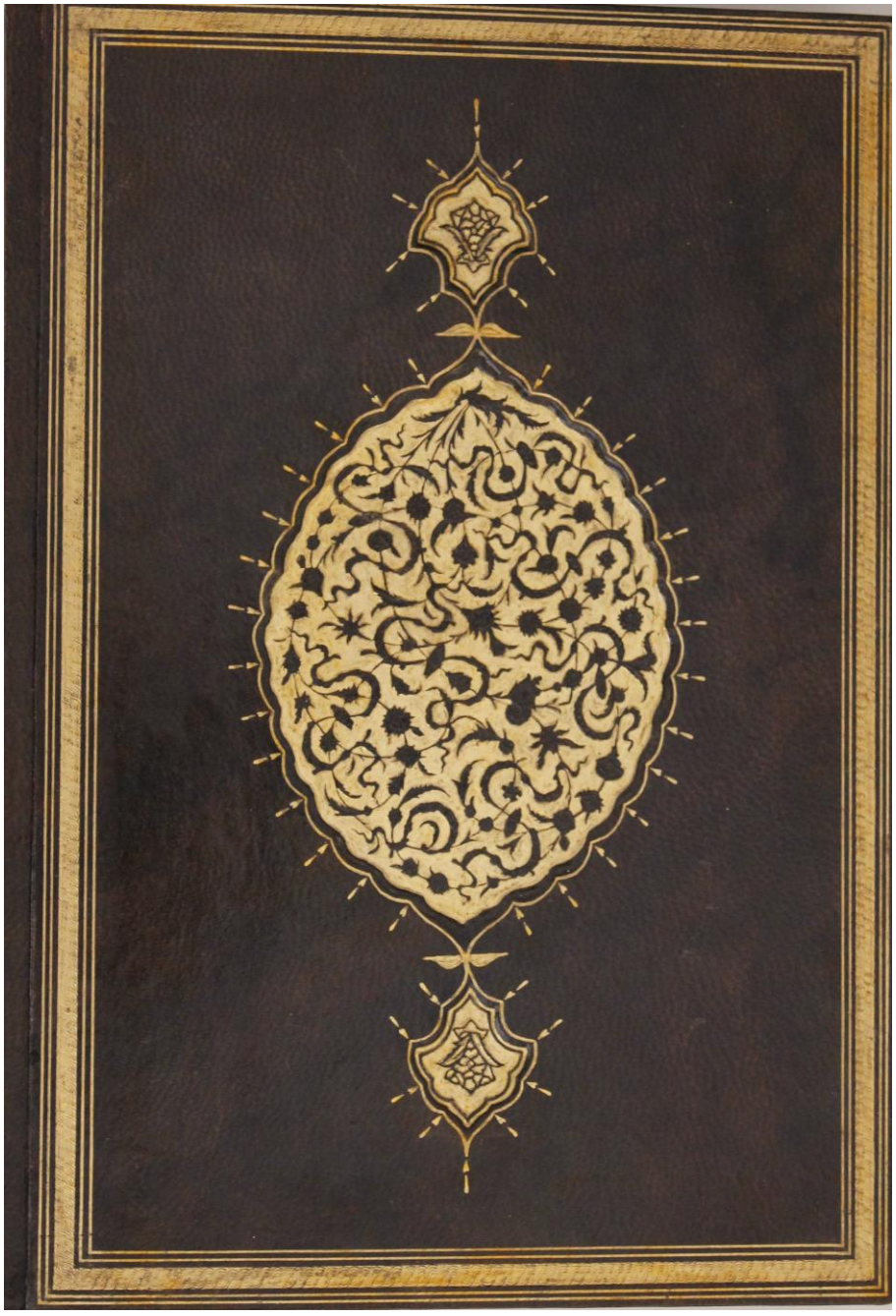
وقال كل خليل كنت آمله ... لا الفينك اني عنك مشغول

كُلُّ ابْنِ أُنْثَى وَإِنْ طَالَتْ سَلَامَتُهُ يَوْمًا عَلَى آلَةِ حَدْبَاءَ مَحْمُولُ
كُلُّ ابْنِ أُنْثَى وَإِنْ طَالَتْ سَلَامَتُهُ ۞ يَوْمًا عَلَى آلَةِ حَدْبَاءَ مَحْمُولُ
مَهْلًا هَدَاكَ الَّذِي أَعْطَاكَ نَافِلَةً ۞ الْقُرْآنِ فِيهَا مَوَاعِيظٌ وَتَفْصِيلُ
أُنْبِئْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَوْعَدَنِي ۞ وَالْعَفْوُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ مَأْمُولُ
لَقَدْ أَقُومُ مَقَامًا لَوْ يَقُومُ بِهِ
لَا تَأْخُذَنِّي بِأَقْوَالِ الْوُشَاةِ وَلَمْ ۞ أَذْنَبْ وَإِنْ كَثُرَتْ عَنِّي الْأَقَاوِيلُ
حَتَّى وَضَعْتُ يَمِينِي لَا أُنَازِعُهُ ۞ فِي كَفِّ ذِي نَعَمَاتٍ قِيلُهُ الْقَالُ
لَظَلَّ يَرْعَدُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَهُ
تَنْوِيلُ

مرضيعهم مرضراء الأسد محذرة ببطن عثر غيل دوم غيل
لذاك اهيب عندي اذا كلمة وقيل انك مسبور ومسئول
اذا يساور قرنا لا يحل له ان يترك القرن الا وهو معلول
يعدو فيلحمهم ضرغامين عيشهما لحم من القوم معمور خراديل
ولا يزال بوادية اخو ثقة مطرح البز والدرسان مأكول
منه تظل سباع الجو ضامزة ولا تمشي بوادية الا راجيل
في عصبة من قريش قال قائلهم ببطن مكة لما اسلموا زولوا
ان الرسول لسيف يستضاء به مهند من سيوف الله مسلول

شُمُّ العَرانينِ ابطالٌ لُبوسُهُمُ مِن نَسجِ داوُدَ في الهَيجا سَرابيلُ
زالوا فَما زالَ انكاسٌ وَلا كُشُفٌ عِندَ اللِقاءِ وَلا مَيلٌ مَعازيلُ
يَمشونَ مَشيَ الجِمالِ الزُهرِ يَعصِمُهُم ضَربٌ إِذا عَرَدَ السودُ السَرابيلُ
بيضٌ سَوابِغُ قَد شُكَّت لَها حَلَقٌ كَأَنَّها حَلَقُ القَفعاءِ مَجدولُ

لا يَقَعُ الطَعنُ إِلّا في نُحورِهِمُ ما إِن لَهُم عَن حِياضِ المَوتِ تَهليلُ
لا يَفرَحونَ إِذا نالَت رِماحُهُمُ قَوماً وَلَيسوا مَجازيعاً إِذا نيلوا
تَمَّتِ القَصيدَةُ الشَريفَةُ بِعِنايَةِ اللَهِ تَعالى سَوَدَهُ
اللَهُمَّ صَلِّ وَسَلِّم عَلى أَشرَفِ الخَلقِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجمَعينَ

Resim 391: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY 262)

Katalog No: 233

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874-1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs/Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi
Envanter No: GY 262
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…"* Bitiş: "Harf Meşkleri"
Metnin Anlamı: Başlangıç: "Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır. Bitiş: "Harf Meşkleri"

Diğer Özellikler:

Bibliyografya:

تمت الحروف بعون الله الملك الرؤف
ابجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت
ثخذ ضظغ لا قتبارك الله احسن الخالقين
سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك
وتعالى جدك وجل ثناؤك ولا اله غيرك
اللهم صل وسلم على اشرف جميع الخلق محمد وآله اجمعين

Resim 392: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY254)

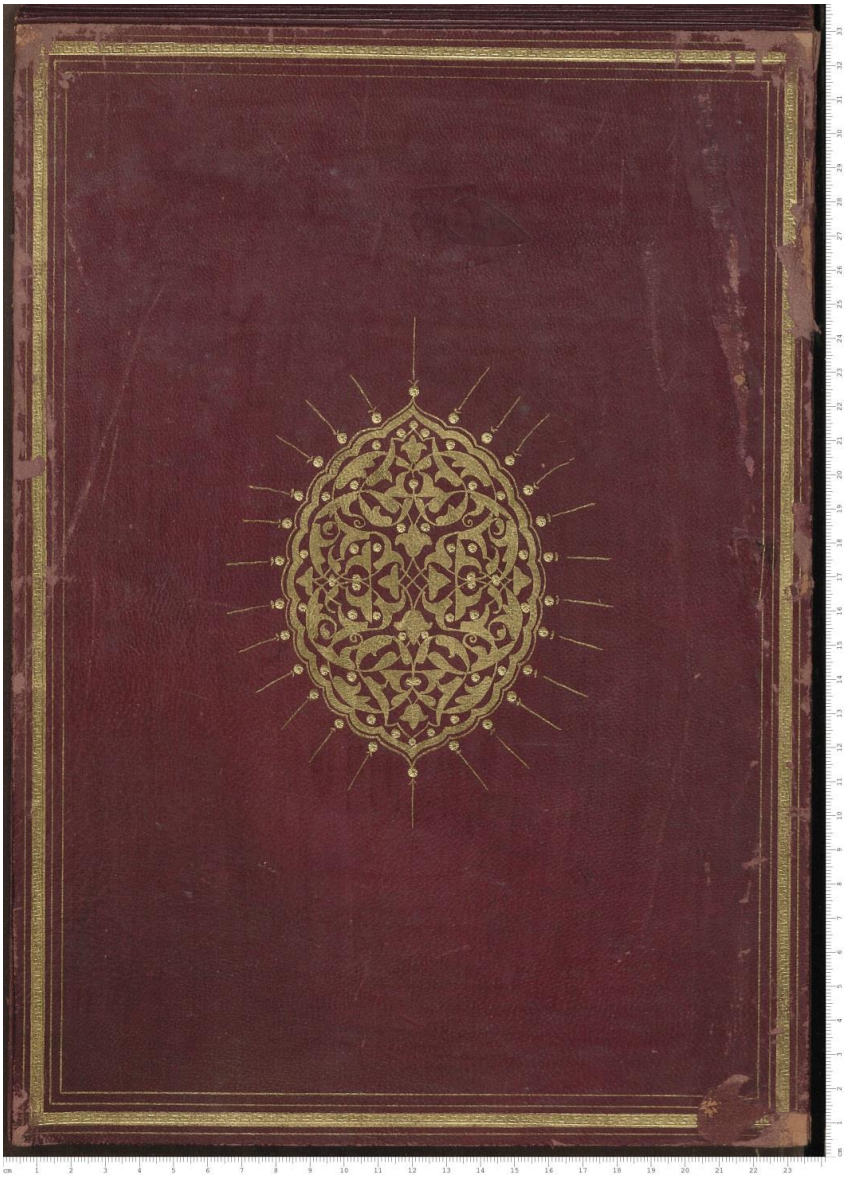
Katalog No: 234

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: 46 x 33,5 cm. Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY254
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: "Bismillâhirrahmanirrahim …" Bitiş: "*Estağfurullah mimma kane min zeleli ve min zünubi"*
Metnin Anlamı: Başlangıç: "Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.." Bitiş:(İstiğfar Kasidesi)

Diğer Özellikler:

Bibliyografya:

بسم الله الرحمن الرحيم
استغفر الله مما كان مني الى يوم ذنوبي
بسم الله ابتدي في كل محرم والحمد لله في
استغفر الله منجي المستجيرين برداء المربة طيف
استغفر الله غفار الذنوب لمن الانكسار
استغفر الله من نطقي ومن خلقي وشين شاني ومن
استغفر الله من سمعي ومن بصري ومن ضميري ومن
استغفر الله مما قدمت يداي من الخطايا ومما

استغفر الله مما لم ترتكن كسبت كفي وما اكتسبت
استغفر الله من حيثي ومن حتى ● ومن ظلم وظلم ارتكبوه انفسهم
استغفر الله من يأتي ومن يظلم ● ومن تحمل بما لا طاقة لي به
استغفر الله من قولي انا ومعوداتي وعندي
استغفر الله مما لست اعلمه وما علمت
استغفر الله من هوى ومن هواه ● وتظلموني فما ظلمت بها نفسهم
استغفر الله من جمعي وآلته ● ومن علو كان لله من اعدائه
استغفر الله مما كان في صغري من الخلاف
استغفر الله مما لهبت به لساني وسحت السحب
استغفر الله ما نالت رجلي اليه ● سعى لشر فحثت لي وليكم
استغفر الله ما اخ اقتطع وما ● زقاه وعي واقتصار اليه
استغفر الله بعدد الحروف وما في الذكر من
استغفر الله بعدد الهوام وما في الافق من علم
استغفر الله عدد الباب وما ● ما امر من حكم وما هم من به
استغفر الله عدد الريح وما ● غمر عليه والافوات والمسيح
استغفر الله بعدد الكواكب في داجي الغيا

أستغفر الله بعدد الرمال وما ينهال في علم
أستغفر الله جل الله خالقنا بارئ البرايا ومنشينا
أستغفر الله جل الله رازقنا قبل الوجود
أستغفر الله جل الله بلغنا بعد الممات ومحيي

أستغفر الله جل الله جامعنا ليوم مزدحم
ثم الصلوة على المختار مضر خير البرية مرزنا
والآل والصحب والتسليم تتبعهم مزرسنا وعلى الأتباع
اللهم صل وسلم على أشرف جميع الخلق محمد وآله

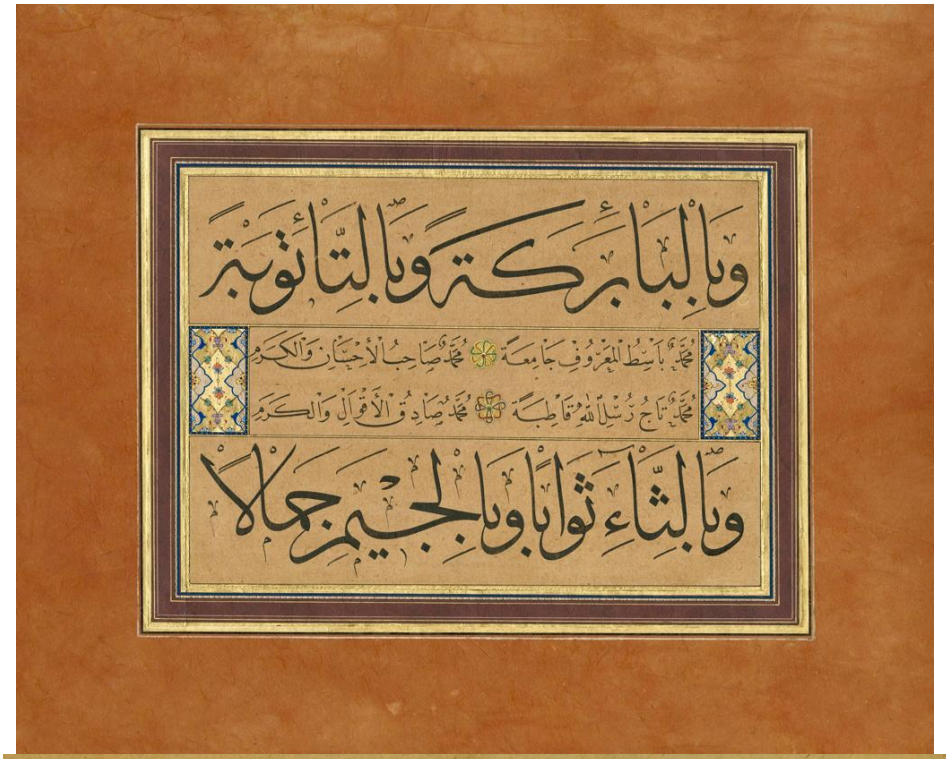

Resim 393: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Hususî Koleksiyonu)

Katalog No: 235

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı veYazı Türü: 21,5 x 15,5 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Hususî Koleksiyonu
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillâhirrahmanirrahim… "* Bitiş: *" Bende-i âl-i 'abâes-Seyyid Muhammed Şefik "*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.."* Bitiş: *"Abâ ehlinin kölesi, Muhammed Şefik yazdı."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

وبالباء بركة وبالتاء توبة

محمد باسط المعروف في جامعه ✿ محمد صاحب الاحسان والكرم

محمد تاج رسل الله قاطبة ✿ محمد صادق الاقوال والكرم

وبالثاء ثوابا وبالجيم جملا

وبالحاء حكمة وبالخاء خلقا

محمد ثابت الميثاق حافظه ✿ محمد طيب الاخلاق والشيم

محمد حبيت بالنور طينته ✿ محمد لم يزل نورا من القدم

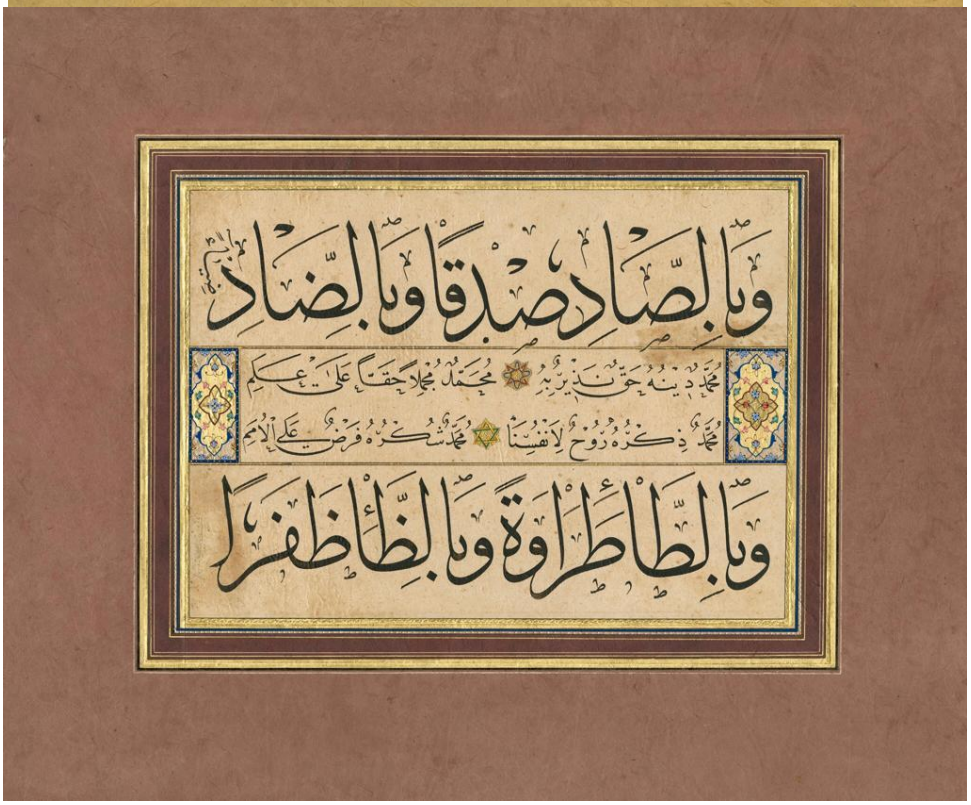
وبالدال دنوا وبالذال ذكاء

وبالراء رحمة وبالزاء زلفة

محمد حاكم بالعدل ذو شرف ✿ محمد معدن الانعام والحكم

محمد خير خلق الله من مضر ✿ محمد خير رسل الله كلهم

وبالسين سنا وبالشين شفا

وبالصاد صدقا وبالضاد

محمد دينه حق نذير به ✿ محمد مجلا حقا على علم

محمد ذكره روح لانفسنا ✿ محمد شكره فرض على الامم

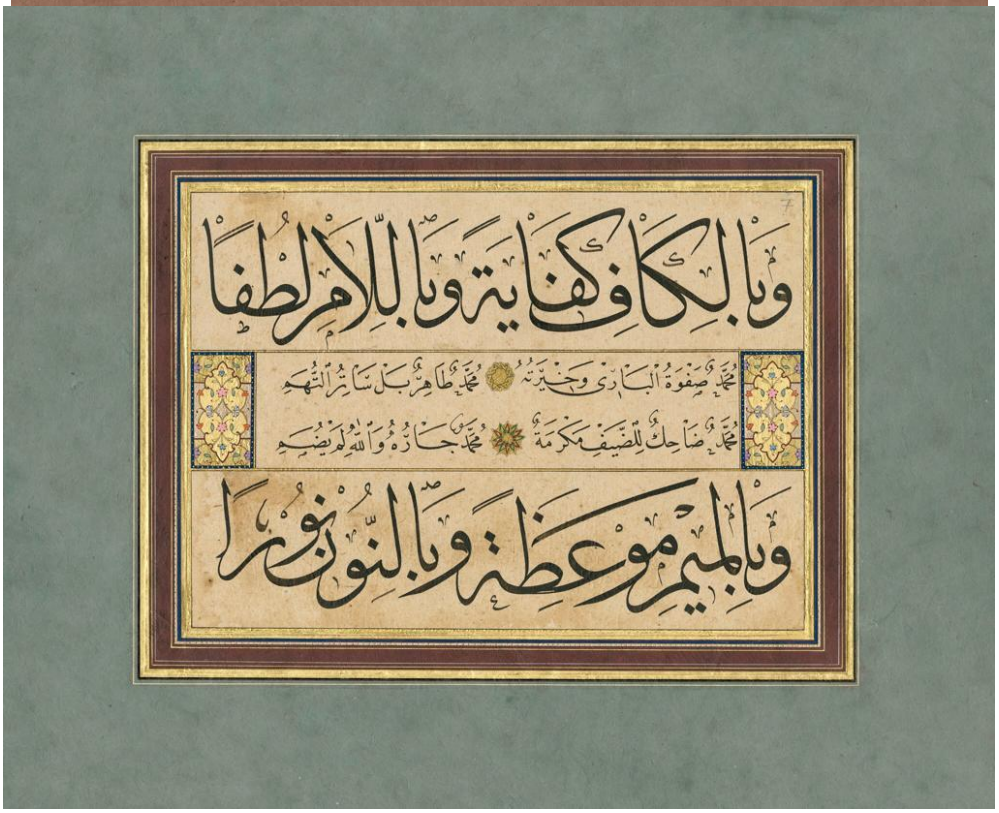
وبالطاء طراوة وبالظاء ظفرا

وبالعين علما وبالغين غناء

محمد زينة الدنيا وبهجتها ❁ محمد كاشف الغماء والظلم

محمد سيد طابت مناقبه ❁ محمد صاغه الرحمن بالنعم

وبالفاء فلاحا وبالقاف قربة

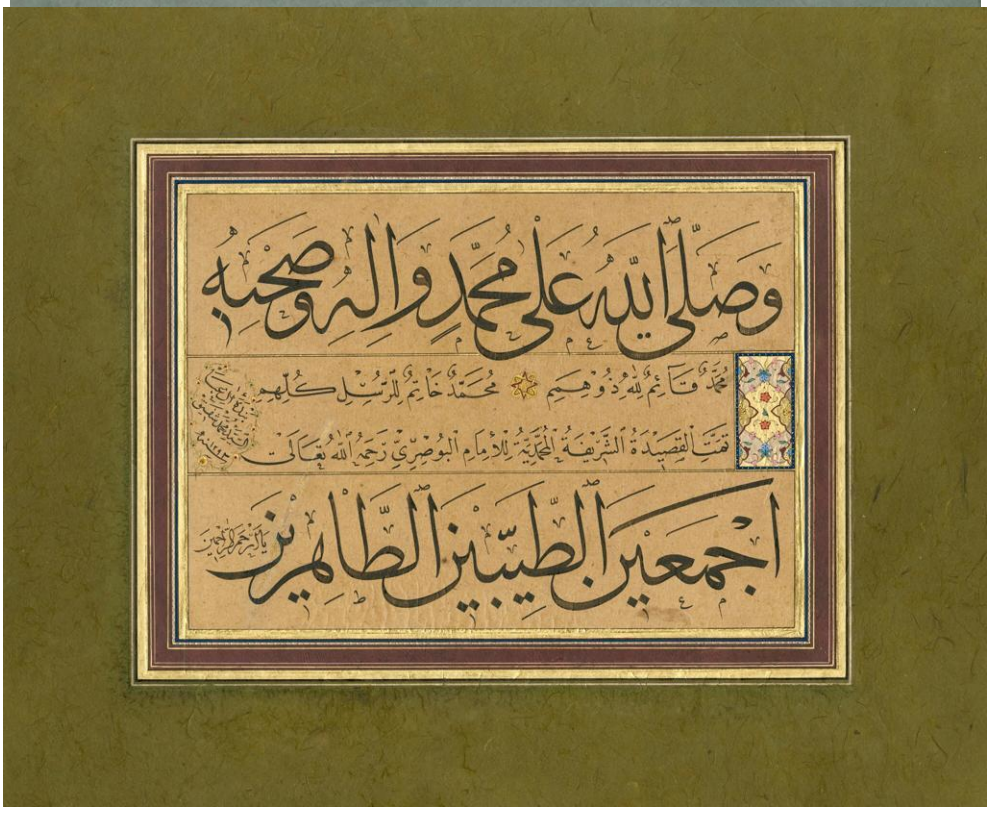

وبالكاف كفاية وباللام لطفا

محمد صفوة الباري وخيرته ❁ محمد طاهر بل سائر التهم

محمد صاحك للضيف مكرمة ❁ محمد جاره والله لم يضم

وبالميم موعظة وبالنون نورا

وبالواو وصلة وبالها هداية
محمد طابت الدنيا بنعته ✡ محمد جاء بالآيات والحكم
محمد يوم بعث الناس شافعنا ✿ محمد نوره الهادي من الظلم
وبالام الالف لفا وبالياسرا

وصلى الله على محمد وآله وصحبه
محمد قائم لله دونهم ✡ محمد خاتم للرسل كلهم
تمت القصيدة الشريفة المحمدية للامام البوصيري رحمه الله تعالى
اجمعين الطيبين الطاهرين

Resim 394: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu)

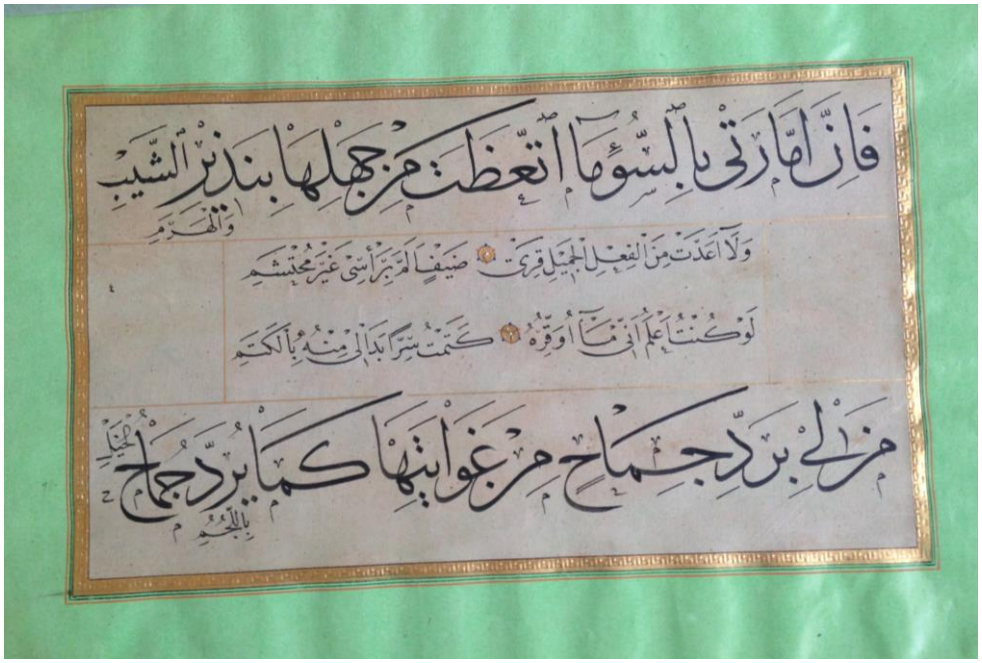
Katalog No: 236

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: 12x20.5cm. Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu XXV/24
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç:"E min tezekküri cirânin bi zî selemin…" Bitiş: *Neam serâ tayfü men ehvâ fe-errekani üve'l-hubbu ya'terizu'l-lezzâti bi'l-elemi."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: 29 Kıt'alı mürekkebât murakka, Kasîdetü'l Bürde. Mısırlı şair Bûsîrî'nin Hz. Muhammed için yazdığı kasidedir. Koltukları boş bırakılmış, pervazlar açık yeşil renktedir.
Bibliyografya:

يا لائمي في الهوى العذري معذرة ... مني اليك ولو
انصفت لم تلم
عدتك حالي لا سري بمستتر ... عن الوشاة ولا دائي بمنحسم
محضتني النصح لكن لست اسمعه ... ان المحب عن العذال في صمم
اني اتهمت نصيح الشيب في عذلي ... والشيب ابعد في نصح عن التهم

لولا الهوى لم ترق دمع على طلل ... ولا ارقت لذكر البان والعلم
فكيف تنكر حبا بعد ما شهدت ... به عليك عدول الدمع والسقم
واثبت الوجد خط في عبرة وضنى ... مثل البهار على خديك والعنم
نعم سرى طيف من اهوى فارقني ... والحب يعترض اللذات بالالم

فَإِنَّ أَمَّارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَظَتْ ... مِرْجَلُهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ

وَلَا اعْتَذَرْتُ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ قِرَى ... ضَيْفًا لَمَمْتُ بِرَأْسِي غَيْرَ مُحْتَشِمِ

لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّي مَا أُوَقَّرُهُ ... كَمَا سَتَرْتُ بَدَا لِي مِنْهُ بِالْكَتَمِ

مَنْزِلِي بِرَدِّ جِمَاحٍ مِنْ غَوَايَتِهَا ... كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللُّجُمِ

فَلَا تُرِمْ بِالْمَعَاصِي كَسْرَ شَهْوَتِهَا ... إِنَّ الطَّعَامَ يُقَوِّي شَهْوَةَ النَّهِمِ

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تُهْمِلْهُ شَبَّ عَلَى ... حُبِّ الرَّضَاعِ وَإِنْ تَفْطِمْهُ يَنْفَطِمِ

فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ أَنْ تُوَلِّيَهُ ... إِنَّ الْهَوَى مَا تَوَلَّى يُصْمِ أَوْ يَصِمِ

وَرَاعِهَا وَهِيَ فِي الْأَعْمَالِ سَائِمَةٌ ... وَإِنْ هَمَتْ بِاسْتِلَابِ الْمَرْءِ فَالْتَئِمِ

كم حسنت لذة للمرء قاتلة من حيث لم يدر ان السم في الدسم

وأخش الدسائس من جوع ومن شبع ٭ فرب مخمصة شر من التخم

وأستفرغ الدمع من عين قد امتلأت ٭ من المحارم والزم حمية الندم ٦

وخالف النفس والشيطان واعصهما ٭ وان هما محضاك النصح فاتهم

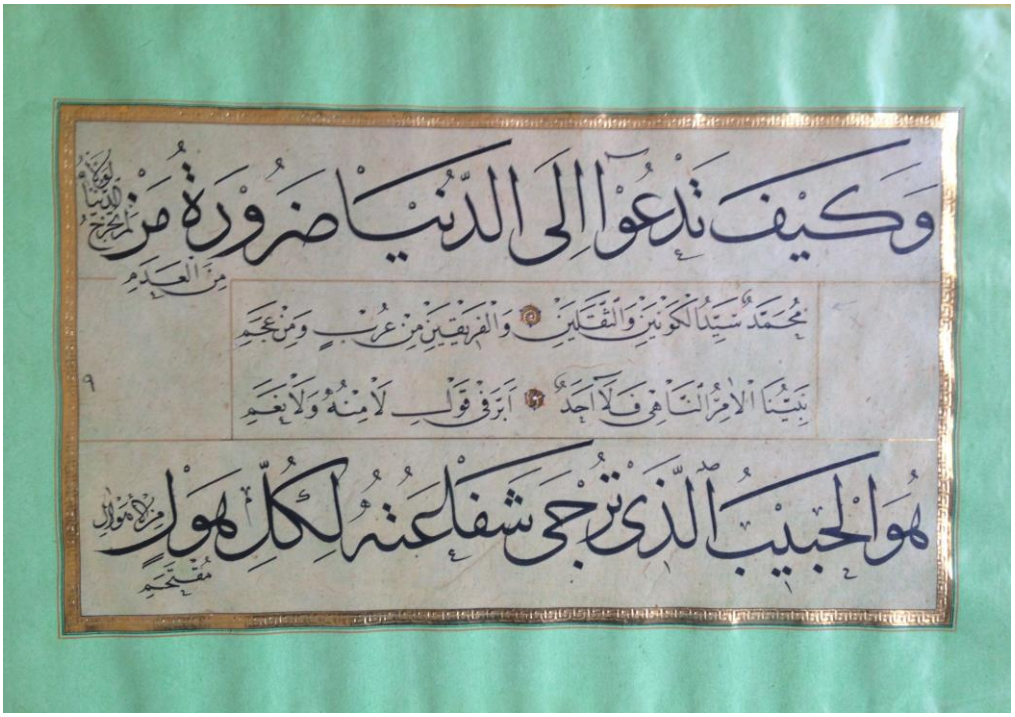

ولا تطع منهما خصما ولا حكما فانت تعرف كيد الخصم والحكم

استغفر الله من قول بلا عمل ٭ لقد نسبت به نسلا لذي عقم

امرتك الخير لكن ما ائتمرت به ٭ وما استقمت فما قولي لك استقم ٧

ولا تزودت قبل الموت نافلة ولم اصل سوى فرض ولم اصم

ظَلِمْتُ سُنَّةَ مَنْ أَحْيَى الظَّلَامَ إِلَى
أَنْ اشْتَكَتْ قَدَمَاهُ الضُّرَّ مِنْ وَرَمِ
وَشَدَّ مِنْ سَغَبٍ أَحْشَاءَهُ وَطَوَى
تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْحًا مُتْرَفَ الْأَدَمِ
وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ
عَنْ نَفْسِهِ فَأَرَاهَا أَيَّمَا شَمَمِ
وَأَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضَرُورَتُهُ
إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعِصَمِ

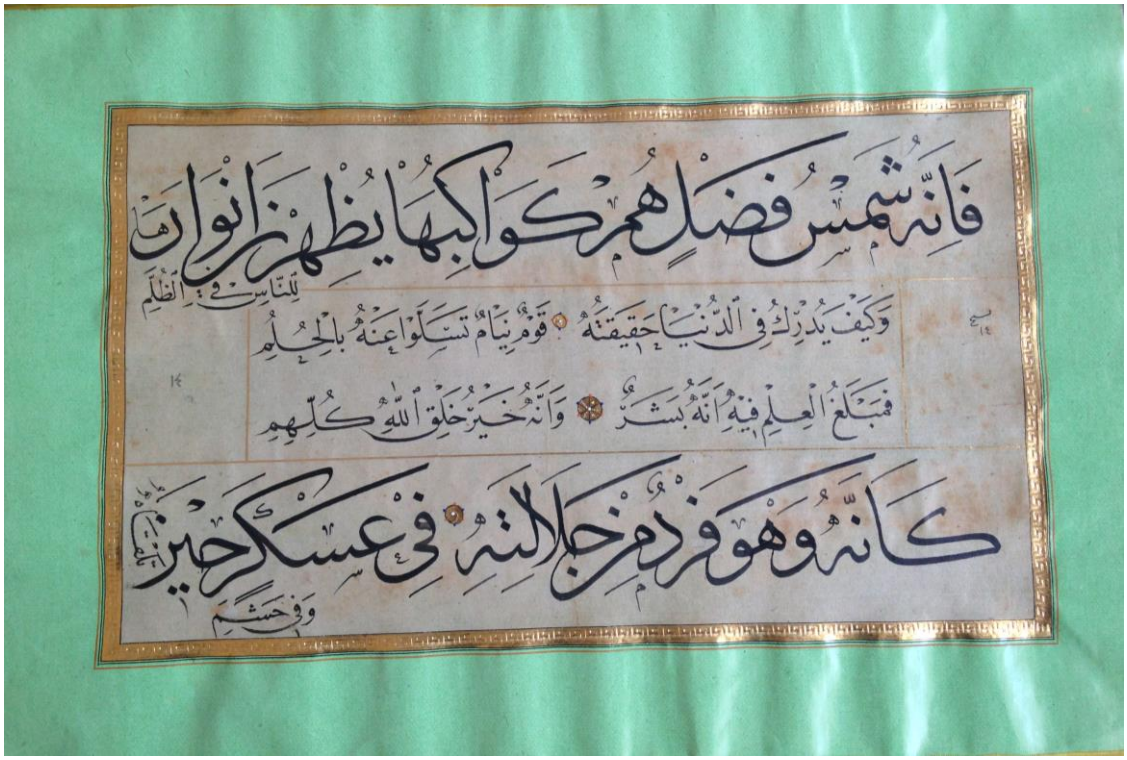

وَكَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضَرُورَةُ مَنْ
لَوْلَاهُ لَمْ تَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ
مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ
وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عُرْبٍ وَمِنْ عَجَمِ
بَيَّنَا الْأَمْرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ
أَبَرَّ فِي قَوْلِ لَا مِنْهُ وَلَا نَعَمِ
هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تُرْجَى شَفَاعَتُهُ
لِكُلِّ هَوْلٍ مِنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمِ

دعا الى الله فالمستمسكون به مستمسكون بحبل الله
غير منفصم
فاق النبيين في خلق وفي خلق ولم يدانوه في علم ولا كرم
وكلهم من رسول الله ملتمس غرفا من البحر او رشفا من الديم
وواقفون لديه عند حدهم من نقطة العلم او من
شكلة الحكم

فهو الذي تم معناه وصورته ثم اصطفاه
حبيبا بارئ النسم
منزه عن شريك في محاسنه فجوهر الحسن فيه غير منقسم
دع ما ادعته النصارى في نبيهم واحكم بما شئت مدحا فيه واحتكم
وانسب الى ذاته ما شئت من شرف وانسب الى قدره
ما شئت من عظم

فان فضل رسول الله ليس له ○ حد فيعرب عنه
ناطق بفم
لو ناسبت قدره آياته عظما ○ احيى اسمه حين يدعى دارس الرمم
لم يمتحنا بما تعيى العقول به ○ حرصا علينا فلم نرتب ولم نهم
١٢
اعيى الورى فهم معناه فليس يرى ○ للقرب والبعد فيه غير منفحم

كالشمس تظهر للعينين من بعد صغيرة
الطرف من امم
اكرم بخلق نبي زانه خلق ○ بالحسن مشتمل بالبشر متسم
كالزهر في ترف والبدر في شرف ○ والبحر في كرم والدهر في همم
وكل اي اتى الرسل الكرام بها فانما
من نوره بهم

فانه شمس فضل هم كواكبها يظهرن انوارا للناس في الظلم

وكيف يدرك في الدنيا حقيقته ۞ قوم نيام تسلوا عنه بالحلم

فمبلغ العلم فيه انه بشر ۞ وانه خير خلق الله كلهم

كانه وهو فرد من جلالته ۞ في عسكر حين تلقاه وفي حشم

كانما اللؤلؤ المكنون في صدف من معدن منطق منه ومبتسم

لا طيب يعدل تربا ضم اعظمه ۞ طوبى لملتثم منه وملتشم

ابان مولده عن طيب عنصره ۞ يا طيب مفتتح منه ومختتم

يوم تفرس فيه الفرس انهم ۞ قد انذروا بالحول البوس والنقم

وباب ايوان كسرى وهو منصدع كشمل
كسرى غير ملتئم
والنار حامدة الانفاس من اسف ۞ عليه والنهر ساف في العين من سدم
١٦
وساء ساوة ان غاضت بحيرتها ۞ وردّ وارد ها بالغيظ حين ظمى
كان بالنار ما بالماء من بلل ۞ حزنا وبالماء ما بالنار من ضرم

والجن تهتف والأنوار ساطعة والحق يظهر من معنى ويتضح
ومن كلم
عموا وصموا فاعلان البشائر لم ۞ تسمع وبارقة الانذار لم تشم
١٧
من بعد ما اخبر الاقوام كاهنهم ۞ باذ دينهم المعوج لم يقم
وبعد ما عاينوا في الافق من شهب منقضة وهى نوافذ
الارض من صنم

حتى غدا عن طريق الوحي منهزما ... منهزم السيطان يقفوا
كأنهم هربا أبطال أبرهة ... أو عسكر بالحصا من راحتيه رمي
نبذا به بعد تسبيح بطنهما ... نبذ المسبح من أحشاء ملتقم
جاءت لدعوته الأشجار ساجدة ... تمشي إليه على ساق بلا قدم

كأنما سطرت سطر الما كتبت ... فروعها من بديع الخط في اللقم
مثل العمامة أنى سار سائرة ... تبقيه حر وطيس للهجير حمى
أقسمت بالقمر المنشق أن له ... من قلبه نسبة مبرورة القسم
وما حوى الغار من خير ومن كرم ... وكل طرف من الكفار عنه عمى

فالصدق في الغار والصديق لم يرما وهم يقولون
ما بالغار من ارم
ظنوا الحمام وظنوا العنكبوت على ٭ خير البرية لم تنسج ولم تحم
وقاية الله اغنت عن مضاعفة ٭ من الدروع وعن عال من الأطم ٢٠
ما سامني الدهر ضيما واستجرت به الا ونلت جوارا
منه لم يضم

ولا التمست غنى الدارين من يده الا استلمت الندا
من خير مستلم
لا تنكر الوحي من رؤياه انه ٭ قلبا اذا نامت العينان لم ينم
فذاك حين بلوغ من نبوته ٭ فليس ينكر فيه حال محتلم ٢١
تبارك الله ما وحي بمكتسب ٭ ولا نبي على غيب بمتهم

تبارك الله ما وحي بمكتسب ◆ ولا بنى على عيب بمنتهم

كم برأت وصبا باللمس راجته ◆ واطلقت ارباً من ربقة اللمم

واحيت السنة الشهباء دعوته ◆ حتى حكت غرة في اعصر الدهم

بعارض جاد او خلت البطاح بها ◆ سيل من العرم اليه

دعني ووصفي آيات له ظهرت ◆ ظهور نار القرى ليلاً

فالدر يزداد حسناً وهو منتظم ◆ وليس ينقص قدراً غير منتظم

فما تطاول آمال المديح الى ◆ ما فيه من كرم الاخلاق والشيم

آيات حق من الرحمن محكمة ◆ قديمة صفة الموصوف

بالقدم

لم تفتر بزمان وهي تخبرنا عن المعاد وعن عاد وعن إرم

دامت لدينا ففاقت كل معجزة ❁ من النبيين إذ جاءت ولم تدم

محكمات فما يبقين من شبه ❁ لذي شقاق وما يبغين من جكم

ما حوربت قط إلا عاد من حرب أعدى الأعادي إليها ملقى السلم

ردت بلا اعتهاد دعوى معارضها رد الغلوريد الجاني عن الحرم

لها معان كموج البحر في مدد ❁ وفوق جوهره في الحسن والقيم

فلا تعد ولا تحصى عجائبها ❁ ولا تسام على الإكثار بالسأم

قرت بها عين قاريها فقلت له ❁ لقد ظفرت بحبل الله فاعتصم

إن تسلها خيفة من حر نار لظى أطفأت حر لظى
وردها الشيم
كأنها الحوض تبيض الوجوه به ◇ من العصاة وقد جاؤوه كالحمم
وكالصراط وكالميزان معدلة ◇ فالقسط من غيرها في الناس لم يقم
لا تعجبن لحسود راح ينكرها تجاهلا وهو عين الحاذق الفهم

قد ينكر العين ضوء الشمس من رمد وينكر الفم طعم الماء من سقم
يا خير من عمم العافون ساحته ◇ سعيا وفوق متون الأينق الرسم
ومن هو الأة الكبرى لمعتبر ◇ ومن هو النعمة العظمى لمغتنم
سريت من حرم ليلا إلى حرم ◇ كما سرى داج البدر في الظلم

لعل رحمة ربي حين يقسمها تأتي على حسب العصيان في القسم

يا رب واجعل رجائي غير منعكس ❁ لديك واجعل حسابي غير منخرم

واللطف بعبدك في الدارين إن له ❁ صبرا متى تدعه الأهوال ينهزم

وائذن لسحب صلاة منك دائمة ❁ على النبي بمنهل ومنسجم

والآل والصحب ثم التابعين لهم أهل التقى والنقى والحلم والكرم

ما رنحت عذبات البان ريح صبا ❁ وأطرب العيس حادي العيس بالنغم

تمت البردة المباركة ❁ بحمد الله تعالى وحسن توفيقه

اللهم صل وسلم على أشرف جميع الخلق محمد وآله أجمعين

Resim 395: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Hususi Koleksiyon)

Katalog No: 237

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1293/1876-1877
Eb'âdı ve Yazı Türü: Sülüs/Nesih
Bulunduğu Yer: Hususi Koleksiyon
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Eûzu billahi mine'ş-şeytani'r-racim.*
Bismillâhirrahmanirrahim…"
Bitiş: "Yâ Rabbi salli alel muhtâri min mudarin,
Vel enbiyâi ve cemiy' ır rusüli mâ zükirû.
Ve beyyenül ferda vel mesnûne va'tesabû,
Lillâhi va'tesamû billâhi ventesarû."
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: El-Kasidetü'l-Mudâriyye fi's-Salâti alâ Hayri'l-Beriyye'den
Bibliyografya: -

مع السلام كما قدم من عدد ربي ورضا نعم
وعد اضعاف ما قدمن من عدد مع صيف اضعافه يا من له القدر
كما تحب وترضى سيدي وكما امرتنا ان نصلي انت مقتدر
وكل ذلك مضروب بحقك في انفاس خلقك
ولو اوتي كنوزا
يا رب واغفر لتاليها وسامعها والمسلمين
جميعا اين حضروا
ووالدينا واهلينا وجيرتنا وكل سيدي للعبد مفتقر
وقد اتت بذنوب لا عداد لها لكن عفوك لا يبقو ولا يذر
والهم عزكل ما ابغيه اشغلني وقد اتى خاضعا
والقلب منكسر

ازكى صلاة وامنماها واشرفها يعط الكون ريا
مفتوقة بعبير المسك زاكية من طيبها ارج الرضوان ينتشر
عدد الحصى والثرى والرمل يتبعها نجم السماء ونبت الارض والمدر
وعدد ما حوت الاشجار من ورق وكل حرف
وعدد وزن مساقيل الجبال كذا ليه قطر
والنقير والوحش والاسماك مع نعم يتلوهم الجن والاملاك والبشر
والذر والنمل مع جمع الجبوب كذا والشعر والصوف والاثار والوبر
وما احاط به العلم المحيط وما جرى به القلم المأمور

وعدد نعمائك اللاتي منحت بها على الخلائق منذ
كانوا ومنذ خلقوا
وعدد مقدار ما سواني الذي شرفت به التصور والاماء والقمم
وعدد ما كان لي في الاكوان يا سيدي وما يكون الى ان تنعث الصور
في كل طرفة عين يطرقون بها اهل السموات
والارضين وبكم
ملأ السموات والارضين مع جبل والفرش
والكرسي والعرش
وما حصروا
ما اعدم الله موجودا وجد معدوما صلاة دوامها ليس تحصروا
تستغرق العد مع جمع الدهور كما تحيط بالحد لا تبقي ولا تذر
لا غاية وانتهاء يا عظيم لها ولا لها امد
يقصى ويدنى

ارجوك يارب في الدارين ترحمنا بجاه من في
يارب اعظم لنا اجرا ومغفرة ❁ لان جودك بحر ليس يحصر
وكن لطفا بنا في كل نازلة ❁ لطفا جميلا به الاهوال تنحسر
بالمصطفى المجتبى خير الانام ومن جلالة تنزلت
مدحه السور
ثم الصلوة على المختار ما طلعت شمس النهار
وما دار شعشع النور
ثم الرضى عن ابي بكر خليفته ❁ من قام من بعده للدين ينتصر
وعن ابي حفص الفاروق وصاحبه ❁ من قوله الفصل واحكامه عمر
وجد لعثمان ذي النورين من كملت له المحامد
في الذاكرين ومن اثنى ومن شكر

كذا علي مع ابنيه وامهما اهل العباء كما
سعد سعيد ابن عوف طلحة وابو عبيدة وزبير سادة غرر
والال والصحب والاتباع فاطمة ماجن ليل الدياجي اوبا السحر
تمت القصيدة المضرية للامام البوصيري

Resim 396: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY249)

Katalog No: 238

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: 50,5 x 33,5 cm. Sülüs -Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY249
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Eûzu billahi mine'ş-şeytani'r-racim Bismillahirrahmanirrahim…"* Bitiş*: "Yâ raşîk'l kddi kad kavvaste kaddi fe'stekim."*
Metnin Anlamı: *" Ey güzel boylu! Cevrü cefanla boyumu yaya çevirdin."*
Diğer Özellikler: Kaside-i Tantaraniyye'den
Bibliyografya:

جاءه المستنجد المظلوم بالانجاد جاد
اصبحت منصورة رايات دين المصطفى
منه واستردى جهاد ام زالى الالحاد حاد

شانه اصفاد مم والاه من الاسه هم
واعتدى شانيه فى الاغلال والاصفاد فاد
يرعبد الاطواد بالايعاد حتى انه هم

فاسقني من قبل ختم فيه كالسلسال سال
لحت من وجه جميل جملة العشاق شاق
حد بتقبيل اليه قلب ذي المشتاق ثاق

يا غزالا قد فتى المشتى كلا زماح ماح
رقه راح وما في غير تلك الراح راح
ليس زال ين تاض في جنات عدن مرخوخ

فى الهوى وافرغ فقلبى شاغل الاشغال غار
يا اسيل الخد جذ الدمع خدى فى النوى
عبرتى تودو وعينى منك يا ذا الخال خار
كم تسقى زمرة العشاق غساق الجوى
كم تسوق الحتف من ساق عر الخلخال خار
ان قلبى فى خمار الهجر من سكر الهوى
من خنى بستان حد منك كالتفاح فاح
قط ما افرحنى مذ بالاسى ابرحتنى
صبا فاذ غدا وى الحزن فى الراح راح
قد كمنت الحب فى قلبى زمانا فاعندى
در حارى ان معنى البشر كالمصباح باح
من لمنى فى هوى الحور العوانى قد غوى

إن هذا الأمر إن مر بي الفتاح تاح
نجني عما أقاسي إن حتفي الأزان
لن لنا قلبا فهاس القلب للخل الأوان

في عراض الوصل عاني هجرك العذر الدار
لا ترحل فالحشى من نسرة الأسفار فار
لم تزل تزوي كبرا منك عني جانبا

جاند قرمزي عرشعار العار عار
سيد في كل حطب سادة الآفاق فاق
إيدي في الدين بلواة الى الفساق ساق

فخر دين الله مرجد واه في الأنعام عام
وهو من جنس المعالي كثرة الآكام رام
نصر آيات الهدى سباق غايات الندى

لا تجز فالفتى من قلبه الجبار بار
مذ شددت الوسط معتزا بزنار الهوى
لم أزل في النار والأولى بذي الزنار نار

تاه قلبي إذ أتاه مزنر تاريخه الهوى
ما أفاق القلب مذ مر طرف السحار حار
ذره هوى الغزلان واختر مدح صدر ماجد

عاد ذهنية عار عن الغشام رشام
ضيغم مرداية إذ غام ضرغام الشرى
باسل حس إلى ضرب الطلا والهام هام

مولم الأنباء في الهيجان عن آبائهم
مشفق أشفاقة المرهوق للأيتام رام
صارم للمعتدي عز بدالته لكنه

لو رآته ما اغتدت تمزهوا ذي الايعاد عاد
منه في نادي الاعادي طارق الاجال جال
ما لهم مذ راعهم منه شدة الاوجال جال
مقسط الضحى ومنه منهل الانصاف صاف
قاهر امسى على الاعداء بالاحجاف جاف
شادو الحساد منه في انحطاط دايم

لو رآته ما اغتدت تمزهوا ذي الايعاد عاد
منه في نادي الاعادي طارق الاجال جال
ما لهم مذ راعهم منه شدة الاوجال جال
مقسط الضحى ومنه منهل الانصاف صاف
قاهر امسى على الاعداء بالاحجاف جاف
شادو الحساد منه في انحطاط دايم

ليس عن قتال الأعادي مجازم الصمصام صارم
لولا الصاحب عن صنعة الكتاب تاب
أو عبد الرستمي في موضع الإرهاب باب
يا علما عبده العلام ذو الإرشاد رشاد
زاهد التقوى في دنياه للزهاد هاد
يا نظام الملك يا فخر الورى نام ازدجا

ان علياه لهم كالزرع النساف ساف
لم يزل يقضي لعاف فزده او طاره
اثر التقديم والتاخير في الاسعاف عاف

سحب اقطار السما لو لم ترتكف ما ضر از
للورى توكاف عادي كفه الوكاف كاف
دم على رغم العدى وارنح بعود العيد في

دولة عرفيها ادوم الالطاف طاف
تمت القصيدة الطرنية الرجعية
المجنسة بحمد الله تعالى

Resim 397: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (Yale Library Arabic MSS 431)

Katalog No: 239

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 21,5 x 15,5 cm. Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Yale Library Arabic MSS 431
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Muhammedün hubiyet bi'n-nûri tıynetühû* …Bitiş: *"Muhammedün safvetü'l-Bârî ve hîretehû."*
Metnin Anlamı: *"Muhammed aleyhisselamın tıyneti nurdan yaratılmıştır. "Muhammed aleyhisselam Allah'ın en saf, en pâk, en hâlis kuludur."*
Diğer Özellikler: Kaside-i Muhammediyye'den
Bibliyografya:

محمد ضاحك للضيف مكرمة محمد
محمد ثابت الدنيا بعزته محمد حاز بالآيات والحكم
محمد يوم بعث الناس شافعنا محمد نوره الهادي من الظلم
محمد قائم لله ذو هممٍ محمد
تمت القصيدة المحمدية للإمام البوصيري
أعوذ بالله من الشيطان الرجيم
اللهم اجعلني محبوباً في قلوب المؤمنين والمؤمنات
بسم الله الرحمن الرحيم
محمد أشرف الأعراب والعجم محمد
محمد ثابت الميثاق حافظه محمد

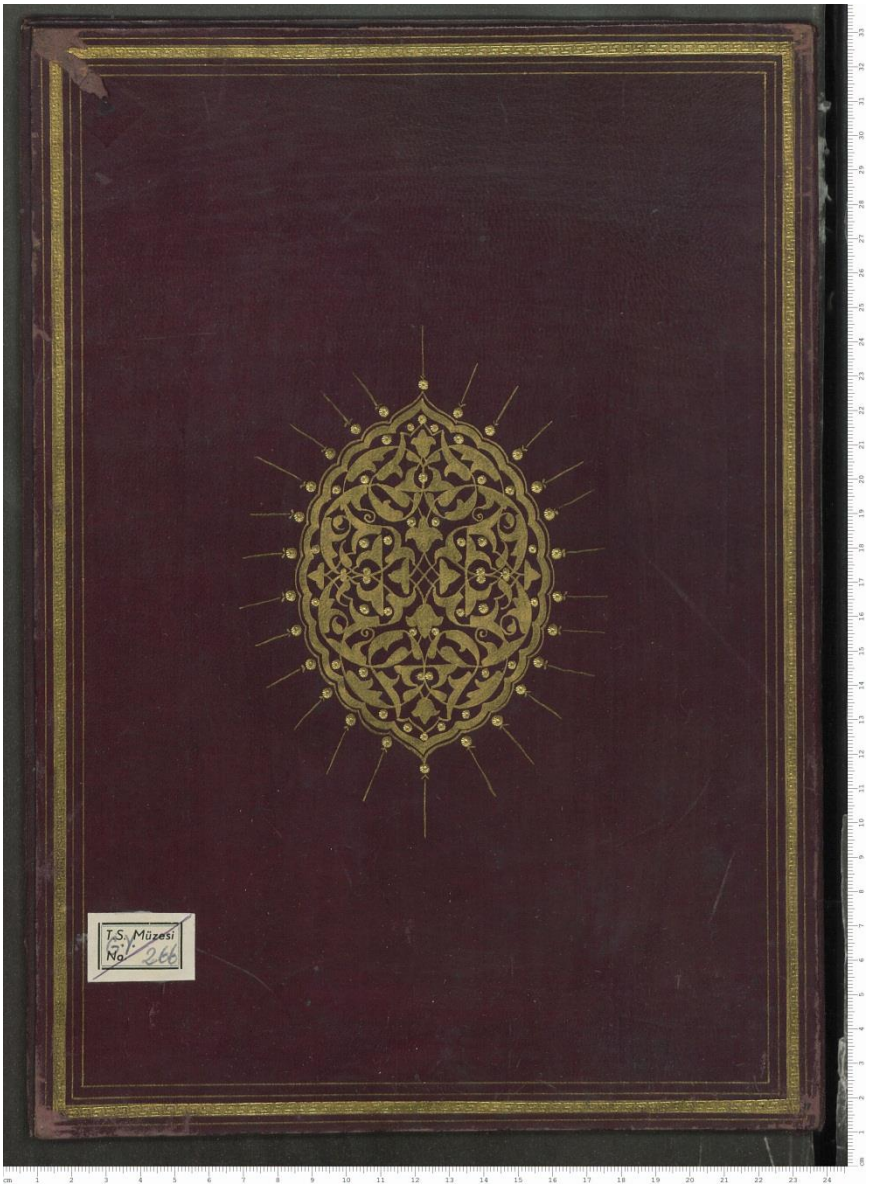

Resim 398: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY266)

Katalog No: 240

Eser: Meşk Murakkâı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: 48 x 33 cm. Sülüs - Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY266
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Bismillahirrahmanirrahim"* … Bitiş: *"Teşebbes bizeyli'r-riza velazimi'l babe innema yuveffas sabirune ecrehum bi gayri hisab."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

T.S. Müzesi
No. 266

لانك مختالا وتملق ذليلا وابتغ بين ذلك
مالك تبذر ومالك في الماء والطين ارم المبذر
تمت القصيدة بعناية الله تعالى

بسم الله الرحمن الرحيم
مالنا ظهير ودليل وخليل حسبنا الله ونعم
خالفوا الجبارين في الافعال والاقوال
تشبث بزيل الرضا لازم الباب انها توفي

Resim 399: Sülüs – Nesih Meşk Murakkâı (TSMK GY 292)

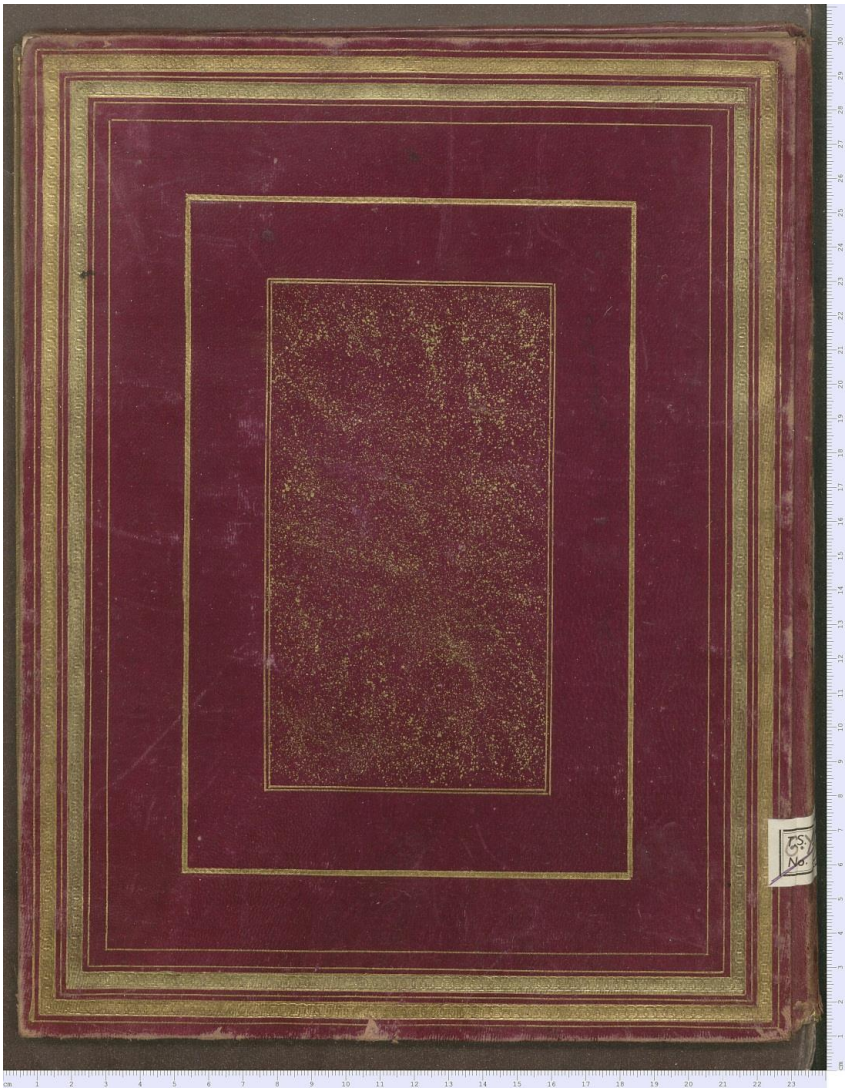
Katalog No: 241

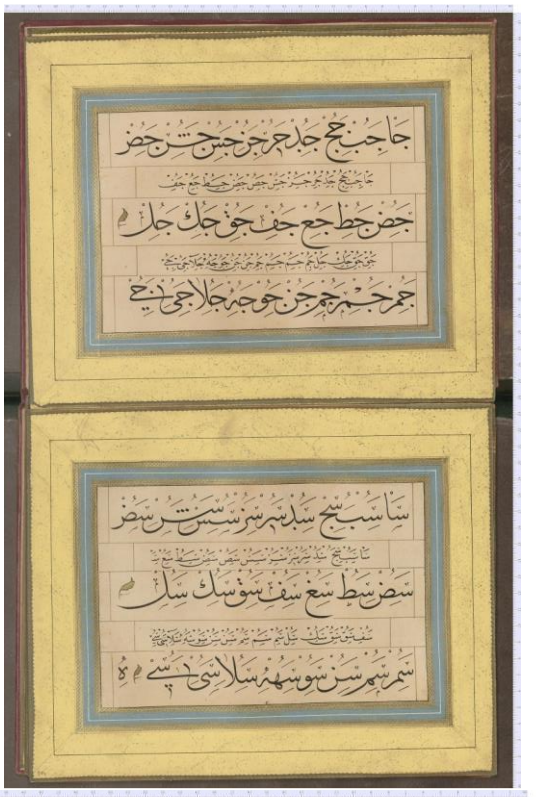
Eser: Meşk Murakkâı

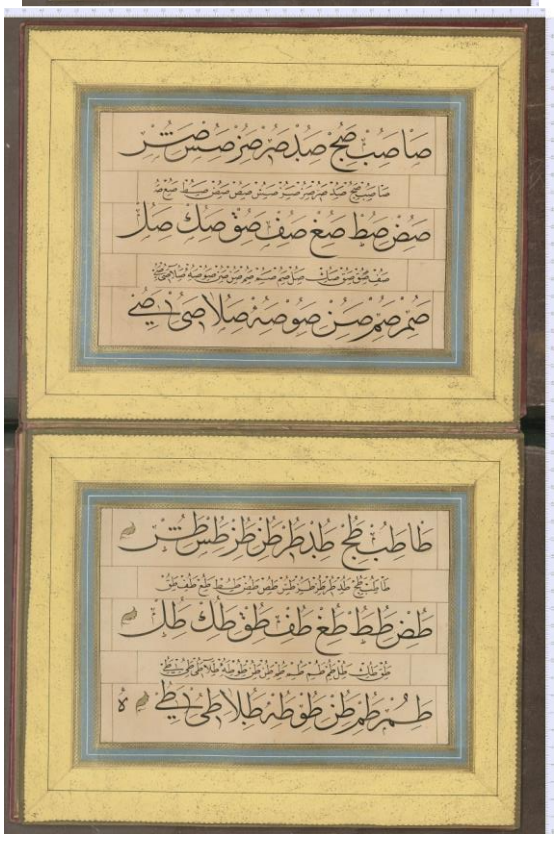
Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1314/1896-1897
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Sülüs-Nesih
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 292
Envanter No: GY 292
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başlangıç: "Rabbi yessir velâ tu'assir Rabbi temmim bi'l-hayr…"* Bitiş: "Harf Meşkleri"
Metnin Anlamı: Başlangıç: *''Rabbim, kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır."* Bitiş: Harf Meşkleri"

Diğer Özellikler:

Bibliyografya:

هابج هدهز حمس هرز هبس هصض هطغ هف
هضهط همع هفهو هك هل
همهم هنهو هه هلا هي هم
تمت الحروف بعون الملك الرؤف
تمت الحروف بعون الله الملك العزيز الرؤف الرحيم
ابجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت
ابجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ
ثخذ ضظغ فتبارك الله احسن الخالقين
سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك
فتبارك الله احسن الخالقين ۞ سبحانك اللهم وبحمدك
وتعالى جدك وجل ثناؤك ولا اله غيرك
وتبارك اسمك وتعالى جدك وجل ثناؤك ولا اله غيرك ۞
اللهم صل وسلم على اشرف جميع الخلق محمد

3.3. Mimârî Yapılardaki Yazıları

Şefik Bey'in levha ve kitap formunda ki eserleri dışında mimari yapılar üzerinde bulunan pek çok eserini de görmek mümkündür. Bursa Ulu Camii, Kudüs'te bulunan Kubbetü's sahra'nın çevresinde ki Yasin suresi, Sultan Abdülmecid türbesindeki Cehar-yâr levhaları ve yazıları, İstanbul Üniversitesi giriş kapısı üzerinde ki kitabeleri en önemli eserleri arasındadır. Şefik Bey'in imzasını taşıyan tespit edebildiğimiz üç adet tuğra mevcuttur. Bunlardan biri Topkapı Sarayı'nda bulunan Sultan V. Murad adına çekilmiş tuğra, Dolmabahçe Camii giriş kapısı üzerinde bulunan Sultan Abdülmecid adına çekilmiş bir tuğra ve Teşvikiye Camii giriş kapısı üzerindeki tuğra bulunmaktadır.

Bunun dışında Yavuz Selim Cami'nde Cehar Yâr levhaları bulunmaktadır. Şefik Bey, Sultan Abdülmecîd (v.1861/1277) tarafından 1855/1271'de Sakız Adası'nda ihyâ olunan Mecîdiye Camii'nin levhalar ile tezyînine me'mur olarak görevlendirildi. Bu yazılar için padişah'ın Şefik Bey'e kendi cebindeki pırlanta saati hediye ettiği söylenmektedir.[62] Mecidiye Camii yazıları ile ilgili kaynaklarda adı geçen hattat Şefik Bey olsa da bununla ilgili bir kayda rastlamadık. Konuyla ilgili bir makalede cami ve çeşmeler için hazırlanan tuğra ve tarih taşlarının yazımı ve süslemelerinin devrin hattatlarından Mehmed Rıfat Efendi tarafından yapıldığı yazmaktadır.[63] Bunun dışında İstanbul civarında taşa hak edilmiş eserleri de mevcuttur.

Şefik Bey'in İstanbul Üniversitesi giriş kapısı üzerinde ki yazılarıyla ilgili başka bir kaynakta ise şu anlatılmaktadır. Ali Ulvi Kurucu Almanya'da bulunduğu sırada bir sohbet esnasında söz hat sanatına gelince derviş bir zat olan dostu şunları söylemiş: "Efendim, eğer Cenâb-ı Hak buyursaydı ki: Kullarım, bana ibadette serbestsiniz; yalnız beni tefekkür edeceksiniz. Kâinattaki benim kudretimi, güzel sahnelerimi, kudretime delalet eden acayipleri, seyir ve temâşa edip beni gözünüzle, sözünüzle, özünüzle zikredeceksiniz, tefekkür edeceksiniz, gafil olmayacaksınız. Eğer Rabbim bana böyle bir hürriyet verseydi ömrümü

[62] Ünver, age., s. 5.
[63] Şefaattin Deniz, "Sakız Mecidiye Camii'nin İnşaat Süreci ve Açılışı", Journal of History Studiesi sy. 4, İstanbul 2015 s.55.

Üniversitenin kapısındaki "Dâire-i Umûr-i Askeriyye'ye bakmakla geçirirdim."[64] Bu yazılarla ilgili M. Uğur Derman Bey; *"Askeriyye'den sonra ayn,sin,kef sırasıyla gidiyor fakat ayn'dan sonra diş olarak sin'e yer vermiş ve keşide ile sin harfini uzatmış. Asseskeriyye diye okunur diyerek tenkit edilince; "Peki besmeleyi neden bissismillahi diyerek okumuyorsunuz?* diyerek cevap vermiş.[65] Yine bu yazılara dair bilinen bir diğer rivayete göre yapımı epey uzun süren Daire-i Umûr-i Askeriyye'nin kısa sürede tamamlanıp açılmasını emreden Sultan Abdülaziz'in bu emri inşaat heyetine tebliğ edildiğinde binanın pek çok noksanının bulunması ve henüz yazılarında yazılmamış olması nedeniyle telaşa düşmüşler.

En dikkat çekici eksiğin yazıların yazılmamış olması düşünülerek herşeyden önce onu bitirmek üzere kitabenin yazılması için Şefik Bey'le 60 altın mukabilinde anlaşma yapılmıştır.[66] Nihayet bu yazılar altı saat içinde tamamlanmış bu süreci takip den yüzbaşı bu kadar kısa sürede tamamlanmış olmasına hayret etmiş olacak ki kendisinin otuz gün çalışarak ancak altı lira aylık aldığını, beş altı saat çalışan birine 60 altın verilemeyeceğini söylemiştir. Bu durum Şefik bey'e iletildiğinde "Yüzbaşı beye söyleyiniz. Bu yazı 6 saatte değil 60 senede yazılmıştır. Kendilerine 6 gün değil, 6 hafta, 6 ayda değil tam 6 yıl mühlet veriyorum. Bu müddet içerisinde bu yazının bir harfini yazabilirlerse istediğim miktarın altı mislini kendilerine hediye olarak veririm." diye haber göndermiştir.

İslam Mimarîsinin bilinen ilk kubbeli eserlerinden olan Kubbet'üs Sahra'nın üst kısmını çevreleyen celî sülüs hatla yazılmış kuşak yazısında Yâsîn Sûresini'ni içeren 166.00 m. uzunluğundaki kitabe h.1292/1875 sanat tarihimiz açısından oldukça önemlidir. Dıştan sekizgen olan bu yapı Emevi Halifesi Abülmelik b. Mervân tarafından 691 yılında yaptırılmıştır. [67] Tezyinatında

[64] M. Ertuğrul Düzdağ, "Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar-4", Kaynak Yayınları, İstanbul 2014, s. 238-239.
[65] M. Uğur Derman ile evinde yapılan 10.05.2019 tarihli görüşme (ses kaydı için bkz. cd)
[66] Süleyman Berk "Bâb-ı Seraskerî Üzerindeki Kitabelerin Serencâmı", İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, İstanbul 2014 s.12.
[67] Nebi Bozkurt, *"Kubbetü's- Sahre", DİA,* Ankara 2002, c.26, s. 304

Bizans, İran ve Arap sanatının etkileri ile Kanûnî Sultan Süleyman tarafından tamir ettirdikten sonra Türk çinileride eklenerek eşsiz niteliklere sahip bir yapıdır. Şefik Bey'in istif inşaasında gördüğümüz farklı uygulamalarını bu yazılarında da görmekteyiz. Kütahyalı David Ohannesyan isimli bir sanatçının Kudüs'te ürettiği çiniler ile Kütahya çinilerinin üslûp olarak birbirlerine yakınlığı sebebiyle bir bütünlük içerisinde oldukları gözlenmektedir.[68] Bu yazılara dair yaptığımız arşiv çalışamalarında herhangi bir bilgiye rastlamadık. Yazıların kalıplarının nerede olduğu bilinmemektedir. Bu çinilerin bir bölümünün Kudüs'te diğer bölümünün ise Kütahya'da üretilmesi sebebiyle yazının kalıplarının Kudüs'te bulunan Harem-i Şerif bünyesindeki İslâm Müzesi'nde olabileceğini düşünmekteyiz. Günümüzde geçirdiği tadilatlar sebebiyle sökülen çinilerinde yine aynı Müze'nin deposunda bulunmakta ve küçük bir bölümüde burada sergilenmektedir.[69]

Şefik Bey'in muazzam güzellikte ki yazılarının bulunduğu bir başka mimari eser ise Bursa Ulu Camii'dir. Sersikkezen Abdülfettah Efendi ile birlikte1854-1855 yıllarında meydana gelen deprem sonrası Sultan Abdülmecid tarafından restore ettirilen Ulu Cami'nin zarar gören yazılarının tamiri ve yeni yazıların ilave edilmesi için görevlendirilmiştir (1857-1860). Üç yıl süren bu çalışmanın sonucunda ortaya sanat tarihimiz bakımından emsal teşkil eden eserler çıkmıştır.

Konuyla ilgili başka bir kayıtta ise şöyle bir belge neşredilmiştir: "Ulucami'deki çeşitli yazıların düzeltilip yenilenmesi maksadıyla, eskiden 3250 kuruş maaşla [70] Bursa'ya gönderilerek haylı zaman hizmet eden hattat Mehmed Şefik Bey ve mücellid Mehmed Efendi işleri dolayısıyla muvakkaten İstanbul'a dönmüşler; meşgaleleri bitince Ulu Cami'deki henüz tamamlanmamış yazılar için yeniden Bursa'ya gönderilmişlerdir. Bu arada İstanbul'a gitmeden önce alamadıkları

[68] B.Demirsar Arlı- H. Arlı, "Osmanlı Dönemi'nde Kudüs: Kent Dokusu, Mimarlık ve Çini Sanatına İlişkin Bir Araştırma", Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Hatay 2000, s. 540
[69]B.Demirsar Arlı- H. Arlı, a.g.m, s.540
[70] Şefik Bey'in maaşıyla ilgili yaptığımız arşiv çalışmasında edindiğimiz belgede maaşının 10.500 kuruş olduğu yazmaktadır.

maaşları kaldıysa, onların ödenmesine; Bursa'ya tekrar gelişlerinden itibaren aynı maaşla altı ay çalışmalarına; bitirmedikleri takdirde daha sonrasında artık maaş ödenmeyip sadece gereken malzemenin eskisi gibi evkaf geliriyle satın alınarak, durumun hazîneye bildirilmesine dair 14 Safer 1279 (11 Ağustos 1862).[71]

Caminin yüz ağartan yazılarından olan Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin "Fa'lem ennehû…", Vallahü gâlibün…" levhaları, Abdülfettah Efendi'nin Lafza-i Celâl, İsm-i nebî, ilk dört halife ve Hasaneyn'den mürekkep cami levhaları, Şefik Bey'in duvar üstüne menkuş "re'sü'l-hikmeti…" celî sülüsü ve duvadaki celî ta'lik ile *"Bu hututun emr olup tezhîb ü tashihi hemân, eyledi icrâ Mehemmed'le Şefîk-ı nâtüvân"* şeklinde yazılmış beyit, Ulu Cami'deki yazıların ikmali için altı ay sürenin verildiği 1279 yılının mahsülleridir.[72]

Ulu Cami'deki yeri sabit ve taşınabilir levha formundaki örneklerine çalışmamızın katalog bölümünde yer vermeye çalıştık. Hattı ve fiilen çalışması ile Ulu Cami'deki hizmeti büyük olan Şefik Bey günümüze latif eserler bırakmıştır. Şefik Bey denince akla ilk gelen eseri İstanbul Üniversitesi giriş kapısı iç ve dışında bulunan yazılarıdır. Kapının Bayezid Meydanı tarafında "Dâire-i Umûr-ı Askeriyye" yazısı ile sağ ve sol taraflarında Fetih Sûresi'nden birer âyet yer almaktadır. Kapının iç kısmında ise iki tarafta Saff Sûresi'nden birer âyet bulunmaktadır. Bu iki âyet-i kerîmenin ortasında bulunan, ta'lik hattıyla yazılmış şair Nüzhet Efendi'ye ait kıt'a ise Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye aittir. [73] Bu yazılar gerek ebatları gerekse sanat değeri olarak hat tarihinin zirve eserlerindendir. Bu şaheserler maalesef bir dönem üzerleri örtülerek kapatılmıştır.15 Haziran 1927 tarihli kanun çıktığı sırada seneleri

[71] Kâzım Baykal, "*Bursa'da Ulu Cami"*, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurum Yay. Bursa 1950, s. 28-29.
[72] Uğur Derman, *"Bursa Ulu Camii Yazılarına Dair"* Ed. Bilal Kemikli, Bursa Büyükşehir Belediyesi Yay. Bursa 2014, s. 77-80.
[73] Mert, age., s. 74.

arasında resmi bir kanunla üzerleri kapatılmıştır. Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'nin Celî Talik kitabe üzerinde bulunan mermer tabakalar kaldırılmıştır.[74]

Konuyla ilgili diğer bir kaynakta ise 1947'de Prof. Dr. Emin Barın'dan günümüzde hale mevcut olan " T.C İstanbul Üniversitesi" yazısını yazmasını istendiğinde kapı üzerindeki Şefik Bey'e ait Daire-i Umûr-i Askeriyye yazısının açılması şartıyla yazıyı yazabileceğini söylediği nakledilmektedir.[75] Özellikle celî yazılarda bir bahis haline gelen harflerin dönüş yerlerinin kalın olduğu meselesidir. Yazıların durduğu mesafeye göre yazıldığı düşünülürse mesafe uzaklaştıkça yazı kalınlaştırılıyordu. 2014 yılında yapılan restorasyonda yazıları yakından görme imkanı bulan Hattat Nurullah Özdem bu görüşün aksine Şefik bey'in harfleri şişirmeden ölçüsünde yazdığını yazıya alttan bakıldığında küçük durduğunu ama yaklaşık 10 cm. civarı olduğunu söylemiştir. Nazif Bey'in bu konuyla ilgili görüşü şöyledir: Sami Efendi ve Râkım'ın aynı kalınlıkta yazmış olduğu yazılarını ufaltıcı ile gösterip Sami Efendi'nin yazılarının cılız göründüğünü fakat Râkım'ın yazılarının sülüs kalemi kalınlığına kadar küçültüldüğü halde hiçbir taşkınlık ya da cılızlık görünmediğini aktarıyor.[76] Burada ki maksat elbette birinin daha iyi ya da kötü olduğu değil tashih meselesindeki önemi vurgulamaktır. Yazıları küçültüp baktığında mezç yerlerinin inceldiğini farkettiği için Sami Efendi'nin yazılarının böyle olduğunu ama Râkım'ın öyle olmadığını söylüyor. [77]

[74] Süleyman Berk, "Bâb-ı Seraskerî Üzerindeki Kitâbeleri Serencâmı", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* İstanbul 2014, s. *31-7-32.*
[75] Muhittin Serin, "Hattat Emin Barın ve İstanbul Muhiti", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, II, İstanbul 2010 s. 358-392.
[76] Mahmud Bedreddin Yazır, *"Medeniyet Aleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli",* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1981 s.155.
[77] Yazır, age. s.155.

Resim 400: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü Celî Sülüs Kitâbe

Katalog No: 242

Eser: Celî Sülüs Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnâ fetehnâ leke fethan mübînâ"*
Metnin Anlamı: *"Ey Muhammed! Doğrusu biz sana apaçık bir zafer sağlamışızdır."*
Diğer Özellikler: Fetih Suresi 1. Ayet
Bibliyografya:

Resim 401: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü

Katalog No: 243

Eser: Celî Sülüs Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve yensurakallahu nasran azîzâ Ketebehû Mehmed Şefik 1282"*
Metnin Anlamı: *"Böylece sana, kimsenin güç yetiremeyeceği bir şekilde yardım eder."*
Diğer Özellikler: Fetih Suresi 3. Ayet
Bibliyografya:

Resim 402: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs Kitâbe

Katalog No: 244

Eser: Celî Sülüs Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Dâire-i Umûr-i Askeriyye"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 403: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs Kitâbe

Katalog No: 245

Eser: Celî Sülüs Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Nasrun minallahi ve fethun karîb"*
Metnin Anlamı: *"Allah katından bir yardım ve yakın bir zafer vardır."*
Diğer Özellikler: Saff Sûresi 13. Ayet
Bibliyografya:

Resim 404: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs Kitâbe

Katalog No: 246

Eser Adı: Celî Sülüs Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve beşşiri'l-mü'minîn Yâ Muhammed Ketebehû Şefik 1282"*
Metnin Anlamı: *"Ey Muhammed! İnananlara müjde ver."*
Diğer Özellikler: Saff Sûresi 13. Ayet
Bibliyografya:

Resim 405: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Ta'lik Kitâbe

Katalog No: 247

Eser: Celî Ta'lik Kitâbe

Hattatı: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Ta'lik
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Matla'ı-envâr-ı şevket şems-i evc-i saltanat*
Âsuman durdukça olsun mazhar-ı nasr-ı Azîz
Askere Nüzhet kulu tebşir eder târîhini
Lutf-i Şâh Abdülazîz açtı der-nasr-ı azîz
Ketebehû Mustafa İzzet 1282."
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: Kapının arka yüzünde Şefik Bey'in hocası Kadıasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait celî talik hat ile yazılmış bu beyitler bulunmaktadır.
Bibliyografya:

Resim 406: İstanbul Darülfünun yazısının kaldırıp yerine İstanbul Üniversitesi yazısının asılması 1 Ağustos 1933

Katalog No: 248

Eser : Kitâbe

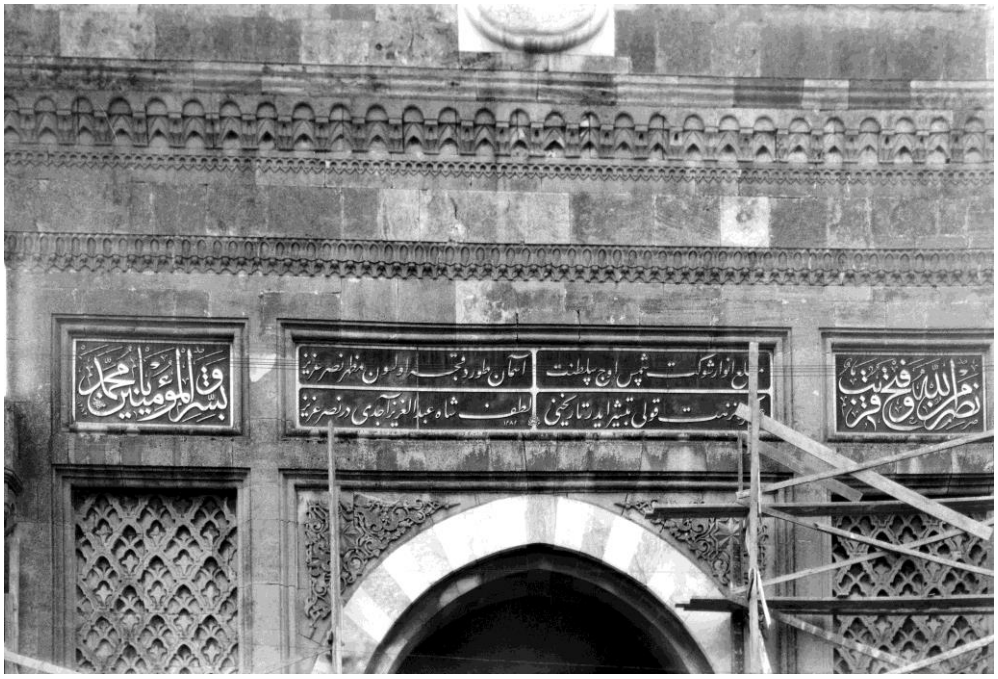
Hattatı:
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü:
Bulunduğu Yer: (Fotoğraf: Süleyman Berk Arşivi)
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: -
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: İstanbul Darülfünun yazısının kaldırıp yerine İstanbul Üniversitesi yazısının asılması 1 Ağustos 1933.
Bibliyografya:

Resim 407: İstanbul Üniversitesi arka kapısı üzerinde bulunan tuğranın mermer tabaka ile kapalı hali

Katalog No: 249

Eser: Kitâbe
Hattatı:
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü:
Bulunduğu Yer: (Fotoğraf: Süleyman Berk Arşivi)
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: -
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler: İstanbul Üniversitesi arka kapısı üzerinde bulunan tuğranın mermer tabaka ile kapalı hali
Bibliyografya:

Resim 408: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı 1933 Encümen Arşivi

<u>Katalog No: 250</u>

Eser: Kitâbe

Hattatı:
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü:
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı 1933 Encümen Arşivi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili:
Metnin Okunuşu: -
Metnin Anlamı: -
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 409:İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı 1933 Encümen Arşivi

Katalog No: 251

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü:
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı 1933 Encümen Arşivi (Fotoğraf: Süleyman Berk)
Dili:
Metnin Okunuşu:
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 410: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü Celî Sülüs Kitâbe

Katalog No: 252

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî sülüs
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Ön Yüzü (Fotoğraf Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Daire-i Umur-i Askeriyye"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Üniversite Kapısı Üzerinde Bulunan Tuğranın Mermer Tabaka ile Kapalı Hali
Bibliyografya:

Resim 411: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü Celî Sülüs -Ta'lik Kitâbesi

Katalog No: 253

Eser: Kitâbe

Hattatı: Kadıasker Mustafa İzzet Efendi
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî Sülüs- Celî Ta'lik
Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Giriş Kapısı Arka Yüzü (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu:
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler: Üniversite Kapısının Günümüzde ki Görüntüsü
Bibliyografya:

Resim 412: Bursa Ulu Camii Celî Sülüs İstif

Katalog No: 254

Eser: Bursa Ulu Camii Celî Sülüs İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1279/1862
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu:
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 413: Celî Sülüs – Kûfi İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 255

Eser: Celî Sülüs – Kûfi İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî Sülüs- Kûfi
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Bismillâhirrahmanirrahim. Veşşemsi ve duhaha,Velkameri iza telaha, Vennehari iza cellaha,velleyli iza Yağşaha, Vessmai ve ma benaha, Ve'l ardı ve ma tahaha. Ve nefsin ve ma sevvaha."*
Metnin Anlamı: *"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Güneşe ve onun aydınlığına andolsun, Onu izlediğinde Ay'a andolsun, Onu ortaya çıkardığında gündüze andolsun, Onu büründüğünde geceye andolsun, Göğe ve onu bina edene andolsun, yere ve onu yayıp döşeyene andolsun, Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki, nefsini arındıran kurtuluşa ermiştir."*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

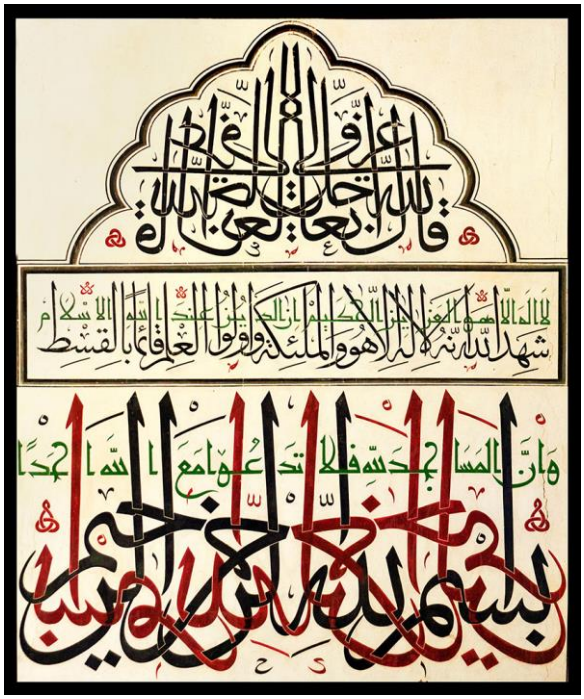

Resim 414: Celî Sülüs – Kûfi İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 256

Eser: Celî Sülüs – Kûfi İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs -Kûfi
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve lillâhi-l'izzetu ve lirasûlihi ve lilmu/minine ve lâkinne-lmunâfikîne lâ ya'lemûn. Sadakallahulazim."*
Metnin Anlamı: *"Onlar, "Andolsun, eğer medine'ye dönersek, üstün olan zayıf olanı oradan çıkaracaktır" diyorlardı. Hâlbuki asıl üstünlük, ancak Allah'ın, Peygamberinin ve müminlerindir. Fakat münafıklar bunu bilmezler." (Münâfikün Sûresi 8. Ayet)*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

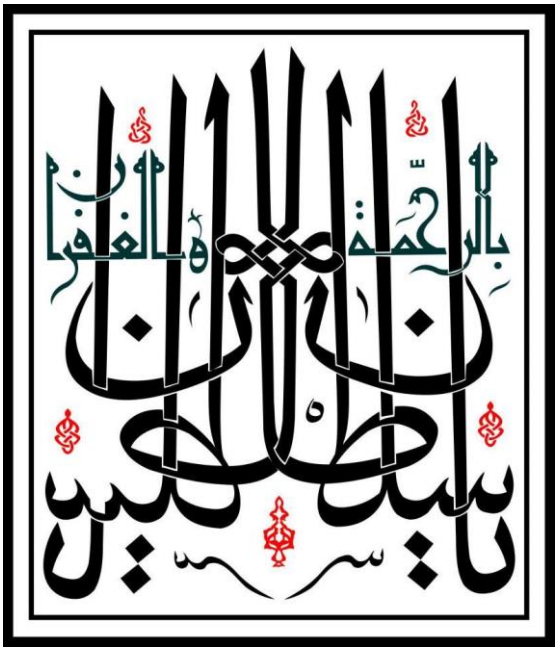

Resim 415: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 257

Eser: Müsennâ İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: -Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Başlangıç: "Bismillâhirrahmanirrahim. Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ hüve, vel melâiketu ve ulûl ilmi kâimen bil kıst. "Ve ennel mesâcide lillâhi fe lâ ted'û maallâhi ehadâ."*
Metnin Anlamı: *"Rahmân ve Rahîm olan Allahın adıyla. Allah, şehâdet (şahitlik) etti: Muhakkak ki ondan başka ilâh yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de adaletle kâim (şahit oldular) ki O'ndan başka ilâh yoktur." "Şüphesiz mescitler, Allah'ındır. O hâlde, Allah ile birlikte hiç kimseye kulluk etmeyin."*
Diğer Özellikler: Cami içerisinde bulunan bazı levhalar ve sütunlarda bulunan yazılarda ketebe kaydı yoktur ancak Şefik Bey'in bu yazıları tadil etmekle görevlendirildiği bilinmektedir. (Müsenna formda yazılmış besmele ile Âl-i İmrân 18.ve 19. Ayetleri ve Cin Sûresi 18. Ayet yazmaktadır.)
Bibliyografya

Resim 416: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 258

Eser: Müsennâ İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî sülüs müsenna kompozisyon
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ sultan b'l rahme ve el gufran."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

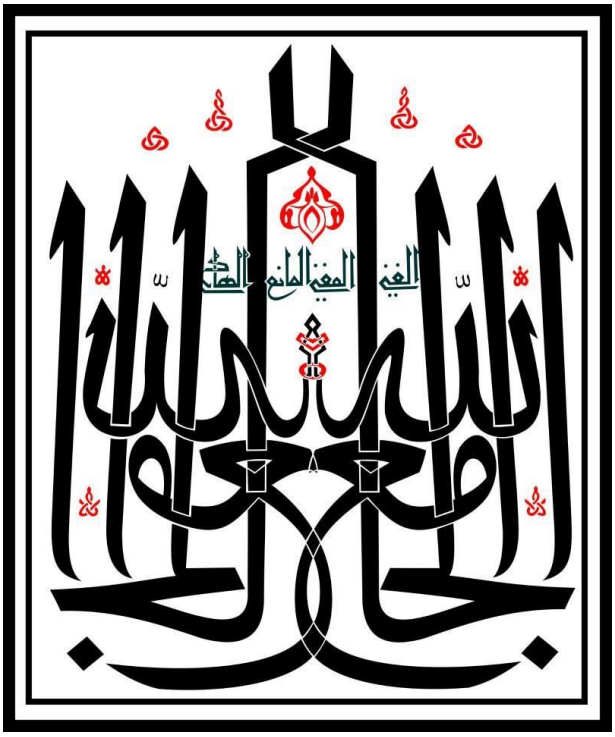

Resim 417: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 259

Eser: Müsennâ İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"El-Hayy el-Kayyûm el Vâhid."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

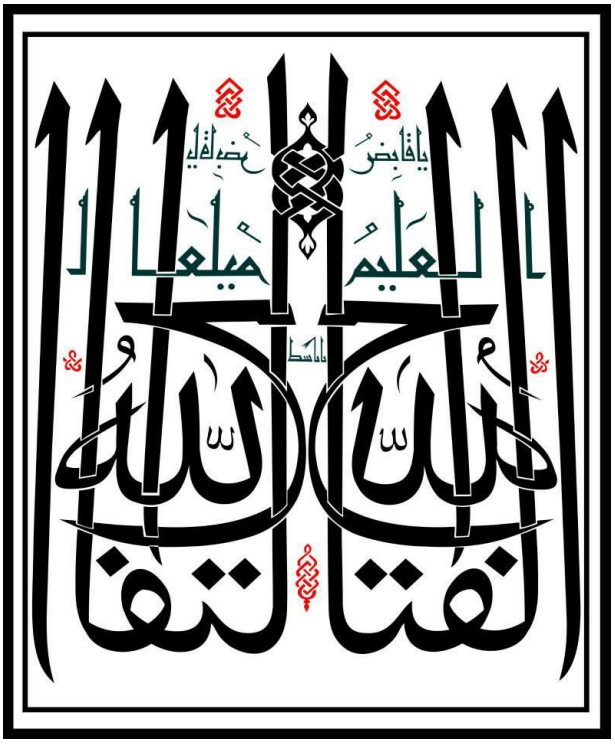

Resim 418: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 260

Eser: Müsennâ İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allah el- Ganiyy el- Mugnî el C'âmi el- Mâni el-Hâdî."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 419: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 261

Eser: Müsennâ İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: -
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allah el- Fettâh el-Alîm."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

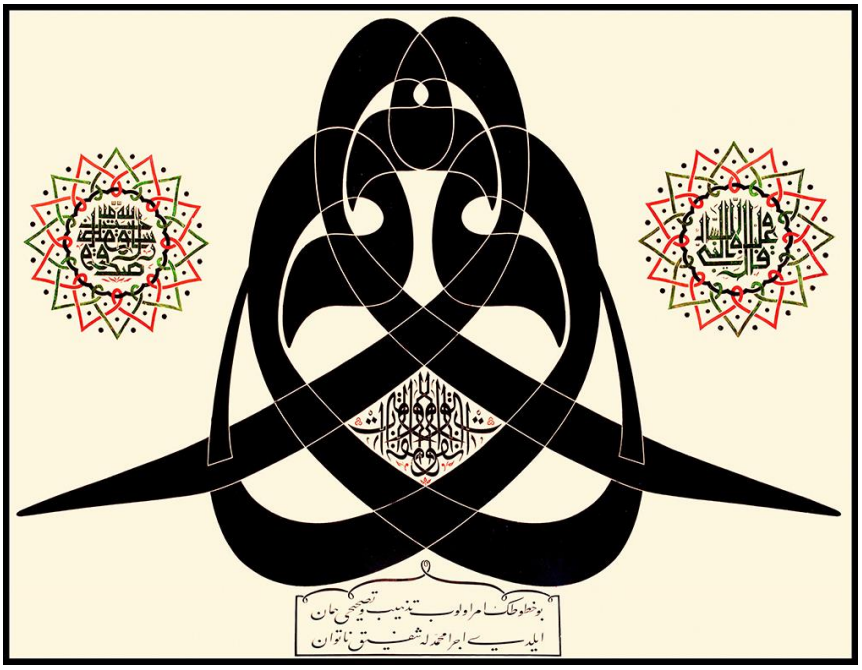

Resim 420: Müsennâ Celî Ta'lik İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 262

Eser: Müsennâ Celî Ta'lik İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: -Celî Ta'lik
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Nûrun 'alâ nûr. Sadakallahulazîm." (Nûr Suresi 35. Ayet)*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

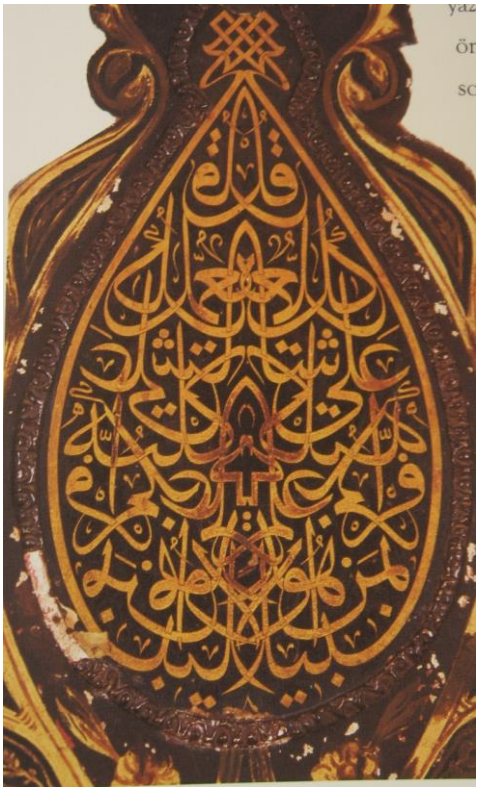

Resim 421: Celî Sülüs Müsennâ İstif (Bursa Ulu Camii)

Katalog No: 263

Eser: Müsennâ İstif

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı ve Yazı Türü: Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İttaku'l- vâvât" (Hadis-i Şerif)*
Metnin Anlamı: *"Vav'lardan sakının"*
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 422: Bursa Ulu Camii Celî Sülüs Mihrap Yazısı

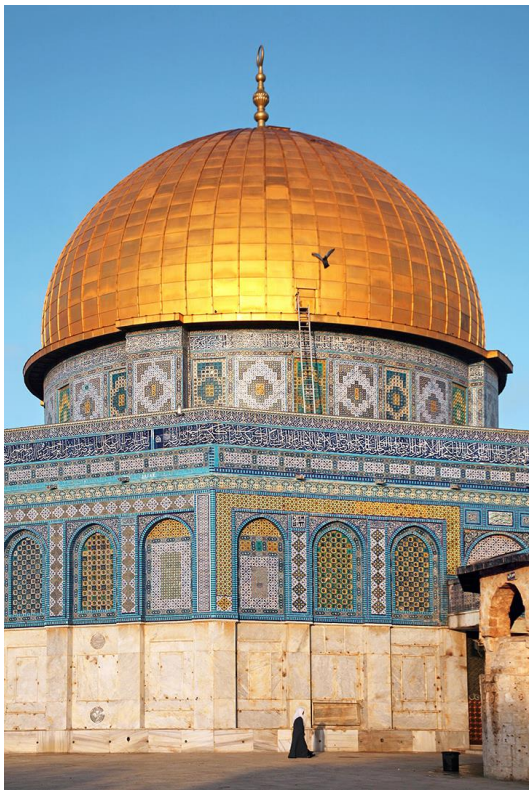
Katalog No: 264

Eser: Müsennâ Mihrap Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih:
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs Müsenna
Bulunduğu Yer: Bursa Ulu Camii (Fotoğraf: Nurullah Özdem)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kul kullun- ya'melü 'alâ şâkiletih. Ferabbukum a'lemu bimen hüve ehdâ sebîlâ"*
Metnin Anlamı: *De ki: "Herkes kendi mizaç ve karakterine göre iş yapar." Rabbiniz kimin doğru bir yol tuttuğunu çok iyi bilmektedir."*
Diğer Özellikler: Bursa Ulu Camii'nde mihrap üzerindeki nişin orta kısmında İsrâ Sûresi 84. Ayet yazılmıştır. Şefik Bey'in istif inşaasında ki kabiliyetini gördüğümüz müsenna formda bir eserdir.
Bibliyografya:

Resim 423: Kubbet'üs Sahra Genel görüntü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)

Resim 424: Kubbet'üs Sahra Genel görüntü (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)

Resim 425: Kubbet'üs Sahra Celî Sülüs Kuşak Yazısı

Katalog No: 265

Eser: Kuşak Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292
Eb'âdı ve Yazı Türü: -
Bulunduğu Yer: Kubbet'üs Sahra
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: Başlangıç: *"Yasin Sûresi son ayetlerinden bir bölüm.."* Bitiş: *"Sadakallahü'l-azîm."*
Metnin Anlamı: Başlangıç: *"Yasin Sûresi son ayetlerinden bir bölüm.."* Bitiş: "Azîm olan Allah doğru söyledi."
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 426: Ayasofya Camii Celî Sülüs Kitâbe

<u>Katalog No: 266</u>

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1265/1848
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Ayasofya Camii (Fotoğraf: Süleyman Gündüz)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ve'l-yettavvefû bi'l-beyti'l- 'atîk."* **(**Hac suresi 29. Ayet)
Metnin Anlamı: *"Ve o eski evi (Kabe'yi) tavâf etsinler."*
Diğer Özellikler: Ayasofya Müzesi mihrabında bulunan *"Mehmed Şefik"* imzalı celî sülüs yazı.
Bibliyografya:

Resim 427: Teşvikiye Camii Giriş Kapısı üzerinde bulunan Tuğra

Katalog No: 267

Eser: Tuğra

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1271/1854
Eb'âdı ve Yazı Türü: -
Bulunduğu Yer: Teşvikiye Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili: Osmanlı Türkçesi
Metnin Okunuşu: *"Abdülmecid bin Mahmûd han el-Muzaffer daima"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 428: Kasımpaşa Camii Celî Sülüs Kitâbe

<u>Katalog No: 268</u>

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1284/1867
Eb'âdı ve Yazı Türü: -
Bulunduğu Yer: Kasımpaşa Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili:
Metnin Okunuşu: *"Lâ İlâhe İllallah Muhammedün Resûlullah"*
Metnin Anlamı: *"Allahtan başka ilah yoktur."*
Diğer Özellikler: Kasımpaşa Camii Mihrap Üzerinde bulunan celî sülüs yazı
Bibliyografya:

Resim 429: Celî Sülüs Kitâbe *"Mekteb-i Rüştiyye-i Askeriyye"*

Katalog No: 269

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Gülhane (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili:
Metnin Okunuşu: *"Mekteb-i Rüştiyye-i Askeriyye"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 430: Tuğra (Hacıküçük Camii Çeşmesi Sultanhamam)

Katalog No: 270

Eser: Tuğra

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872
Eb'âdı ve Yazı Türü: -
Bulunduğu Yer: Hacıküçük Camii Çeşmesi- Sultanhamam (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili:
Metnin Okunuşu: *"Abdülaziz han bin Mahmud el-muzaffer daima"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 431: Celî Sülüs Hulefâ-yı Raşidîn Levhaları (Yavuz Sultan Selim Camii)

Katalog No: 271

Eser: Hulefâ-yı Raşidîn Levhaları

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Yavuz Sultan Selim Camii (Fotoğraf: N. Özdem)
Dili:
Metnin Okunuşu: *"Allah, Muhammed, Ömer, Osman, Hasan, Hüseyin, Ebubekir, Ali,"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 432: Celî Sülüs Kitâbe (Üsküdar Sokullu İlköğretim Okulu)

Katalog No: 272

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Üsküdar Sokullu İlköğretim Okulu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)
Dili:
Metnin Okunuşu: *"Mekteb-i Rüştiyye-i Askeriyye"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:
Bibliyografya:

Resim 433: Celî Sülüs Kitâbe (Silivrikapı Bâlâ Süleymanağa Camii)

Katalog No: 273

Eser: Kitâbe

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî sülüs
Bulunduğu Yer: Silivrikapı Bâlâ Süleymanağa Camii (Fotoğraf: N. Özdem)
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"İnnemâ ya'muru mesâcida'llahi men âmene bi'llahi"*
Metnin Anlamı: *" Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte onların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur."*
Diğer Özellikler: Mihrap üzerinde bulunan bu yazı ahşapa oyulmuştur. Tevbe Sûresi 18. Ayet yazılmıştır.
Bibliyografya:

3.4. Özgün Yazı Kalıpları

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi G106 numarada bulunan Şefik Bey'e ait yazı kalıpları bir dosya içerisinde muhafaza edilmektedir. Uğur Derman Beyefendi'nin evinde yaptığımız görüşmede konuya dair şunları aktarmıştır: "Şefik Bey, mürekkep ile yazıp beğendiği bazı yazıların kenarlarını iğnelemek suretiyle bir kalıbını alırmış. Necmeddin Okyay 'ın elinde olup şu anda Topkapı Sarayı'nda bulunan celî sülüs yazısı (Katalog no:101) eline geçtiğinde iğnelendiğini görüp "hangi kıymet bilmezin eline geçti de böyle yaptı" dediğini nakletmiştir.

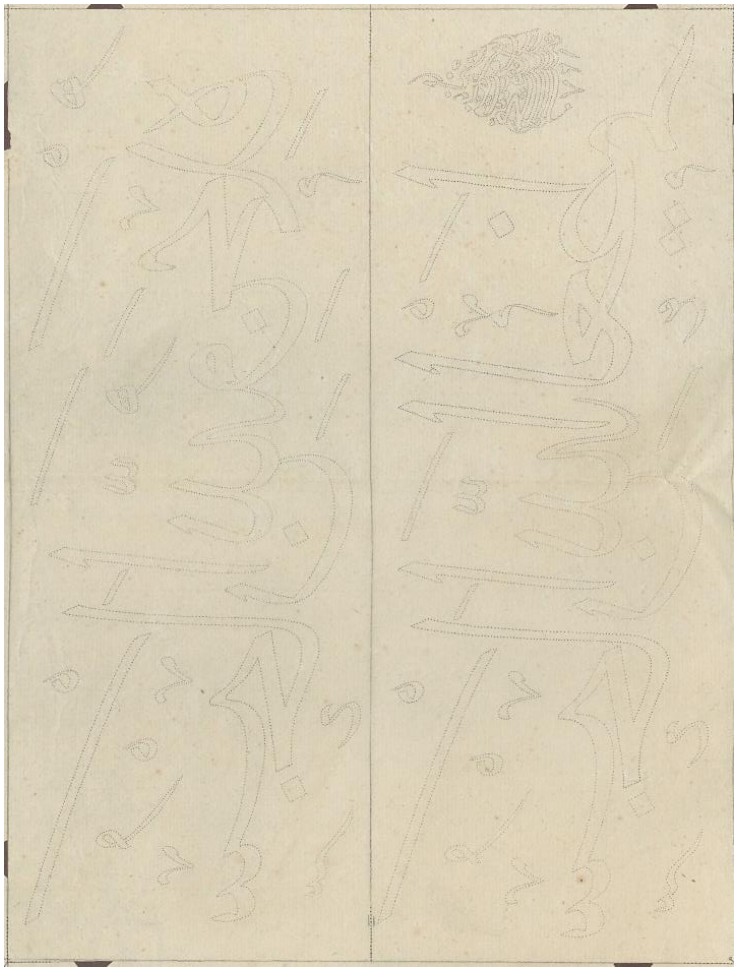

Resim 434: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 274

Eser: Celî Sülüs Zırnık Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877-1878
Eb'âdı ve Yazı Türü: - Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Lâ ilâhe illellâhül melikül hakkul mübîn Muhammeduün rasûlüllâhi sâdikul va'dil emîn.Ketebehû Şefik 294"*
Metnin Anlamı: *"Apaçık gerçeğin sahibi Allah'tan başka ilah yoktur. Emin ve sözünün eri olan Muhammed Allah'ın Rasulüdür."*
Diğer Özellikler:

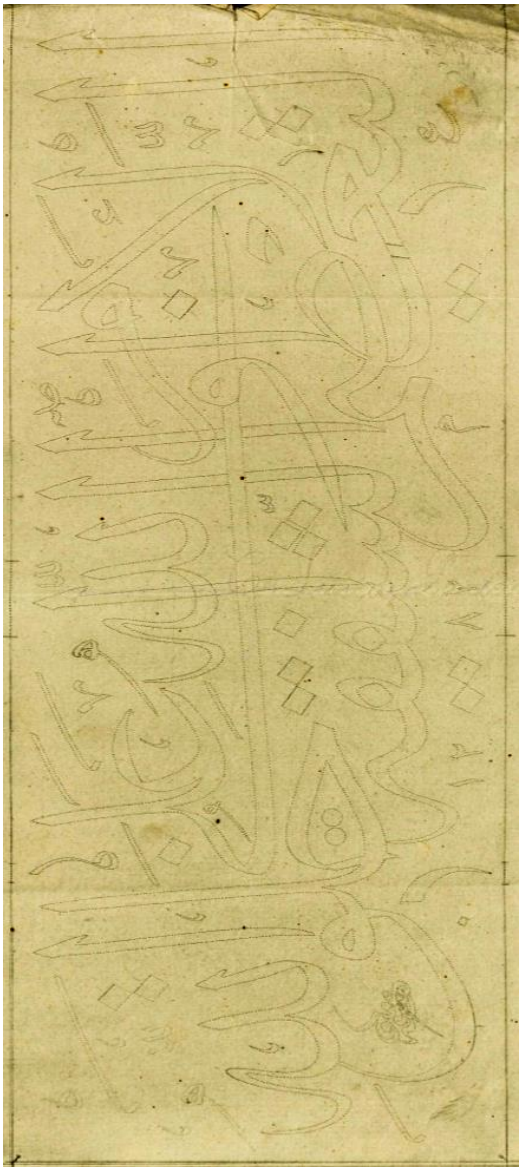

Resim 435: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 275

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1270/1877-1878
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Subhanallahi ve bi-hamdihi subhanallahi'l-azim"*
Metnin Anlamı: *"Allah'a hamd ederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim, Yüce azamet sahibi*
Allah'ı tenzih ederim."
Diğer Özellikler:

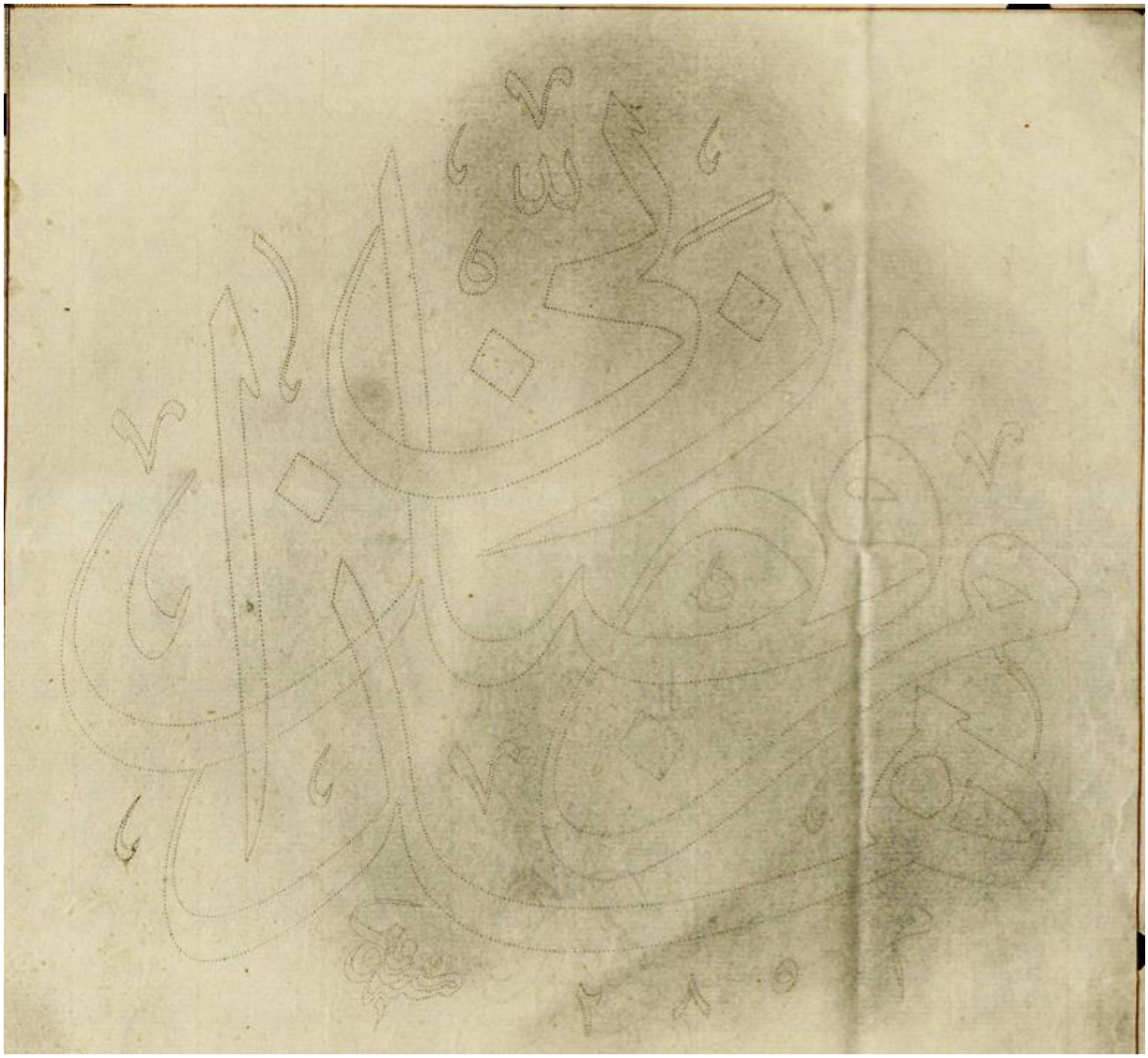

Resim 436: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 276

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1282/1865
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"E't-ta'zîmu li-emrillahi ve'ş-şefekatü ala halkıllahi"*
Metnin Anlamı: *"Allah'ın emirlerini tazimle kabul etmek, halk ettiklerine (yarattıklarına) şefkat göstermek."*
Diğer Özellikler:

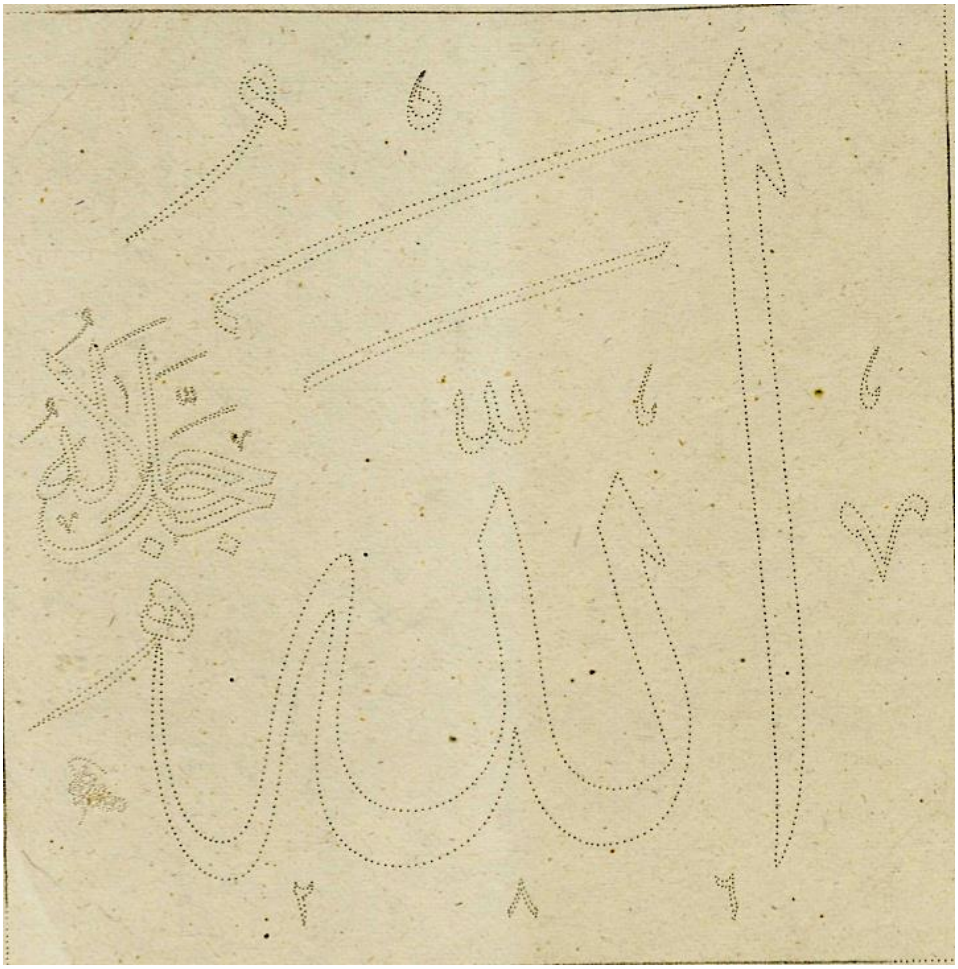

Resim 437: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 277

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Haza min fazli Rabbi*"
Metnin Anlamı: "*Bu Rabbimin fazlındandır"*
Diğer Özellikler:

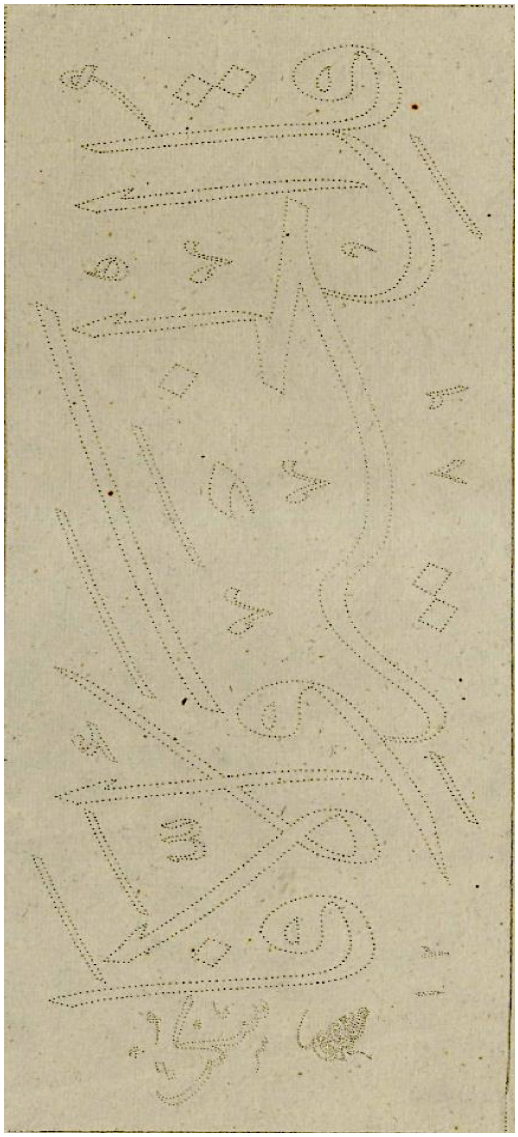

Resim 438: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 278

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allah, ganidir, zengindir." (Müstağnidir, kimseye ihtiyaç duymaz.)*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

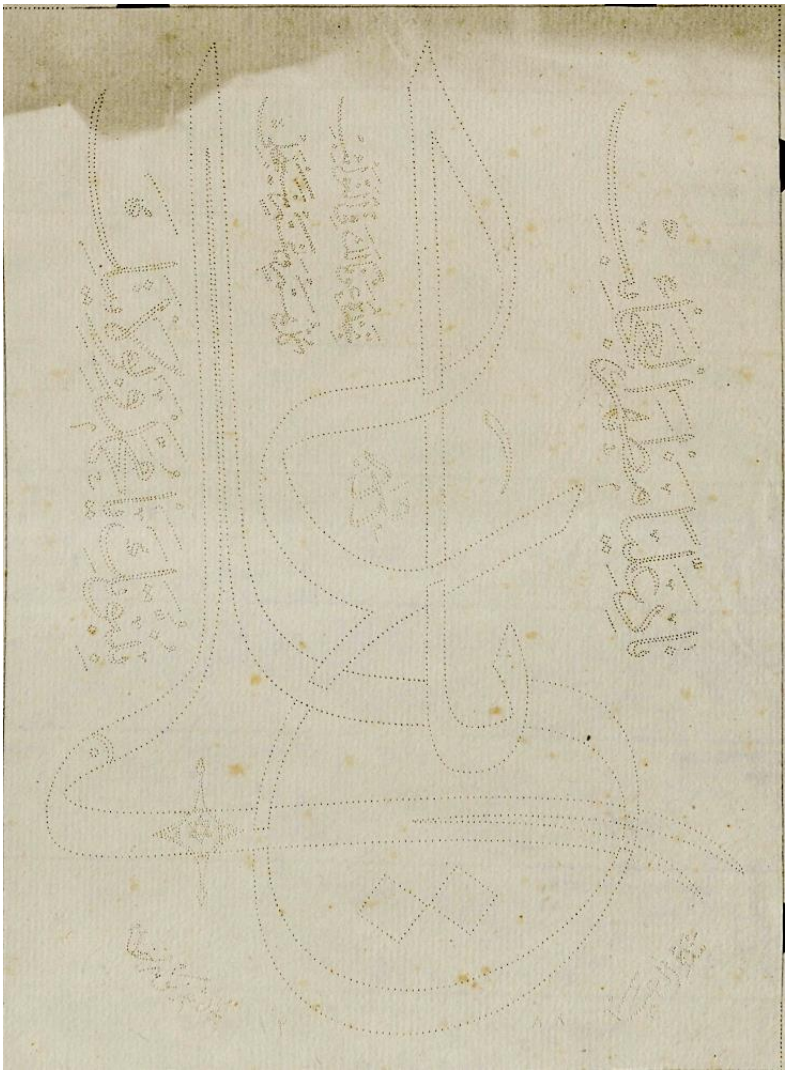

Resim 439: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 279

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Kul ilelhayra ve illa feskut"*
Metnin Anlamı: *"Ya hayır soyle ya da sus"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

Resim 440: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 280

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1288/1871
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Nadı Aliyyen Muzhıral Acayıbeı Tecıdın Avnen leke fınnevaıbı kullu hemın ve gamın seyencelı bı mubuvvetıke ya muhammed ve bı velayetıke ya alı"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

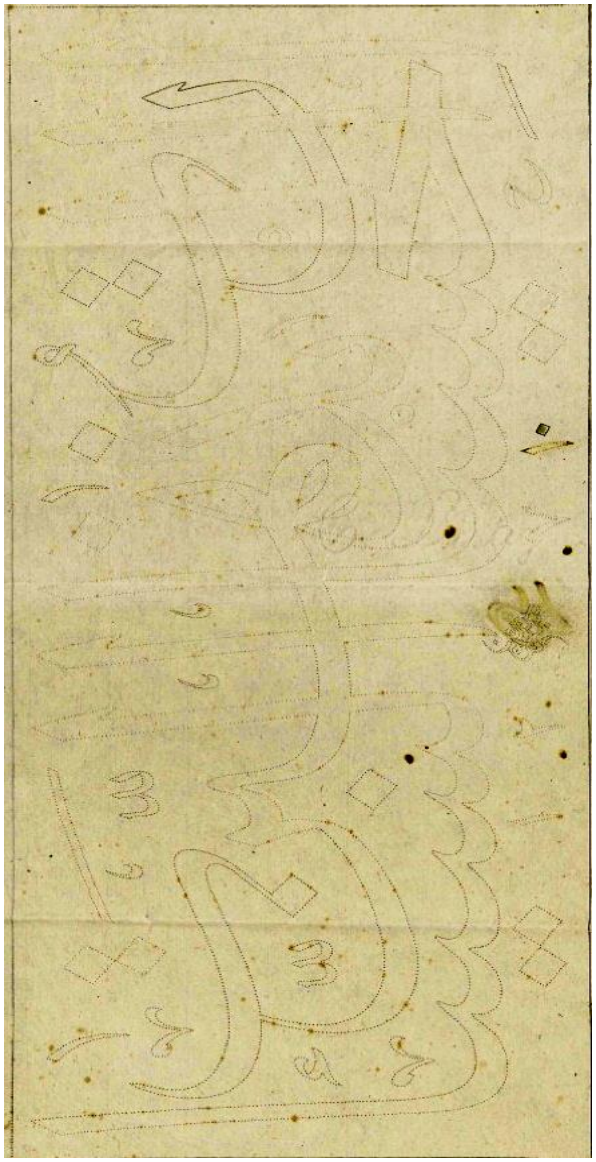

Resim 441: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 281

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1281/1864
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "Hayruküm men te'allemel kur'âne ve allamehû" (Hadîs-i Şerîf)
Metnin Anlamı: *"Sizin en hayırlınız Kur'ân-ı öğrenen ve öğreteninizdir."*
Diğer Özellikler:

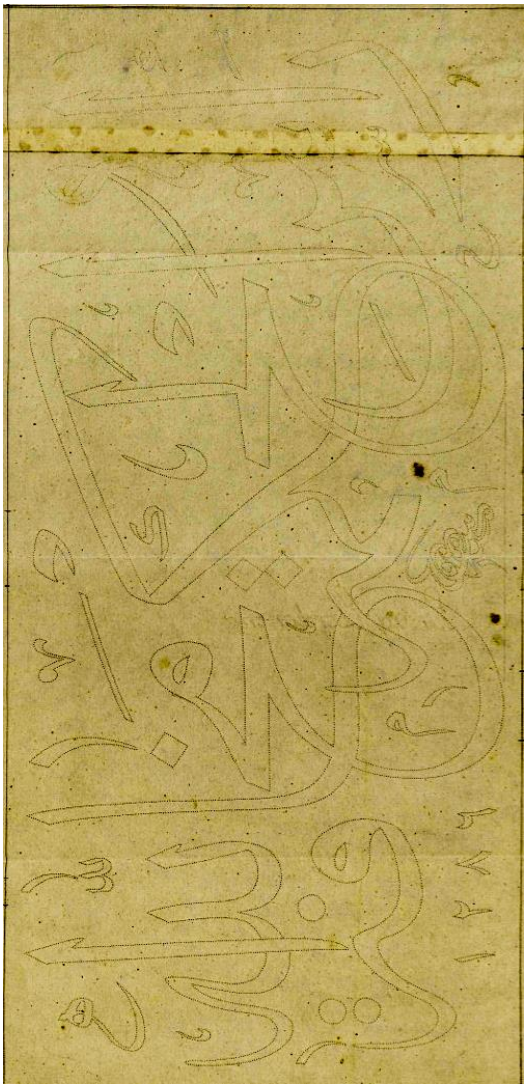

Resim 442: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 282

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1271/1854
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *" İnnel hasenâti yuzhibnes seyyiât."*
Metnin Anlamı: *"Şüphe yok ki güzel işler, kötülükleri giderir." (Hûd Sûresi 114. Ayet)*
Diğer Özellikler:

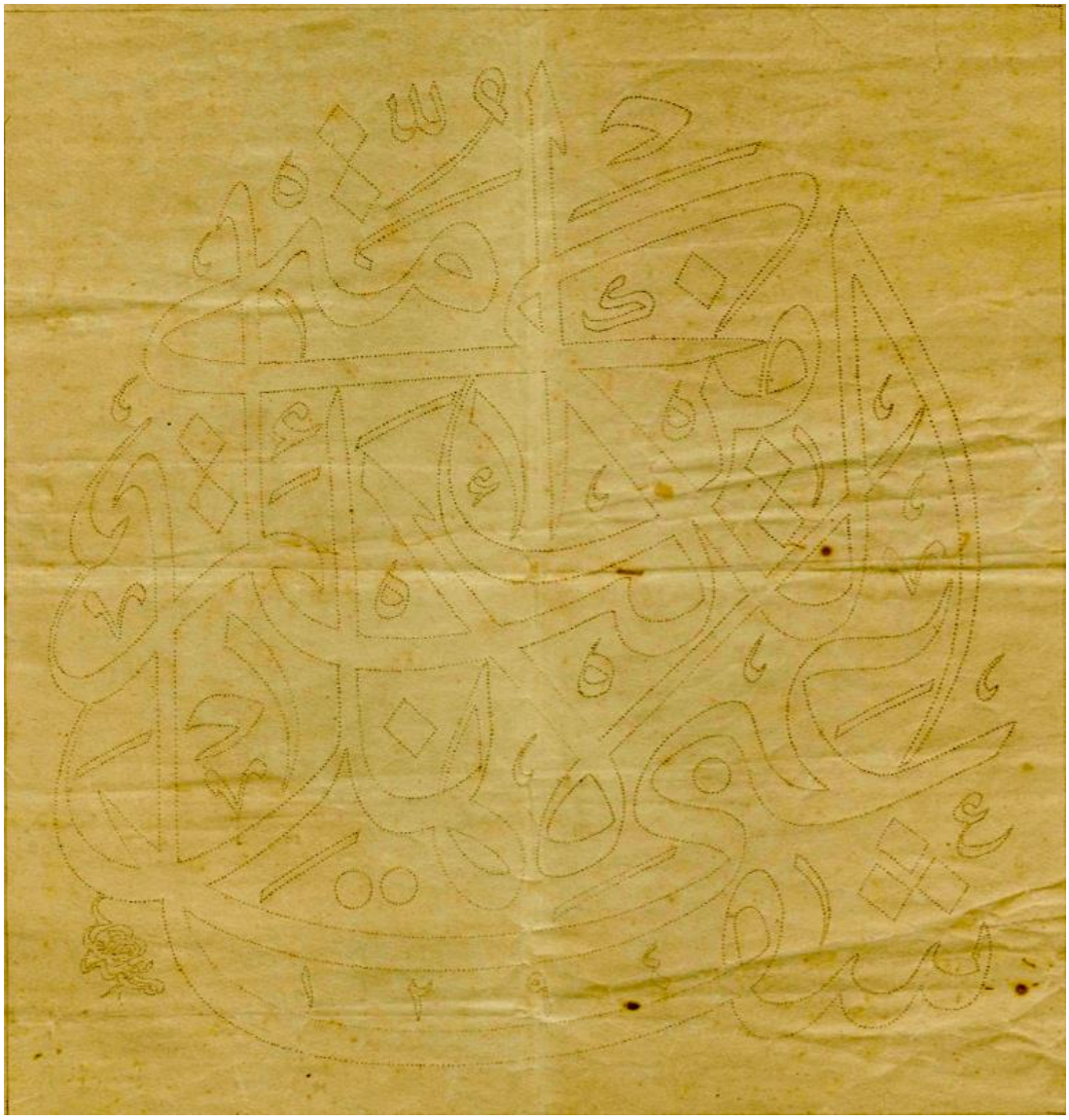

Resim 443: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 283

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Re'sü'l-hikmete mehâfetu'llâh"*
Metnin Anlamı: *"Hikmetin başı Allah korkusudur."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

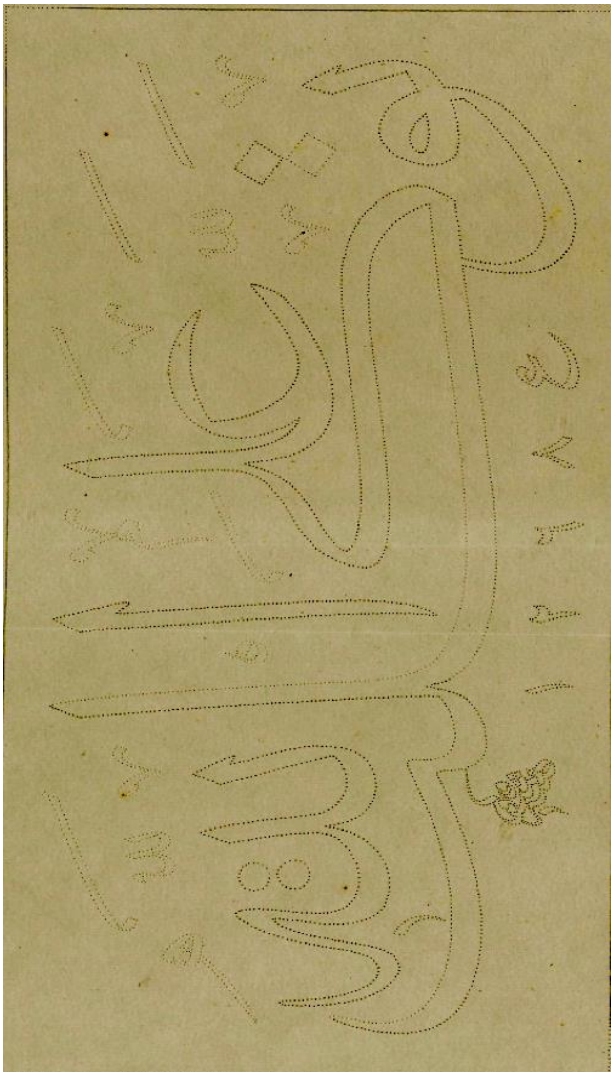

Resim 444: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 284

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877-1878
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Şefâ'atî li ehlil-kebâiri min ümmetî" (Hadîs-i Şerif)*
Metnin Anlamı: *"Şefaatim ümmetimden büyük günah sahipleri içindir."*
Diğer Özellikler:

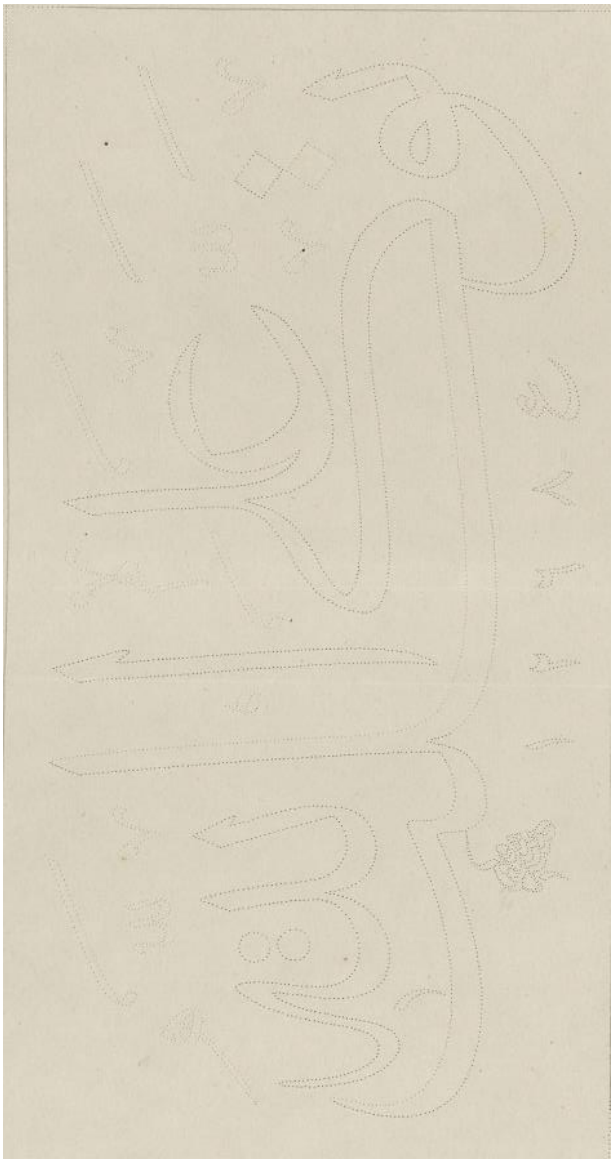

Resim 445: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 285

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1264/1847
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tevekkeltü alallahi."*
Metnin Anlamı: *"Allah'a tevekkül ettim."*
Diğer Özellikler:

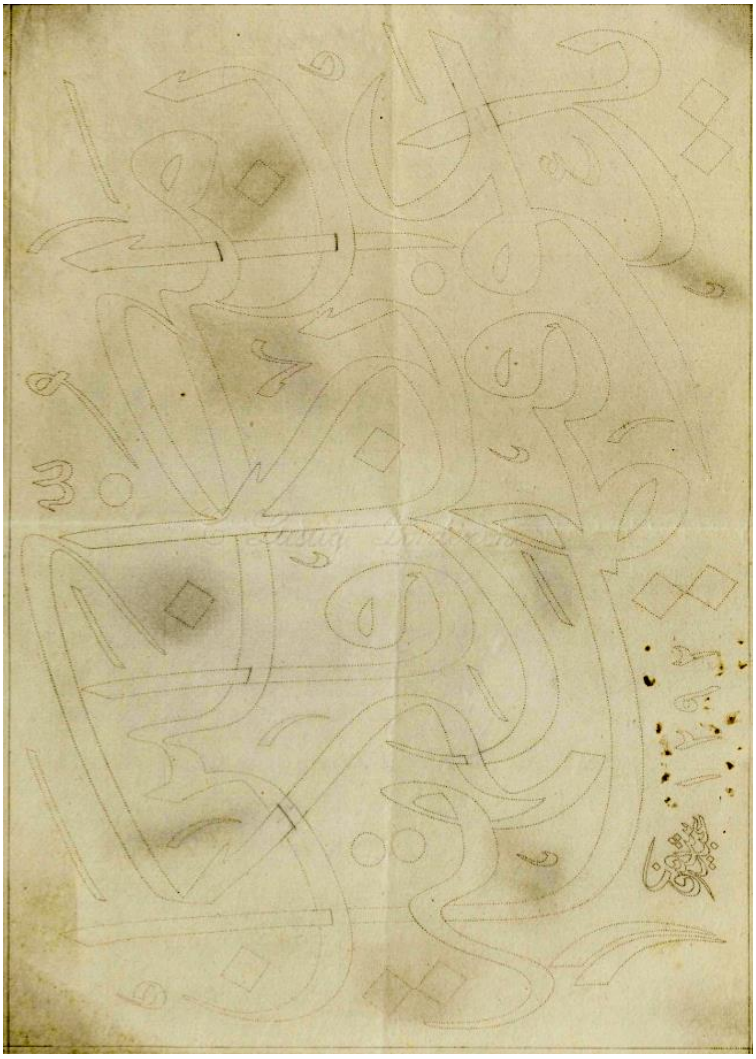

Resim 446: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 286

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1851
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tevekkeltü alallahi."*
Metnin Anlamı: *"Allah'a tevekkül ettim."*
Diğer Özellikler:

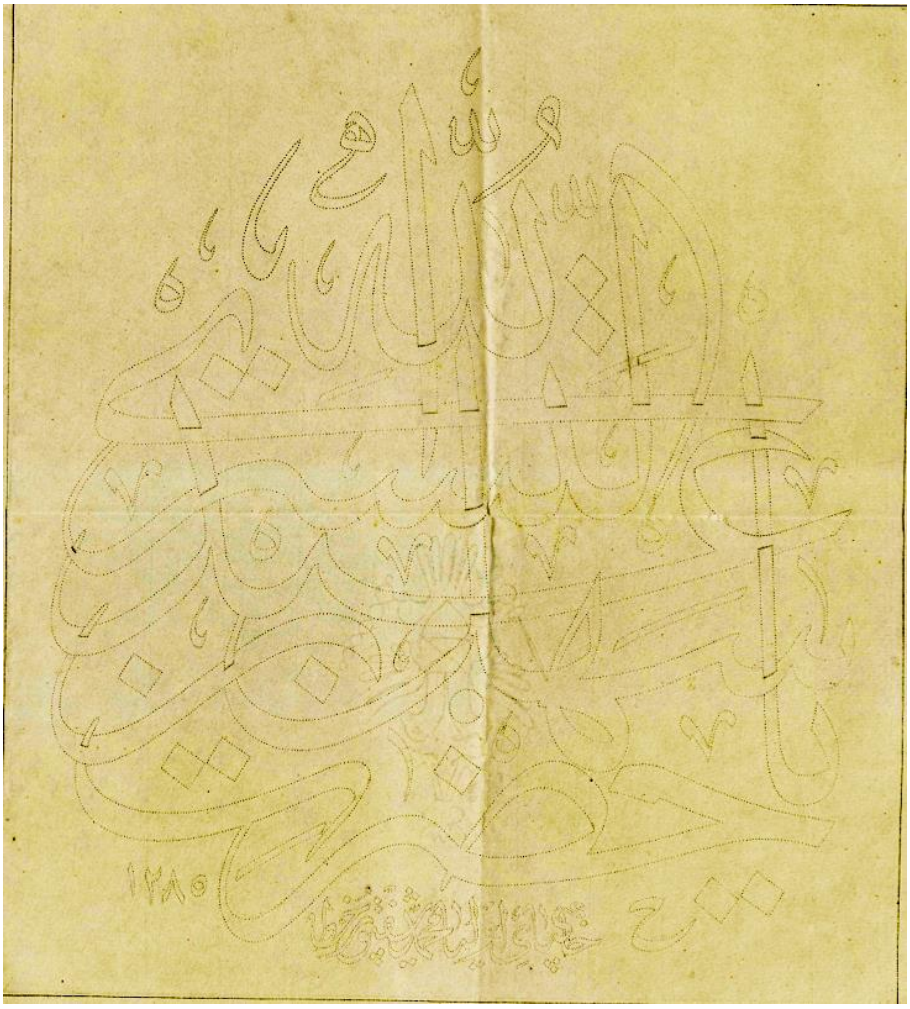

Resim 447: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 287

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1292/1875
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yed'ûne fîhâ bikulli fâkihetin âminîn."*
Metnin Anlamı: *"Orada güven içinde canlarının çektiği her türlü meyveyi isteyip getirtirler." (Duhân Sûresi 55. Ayet)*
Diğer Özellikler:

Resim 448: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 288

Eser: Celî Sülüs Kalıp Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ hazret-i Sahl bin Abdullah el- testeriy."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

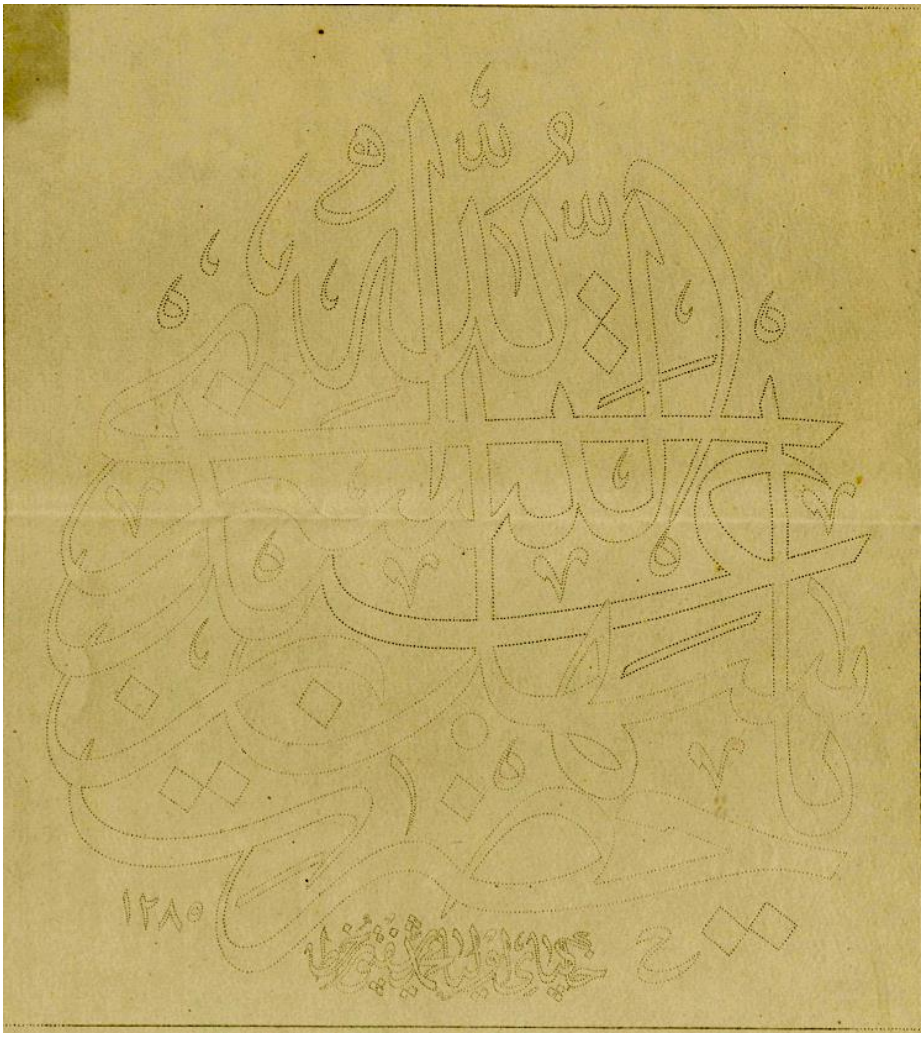

Resim 449: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 289

Eser: Celî Sülüs Kalıp Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Envanter No: GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Ya Hazret Mevlana Kuddise sirruh Âli. Ketebû Şefik 1294 "*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

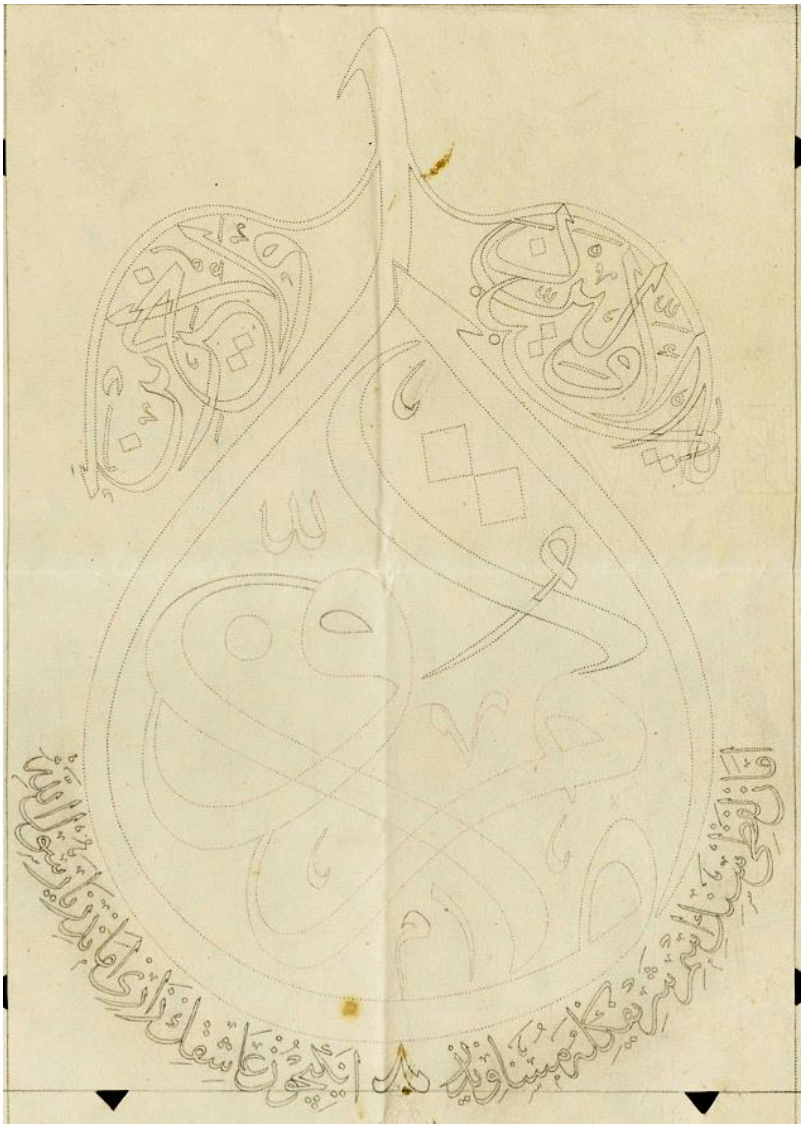

Resim 450: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 290

Eser: Celî Sülüs Kalıp Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et- Tûsterî"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

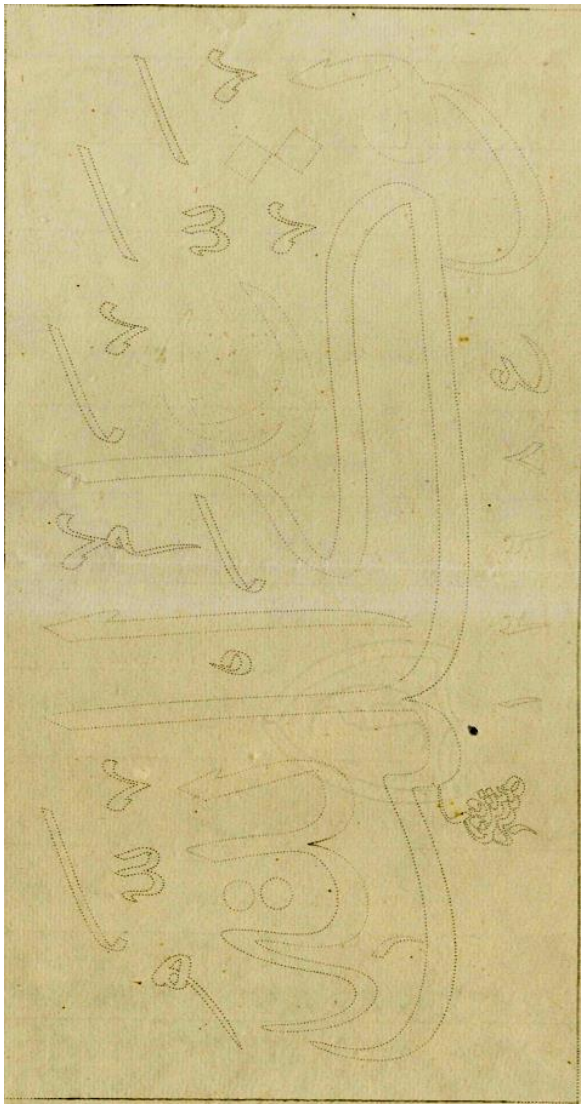

Resim 451: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 291

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Aman Mürüvvet Ya seyyidin vel âhırin"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

Resim 452: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 292

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1851
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tevekkeltü alallahi."*
Metnin Anlamı: *"Allah'a tevekkül ettim."*
Diğer Özellikler:

Resim 453: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 293

Eser: Celî Sülüs Kalıp Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1294/1877
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *Yâ Hazret-i Mevlânâ –Kuddise sirrıhu'l- a 'lâ*
Metnin Anlamı: *Ya Hazret-i Mevlânâ. Yüce sırrı takdis oluna.*
Diğer Özellikler:

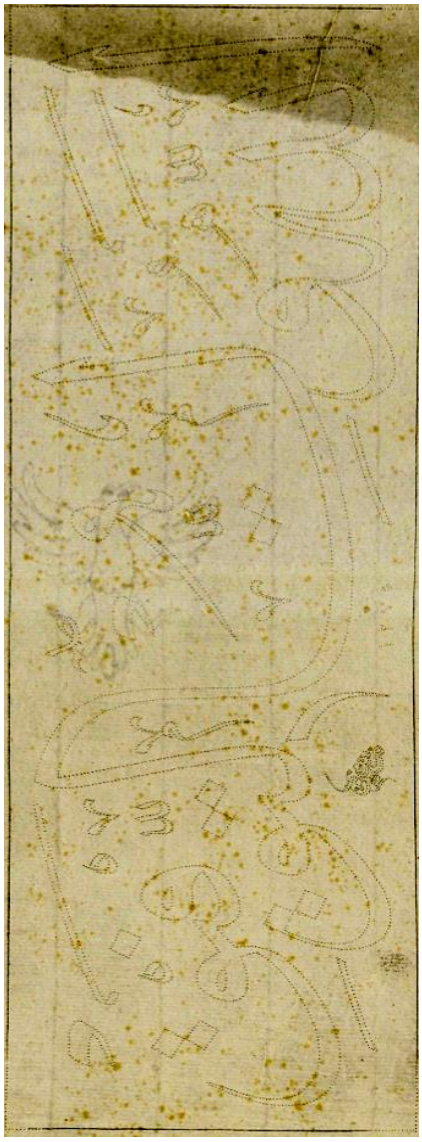

Resim 454: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 294

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Elhâmdülillâhi alâ külli hâl"*
Metnin Anlamı: *"Her halimiz için Allah'a hamd olsun"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

Resim 455: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 295

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1275/1858
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allahu velîyü't-tevfîk"*
Metnin Anlamı: *"Başarı Allah'tandır"*
Diğer Özellikler:

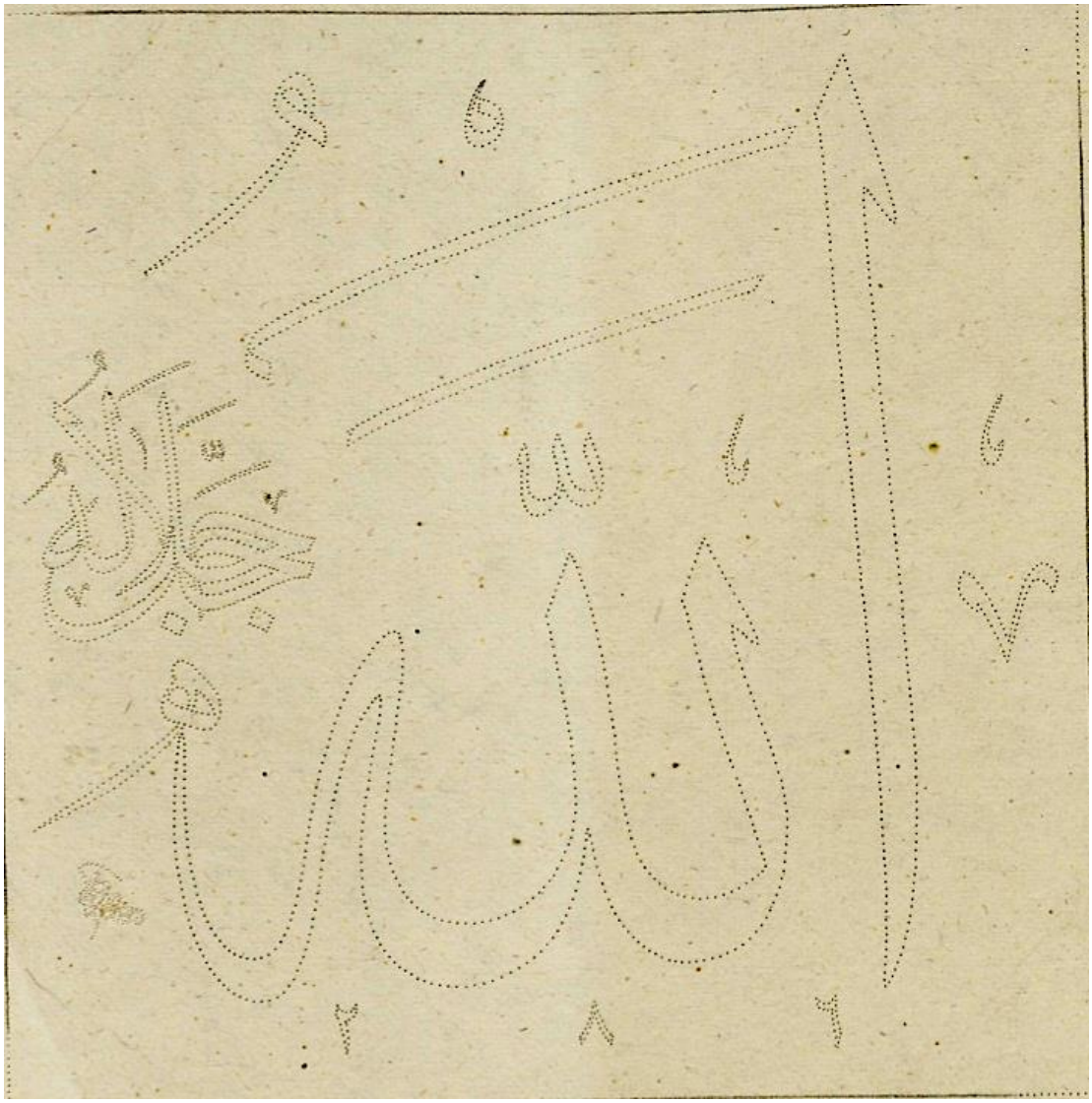

Resim 456: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 296

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Aleyke avnullâh"*
Metnin Anlamı: *"Allah'ın yardımı üzerine olsun"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

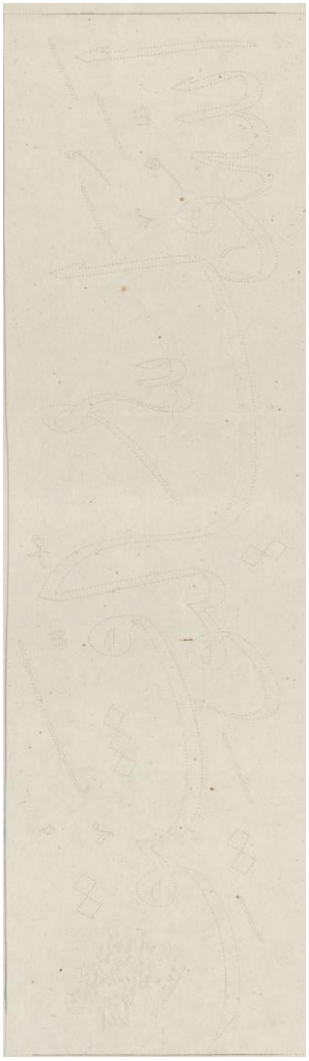

Resim 457: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 297

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Allah Celle Celâluhu"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

Resim 458: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 298

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1272/1855
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Allahu velîyü't-tevfîk"*
Metnin Anlamı: *"Başarı Allah'tandır"*
Diğer Özellikler:

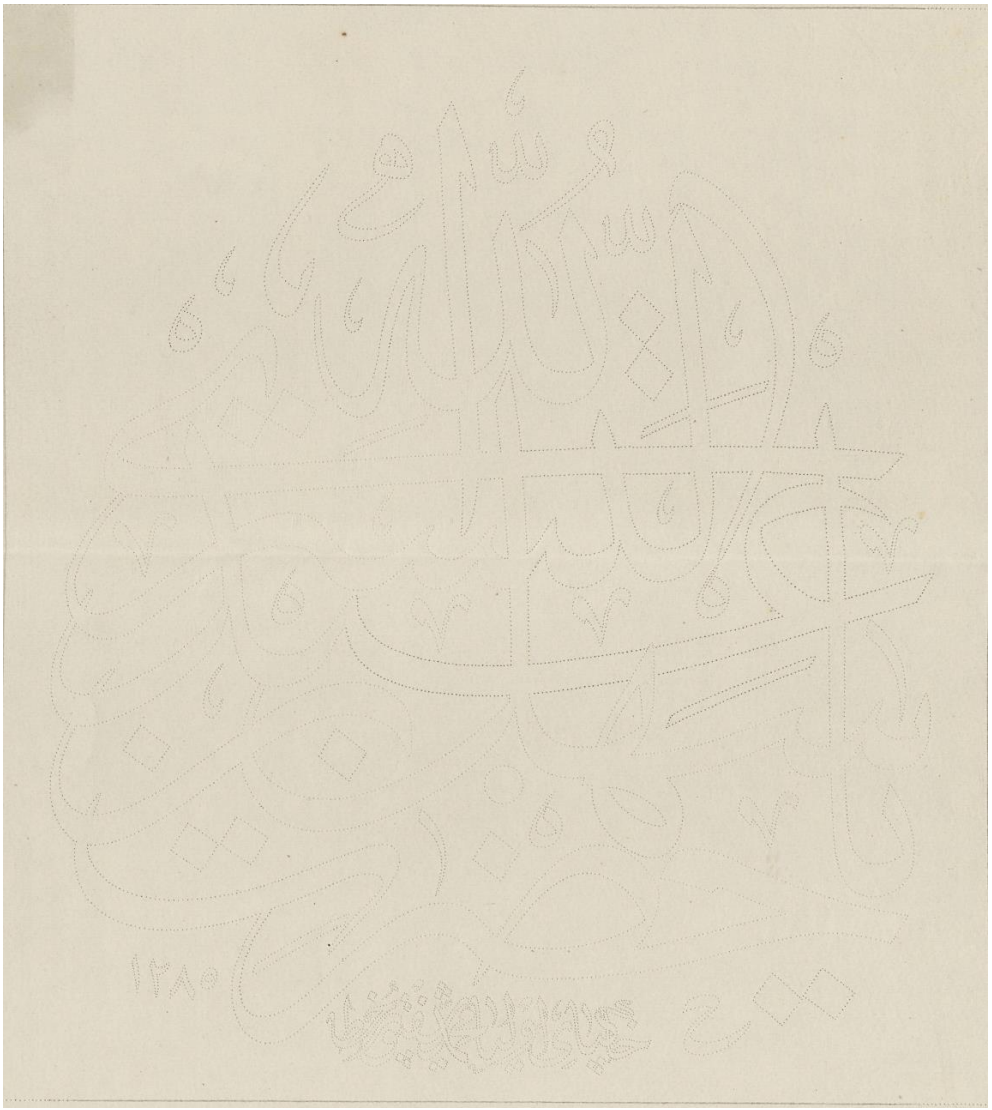

Resim 459: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 299

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Bismillahirrahmanirrahim"*
Metnin Anlamı: *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla"*
Diğer Özellikler:

Resim 460: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 300

Eser: Celi Sülüs Kalıp Pîr Yazısı

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et- Tûsterî"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

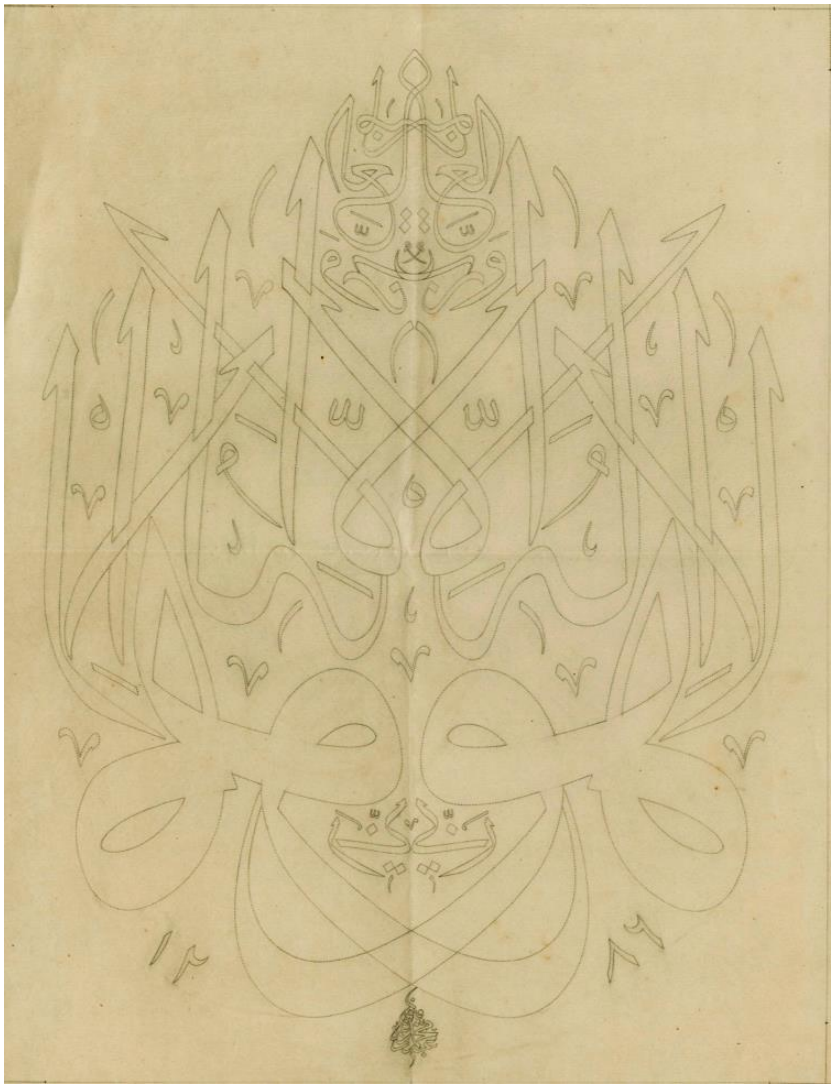

Resim 461: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 301

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1291/1874
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*külli şey'in bikader"*
Metnin Anlamı: *"Muhakkak ki biz herşeyi kadere göre… (nezdimizde bulunan bir düzene, hassas bir ölçü ve miktar içinde yarattık.)"*
Diğer Özellikler:

Resim 462: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 302

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"La ilahe illallah Muhammedun Rasullullah"*
Metnin Anlamı: *Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed (sav) O'nun elçisidir."*
Diğer Özellikler:

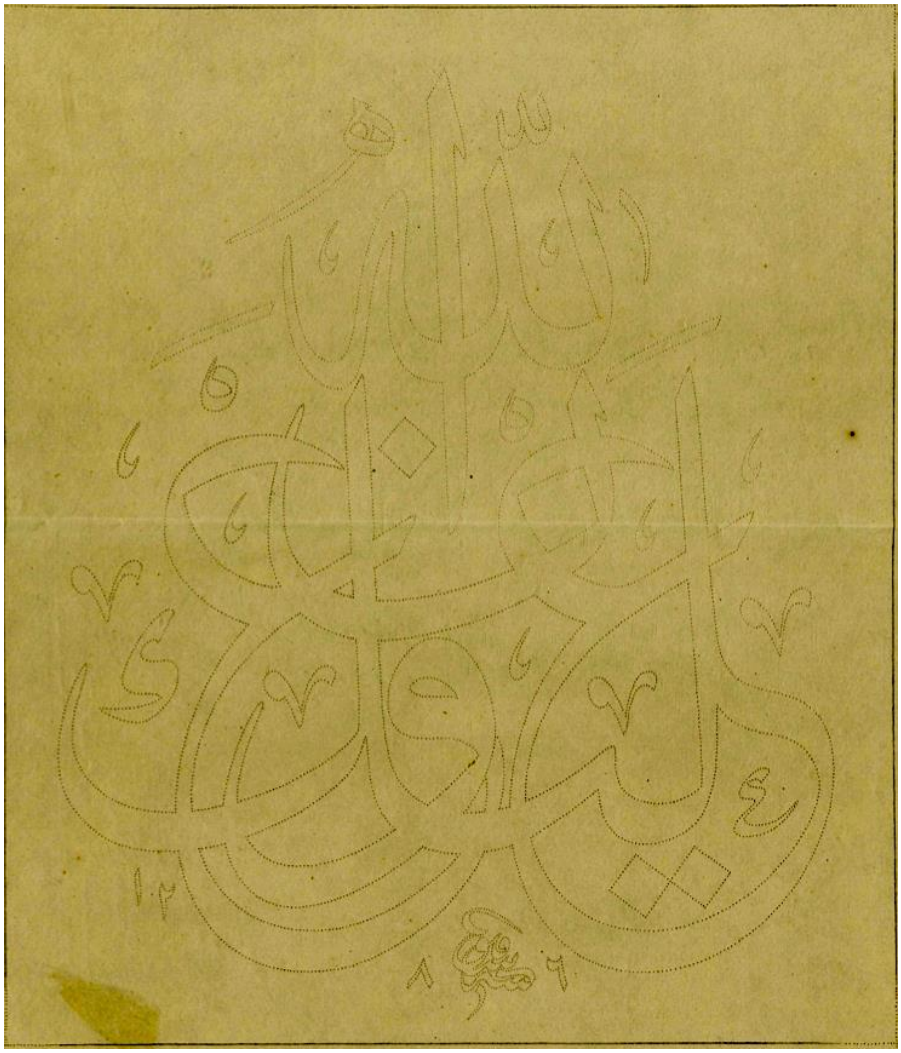

Resim 463: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 303

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1281/1864
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Aman Mürüvvet Yâ Seyyide'l-evvelîne ve'l-âhîrîn İrham aczî Yâ Rasulallah"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

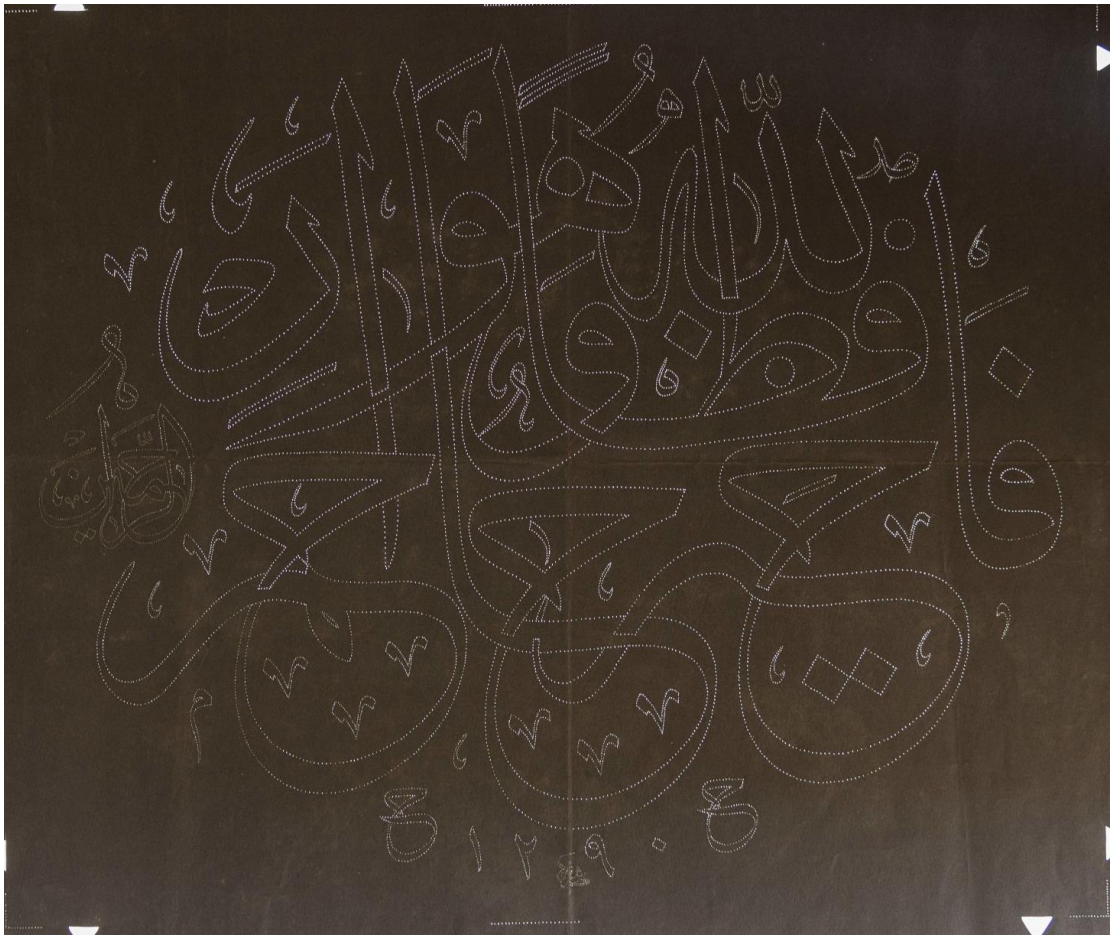

Resim 464: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 304

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1864
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"AleykeAvnullah"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

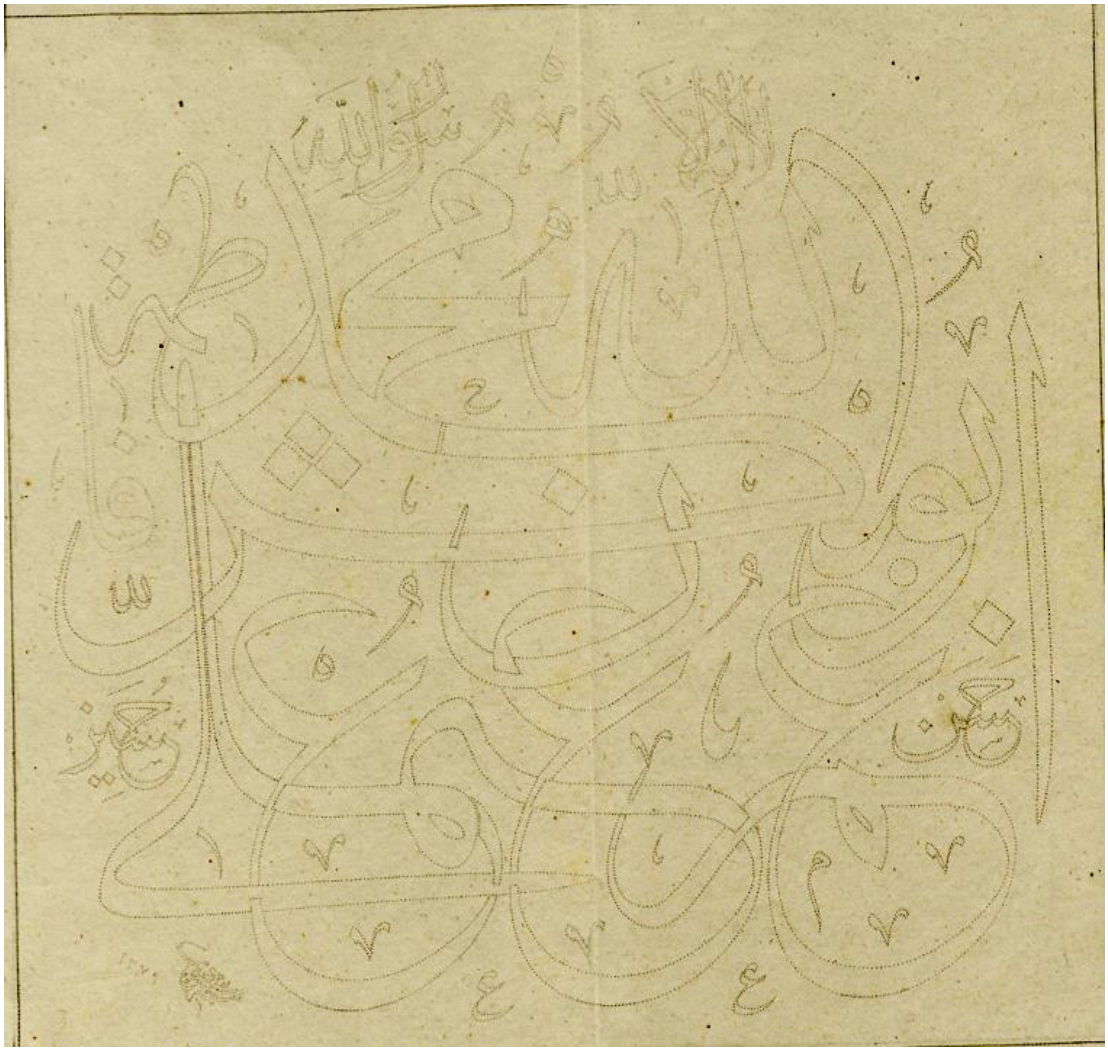

Resim 465: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 305

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1290/1873
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Fallâhû hayrûn hâfîzan ve hüverrahmanirrahim"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

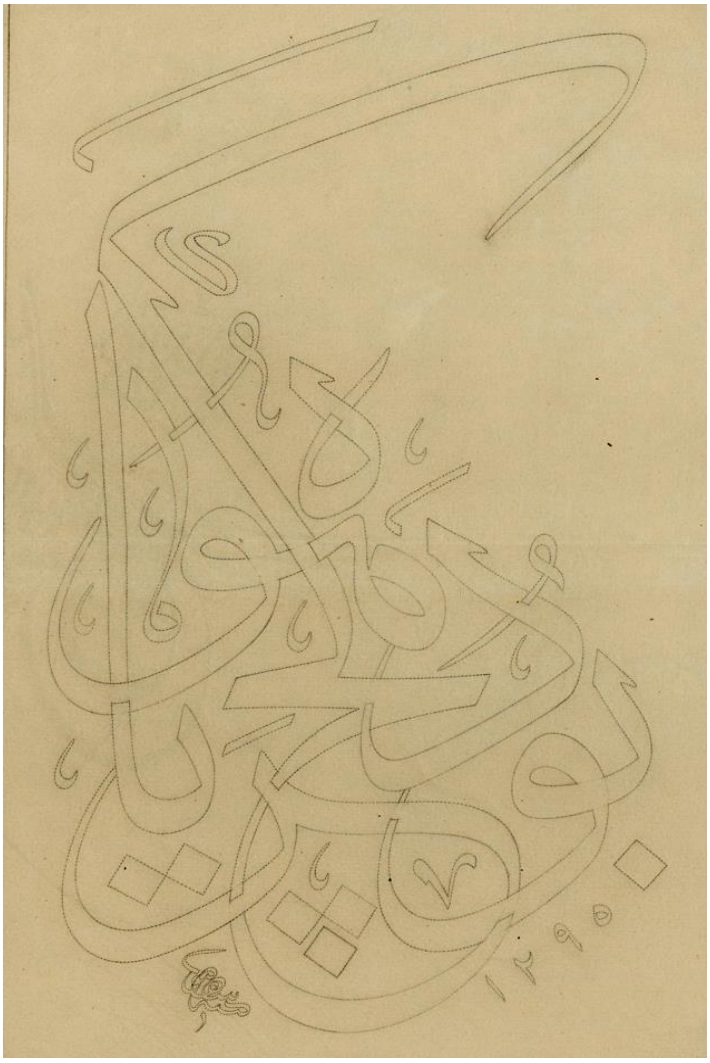

Resim 466: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 306

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1280/1863
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Lâ ilahe illallah Muhammedun Rasulullah Allah(cc), Muhammed(sav), Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Fatıma, Hasan Hüseyin"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

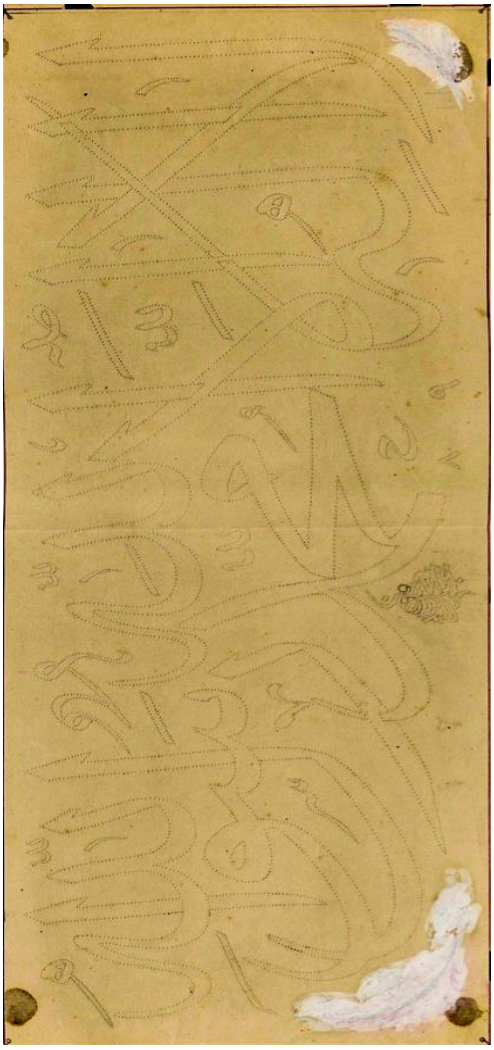

Resim 467: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 307

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1295/1878
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Türkçe
Metnin Okunuşu: *"Bu da geçer yâ hû"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

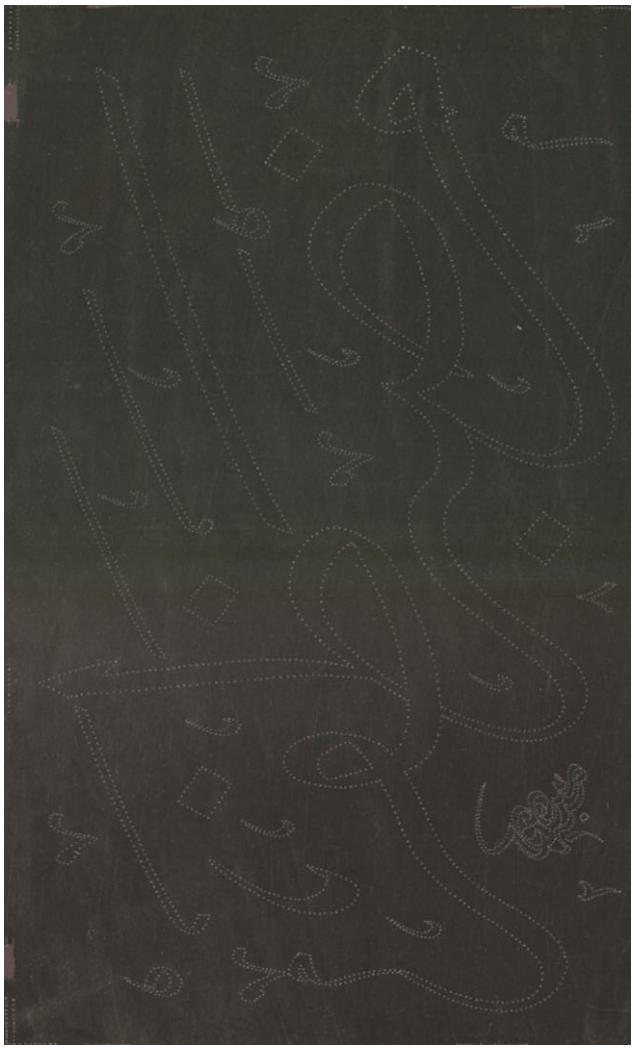

Resim 468: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 308

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1289/1872
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Lâ ilâhe illâllah muhammedun rasûlullah"*
Metnin Anlamı: *"Allah'tan başak ilah yoktur. Hz Muhammed O'nun rasulüdür."*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

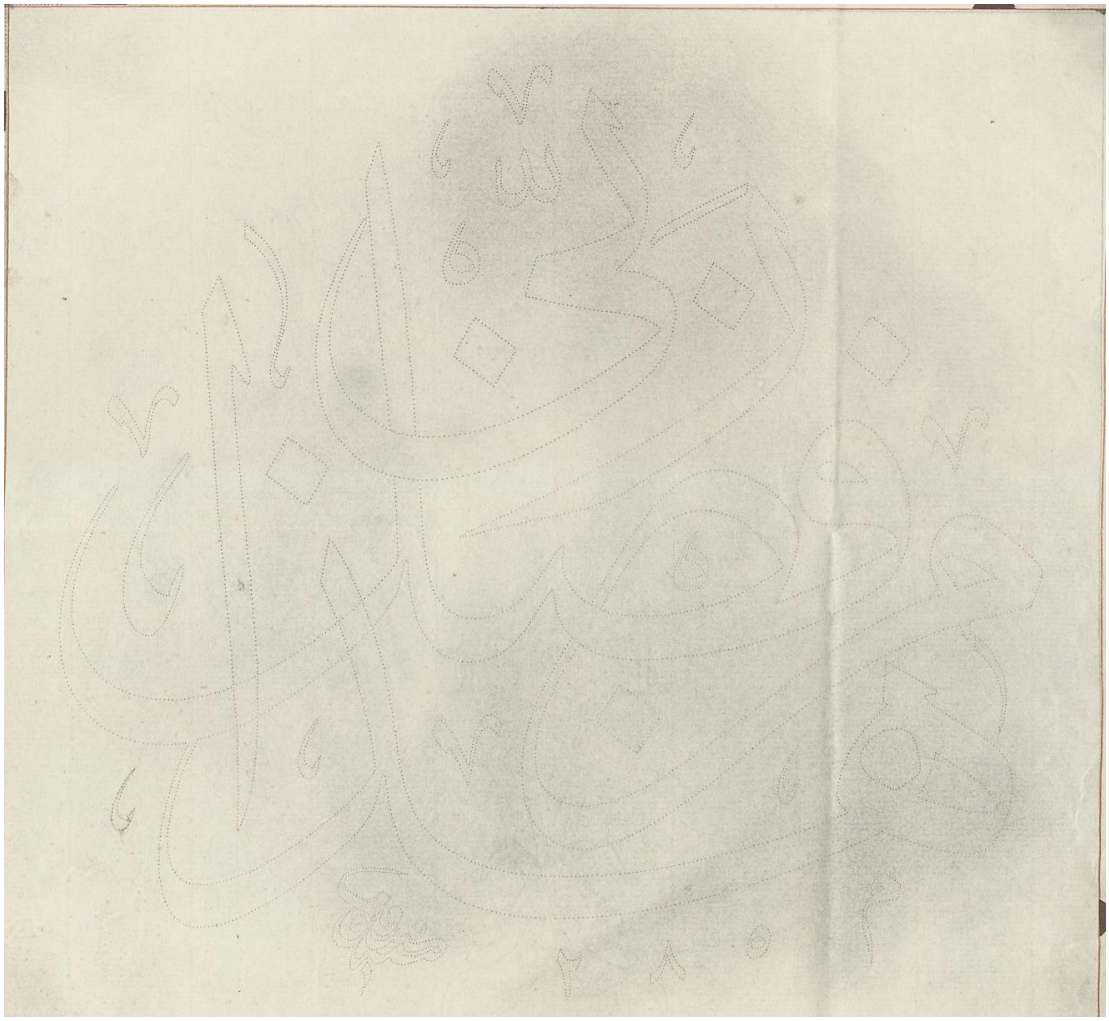

Resim 469: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 309

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1286/1869
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Men sabera zafera"*
Metnin Anlamı: *"Zafer sabredenlerindir"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

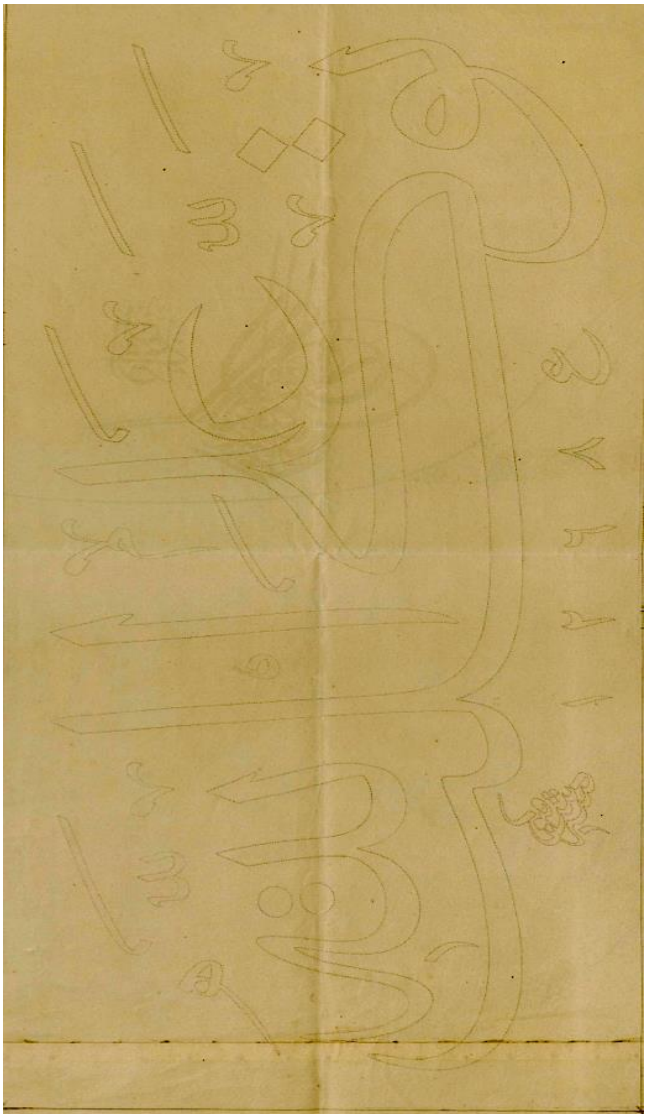

Resim 470: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 310

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1285/1868
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: "*Haza min fazli Rabbi*"
Metnin Anlamı: "*Bu Rabbimin fazlındandır"*
Diğer Özellikler:

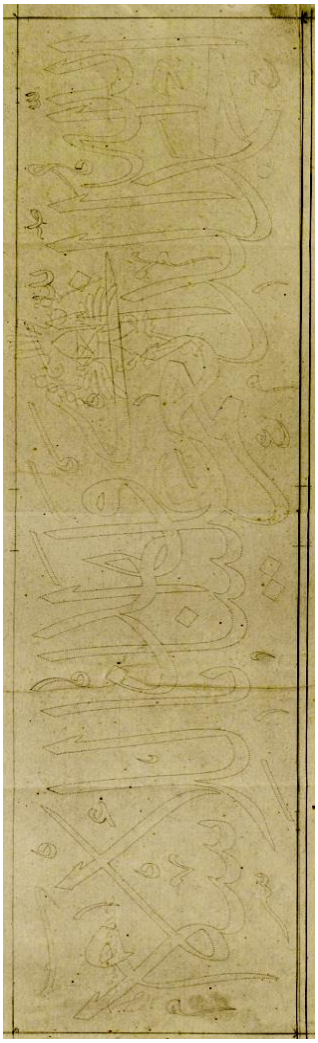

Resim 471: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 311

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: 1268/1851
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY 106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Tevekkeltü alallahi."*
Metnin Anlamı: *"Allah'a tevekkül ettim."*
Diğer Özellikler:

Resim 472: Celî Sülüs Kalıp (TSMK GY 106)

Katalog No: 312

Eser: Celî Sülüs Kalıp

Hattatı: Mehmed Şefik Bey
Yazıldığı Tarih: -
Eb'âdı & Yazı Türü: Celî Sülüs
Bulunduğu Yer: Topkapı Sarayı Müzesi GY106
Dili: Arapça
Metnin Okunuşu: *"Elhamdulillahilladzi an'ama 'alaina ve hedanâ liles-selâm"*
Metnin Anlamı:
Diğer Özellikler:

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Hattat Şefik Bey, Hat Sanatı'nın en yüksek mertebeye ulaştığı bir dönemde pek çok hattat arasından tabir-i caizse sıyrılmış kendi üslûbu ile eserler vermiştir. Hocalarından aldığı mirasa kendi sanat zevki ile yön vermiştir. Yazılarında hocası Kadıasker'in yansımalarını daha fazla görmekteyiz. Harfleri rahat ve ölçüsünde yazmasının yanı sıra farklı denemeler yapmaktan da çekinmemiştir. Mensûb olduğu üslûb hocası Kadıasker'in Mustafa Râkım Efendi (ö.1826/1241)'den devraldığı Türk Hat Sanatı'nın 19. asra intikal eden ekoldür. Kadıasker'in yazılarındaki güçlü tarzı onun yazılarında da görülmektedir.

Bu çalışmamızda Şefik Bey'in literatürde adı geçmeyen iki öğrencisinin icazetine rastladık. Bu icazetlerden biri Türk İslam Eserleri Müzesinde Mehmed Saadeddin Efendi'ye ait, (bkz. katalog no: 78) diğeri M. El Mour Koleksiyonunda bulunan Şerife Fatıma Mevhibe Hanım'a ait icazet metnidir.(bkz. katalog no: 69) Yine kayıtlarda rastlamadığımız M. El-Mour Koleksiyonunda bulunan Şefik Bey'e ait bir meşk sayfasına rastladık. (bkz. katalog no:23) Son zamanlarda yapılan araştırmalarda Şefik Bey'in Tuğra formunda eserler vermediği belirtilmektedir.[78] Biz bu çalışmamızda Tuğra formunda eserler de verdiğini tespit ettik. (bkz. katalog no: 153, 267, 270)

Şefik Bey'in kendine has yenilikleri (denemeleri) vardır. Şefik bey, birçok hat nev'inde eserler vermiş olsa da tezimizde listesini verdiğimiz yazılarından da görüleceği gibi daha çok celî hattatı olduğu kanaatindeyiz. Levha ve kitap formundaki eserlerinin yanında önemli mimâri eserlerde de yazıları mevcuttur. Bursa Ulu Camii, Kubbe'tüs-sahra, İstanbul Üniversitesi (Bâb-ı Seraskerî) giriş kapısı üzerindeki Dâire-i Umûr-i Askeriyye (Askerî İşler Dairesi) yazısı Şefik Bey'in sanatındaki kudretinin eşsiz örnekleridir. Topkapı Sarayı'nda bulunan iki tuğra ve Muzıka-i Hümayûn'daki hocalığının yanısıra bıraktığı sayısız eserler ile de üretken bir sanatkâr olduğunu görmekteyiz.

[78] Hatice Kübra Korkmaz, "Mehmed Şefik Bey'in Hayatı ve Eserleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2019, s. 246.

TABLO

Sıra No	Eser	Tarihi	Ebadı	Formu	Yeri	Açıklama
001	*"Ve'alâ'lâhi fe'l..."*	1251 1835	39 x 31 cm.	Sülüs – Nesih	(Süheyl Ünver Arşivi)	
002	*"Bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm"*	1255 1839	39 x 31 cm.	Sülüs – Nesih	SK (Süheyl Ünver Arşivi)	
003	Kıt'a	1259 1843	-	Sülüs-Nesih	Michigan Üniversitesi Kütüphanesi (Hutût-ı Mütenevvi'a-yı İslamiyye Albümü)	
004	*"Men kana'a bi'r-rızkı.."*	1260 1844	18 x 23,3 cm.	Sülüs - Nesih	SSM	Nesih satır araları beyne's- sütûr, koltuklar müzehheb, yazı etrafı zerefşandır. Bir satır sülüs altında beş satır nesihle Hadîs-i Şerîf'ler yazılıdır. Ketebe son satırda olup "Sevvedehû Mehmed Şefik" (Mehmed Şefik karaladı.) yazmaktadır.
005	Mushaf-ı Şerif	1260 1844	27 x 18 cm.	Nesih	TİEM	*Eserin devamı ve bilgisi için ekler bölümüne bakınız
006	*"Kıf' alâ babina inde dıykı'l-men…."*	1261 1845	36 x 34 cm.	Sülüs	SK	
007	Hilye-i Şerife	1262 1845	-	Sülüs -Nesih	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	
008	Amme Cüz'ü	1263 1846	21,8 x 15 cm; 27 yaprak, sayfada 9 satır	Nesih - Rikaa'	SSM	Sayfada dokuz satır harekeli nesih hattıyla Amme Cüz'ünün tamamı yazılıdır. Sûre adlarının altın üzerine üstübeç mürekkeble yazılı olduğu eser, 27 yaprak 52 sayfadır. Hattat son sayfayı ketebe ve salavâta ayırmıştır. Burada kendisinin Musika-i Sultaniye'nin hat muallimi olduğunu, Abdülmecid Hân'ın ikinci imamı Mustafa İzzet Efendi'nin talebesi olduğunu, onunda Mustafa Vâsıf'ın talebesi olduğunu zikretmektedir. Devrinin tezhib anlayışına tamamen uygun alafranga tarzda süslenmiştir.
009	Kasîdetü'l-Bürde	1263 1846	19,5 x 13 cm; 19 yaprak, sayfada 9 satır.	Nesih	Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi	19 sayfa 9 satır şeklinde yazılmış bu eserin
10	*"Ve daccu dacce kedacicina…."*	1263 1846	-	Sülüs – Nesih	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	
11	Amme Cüzü	1263 1846	30 x 22 cm.	Nesih	TSMK	

12	*"Muhammedun beşerun…"*	1264 1847	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
13	*"Yâ haliyye'l-bâlü kad...."*	1264 1847	-	Celî Sülüs	Muhammed El-Mour Koleksiyonu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	El Kasidetül Attan Taraniyye' den birinci beyit
14	İcazetnâme	1266 1849	-	Sülüs	Muhammed El-Mour Koleksiyonu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	Kayıtlarda adı geçmeyen, öğrencilerinden biri olduğunu düşündüğümüz Şerife Fatıma Mevhibe Hanım'a ait icazet metni.
15	Murakka	1267 1850	21,5 x 15,5 cm.	Sülüs - Nesih	Zeki Cemal Özen Koleksiyonu	Kaab bin zuheyr hazretlerinin Kasidet'ül Bürde'sinden.
16	Murakka	1267 1850	26 x 32 cm.	Sülüs – Nesih	Bağdat Müzesi Fotoğraf: Ömer Kasım	
17	*"İsyân-ı merâ dü-nim…''*	1267 1850	-	Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
18	Delâilü'l-Hayrât	1268 1852	19,8 x 12,9 cm.	Nesih	SSM	98 sayfa 11 satırdan oluşmaktadır. deriden cildi bulunmaktadır. Devrin tezhib anlayışına uygun olarak tezhiblenmiştir.
19	*"Ali,Fâtıma, Hasan, Hüseyin"*	1268 1852	-	Celî Sülüs	Zeki Cemal Özen Koleksiyonu	
20	*"Ali,Fâtıma, Hasan, Hüseyin"*	1268 1852	73 x 79 cm.	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
21	*"Ali,Fâtıma, Hasan, Hüseyin"*	1268 1852	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
22	Meşk	1268 1852	-	Sülüs – Nesih	Muhammed El Mour Koleksiyonu (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	Kâ'b b. Züheyr (ö.?) Kaside'sinden Şefik Bey'in birinci ve ikinci ders olarak yazdığı ve hocasının nesih hattıyla yaptığı cıkarmalardan birer sayfa.
23	*"İnna'llâhe cemîlun…"*	1269 1852	24 x 44 cm	Celî Sülüs	Cengiz Çetindoğan Demsa Koleksiyonu	
24	Başl: "Sûretü'n-Nebe' / Bismillâhi….. Bitiş: "……..."	1269 1852	22,5 x 15,6 cm; 27 yaprak, sayfada 9 satır.	Nesih-Rikaa'	SSM	
25	Hilye-i Şerife	1269 1852	21,5 x 16 cm.	Sülüs – Nesih	Kerem Kıyak Koleksiyonu	Şefik Bey'in şimdiye kadar rastladığımız en küçük eb'âdlı hilyesidir. Klasik levha erkânına göre yazıldığı halde, levhanın tezhibi bütünüyle uyum içinde değildir.
26	*"Men miskin râ ma'şûk…"*	1269 1852	21,5 x 16 cm	Sülüs	Atatürk Kitaplığı	Kelimlerin çoğu mim harfiyle başlayan bu beyitte, Şefik Bey, mim gözünü bir çiçeğin orta noktası kabul ederek, bütün harfleri merkezden muhite doğru

						oradan çıkarmış ve böyle cazip bir istif bulmuştur. Üst tarafta harflerin karışık ve intizamsız duruşları, beyitte adı geçen Mecnûn'un kıssasında olduğu gibi kuşların yuva yaptığı bir başı da hatırlatıyor! Bu gibi istifler resim yapmak düşüncesinden değil istifi değişik şekiller içine oturtmak gayretinden doğmuştur. Bir nüshasıda Topkapı Sarayı'nda bulunan bu eserin kopya olduğunu düşünmekteyiz.
27	*" Lâ ilâhe ıllallâhu…''*	1269 1852	52 x 53 cm.	Celî Sülüs	İstanbul Üniversitesi Feyhaman Duran Koleksiyonu	
28	"Sadakallahû nebîyullah…"	1269 1852	25 x 44 cm.	Celî Sülüs	Cengiz Çetindoğan Demsa Koleksiyonu	
29	*" Ali, Fatma, Hüseyin…"*	1269 1852	53 x 45 cm.	Celî Sülüs	TVHEM	Yazının etrafında altın cetvel, cetvelin dışında sade yeşil renkli bir kısım bulunmaktadır
30	Elifba Cüz'ü	1269 1852	-	Nesih	Bibliotheque Nationale de France	Rokoko tarzında tezhiplenmiştir. Eserin genel durumu gayet iyidir.
31	Hilye-i Şerîfe	1270 1853	62 x 39 cm.	Muhakkak – Sülüs -Nesih	SSM	19. Asrın anlayışıyla bezenen bu hilye'nin ketebe kısmında *"Harrahu'l- fakîr-ul- hâkir es-seyyid Mehmed Şefik, gafarallâhu zünûbehû âmin 1270"* yazmaktadır.
32	Hilye-i Şerîfe	1270 1853	-	Muhakkak – Sülüs -Nesih	Hususî Koleksiyon (Fotoğraf: Nurullah Özdem)	
33	Hilye-i Şerîfe	1270 1853	-	Muhakkak – Sülüs -Nesih	Hususî Koleksiyon (Fotoğraf: Nurullah Özdem)	
34	Hilye-i Şerîfe	1270 1853	-	Muhakkak – Sülüs -Nesih	Zeki Cemal Özen Koleksiyonu	
35	*"İnnâllahe cemîlun…"*	1271 1854	25 x 19 cm.	Celî Sülüs	Konya Koyunoğlu Müzesi	
36	*"Yâ âli beyti'n - nebiyyü…"*	1271 1854	-	Sülüs	Zeki Özen Koleksiyonu	
37	*"İnnâllahe cemîlun…"*	1271 1854	38 x 25 cm.	Celî Sülüs	Feyhaman Duran Koleksiyonu İÜK	
38	*"Murad edince müsebbib…"*	1272 1855	36 x 52 cm.	Celî Sülüs	TSMK	
39	*"Aleyke avnullâh"*	1272 1855	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
40	"*Lâ ilâhe illâllah Muhammedun Rasulullah"*	1273 1856	-	Celî Sülüs	TİEM	
41	*"Reve'l- Hasenü, an ebi'l- Haseni…''*	1273 1856	30 *89 cm.	Celî Sülüs	Cumhurbaşkanlık Koleksiyonu	

					(Fotoğraf: Mehmed Özçay)	
42	"*Uluvvu'l-himmeti mine'l-imân"*	1274 1857	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
43	"*Kâla'l-lahu te'âlâ fî kitâbihi'l-kerîm…''*	1274 1857	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
44	"*Ve mâ erselnâke illâ…''*	1274 1857	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
45	Levha	1274 1857	23,5 x 40 cm.	Celî Sülüs	Sadberk Hanım Müzesi	Çivit mavisi zemin üzerine zerendûd celî sülüs hatla yazılmış olan Hadis-i Şerif 'in sol üst köşesinde hadislerden sonra yazılması gelenek haline gelen Sadaka Resûlallâh (*Allah'ın Resûlü doğru söyledi*.) ibaresi yazılmıştır.
46	"*Allahümmestür uyûbenâ vağfir…''*	1275 1858	39 x 45 cm.	Celî Sülüs	SSM	Levhanın iç ve dış pervazları sonradan Necmeddin Okyay'ın ebrularıyla bezenmiştir.
47	*"Ya Kâfi kessir mâli ve rızki…''*	1275 1858	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
48	*"Allahu velîyü't-tevfîk"*	1275 1858	-	Celî Sülüs	TİEM	
49	*"Allahu velîyü't-tevfîk"*	1275 1858	-	Celî Sülüs	Bursa Ulu Camii	
50	*"Kâla'llahu te'âlâ innemâ ya'muru…''*	1275 1858	-	Celî Sülüs	Cihangir Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	
51	*"Tehassantü bi-zi'l-mülki…''*	1275 1858	-	Celî Dîvânî	Bursa Ulu Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	
52	*"Kasd-ı şöhret ne-bûd câmî…''*	1276 1859	17.6x 8.0 cm.	Ta'lîk	Konya Koyunoğlu Müzesi	Yazı etrafına altın cetvel çekilmiştir. İç pervazından süsleme yoktur. Dış pervazda ise taraklı ebru vardır.
53	"*Ali, Fâtıma, Hasan, Hüseyin"*	1279 1862	-	Celî Sülüs	Zeki Cemal Özen Koleksiyonu	
54	"*Alî, Fâtıma, Hasan, Hüseyin*"	1279 1862	42 x 36 cm.	Celî Sülüs	SSM	Celî sülüs hatla yazılmış bu eserin ketebe kısmında *"Ketebehû Şefik 79"* yazmaktadır.
55	"*Rabbi yessir ve lâ…''*	1279 1861	19,5 x 26 cm.	Sülüs, Nesih	SSM	Koltuklar zer-ender-zer tarzında, yazı etrafı da halkâri tarzda tezhipli olup eserin durumu çok iyidir. Ketebe kısmında rikaa' hattıyla "Harrarahu's Seyyid Mehmed Şefik
56	*"Yâ hazreti Muhammed…''*	1279 1861	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
57	Levha	1279 1861	-	Celî Sülüs	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	

58	"*Yâ Hazreti Ebu'l-'Alemeyn Şeyh…''*	1279 1861	-	Celî Sülüs	Abdurrahman Depeler Koleksiyonu	
59	Hilye Formunda Aşere-i Mu'cizat	1280 1863	110 x 80 cm.	Sülüs-Nesih	TVHEM (Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi)	
60	Levha	1280 1863	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
61	*"Zikrun 'aliyye 'ibâdetun…''*	1281 1864	-	Sülüs/ Nesih	Hâşim Bağdadî Fotoğraf Arşivi	
62	*"Subhanallahi ve bi-hamdihi…''*	1281 1864	-	Sülüs	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	
63	*Ve aynu'r-rıdâ an külli…''*	1281 1864	59x50 cm.	Celî Sülüs	Şişli Camii Vakfı Koleksiyonu	İmam Şâfîî Divanından bir şiir'in bulunduğu zerendud levha Barok tarzda süslenmiştir.
64	"*Lâ ilâhe illâllah muhammedun rasûlullah"*	1281 1864	-	Celî Sülüs	Zeki Özen Koleksiyonu	
65	"*Re'su'l-ubudiyyeti e't-ta'zimu…''*	1282 1865	43 x 69 cm.	Sülüs	-	
66	"*Küllemâ dehale aleyhâ…''*	1282 1865	20 x60 cm.	Celî Sülüs	Antik A.Ş. 302.Müzayede Kataloğu	Âl-i İmran sûresi 37. Ayet. Bu ayet bütün camilerde mihraba yazılmış olan mihrab ayeti olarak da bilinir. Eserin dış pervazı stilize geometrik motiflerle tezyinatlıdır.
67	"*Lekad ekûmu makâmen lev…''*	1283 1866	10 x 19 cm.	Sülüs-Nesih	İÜ Nadir Eserler Kütüphanesi	Eser, uzun tutulmuş iki satır sülüs yazı arasında iki satır nesih yazı ile tertib edilmiştir. Üstteki sülüs satırın son kelimesi olan "fîlu" sülüs kaleminden daha dar bir kalem ve nesih hattı ile yazılmıştır. Alttaki sülüs satırın son kelimesi "tenvîlu" ise satırın altına nesih kalemi ve nesih yazı ile yazılmıştır. Sol koltukta mâil olarak icâze hattı ile imza ve tarih görülmektedir.
68	*"Ve levlâ iz dehalte…'*	1283 1866	81 x 40 cm.	Celî Sülüs	Süleymaniye Kütüphanesi	
69	İcazetnâme	1283 1866	16 x 10 cm	Nesih	Demsa Koleksiyonu	Şefik Bey'in Hasan Rıza'ya verdiği bu icazetnâme örneği pek rastlamadığımız bir formda yazılmıştır. Şefik Bey'in imzasını mühür şeklinde görmekteyiz.
70	*"Kâla'l-lâhu te'âlâ fî kitâbihi'l…''*	1283 1866	-	Celî sülüs	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	
71	İcazetnâme	1284 1867	-	Sülüs/ Nesih	Türk İslam Eserleri Müzesi	
72	Levha	1284 1867	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
73	*"Kâla'l-lâhu te'âlafî kitâbihi'l…''*	1284 1867	-	Sülüs	Bâlâ Süleyman Ağa Camii (Fotoğraf: Süleyman Berk)	

74	*"Kâla'l-lahu te'âlâ fî kitâbihi'l…''*	1284 1867	-	Sülüs	Bâlâ Süleyman Ağa Camii (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
75	Hurufât	1284 1867	-	Sülüs /Nesih	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
76	"*Haza min fazli Rabbi*"	1285 1868	40 x 42 cm.	Celî Sülüs	Ali Demirel Koleksiyonu	
77	"*Yâ Hazret-i Bilâl-i Habeşî"*	1285 1868	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
78	Murakka	1285 1868	-	Sülüs/ Nesih	Türk Petrol Vakfı	Eserin cildi mücellid İslam Seçen tarafından yapılmıştır.
79	*"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et-Tûsterî"*	1285 1868	21 x 23 cm.	Celî Sülüs	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	Şefik Bey'in âdet-i vechile, *"Hâk-i Pây-i Evliyâ Mehmed Şefik pür hatâ"* şeklinde tasavvuf yolunun büyüklerinin isimlerinin altına yazdığı imzasını burada da görmekteyiz.
80	*"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et-Tûsterî"*	1285 1868	31 x 28 cm.	Celî Sülüs	SK	
81	İcazetnâme	1285 1868	-	Sülüs/Nesih	TİEM	Mehmed Sadeddin Efendi'ye ait bu icazette Kazdıasker Mustafa İzzet Efendi ve Şefik Bey'e ait ketebe kaydı bulunmaktadır.
82	*"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et-Tûsterî"*	1285 1868	-	Celî Sülüs	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	
83	*"Tehassantü bi-zi'l-mülki…''*	1285 1868	-	Celî Düvânî	Kasımpaşa Camii (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	
84	*Yâ Hazret-i Mevlânâ –Kuddise sirrıhu'l- a 'lâ*	1286 1869	37,5 x 43 cm.	Celî Sülüs	SSM	Âharlı beyaz kağıt üzerine iki farklı kalınlıkta kalem kullanılarak yazılan bu eserin son derece dengeli bir kompozisyon oluşturulduğu görülmektedir. Çivit mavi iç pervazı turuncu renkli dış pervazdan altın cetveller ayırmaktadır.
85	"*Lâ ilâhe illâllahu…"*	1286 1869	62 x 51,5 cm.	Celî Sülüs	SSM	Altınlı cetvelin dışı, Türk rokokosu olarak adlandırılan üslûpta bezelidir.
86	Levha	1286 1869	-	Sülüs	Hususi Koleksiyon	
86	"*Lâ ilahe illallahu…"*	1286 1869	59,5 x 45 cm.	Celî Sülüs	SK	
87	"*Lâ ilahe illallahu…"*	1286 1869	24.1X 18 cm.	Celî Sülüs	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	Yazıyı çevreleyen köşebenteler Rokoko tarzında tezhiplidir. Genel durumu gayet iyidir.
88	"*Lâ ilahe illallahu…"*	1286 1869	-	Celî Sülüs	İbrahim Hakkı Yiğit Koleksiyonu	
89	"*Muhammed Aleyhi's-selâm"*	1286 1869	57 x 58 cm.	Celî Sülüs	Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu	
90	"*Allah Celle Celâluhu"*	1286 1869	57 x 58 cm.	Celî Sülüs	Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu	
91	"*Allah Celle Celâluhu"*	1286 1869	40 x 44 cm.	Celî Sülüs	Feyhaman Duran	

					Koleksiyonu İÜK	
92	"*Re'sü'l-hikmete mehâfetu'llâh"*	1286 1869	65 x 33 cm.	Celî Sülüs	Sami Tokgöz Koleksiyonu	
93	"*Ve hüve alâ külli şey'in kadir"*	1286 1869	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
94	"*Men sabera zafera"*	1286 1869	-	Celî Sülüs	Türk Petrol Vakfı	
95	"*Men sabera zafera"*	1286 1869	-	Celî Sülüs	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	
96	Hurufât	1286 1869	-	Sülüs /Nesih	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
97	*"Kuli'l-hayra ve illa fe'skut."*	1286 1869	-	Celî Sülüs	Haşim Bağdadî Fotoğraf Arşivi	
98	Levha	1287 1870	-	Sülüs/Nesih	TSMK	
99	*"İnnâllahe cemîlun…"*	1287 1870	-	Celî Sülüs	-	
100	*"Yâ Hazreti Pîr Seyyid…"*	1287 1870	-	Celî Sülüs	Sünbül Efendi Câmii	
101	*"Tehassantü bi-zi'l-mülki…"*	1287 1870	-	Celî Divanî	Kılıç Ali Paşa Camii (Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi)	
102	"*Ya Hazret-i Şeyh Sultan…"*	1287 1870	21,7x 21,4cm.	Celî Sülüs	Sadberk Hanım Müzesi	
103	"*Lâ ilâhe illâllah…"*	1288 1871	62 x 37 cm	. Celî Sülüs	Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu	
104	*"Nâdi 'aliyyen mazhara'l-acâibi…."*	1288 1871	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay	
105	"*-----Ketebehu el-müzenneb es-seyyid…''*	1288 1871	21 x13 cm.	Sülüs/ Nesih	İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi	
106	*"Yâ Mahbûbu'l Âşıkîn"*	1289 1872	45x 40 cm.	Celî Sülüs	TSMK	
107	*"Yâ Mahbûbu'l Âşıkîn"*	1289 1872	45x 40 cm.	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
108	*"İlmun lâ yenfa 'kekenzin…''*	1289 1872	30 x 24 cm.	Sülüs /Nesih	Klasik Türk Sanatları Vakfı Koleksiyonu	
109	*"Söylesem âlem güler, ketm eylesem…''*	1289 1872	-	Sülüs	Uğur Derman Koleksiyonu	
110	*Hasbî Rabbî cellâllah…''*	1289 1872	-	Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
111	*"Ente cemîlun tuhibbu'l-cemâle...."*	1289 1872	-	Sülüs	Mehmed Özçay	

					Fotoğraf Arşivi	
112	*"Bismilllahirrahma nirrahim"*	1289 1872	45x 41 cm.	Celi Sülüs	SK	
113	*"Aman Mürüvvet Ya seyyidin vel âhırin"*	1289 1872	-	Celi Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
114	*"Li hamsetün utfî binâ…"*	1289 1872	-	Sülüs	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	
115	*"Hasbî Rabbî cellâllah…"*	1289 1872	-	Celi Sülüs	TİEM	
116	*"İnnallahe cemîlun…"*	1290 1873	-	Celî Sülüs	Ömer Kasım Kahya Fotoğraf Arşivi	
117	*"İnnallahe cemîlun…"*	1290 1873	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
118	*"Fe'l-lâhu hayrun…''*	1290 1873	-	Celî Sülüs	Sami Tokgöz Koleksiyonu	
119	*"Fe'l-lâhu hayrun…''*	1290 1873	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
120	Levha	1290 1873	-	Celî Sülüs	Haşim Bağdadi Fotoğraf Arşivi	
121	*" Vemel-halku ve-temsâlli…''*	1290 1873	-	Sülüs Zerendud Levha	Hususi Koleksiyon	
122	*"La ilahe illallah…"*	1291 1874	-	Celî Sülüs	Hilmi Şenalp Koleksiyonu	
123	*"Kâle'llâhu te'âlâ fî…''*	1291 1874	46 x 92 cm.	Celî Sülüs	Cengiz Çetindoğan Demsa Koleksiyonu	
124	Murakka	1291 1874	-	Sülüs/Nesih	TSMK	
125	"*Kâle'llâhu te'âlâ fî…''*	1291 1874	47,5 x 100 cm.	Celî Sülüs	SSM	Zümer sûresinin 22. Ayetinin ilk bölümünün yazılı olduğu bu eserin kompozisyonundaki ahenk ilk göze çarpan hususdur. Yazıyı çevreleyen batı tarzı tezhib devrin anlayışına uygundur. İç pervazın olmadığı levhada yazıyı ince cetveller ayırmaktadır.
126	*"Ve levlâ iz dehalte…''*	1291 1874	80 x 45 cm.	Celî Sülüs	Abdurrahman Kılıç Koleksiyonu	
127	*"Ve levlâ iz dehalte…''*	1291 1874	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
128	"*Külli şey'in bi-kader"*	1291 1874	23 x 19 cm.	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
129	Kıt'a	1291 1874	-	Nesih	Abdurrahman El-Uveys Koleksiyonu	Nesih bir kaside.
130	"*Külli şey'in bi-kadrin"*	1291 1874	45 x 36 cm	Celi Sülüs	SK	

131	Levha	1291 1874	-	Celi Sülüs	Hüseyin Gündüz	
132	Karalama	1291 1874	-	Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
133	Karalama	1291 1874	-	Sülüs/Nesih	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
134	Karalama	1291 1874	-	Sülüs	Hususi Koleksiyon	
135	Karalama	1291 1874	22.5 x 31 cm.	Sülüs – Nesih	Cengiz Çetindoğan Demsa Koleksiyonu	
136	Karalama	1291 1874	-	Sülüs	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	
137	*“Nâdi ‘aliyyen mazhara’l-acâibi…’’*	1291 1874	-	Celî Sülüs	Hilmi Şenalp Koleksiyonu	
138	*“E’ûzu billâhi mine’ş-şeytâni’r-racîm…’’*	1291 1874	-	Celı Dıvanı	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	
139	*“Tehassantü bi-zi’l-mülki…’’*	1291 1874	-	Celi Divanî	Hüseyin Gündüz Fotoğraf Arşivi	
140	Levha	1291 1874	-	Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	Kaside-i Muhammediyye’ den 4 satır beyit.
141	Kıt’a	1291 1874	-	Sülüs/Nesih	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	El- Mudarriyya Kasidesi’nden
142	Kıt’a	1291 1874	-	Sülüs/Nesih	Hususi Koleksiyon	
143	Levha	1291 1874	-	Celî Sülüs	Haşim Bağdadî Fotoğraf Arşivi	
144	Murakkaa	1292 1875	-	Sülüs/Nesih	Zeki Cemal Özen Koleksiyonu	
145	**“***Yevme lâ yenfeu…’’*	1292 1875	64 x 27,5 cm.	Celî Sülüs	TSMK	
146	**“***Yevme lâ yenfeu…’’*	1292 1875	58 x 17 cm.	Celî Sülüs	Hilmi Şenalp Koleksiyonu	
147	“*Yâ Rab beni muhtacına…’’*	1292 1875	24 x 31 cm.	Celî Sülüs	Sami Tokgöz Koleksiyonu	
148	*“ Aman Ali Fâtıma Hasan Hüseyin”*	1292 1875	28 x 19 cm.	Celî Sülüs	Irvin Cemil Schick Koleksiyonu	
149	**“***Mâşâallahu lâ kuvvete illâ billah”*	1292 1875	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	Kehf Suresi 39. âyet
150	**“***Aman Mürüvvet Yâ Seyyide’l…’’*	1292 1875	70x42 cm.	Celî Sülüs	Koyunoğlu Müzesi	
151	**“***Aman Meded Yâ Seyyide’l…’’*	1292 1875	70x42 cm.	Celî Sülüs	Koyunoğlu Müzesi	

152	*"Amentü billahi ve melâiketihi…''*	1292 1875	-	Sülüs,Celî Sülüs, Nesih	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	
153	Levha	1293 1876-	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
154	Levha	1293 1876	30 x17 cm.	Sülüs	Hususî Koleksiyon	
155	Tuğra	1293 1876	-	Tevkî'	TSMK	
156	Tuğra	1293 1876	-	Tevkî'	TSMK	
157	Murakka	1293 1876	21,5 x 15,5 cm.	Sülüs-Nesih	Hususî Koleksiyonu	
158	Levha	1293 1876	27 x 33 cm.	Sülüs, Muhakkak, Nesih	Ali Demirel Koleksiyonu	
159	"*Ekmelü'l mü'minîn îmânen…''*	1293 1876	-	Sülüs – Nesih	Kerem Kıyak Koleksiyonu	Şefik Bey'in koltuksuz olarak tasarladığı bu kıt'anın, kumlu ebru ile iç, halkâri tezyinatla dış pervazı Rikkat Kunt tarafından işlenmiştir (1903-1986).
160	Murakka	1293 1876	46 x 33,5 cm.	Sülüs/ Nesih	TSMK	
161	Murakka	1293 1876	-	Sülüs/Nesih	Hususi Koleksiyon	
162	*"Mâşâllahu lâ kuvvete illâ billah"*	1293 1876	50 x 25 cm.	Celî Sülüs	Galata Mevlevihanesi Müzesi	Kehf Suresi 39. âyet
163	Feleği sillesi eyler te'dib	1293 1876	-	Celî Sülüs	Hususi Koleksiyon	
164	Levha	1293 1876	-	Sülüs-Muhakkak-Nesih	Hususi Koleksiyon	
165	"Bismillahirrahman irrahim…''	1293 1876	-	Sülüs	Süleymaniye Kütüphanesi	
166	"Lekad radiyallahu…''	1293 1876	-	Celî Sülüs	Konya Mevlana Müzesi	
167	Levha	1293 1876	30 x 17 cm.	Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
168	Kıt'a Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	1293 1876	33 x 19 cm.	Sülüs-Nesih	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
169	Kıt'a	1293 1876	30 x 23 cm.	Sülüs-Nesih	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
170	"Bismillahirrahman irrahim"	1293 1876	22 x 52,5 cm.	Celî Muhakkak	Khalili Koleksiyonu	
171	"Hasbünallahu ve ni'me'l-vekil"	1293 1876	-	Celî Sülüs	Hususi Koleksiyon	
172	"Yâ Hazreti Pîr Seyyid Ahmed…"	1294 1877	-	Celî Sülüs	Zeki Özen Koleksiyonu	
173	"La ilahe illallah…"	1294 1877	-	Celî Sülüs		

174	“ Sırr-ı aşkı duydu Yemlîhâ…’’	1294 1877	56x48 cm.	Sülüs	Uğur Derman Koleksiyonu	
175	“Vemâ erselnâke illâ…’’	1294 1877	-	Celî Sülüs	Hususi Koleksiyon	
176	Meşk Kıt’ası	1295 1878	25 x 19 cm.	Sülüs/Nesih	Konya Koyunoğlu Müzesi	
177	Meşk Kıt’ası	1295 1878	-	Sülüs/Nesih	TSMK	
178	Murakka	1295 1878	50,5 x 33,5 cm.	Sülüs /Nesih	TSMK	
179	“ Esâs-ı kasr-ı…’’	1295 1878	52 x 27 cm.	Sülüs	TVHEM	
180	Murakka	1295 1878	12x20. 5cm.	Sülüs /Nesih	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu	29 Kıt’alı mürekkebât murakka, Kasîdetü’l Bürde. Mısırlı şair Bûsîrî’nin Hz. Muhammed için yazdığı kasidedir. Koltukları boş bırakılmış, pervazlar açık yeşil renktedir.
181	“Rabbi yessir velâ…’’	1295 1878	13 x 20 cm.	Sülüs /Nesih	Aydın Ergün Koleksiyonu	
182	Levha	1295 1878	-	Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
183	Levha	1295 1878	35 x 31 cm.	Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
184	“Felâ yehzun min kâne…’’	1296 1878	-	Celî Sülüs	Uğur Derman Koleksiyonu	
185	*“Sırr-ı aşkı duydı Yemlihâ…’’*	1296 1878	-	Sülüs	Hâşim Bağdadî Fotoğraf Arişivi	
186	*“Li külli asrin vahidun…’’*	1296 1878	-	Sülüs	-	
187	Hilye-i Şerife	1296 1878	-	Sülüs-Nesih	TSMK	
188	*“Hasbünallahü ve ni’mel-vekîl”*	1296 1878	39 x 31 cm.	Celî Sülüs	Süleymaniye Kütüphanesi	
189	Levha	1296 1878	46 x 30 cm.	Sülüs, Nesih, Celî Sülüs.	SK	Baskı bozuk bir eserdir.
190	Levha	1296 1878	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
191	*“Ve mâ tevfîki illâ bi’llâh”*	1297 1879	-	Celî Sülüs	Abdurrahman El-Uveys Koleksiyonu	
192	*“Ve mâ tevfîki illâ bi’llâh”*	1297 1879	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
193	*“Kul kullun ya’melu…’’*	1297 1879	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	Isra Suresı 84. Ayet.
194	**“***Ve mâ tevfîki illâ bi’llâh”*	1297 1879	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
195	Hilye-i Şerîfe	1304 1886	185x 138 cm.	Sülüs-Celî Sülüs	TSMK	Alışılmış hilye formunun dışında köşeli ve dışa dönük bir form kullanılmıştır.

196	*"Yâ Mahbûbu'l Âşıkîn"*	1310 1892	45 x 40 cm.	Celî Sülüs	Alp Gürbüz Koleksiyonu	
197	Murakka	1314 1896	-	Sülüs-Nesih	Topkapı Sarayı Müzesi	
198	*"Selâmun kavlen min…''*	1314 1896	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
199	"*Basmasa mübârek kademini…''*	-	34 x 55,8 cm	Celî Sülüs	SSM	Çivit mavi zemin üzerine yapılan batı tarzı tezhib devrine aittir. Sol altta görülen Şefik imzası sonradan atılmış hissi uyandırmaktadır.
200	"*E'ûzü billâhimine'ş-şeytâni'r-racîm…"*	-	86 x 32 cm	Celî Divanî	Kerem Kıyak Koleksiyonu	Şefik Bey'in Divan-ı Hümâyûn' a devamı sırasında celî divânîyi de öğrendiği cihetle bu formda çok fazla eser vermemiştir. Şefik Bey'in bu formda az sayıda ki eserlerinden biridir.
201	Levha	-	30 x 24 cm.	Sülüs – Nesih	Ali Demirel Koleksiyonu	
202	*"Ey mahremi bî-müşterek-i…''*	-	-	Sülüs	Uğur Derman Koleksiyonu	
203	*"İnnallahe yağfiru'z-zunûbe…''*	-	-	Sülüs	Uğur Derman Koleksiyonu	
204	Levha	-	-	Sülüs	Uğur Derman Koleksiyonu	
205	*"Selâmun kavlen min Rabbin Rahîm…''*	-	-	Sülüs/Nesih	Zeki Özen Koleksiyonu	
206	Murakka	-	21,5 x 15,5 cm.	Sülüs-Nesih	Yale Üniversitesi Kütüphanesi	
207	Murakka	-	48 x 33 cm. &	Sülüs - Nesih	TSMK	
208	*"Eleysallahu bi-kâfî abduhu"*	-	17 x 5 cm.	Sülüs	Aydın Ergün Koleksiyonu	
209	Levha	-	-	Sülüs/Nesih	(Fotoğraf: Ömer Kasım Kahya)	
210	*"Men miskin râ ma'şûk…''*	-	24,5 x 23 cm.	Celî Sülüs	TSMK	Kelimlerin çoğu mim harfiyle başlayan bu beyitte, Şefik Bey, mim gözünü bir çiçeğin orta noktası kabul ederek, bütün harfleri merkezden muhite doğru oradan çıkarmış ve böyle cazip bir istif bulmuştur. Üst tarafta harflerin karışık ve intizamsız duruşları, beyitte adı geçen Mecnûn'un kıssasında olduğu gibi kuşların yuva yaptığı bir başı da hatırlatıyor! Bu gibi istifler resim yapmak düşüncesinden değil istifi değişik şekiller içine oturtmak gayretinden doğmuştur.
211	Hilye-i Şerîfe	-	-	Sülüs-Nesih	Hâşim Bağdadî Fotoğraf Arşivi	
212	*"Murad idince Müsebbib…''*	-	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
213	*"Allah Celle Celâluhu Muhammed Aleyhisselâm"*	-	43 x 26	Celî Sülüs	Feyhaman Duran Koleksiyonu (Fotoğraf:	

					Nurullah Özdem)	
214	*"Elhâmdülillâhi alâ külli hâl"*	-	22 x 42 cm.	Celî Sülüs	İstanbul Müzayede Kataloğu 2015	
215	*"Beni bu aşkıyle maluf kılan ol…''*	-	-	Sülüs	Hüseyin Öksüz Koleksiyonu	
216	Kıt'a	-	-	Sülüs	Hüseyin Öksüz Koleksiyonu	
217	*"Kale la tesribe aleykümül…''*	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
218	Levha	-	-	Celî Sülüs	KasımpaşaCami (Fotoğraf: Mehmed Özçay)	
219	*"Ve hüve ala külli şey'in kadir"*	-	39 x 31 cm.	Celî Sülüs	SK	
220	*"Lâ ilahe illallah Muhammedun Rasulullah…''*	-	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
221	*"Ve me'l-halku fi't-timsâli…''*	1290 1873	-	Celî Sülüs	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
222	Murakka	1290(1873	-	Sülüs – Nesih	Nurullah Özdem Fotoğraf Arşivi	
223	Levha	1290 1873	-	Sülüs	Hilmi Şenalp Koleksiyonu	
224	*"Kâle Nebî Aleyhisselâm…''*	1290 1873	-	Sülüs	Talip Mert Fotoğraf Arşivi	
225	Kasidetü'l Bürde'den.	1290 1873	-	Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
226	*"Yâ Hazreti Şems-i Tezbrizi…''*	1290 1873	-	Celî Sülüs	Hususî Koleksiyon	
227	Murabba Levha	-	-	Celî Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
228	Levha	-	20 x 26 cm.	Celî Sülüs	Irvin Cemil Schick Koleksiyonu	
229	Levha	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
230	*"Ve limen hafe mekame …''*	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
231	*"Kâle lâ tesrîbe aleykum…''*	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi	

					(Fotoğraf: Süleyman Berk)	
232	*"Elâ inne evliya allahi…''*	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
233	*Kâle allahu teala aasa…''*	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
234	Levha	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
235	*"Küllü men aleyhâ fân."*	-	-	Celî Sülüs	Sultan Abdülmecid Türbesi (Fotoğraf: Süleyman Berk)	
236	*"Allahu velîyü't-tevfîk"*	-	-	Celî Sülüs	TİEM	
237	Levha	-	-	Celî Sülüs	Savaş Çevik Koleksiyonu	Bursa Ulu Camii'nde bulunan yazının kalıbıdır.
238	Karalama	-	-	Sülüs- Nesih	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
239	Tekerleme	-	-	Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
240	*"Bilmek istersen eğer sen 'aded-i ayâtı"*	-	-	Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
241	*"Altmış altısı dahi ayet—nâsih u mensûh"*	-	-	Sülüs	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
242	*"Rabbi yessir velâ tuassir…''*	-	-	Sülüs-Nesih	Hilmi Şenalp Koleksiyonu	
243	Hilye-i Şerife	-	-	Sülüs / Nesih	Mehmed Özçay Fotoğraf Arşivi	
244	Kıt'a	-	-	Sülüs /Nesih	Sami Tokgöz Koleksiyonu	
245	*"Cihan bir hasenedir ârâyişi çok…''*	-	54 x 45 cm.	Ta'lik	Mehmed Şevket Eygi Koleksiyonu (Fotoğraf: Nurullah Özdem)	
246	*"Yâ ğaliben ğayra mağlup."*	-	-	Sülüs /Nesih	Mısır Milli Kütüphane (Funûn Cemile Bölümü)	
247	*Rabbena âtina fid'dünyâ…''*	-	120x 55	Sülüs	Ali Sıtkı Özalp Koleksiyonu	

248	*"Ve yensuruke Allahu…''*	1283 1866	-	Celî Sülüs	Konya Aziziye Camii	
249	Kıt'a	1283 1866	12.2x15.9 cm.	Muhakkak, nesih	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu (Yazma Eserler Dolabı, Sol Kutu 2)	Tezhibi oldukça sade olup, üç köşesine birer çiçek dalı çizilmiş cetveli altınla çekilmiştir.
250	Kıt'a	1283 1866	11.3x20.4 cm.	Sülüs,Nesih	Ekrem Hakkı Ayverdi Koleksiyonu (Yazma Eserler Dolabı, Sol Kutu 2)	Sülüs satır Şefik Bey nesih satırlar Hasan Rıza imzalı. Ketebe kaydında hocasının Kazasker Mustafa İzzet Efendi olduğunu belirtmektedir. Metin eksik ve tam anlaşılmamaktadır. (*yaşlı, acuze bir kadınla evleneceğime söz verdim ve onunla)*
251	Celî Sülüs Zırnık Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
252	*"Subhanallahi ve bi-hamdihi…"*	1270 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
253	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
254	"*Haza min fazli Rabbi*"	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
255	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
256	*"Kul ilelhayra ve illa feskut"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
257	"Nadı Alıyyen Muzhıral…''	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
258	Celî Sülüs Kalıp	12941 877	-	Celî Sülüs	TSMK	
259	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
260	"*Re'sü'l-hikmete mehâfetu'llâh"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
261	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
262	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
263	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
264	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
265	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
266	*"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et-Tûsterî"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
267	*"Aman Mürüvvet Ya seyyidin vel âhırin"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
268	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
269	*Yâ Hazret-i Mevlânâ –Kuddise sirrıhu'l- a 'lâ*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
270	*"Elhâmdülillâhi alâ külli hâl"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
271	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
272	*"Aleyke avnullâh"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
273	"*Allah Celle Celâluhu"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	

274	*"Allahu velîyü't-tevfîk"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
275	"*Bismillahirrahman irrahim"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
276	*"Yâ Hazret-i Süheyl b. Abdullah et-Tûsterî"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
277	"*Ve hüve alâ külli şey'in kadir"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
278	*"La ilahe illallah Muhammedun Rasullullah"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
279	**"***Aman Mürüvvet Yâ Seyyide'l-...''*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
280	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
281	*"Fallâhû hayrûn hâfîzan...''"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
282	*"Lâ ilahe illallah Muhammedun Rasulullah...''*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
283	*"Bu da geçer yâ hû"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
284	"*Lâ ilâhe illâllah muhammedun rasûlullah"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
285	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
286	"*Men sabera zafera"*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
287	"*Re'su'l-ubudiyyeti e't-...''*	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
288	"*Haza min fazli Rabbi*"	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
289	Celî Sülüs Zırnık Kalıp	1294 1877	-	Celî Sülüs	TSMK	
290	Celî Sülüs Kalıp	1294 1877	-		TSMK	

KAYNAKÇA

ALPARSLAN Ali, *Osmanlı Hat Sanatı* Tarihi, İstanbul 2012.

ALPARSLAN Ali, *Ünlü Türk Hattatları,* Kültür Bakanlığı, s. 98, Ankara 1992.

ALPARSLAN Ali, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, c.5, s.366, Kültür Bakanlığı, İstanbul,1994.

ACAR M. Şinasi, *Türk Hat Sanatı*, İstanbul

ALPARASLAN Ali, " Mehmed Şefik Bey mad.", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, c. 2, s. 190. İstanbul 1999.

AYKAÇ Fettah, *Osmanlının Seyyah Hattatı,* İsmek El Sanatları Dergisi, s.9, sy.28, İstanbul 2015.

ALPARSLAN Mehmet, *Ziver Paşa Dîvân ve Münşe'ât,* Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, s. 553, Sivas 2009.

AKÇAN Ahmet, "*MİRAS"(Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi Koleksiyonu'ndan Şeçmeler),* İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul 2010.

BARIN Emin, *Emin Barın Hat Koleksiyonu 2,* Eserleriyle Hattatlar,

BALTACIOĞLU İ. Hakkı, *Türklerde Yazı Sanatı,* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, s. 104, 1958.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Evkaf Defterleri (EV.d) 17957.

BERK Süleyman, Bâb-ı Seraskerî Üzerindeki Kitâbelerin Serencâmı,,s. 7, 31, 32, İ.Ü *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, İstanbul 2014.

BERK Süleyman, *İstanbul'un 100 Hattatı* s.117, Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul 2012

BAYAT Ali Haydar, *Açıklamalı Hüsn-i Hat Bibliyografyası,* IRCICA, İstanbul, 2004.

ÇAĞLAR Yusuf, *Bir Fotoğrafın Aynasında İstanbul'un Meşhur Hattatları,* İBB Kültür A.Ş yay. s. 138, 2010 İstanbul

DERMAN M. Uğur, "Mehmed Şefik Bey", *DİA*, c. 28, s. 530,531, Ankara 2003.

DERMAN M. Uğur, *İslam Kültür Mirasında Hat Sanatı*, IRCICA, İstanbul 1992.

DERMAN M. Uğur, *Türk Hat Sanatının Şaheserleri,* IRCICA, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1982.

DERMAN M. Uğur, *Letters in Gold Ottoman Calligraphy from the Sakıp Sabanci Collection*, 1998, İstanbul.

DERMAN M. Uğur, *Harflerin Aşkı,* korpus yayıncılık s.285 İstanbul 2014.

DERMAN M. Uğur*, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Hat Koleksiyonundan Seçmeler,* Aksoy Matbaacılık, İstanbul 2002.

DERMAN M. Uğur, *Ömrümün Bereketi 2,* Kubbealtı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2019.

DERMAN M. Uğur, "Osmanlı Çağında Hat Sanatı Ve Hattatlara Dair Yapılan Araştırmalar", c. II s. 37, XIII. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2002.

DERMAN M. Uğur, "Eternal Letters", s.185-191, Mas Matbaacılık, İstanbul 2009.

DERMAN M. Uğur, *"Bursa Ulu Camii Yazılarına Dair"* ed. Bilal Kemikli, s. 61-64, Bursa Kültür A.Ş. Yayınları, Bursa 2012.

DERMAN M. Uğur, "*Yazı Sanatının Eski Matbaacılığımıza Akisleri"*,Türk Kütüphaneciler derneği Basım ve Yayıncılığımızın 250. Yılı Bilimsel Toplantısı-Bildiriler, 10-11 Aralık, s. 98-108, Ankara 1979.

DENİZ Şefaattin, *"Sakız Mecidiye Camii'nin İnşaat Süreci ve Açılışı",* History Studies, sy.4, s. 1 -22,

GAZİMİHÂL Mahmut Ragıp, *Türk Askeri Muzıkaları Tarihi*, s. 65-112, Maarif Basımevi, İstanbul 1955.

HABÎB, *Hat ve Hattâtan*, Ebuzziya Matbaası, s. 177, İstanbul 1306.

İNAL İbnülemin Mahmud Kemal, *Son Hattatlar*, İstanbul Maarif Vekâleti, 1955, s. 839

İNAL İbnülemin Mahmud Kemal, *Son Asrın Türk Şairleri,*

İHTİYAR Zafer, *Bir Hüsn-i Hat Sergisi Bursa Ulu Camii*, Kaynak Yayınları, s. 55-56, İstanbul 2006.

İHSANOĞLU Ekmeleddin, Hatice Aynur, *Yazmadan Basmaya Geçiş: Osmanlı Basma Kitap Geleneğinin Doğuşu,* Osmanlı Araştırmaları, s. 220-223, XXII İstanbul 2003.

KOÇU R.Ekrem, "Ayasofya"*, İstanbul Ansiklopedisi,* c.III, sy. İstanbul 1960.

MERT Talip, "Hattat Mehmed Şefik Bey"*, Arşiv Dünyası*, sy.13, s. 74-85. İstanbul 2012.

MÜSTAKİMZÂDE Süleyman Sadeddin, *Tuhfe-i Hattâtin*, hzr. Mustafa Koç, İstanbul 2014.

MERİÇ Melül Rıfkı, *Türk Tezyinî Sanatları ve Son Üstadlardan Altısı,* Güzel Sanatlar Akademisi Neşriyatı, s. İstanbul, 1937.

ÖZDEMİR Yavuz, *Galata Mevlevihanesi* Müzesi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları, İstanbul, 2018.

RADO Şevket, *Türk Hattatları,* Tifdruk Matbaacılık, İstanbul 1984.

SERİN Muhittin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 2008, s. 170,

SERİN Muhittin, *Darül Kütüb il Mısriyye' de Osmanlı Hat Sanatına Ait Eserler*

SERİN Muhittin, *ABD deki El Yazma Eserler ve II. Abdülhamid Koleksiyonu* (Akademik Araştırmalar Dergisi.)

SERİN Muhittin, "Ekrem Hakkı Ayverdi Hâtıra Kitabı", İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul 1955

SERİN Muhittin, *Hat Sanatımız (Tarihçesi- Malzeme ve Aletler- Meşkler),* Kubbealtı Neşriyatı 1982,

SERİN Muhittin, "Hattat Emin Barın ve İstanbul Sanat Muhiti", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Kasım 2010- Nisan 2011, sy. 47- 48, c. II, s. 385-392.

SEVGİLİ Turan, *"İstanbul'un Güzide Hattatları"*, Kültür A.Ş., s. 70, İstanbul 2010.

SUBASI M. Hüsrev, *Yazıya Giriş*, Dersaadet Kitabevi, İstanbul 1995.

SUBAŞI M. Hüsrev, *Geleneksel Türk El Sanatlarından Yazıya Giriş,* Dersaadet Kitabevi, İstanbul 1997.

SUYOLCUZÂDE Mehmed Necib Efendi, *Devhatü'l Küttâb,* İstanbul 1942.

SUYOLCUZADE Mehmed Necip, *Devhatü'l Küttâb,* Numune Basımevleri, İstanbul 1942.

SAFWAT Nabil F., *The Art Of The Pen,* (The Nassar D. Khalili Collection of İslamic Art) The Nour Foundation and Oxford University Press, s,60 1996 Londra.

SAFWAT Nabıl F, *Understandıng Callıgraphy the Ottoman Contrıbutıon* c. 1,2 Demsa Group

TOPRAK Nurcan, "Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri", İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2004, s. 333.

TAŞKALE Faruk, GÜNDÜZ Hüseyin, *Hat Sanatında Hilye-i Şerife Hz. Muhammed'in Özellikleri,* Antik A.Ş. Kültür Yayınları, İstanbul 2006.

TANINDI Zeren, *Yazıda Âhenk ve Renk: Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonundan Sanatlı Kitaplar, Belgeler ve Hüsn-i Hatlar*, Vehbi Koç Vakfı, c.2, s. İstanbul 2019.

ÜLKER Muammer, *Başlangıçtan Günümüze Türk Hat Sanatı*, Türkiye İş Bankası yay., s. 84, Ankara 1987.

UMUR Süha, *Osmanlı Padişah Tuğraları*,s, 307-309, Cem Yayınevi, İstanbul 1980.

ÜNVER A. Süheyl, *Hattat Şefik Bey,* 50 San'at Sever Serisi, s. 4, İstanbul 1956.

YAZIR Mahmud, *Medeniyet Âleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli*, Haz., Uğur Derman, İkinci Baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, c. 1-2-3, Ankara 1981.

YETKİN Suut Kemal, İslam Sanatı Tarihi, "*Kubbet'üs Sahra",* A.Ü İlahiyat Fakültesi Yayınları, sy. 35-35-36, 1954, Ankara.

ŞAHİN Seracettin, ALTIKULAÇ T., YAŞAROĞLU M. Kamil, BERK S., TANINDI Z., KARAGÖZ H., MAVİLİ G., DEMİRKOL A., KUTLUAY S., *1400. yılında Kur'an-ı Kerim,* Antik A.Ş Yayınları, İstanbul, 2010

İnternet Kaynakları:

https://www.ketebe.org/sanatkar/sefik-bey-909 (09.08.2019)

https://hattatlarimiz.blogspot.com/search?q=mehmed+%C5%9Fefik+bey (09.08.2019)

DİZİN

A

Abdülfettah Efendi, 7, 35
Aklâm-ı Sitte, 10
Ali Haydar Bey, 15
Ali Toy, 3, 12
Amme Cüzü, 33, 55
Atik Ali Paşa Cami, 27

B

Bâlâ Süleyman Ağa, 27
Bayezid, 10, 15, 19, 27
Berlin Müzesi, 35
Bursa Ulu Camii, 13, 20, 34, 35, 80

C

celî divânî, 10
Celî Sülüs, 19, 20, 22, 25, 28, 29, 36, 37, 38, 39, 40, 46, 51, 52, 53, 60, 68, 74
Cumhurbaşkanlığı Arşivi, 33

Ç

Çırçırlı Ali, 7, 16, 19, 20

D

Dâire-i Umûr-ı Askeriyye, 10
Davud Bektaş, 3, 11
Delâil-ül Hayrât, 10, 33
Dîvân-ı Hümâyûn, 7
dîvânî, 7

E

Ekrem Hakkı Ayverdi, 33, 80
Emin Barın, 11, 79, 81
Emine Huriye Hanım, 25
Esmâ'ül- Hüsnâ, 26

H

Hacı Nuri Korman, 8
Hademe-i Hümâyûn, 7
Hasan Rızâ, 7
Hat Sanatı, 3, 5, 6, 10, 15, 26, 27, 32, 79, 80, 81

Hilye-i Şerif, 17, 24, 26, 35
Hüsrev Subaşı, 3

I

II. Mahmud, 10, 12, 78

İ

İbnülemin Mahmud Kemal, 10, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 80
İstanbul Üniversitesi, 6, 10, 13, 14, 33, 34

K

Kalem Güzeli, 11, 81
Kanuni Sultan Süleyman, 35
Karacaahmet Mezarlığı, 21
Kaside-i Bürde, 33
Kazasker Mustafa İzzet Efendi, 7, 10, 12, 13, 14, 22, 27, 81
Khalili Koleksiyonu, 26, 33, 35
Koyunoğlu Müzesi, 33
Kubbetüs Sahra, 6

M

Mahmud Celaleddin, 10, 78
Mecidiye Cami, 6
Medresetü'l- Hattâtîn, 22
Menyel Kasrı Müzesi, 33
Michigan Library, 33
murakkaa, 34, 35
Mushaf, 10, 13, 33, 54
Mustafa Rakım, 8
Muzıka-i Hümayun, 5

N

Nadir Eserler Kütüphanesi, 33
Nazif Bey, 11
Necmeddin Okyay, 8, 12
nesih, 7, 10, 13, 16, 17, 20, 22, 27, 30, 33, 34, 35

R

rik'a, 7, 23

S

Sadberk Hanım Müzesi, 24, 33
Sakıp Sabancı Müzesi, 33, 80, 81
Sakız Adası, 6, 7, 34
Sami Efendi, 11, 15, 16, 19, 22, 23, 25, 27
siyâkat, 7
Sultan Abdülhamid, 21
Sultan Abdülmecid, 7, 10, 12, 35, 39, 78
Süheyl Ünver, 8, 167
Süleymaniye Kütüphanesi, 33, 34, 43
Sülüs, 10, 13, 14, 16, 23, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 70, 71, 76

Ş

Şarkiyat Kütüphanesi, 33
Şefik Bey, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 22, 23, 25, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 54, 78, 79, 80, 81

T

ta’lik, 7, 10, 13, 20, 25, 27, 33
Târık Recep Müzesi, 33
TİEM, 54, 85
Topkapı Sarayı, 4, 12, 15, 33, 34
Türk İslam Eserleri Müzesi, 33

U

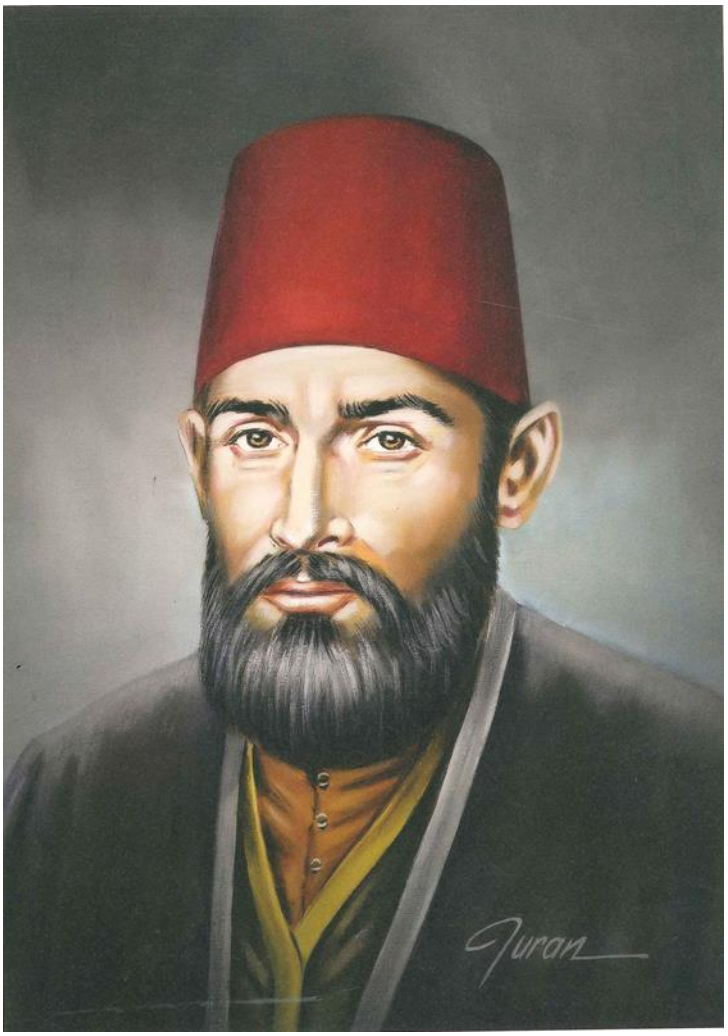
Uğur Derman, 3, 7, 12, 13, 20, 32, 38, 42, 81
Ulu Cami, 7, 35
Uveys Koleksiyonu, 33

Y

Yahyâ Efendi Dergâhı, 8
Yale Library, 33, 35, 45
Yesarizâde, 13

EKLER

1) Fotoğraflar

Resim 473: Hattat-Ressam Turan Sevgili tarafından yapılan Şefik Bey'in portresi

Resim 474: Halil Edhem Arda Köşkü'nde duvarda Mehmed Şefik imzali Hilye-i Şerife Süheyl Ünver Arşivi-1966 (N. Özdem F. Arşivi)

Resim 475: Feyhaman Duran'ın evinden bir fotoğraf. Duvarda bulunan Lafza-i Celâl Şefik Bey'e aittir. (N. Özdem F. Arşivi)

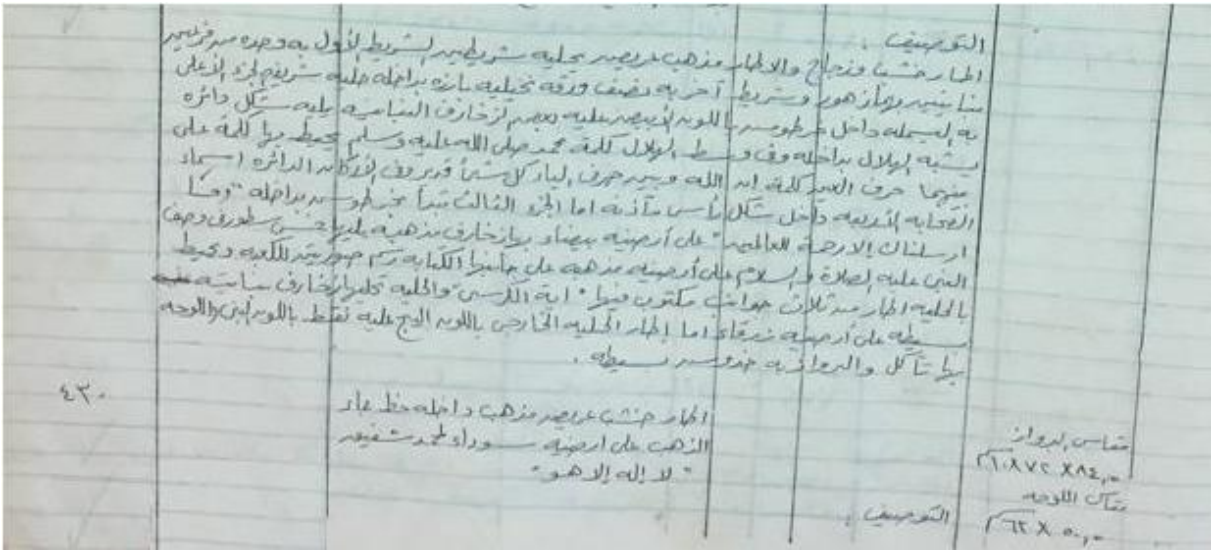
Resim 476: Şefik Bey’in kayıtlarda adı geçmeyen eşine ait mezar taşı Bursa Muradiye Külliyesi (Mehmed Özçay F. Arşivi)

Hüve ni'me'l Gafûr
Düşeli toprağa ol bî-bedelim

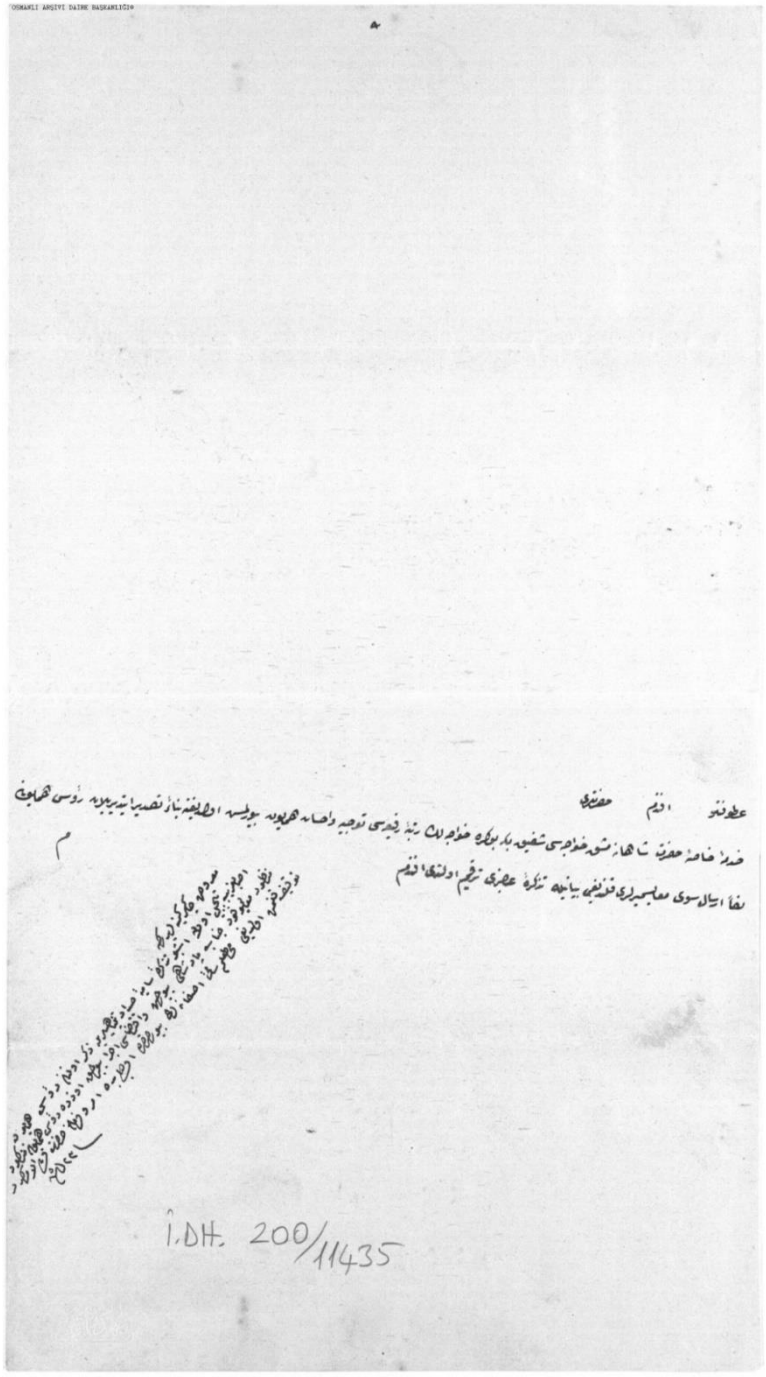
Nâr-ı hasret iki kat bükdü belim
Meyve vaslına iremez bu elim

Ağlamakdır gece gündüz ‘amelim
Burusa'da Câmi'-i Kebîr yazıları
tahrîrine me'mûr Mehmed Şefik Bey'in
halîle-i muhteremeleri merhûme ve mağfûre
el-muhtâc ilâ rahmeti Rabbihi'l Gafûr Pervine Fatımâ
Hanımefendi'nin rûh-ı şerîflerine
Rızâ'en lillahi te'âlâ Fatiha.
sene 1278 M (Muharrem)

2) Belgeler

Resim 477: Kahire Menyel Kasrı Özel Müzede bulunan bu notta “ 50X 62 cm ebadtında siyah zemin üzerine altın suyu (zerendud) ile yazılı.” şeklinde bir not bulunmaktadır. Eserin görseline ulaşılamamıştır.

Resim 478: Şefik Bey'in Hademe-i Hassa'daki hocalığına dair arşiv belgesi

IDH 001_001

Atufetlü Efendim Hazretleri

Hademe-i hassa-i hazret-i şâhâne meşk hâcesi Şefîk Bey'e bu kere hâcelik rütbe-i refi'ası tevcîh ve ihsân-ı hümâyûn buyrulmuş olduğuna binâen tasdîr itdirilen ru'us-ı hümâyûnı leffen irsâl-i seviyy-i meali-semîrileri kılındığı beyânıyla tezkire-i âcizi terkîm olundu efendim.

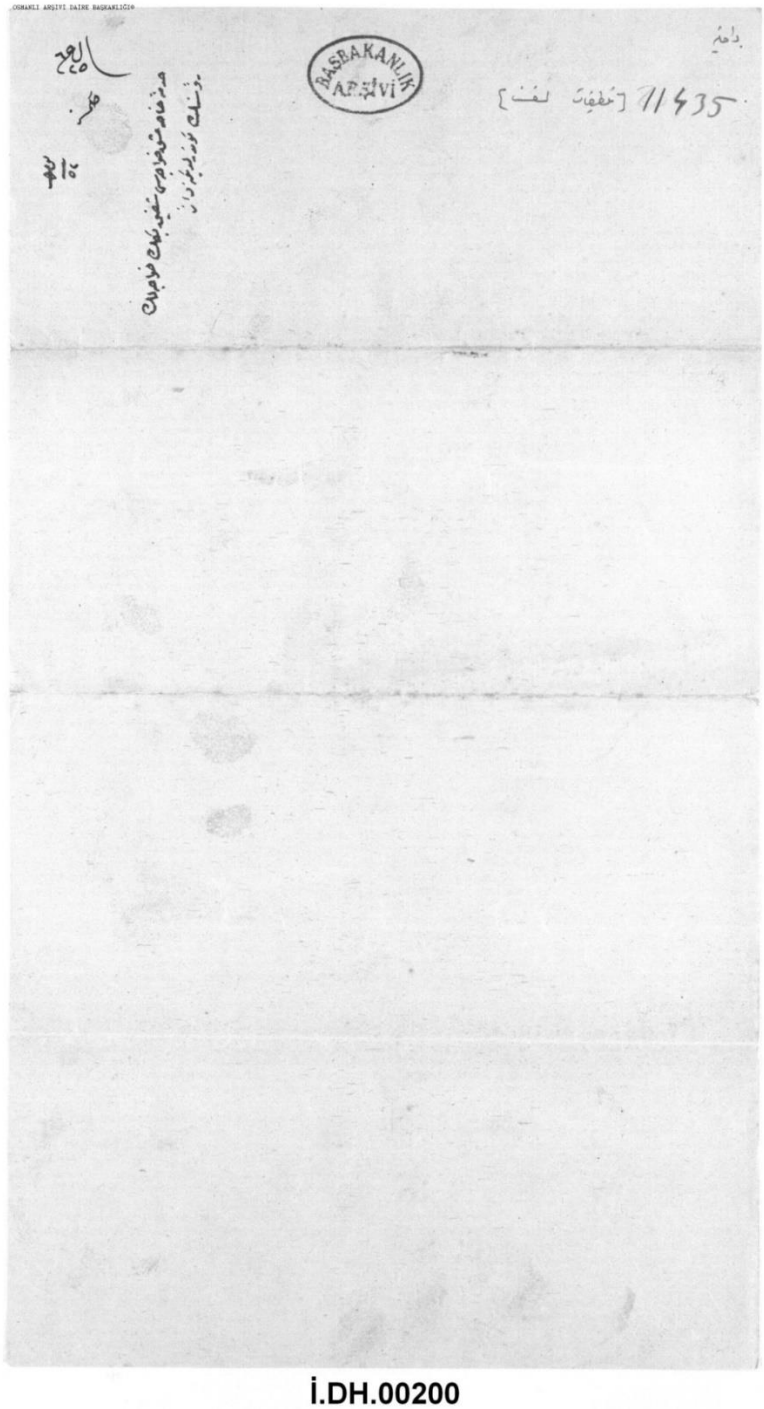
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Esâb-ı-zib-i tebcîl olan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleriyle zikr olunan ru'us-ı hümâyûn-ı manzûr-ı meâlî-mevfûr cenâb-ı pâdişâhî buyrulmuş ve iktizâsı icrâ buyrulmak üzre ru'us-ı hümâyûn-ı mezkûr tevkîf kılınmış olduğu muhât-ı 'ilm-i sâmî-yi asafâneleri buyruldukda ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

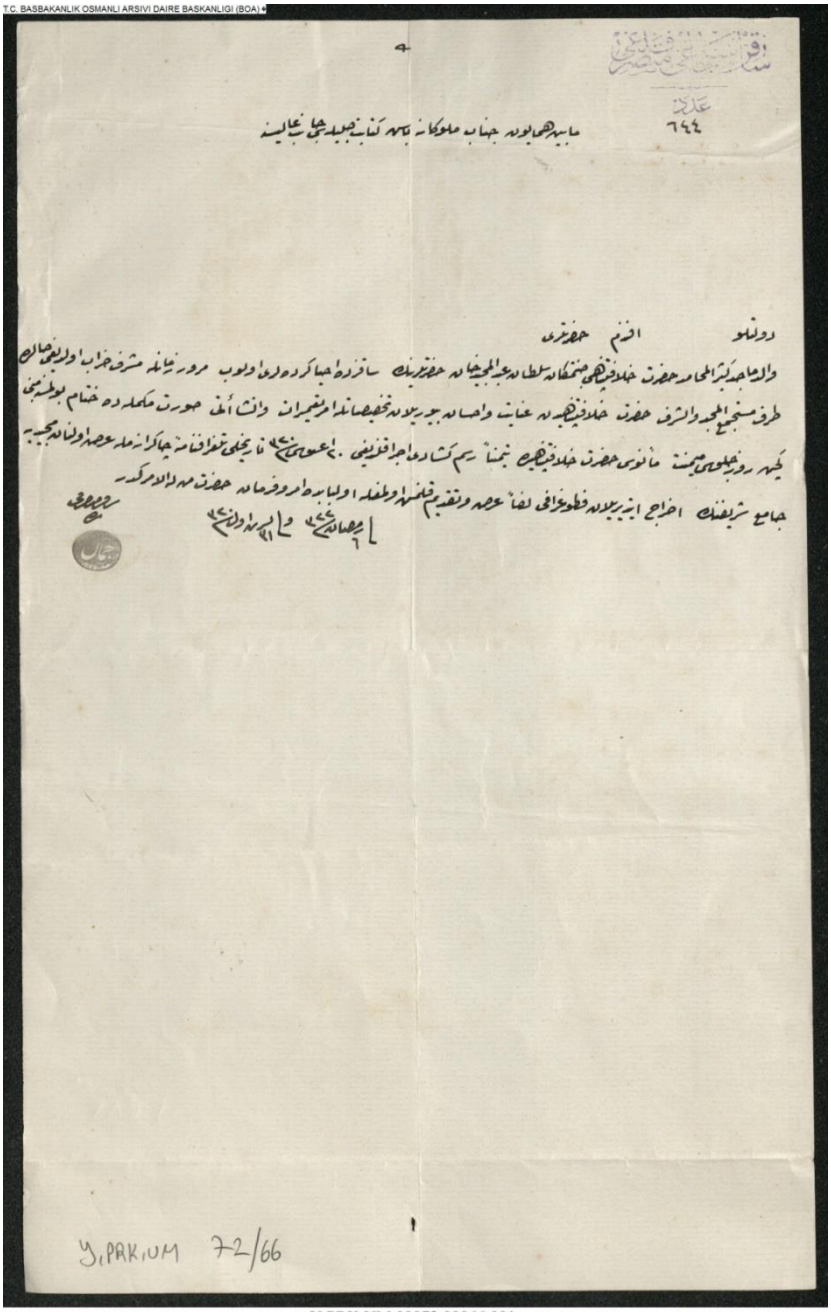
Fi 23 Şeval [12]65

IDH 001_002

Hademe-i hassa meşk hâcesi Şefîk Bey'in hâcelik ru'usunun gönderildiğine dâ'ir

Resim 479: Şefik Bey'in Hademe-i Hassa'daki hocalığına dair arşiv belgesinin arka yüzü

Y.PRK.UM.00072.00066.001

Resim 480: Deprem sonrası hasar gören Mecidiye Camii'nin ta'dîl edilip yeniden açıldığına dair arşiv belgesi

Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Cenâb-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celîlesi Cânib-i ‘Âlîsine

Devletlü efendim hazretleri

Vâlid-i mâcid kesîrü’l-mehâmid-i hazret-i hilâfet-penâhî cennet-mekân Sultân Abdulmecid Han Hazretleri’nin Sakız’da ihyâ-kerdeleri olup mürûr-ı zamânla müşrif-i harâb olduğu hâlde taraf-ı müstecmi’ü’l-mecîd ve’ş-şeref-i hazret-i hilâfet-penâhîden inâyet ve ihsân buyrulan tahsîsâtla emr-i ta’mîrât ve inşâ’atı sûret-i mükemmelede hitâm bulmasına mebnî geçen rûz-ı cülûs-ı meymenet-me’nûs-ı hazret-i hilâfet-penâhîde teyemmünen resm-i küşâdı icrâ kılındığı 20 Ağustos sene [1]320 târîhli telgrafnâme-i çâkerânemle ‘arz olunan Mecidiye Câmi’-i Şerîfi’nin ihrâc itdirilen fotoğrafı leffen ‘arz ve takdîm kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü’l-emrindir

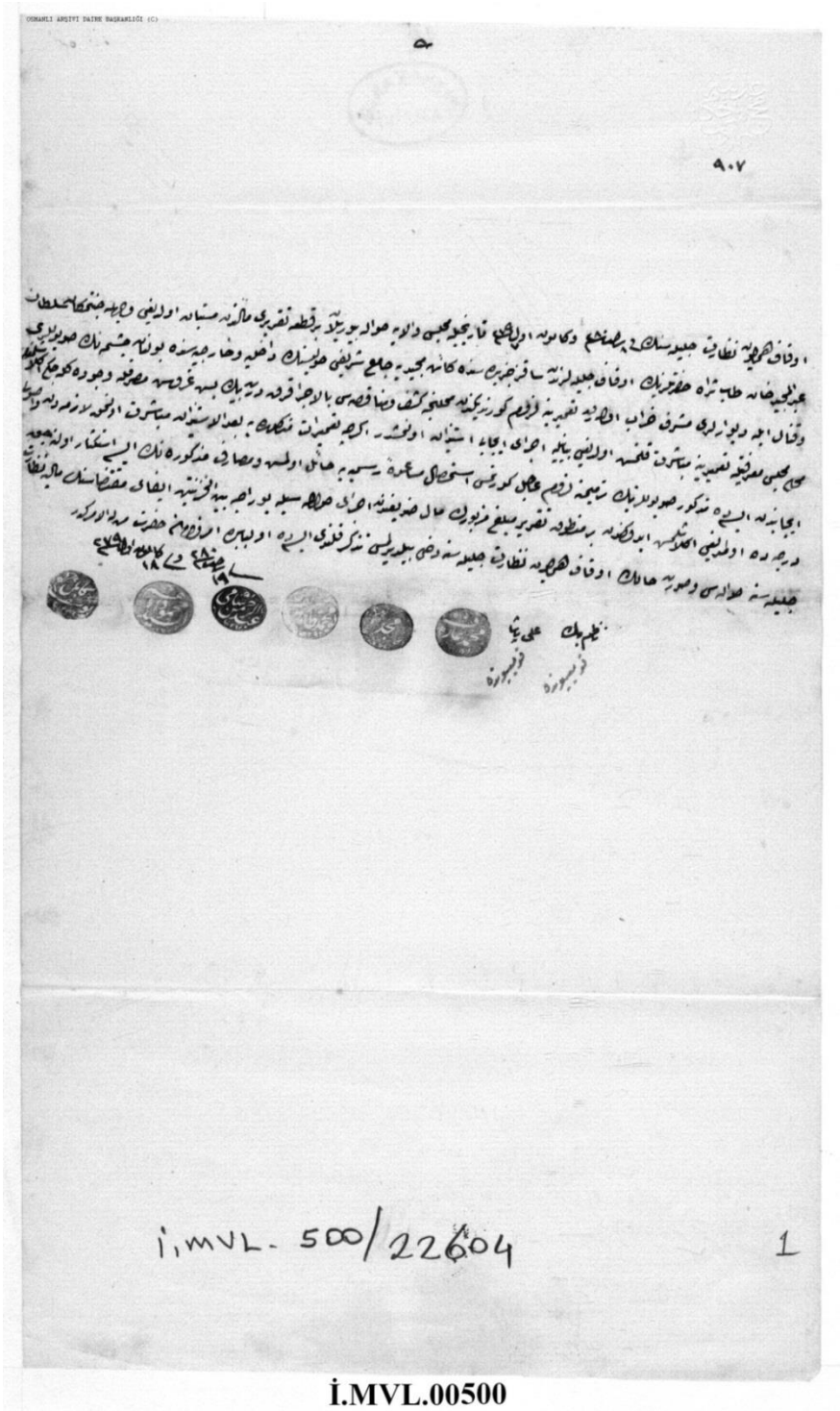
Fî 6 Ramazan sene [1]322

ve Fî 21 Teşrîn-i Evvel sene [1]320

Sakız Mutasarrıfı

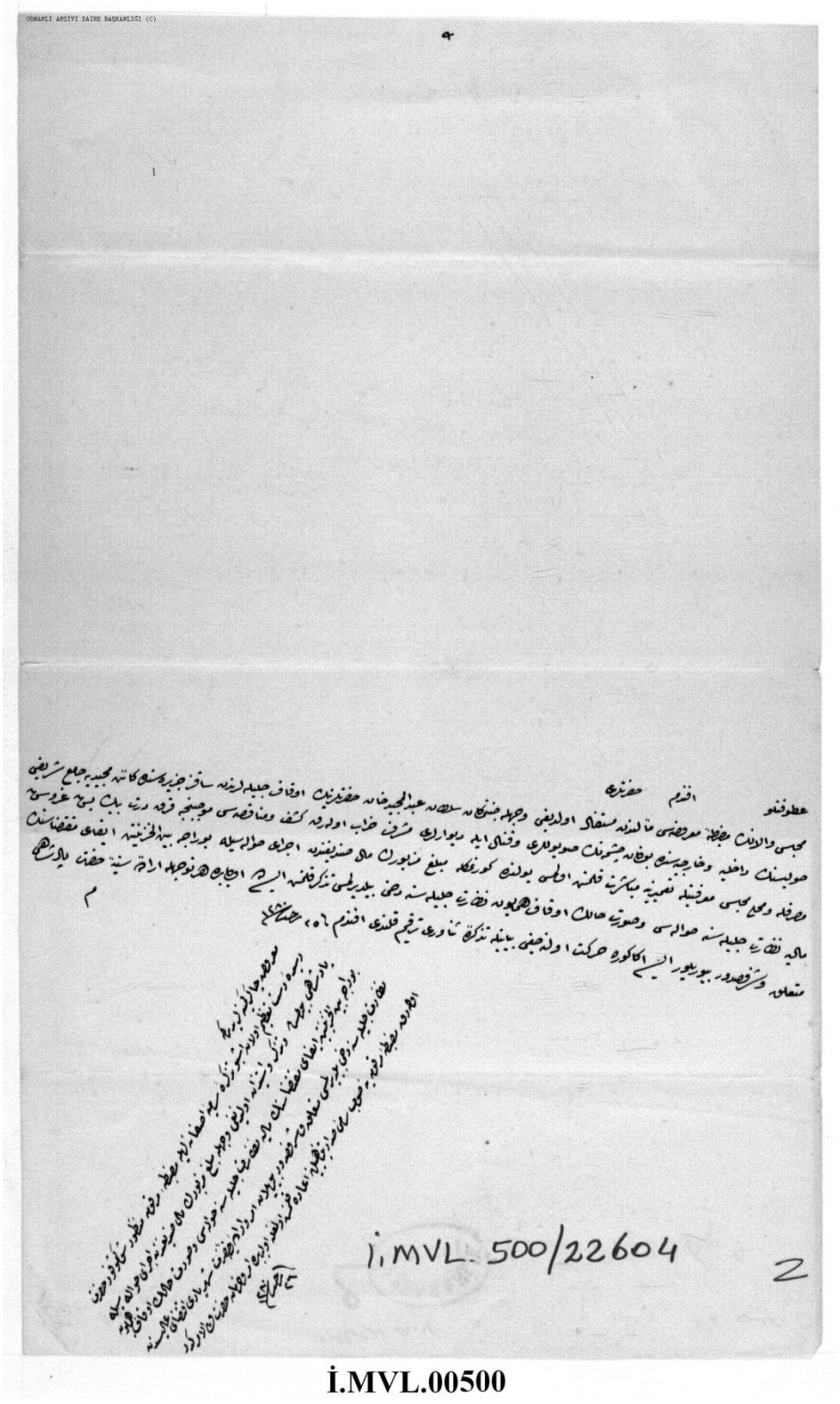
bende

Cemal.

Resim 481: Deprem sonrası hasar gören Mecidiye Camii'nin ta'dîl edilip yeniden açıldığına dair arşiv belgesi

Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîllesi'nin fî 8 Receb sene [1]280 ve 7 Kānûn-ı Evvel sene [1]279 târîhiyle meclis-i vâlâya havâle buyrulan bir kıt'a takrîri me'âlinde müstebân olduğu vechile cennet-mekân Sultân Abdülmecid Han tâbe serâhu hazretlerinin evkâf-ı celîlelerinden Sakız Cezîresi'nde kâin Mecîdiye Câmi'-i şerîfi avlusunun dâhiliye ve hâriciyesinde bulunan çeşmenin su yolları ve kanal ile divarları müşrif-i harâb olarak ta'mîrine lüzûm göründüğünden mahallince keşf ve münâkasası bi'l-icrâ kırk dört bin beş guruş masrafla vücûda geleceği anlaşılmağla mahalli meclis ma'rîfetiyle ta'mîrine mübâşeret kılınmış olduğu beyânıyla icrâ-yı îcâbı istîzân olunmuşdur. Eğerki ta'mîrât-ı mezkûreye ba'de'l-istîzân mübâşeret olunmak lâzımeden ve usûlü icâbından ise de mezkûr su yollarının termîmine lüzûm-ı âcil görünmesi istihsâl-i müsâ'ade-i resmiyeye hâil olmuş ve masârif-i mezkûrenin ise istiksâr olunacak derecede olmadığı anlaşılmış idüğünden ber-mantûk takrîr-i meblağ-ı mezbûrun Mal Sandığı'ndan icrâ-yı havâlesiyle buraca beyne'l-hazineteyn îfâ-yı muktezâsının Mâliye Nezâret-i celîlesine havâlesi ve sûret-i hâlin Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesine dahi bildirilmesi tezekkür kılındı ise de, ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 19 Receb sene [1]280 ve fı 18 Kānûn-ı Evvel sene [1]279.

Resim 482: Deprem sonrası hasar gören Mecidiye Camii'nin ta'dîl edilmesine dair

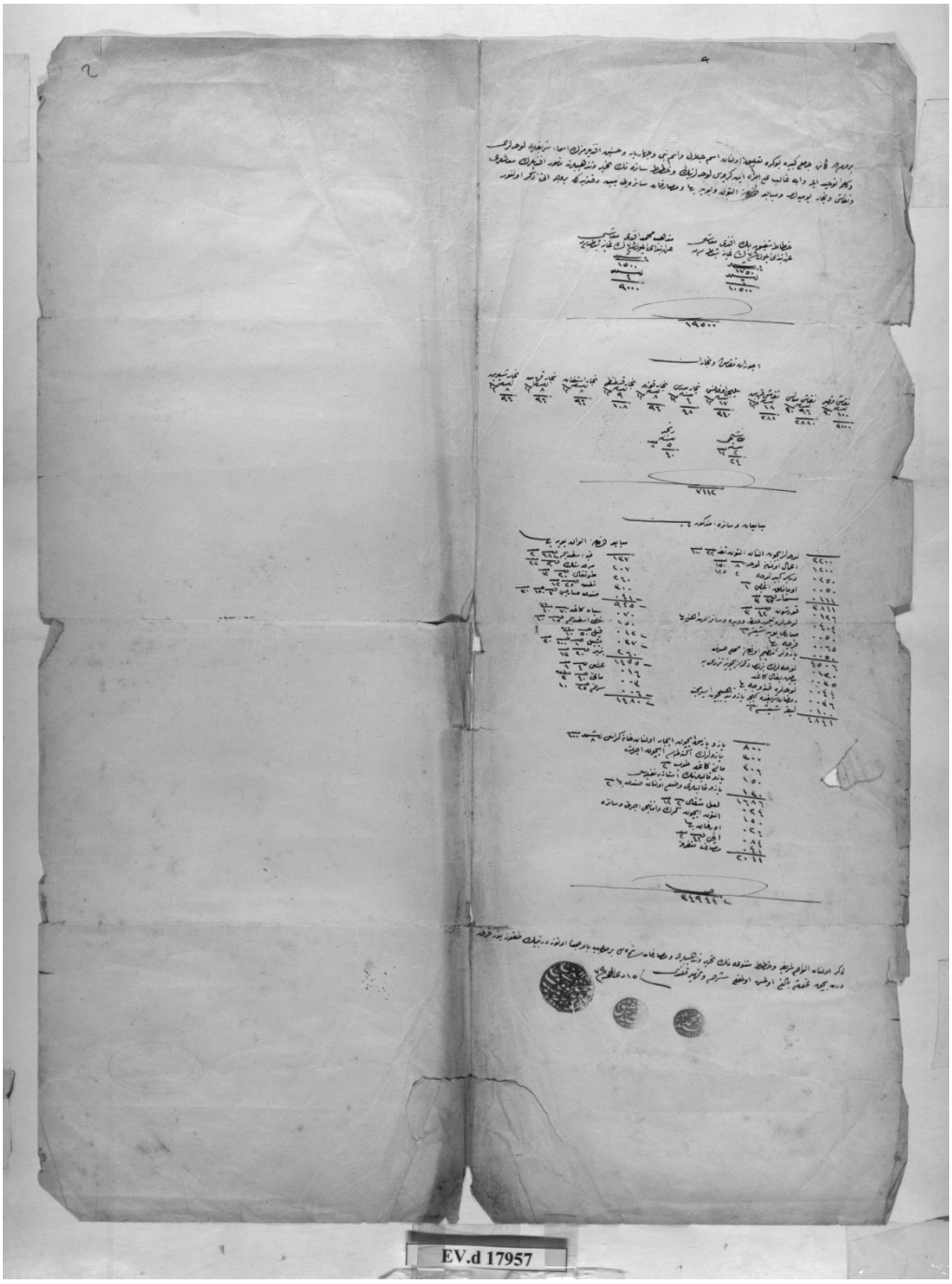
Atûfetlü efendim hazretleri

Meclis-i Vâlâ'da mazbata-i ma'rûzası me'âlinde müstefâd olduğu vechiyle cennet-mekân Sultan Abdulmecid Han Hazretleri'nin evkâf-ı celîlelerinden Sakız Cezîresi'nde kâin Mecidiye Câmi'-i Şerîfi avlusunun dâhiliye ve hâriciyesinde bulunan çeşmenin su yolları ve kanal ile divarları müşrif-i harâb olarak keşf ve münâkasası mûcebince kırk dört bin beş guruş masrafla ve mahallî meclis ma'rifetiyle ta'mîrine mübâşeret kılınmış olması yolunda görünmekle meblağ-ı mezbûrun Mal Sandığı'ndan icrâ-yı havâlesiyle buraca beyne'l-hazineteyn îfâ-yı muktezâsının Mâliye-i Nezâret-i celîlesine havâlesi ve sûret-i hâlin Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesine dahi bildirilmesi tezekkür kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyrulur ise ana göre hareket olunacağı beyânıyla tezkere-i senâverî terkîm kılındı efendim. Fî 25 Receb sene 1280

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkere-i sâmiye-i âsafâneleriyle mazbata-i merkûme manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyrulmuş ve tezekkür ve istîzân olunduğu vecihle meblağ-ı mezbûrun Mâl Sandığı'ndan icrâ-yı havâlesiyle buraca beyne'l-hazineteyn îfâ-yı muktezâsının Mâliye Nezâret-i celîlesine havâlesi ve sûret-i hâlin Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesine dahi bildirilmesi müte'allik ve şeref-sudûr buyrulan emr u irâde-i hazret-i şehriyârî iktizâ-yı âlisinden olarak mazbata-i merkûme yine savb-ı sâmî'-i sadâret-penâhîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Receb sene 1280.

Resim 483: Bursa Ulu Camii'nin masraf kaydı ve Şefik Bey'e verilen maaşı gösteren arşiv belgesi

Burusa'da kâ'in Câmi'-i Kebîr'e bu kerre ta'lîk olunan İsm-i Celâl ve İsm-i Nebî ve cehâr-yâr ve Haseneyn Efendilerimizin esmâ-i şerîfleri levhaları ve kelime-i tevhîd ile Vallahu galibün alâ emrihi ayet-i kerîmesi levhalarının ve hutût-ı sâ'irenin tahrîr ve tezhîblerine me'mûr efendilerin ma'âşları ve nakkâş ve neccâr yevmiyeler ve mübâya'a olunan altun ve boya bahâ ve mesârifât-ı sâ'ireyi mübeyyen defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Hattât Şefîk Bey Efendi Ma'âşı

'An ibtidâ-yı Eylül sene 78'den gâye-i Şubat sene minhu

Li-şehr (aylık) 1750 kuruş eşhür (ayların adedi) 6 [toplam] guruş.
10.500

Müzehhib Mehmed Efendi ma'âşı

'An ibtidâ-yı Eylül sene 78'den ilâ gâye-i Şubat sene minhu

Li-şehr (aylık) 1500 kuruş eşhür (ayların adedi) 6 [toplam]
9000

[İkisinin yekûnu, toplamı]
19500

Ücürât-ı nakkâş ve neccârân

Nakkâş Kasbar	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	100, fey [yevmiyesi]	30
toplam 3000			
Nakkâş Minas	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	96, fey [yevmiyesi]	30
toplam 2880			
Nakkâş Karabet	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	18, fey [yevmiyesi]	12
toplam 288			
Silici Ohannes	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	17, fey [yevmiyesi]	12
toplam 240			
Neccâr Bedros	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	4, fey [yevmiyesi]	12
toplam 48			
Neccâr Kostanti	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	9, fey [yevmiyesi]	12
toplam 108			
Neccâr İstefan	Eyyam [Çalıştığı gün adedi]	8, fey [yevmiyesi]	12
toplam 96			

Neccâr Karabet Eyyam [Çalıştığı gün adedi] 8, fey [yevmiyesi] 12
toplam 96

Neccâr Şîrîn Eyyam [Çalıştığı gün adedi] 8, fey [yevmiyesi] 12
toplam 96

Taşcı Eyyam [Çalıştığı gün adedi] 2, fey [yevmiyesi] 12
toplam 24

Rencber Eyyam [Çalıştığı gün adedi] 5, fey [yevmiyesi] 8
toplam 40

[**Toplam**]
7112

Mübâya'ât ve Sâ'ire-i Mezkûrîn

Levhalar için alınan altun tefe 22 fiyatı 100 guruş
2200

İ'mâl olunan levha tane 8 fiyatı 150 "
0120

Diğer kebîr tane 2 fiyatı 125
0250

Obanlık ağacı tane 1 fiyatı 50
0050

Mismâr kıyye 37 fiyatı 3
0111

[**Toplam**]
3811

Kurşun kıyye 42 fiyatı 3
0126

Levhalara temur halka ve vida ve sâir alât-ı âheni
0404

Sarı boya şişe 1 adet
0050

Fırça baha
0065

Yazular tanzîm olunan mahall-i sarf
0050

[**Toplam**]
4506

Levhaların bezleri dikmesi için terziye
0120

Beyaz battâl kâğıd
0035

Levhalara kaneviçe baha
0044

Ramâzân-ı şerîfde gice yazu ve tezhîbçün ispermeçet (mum)
0036

Lika şîşe 2
0100

[**Toplam**]
4841

Mübâya'â Olunan Elvân Boya baha

Kubbe isfidacı (üstübeci] kıyye 68,5 fiyatı 2 kuruş
137

Murde seng kıyye 9 fiyat 23,5
207

Tutkal 12 – kıyye 20 fiyat 12
240

Neft 12 – kıyye 25 fiyat 12
300

Sandık sarısı kıyye 1 dirhem 1500 fiyat 30
041,5

[Toplam]
925,5

Siyah kâğıd adet 70 fiyat 40 para
070

Has isfidac kıyye 15 fiyat 10 kuruş
150

Kıl dirhem 50 fiyat 10 para
012,5

Yeşil kıyye 1 dirhem 100 fiyat 30
037,5

Bezîr kıyye 20 fiyat 13
260

[**Toplam**]
1455,5

Aşı kıyye 4 fiyat 4
016

Mâ'î dirhem 40 (?) 10
003

Sürh dirhem 25 10
006,5

[**Toplam**]
1480,5

Yazı ve yazmak için îcâr olunan hâne kirası li-şehr (8 aylık)
800

Yazıların iğnelenmesi içün ücret
300

Mâ'î kâğıd 2 top
306

Yazı kalıplarının Âsitâne'ye nakliyesi
150

Yazı kalıplarını vaz' olunan sandık baha 2 adet
130

[**Toplam**]
1686

La’l miskâl adet 2 fiyat 12
024

Altun içün gümrük ve emânetci ücreti ve sâ’ire
150

Urgan baha
026

Alçı kıyye 42 fiyat 2
084

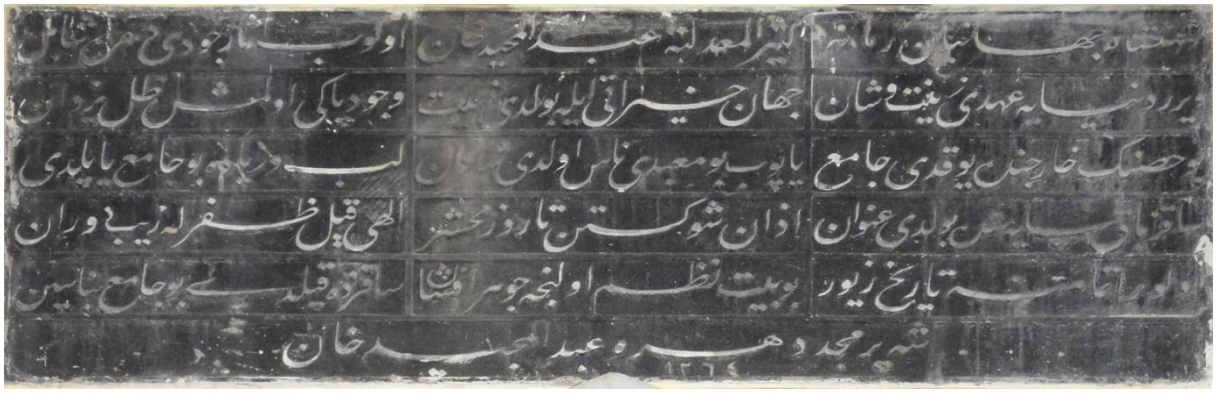
Mesârif-i müteferrika
041

[Toplam]
2011

[G**enel toplam**]
34944,5

Zikr olunan elvâh-ı şerîfe ve hutût-ı mütenevvi’anın tahrîr ve tezhîbleri ve mesârifât-ı sâ’iresi ber-mûceb-i bâlâ cem’an otuz dört bin dokuz yüz kırk dört buçuk guruşa bâliğ olmuş olmağla şerh ve temhîr kılındı.

15 Zilhicce 1279

Resim 484: Sakız Adası Mecidiye Camii Kitabe (F. Şefaettin Deniz)

Câmi' Târihi

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ûlün)

Şehen-şâh-ı cihân-bân-ı zamâne
Keşîrü'l-ma'delet 'Abdü'l-Mecîd Hân

Olup âşâr-ı cûdı dehre şâmil
Virür dünyaya ahdi zînet ü şân

Cihân hayrâtı ile buldı zînet
Vücûd-i pâki olmuş zıll-i Yezdân

Bu hısnın hâricinde yokdı câmi'
Yapup bir ma'bedi nâs oldı şâdân

Leb-i deryâda bu câmi' yapıldı
Sâkız da sâyesinde buldı 'unvân

Ezân-ı şevketin tâ rûz-ı mahşer
İlahî kıl zaferle zîb-i devrân

Olur itmâmına târih Zîver
Bu beyt-i nazm olunca cevher-efşân

" Sakız'a kıldı bu câmi' binasın
Şeh-i pür-mecd-i dehr ' Abdü'l –Mecîd Hân" (1264)

Resim 485: Sakız Adası Mecidiye Camii Çeşme Kitabesi (F. Şefaettin Deniz) [79]

Çeşme

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Zülâl-i 'ayn-ı şevket Hazret-i ' Abdü'l- Mecîd Hân
Cihânı feyz-i lutfî eyledi sîrâb ser-tâ-pâ

O şâhın mevce-i deryâ-yı cûdı cuşâ geldikçe
Garîk-i lücce-i ihsân olur dünyâ vü mâ-fîhâ

Husûsiyle bu sûya ideli icrâ ' inâyâtın
Yapup bu çeşmeyi kıldı Sakız sükkânını irvâ

O hâkân eylesün nûş-ı miyâh-ı 'âfiyet dâ'im
Revân olduka dehre feyz-i Hak âb-ı hayât-âsâ

Bu târîh itdi Zîver kilki yek- mâşûra-i cevher
"Şehen-şâh-ı cihân Sakız'da kıldı çeşmeyi ihyâ" (1264)

[79] Yapmış olduğumuz arşiv çalışmalarında Mecidiye Camii'nde bulunan bu kitabelerin Şefik Bey'e aidiyyeti ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Cami'den günümüze kalan sadece bu iki kitâbe mevcuttur.

3) Erkân-ı Harbiye Taç Kapısı Yazı Kalıbı[80]

Resim 486: Erkân-ı Harbiye Taç Kapısı Yazı Kalıbı

[80] Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza Özcan tarafından 2007 yılında alınan kalıpların birleştirmeleri dijital ortamda tarafımdan yapılmıştır. Değerli hocamız Ali Rıza Özcan Bey'e müteşekkirim.